

การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์
ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย

นิลุบล กลั่นเขตรกิจ

วิทยานิพนธ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2568
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

66031275

การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์
ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย

วิทยานิพนธ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรัตนนคร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2568
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยรัตนนคร

วิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์
ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย”

ของ นิลุบล กลั่นเขตรกิจ

ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษาดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ ดร.เอกรินทร์ สังข์ทอง)

.....ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(ดร.พิทยา แสงสว่าง)

.....กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(ศาสตราจารย์ ดร.ปกรณ์ ประจันบาน)

.....กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุชา กอนพ่วง)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

(รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย)

อนุมัติ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชมนาด อินทจามรรัักษ์)

หัวหน้าภาควิชาภาษาศาสตร์ คติชนวิทยา ปรัชญา

และศาสนา คณะมนุษยศาสตร์

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัด ประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย
ผู้วิจัย	นิลุบล กลั่นเขตรกิจ
ประธานที่ปรึกษา	ดร.พิทยา แสงสว่าง
กรรมการที่ปรึกษา	ศาสตราจารย์ ดร.ปกรณ์ ประจันบาน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุชา กอนพ่วง
ประเภทสารนิพนธ์	วิทยานิพนธ์ กศ.ด. การบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2568
คำสำคัญ	การนิเทศแบบผสมผสาน, ทักษะสมอง EF, ครูปฐมวัย, การนิเทศแบบชี้แนะ, การนิเทศแบบคลินิก

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย 2) ศึกษาผลการใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นที่มีต่อความสามารถของครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF และพัฒนาการด้านทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัย โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research: PAOR) ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ การสังเกต และการสะท้อนผล กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการปฐมวัย ครูปฐมวัย ศึกษานิเทศก์ ผู้เชี่ยวชาญ และเด็กปฐมวัย เครื่องมือวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบประเมิน แบบสังเกต แบบบันทึกสะท้อนผล และแบบสอบถามความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการและแนวคิด วัตถุประสงค์ เนื้อหา และสาระ กระบวนการนิเทศ และการวัดและประเมินผล โดยมีกระบวนการนิเทศ 4 ขั้นตอน คือ การร่วมวางแผน การสังเกต การสะท้อนผล และการติดตามพัฒนา ผลการตรวจสอบคุณภาพ พบว่ารูปแบบและคู่มือมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด หลังการใช้รูปแบบครูปฐมวัยมีความสามารถในการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สูงขึ้น และเด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านทักษะสมอง EF ดีขึ้น โดยเฉพาะด้านการจดจ่อใส่ใจ การยับยั้งชั่งใจ และการควบคุมอารมณ์

ผลการวิจัย พบว่า

1. รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม เป็นระบบ และสอดคล้องกับบริบทสถานศึกษา โดยประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการและแนวคิด วัตถุประสงค์ เนื้อหาและสาระ กระบวนการนิเทศ และการวัดและประเมินผล และมีกระบวนการนิเทศ 4 ขั้นตอน ได้แก่ การร่วมวางแผน การสังเกต การสะท้อนผล และการติดตามพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับวงจร

การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (PAOR) ผลการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า คู่มือมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.48) และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.50)

2. ภายหลังการใช้รูปแบบ ครูปฐมวัยมีความสามารถในการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สูงขึ้น โดยผลการประเมินกระบวนการนิเทศแบบคลินิกก่อนทดลองอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.79$, S.D. = 0.53) และหลังทดลองอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.48) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดหลังทดลอง คือ การประชุมหลังสอน ($\bar{X} = 4.54$) รองลงมา คือ การวิเคราะห์ข้อมูล ($\bar{X} = 4.46$) ขณะที่การติดตามและพัฒนามีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ($\bar{X} = 3.75$)

3. เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านทักษะสมอง EF สูงขึ้นหลังการทดลอง โดยคะแนนรวมเฉลี่ยก่อนทดลองของเด็กทั้ง 2 ห้องเรียนเท่ากับ 66.60 (S.D. = 7.09) และหลังทดลองเพิ่มขึ้นเป็นประมาณ 77.37 โดยห้องเรียน 1 เพิ่มจาก 61.53 เป็น 75.90 และห้องเรียน 2 เพิ่มจาก 72.04 เป็น 78.95 โดยทักษะที่มีค่าเฉลี่ยสูงเด่นหลังทดลอง ได้แก่ การจดจ่อใส่ใจ การยับยั้งชั่งใจ การควบคุมอารมณ์ และการยืดหยุ่นความคิด ส่วนทักษะการวางแผนและจัดระบบ การมุ่งเป้าหมาย และการติดตามประเมินตนเองยังมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าทักษะอื่น จึงควรได้รับการส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง

Title	THE DEVELOPMENT OF A MIXED SUPERVISION MODEL TO IMPROVE EXECUTIVE FUNCTION (EF) FOR EARLY CHILDHOOD TEACHERS
Author	Nilubon Klankhetkit
Advisor	Phitthaya Saengsawang, Ph.D.
Co-Advisor	Professor Pakorn Prachanban, Ph.D. Assistant Professor Anucha Kornpuang, Ph.D.
Academic Paper	Ed.D. Dissertation in Educational Administration, Naresuan University, 2025
Keywords	Blended Supervision, Executive Functions (EF), Early Childhood Teachers, Coaching, Clinical Supervision

ABSTRACT

This study aimed to: (1) develop a blended supervision model to enhance the provision of Executive Functions (EF) learning experiences among early childhood teachers, and (2) examine the effects of the developed model on teachers' capacity to deliver EF learning experiences and on young children's EF development. The study employed an action research methodology grounded in the PAOR cycle, comprising Planning, Action, Observation, and Reflection. The informants included school administrators, early childhood academic teachers, early childhood teachers, supervisors, experts, and young children. The research instruments comprised structured questionnaires, evaluation forms, classroom observation protocols, reflective records, and satisfaction questionnaires. Data were analyzed using mean, standard deviation, and content analysis.

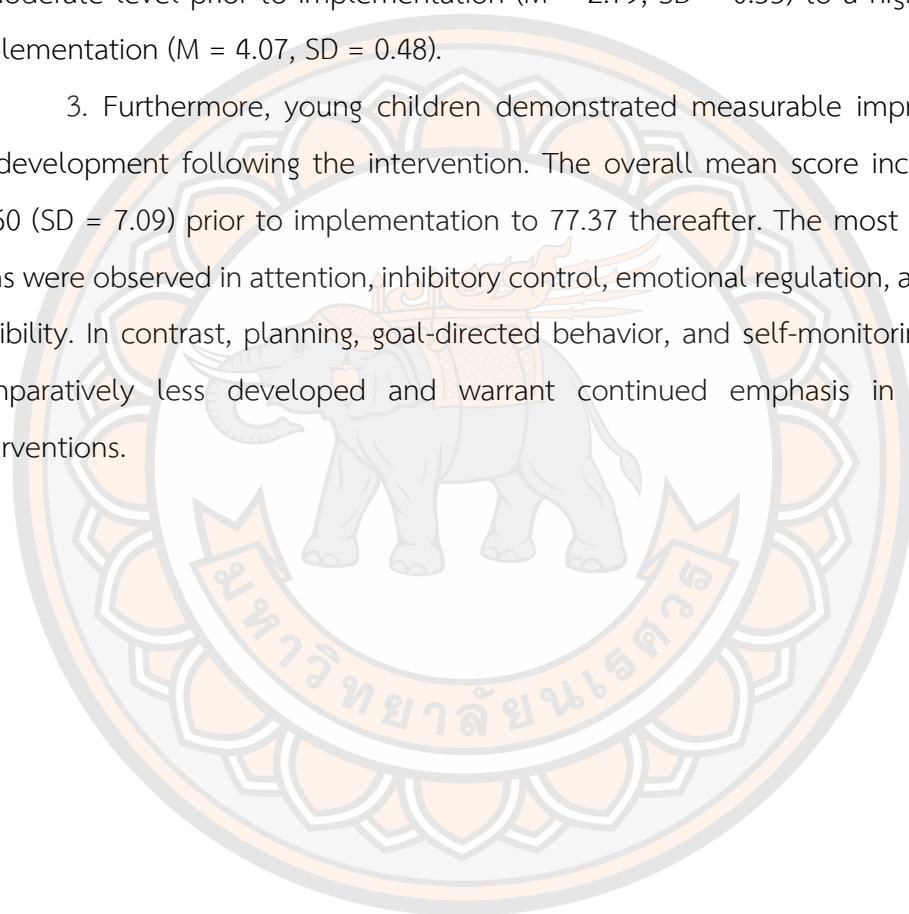
The results of the research revealed that

1. The findings indicated that the blended supervision model comprises five principal components: (1) principles and concepts, (2) objectives, (3) content, (4) supervision process, and (5) measurement and evaluation. The supervision process encompasses four interrelated stages—co-planning, observation, reflection, and follow-up—systematically aligned with the PAOR cycle. The evaluation results demonstrated

that both the model and its accompanying manual were rated at the highest level in terms of appropriateness ($M = 4.73$, $SD = 0.48$) and feasibility ($M = 4.70$, $SD = 0.50$).

2. Following the implementation of the model, early childhood teachers exhibited a substantial enhancement in their capacity to provide EF learning experiences. The outcomes of the clinical supervision process increased from a moderate level prior to implementation ($M = 2.79$, $SD = 0.53$) to a high level after implementation ($M = 4.07$, $SD = 0.48$).

3. Furthermore, young children demonstrated measurable improvement in EF development following the intervention. The overall mean score increased from 66.60 ($SD = 7.09$) prior to implementation to 77.37 thereafter. The most pronounced gains were observed in attention, inhibitory control, emotional regulation, and cognitive flexibility. In contrast, planning, goal-directed behavior, and self-monitoring remained comparatively less developed and warrant continued emphasis in subsequent interventions.

ประกาศขอบคุณการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความเมตตากรุณาอย่างยิ่ง จาก ดร.พิทยา แสงสว่าง ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ศาสตราจารย์ ดร.ปกรณ์ ประจันบาน และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุชา กอนพวง กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รวมทั้ง รองศาสตราจารย์ ดร.เอกรินทร์ สังข์ทอง ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุปไมยอภิชัย กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายใน ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณาของท่าน ที่ได้ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ และการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง จนทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.สุณี บุญพิทักษ์ อาจารย์ ดร.รังรอง สมมิตร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อนงค์นารล ยิ้มข้าง ดร.สุรรัตน์ โตเขียว และนางจินดาพร แสงแก้ว ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญและให้คำแนะนำ งานวิจัยครั้งนี้มีความสมบูรณ์ และมีคุณค่าในเชิงวิชาการ

ขอขอบพระคุณผู้บังคับบัญชาเป็นอย่างสูง ดร.กุลธิดา อ่อนมี ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1 ดร.สมภาพร ลีภัยรัตน์ นางชนันท์นิจ รัตนชะยานันท์ และนายพัลลภ สุ่มสกุล รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1 ที่ได้กรุณาให้การสนับสนุน ส่งเสริม และเอื้ออำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน ตลอดจนเปิดโอกาสให้ผู้วิจัยได้พัฒนาตนเอง และดำเนินการวิจัยจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบพระคุณ นายสมเกียรติ มาแก้ว ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี นางสาวสมพิศ มาแก้ว นางจิรา ยิ้มแจ่ม นางสาวจรินญาภรณ์ ชาวกระสิม และนางสาวญาณนี ขยันการนาวิ พร้อมทั้งคณะผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู คณะศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1 ทุกท่านเป็นอย่างสูง ที่ได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์ ช่วยเหลือ และสนับสนุนการดำเนินงานวิจัยทุกขั้นตอน จนทำให้งานวิจัยครั้งนี้ดำเนินไปได้อย่างราบรื่น

ขอขอบคุณเพื่อนทุกคนที่ให้อกำลังใจและให้ความช่วยเหลือกันเสมอมา โดยเฉพาะ นายณฤเบศร์ จันทรศรี นางสาววรรณีรี เกตุขำ รวมทั้งเพื่อน ๆ ที่ไม่ได้เอ่ยนาม

ขอกราบขอบพระคุณครอบครัวที่เป็นแรงสนับสนุนสำคัญของผู้วิจัย และให้อกำลังใจแก่ผู้วิจัย ตลอดมา

ผู้วิจัยขอน้อมขอบคุณค่า และประโยชน์จากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แต่ผู้มีพระคุณทุกท่าน และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจ ไม่มากก็น้อย

นิลุบล กลั่นเขตรกิจ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
ประกาศคุณูปการ	ซ
สารบัญ	ณ
สารบัญตาราง	ฎ
สารบัญภาพ.....	ฐ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
ประโยชน์ของการวิจัย	6
การดำเนินการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	14
นิยามศัพท์เฉพาะ	15
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	20
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ.....	22
แนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา.....	34
แนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศแบบผสมผสาน.....	59
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF (Executive Functions).....	87
แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research).....	111
การบูรณาการแนวคิดการนิเทศแบบชี้แนะและการนิเทศแบบคลินิก	117
บริบทโรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี.....	119
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	125
บทที่ 3 วิธีดำเนินงานวิจัย.....	132
ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อม	138
ระยะที่ 2 การดำเนินการนิเทศ.....	152
ระยะที่ 3 การติดตามและประเมินผล	159

บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	164
ตอนที่ 1 ผลพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะ สมอง EF สำหรับครูปฐมวัย.....	164
ตอนที่ 2 ผลการใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้นที่มีต่อความสามารถของ ครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF และพัฒนาการด้านทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัย.....	176
บทที่ 5 บทสรุป	195
สรุปผลการวิจัย	195
การอภิปรายผล	198
ข้อเสนอแนะ	202
บรรณานุกรม	204
ภาคผนวก	219
ประวัติผู้วิจัย	317

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 สรุปผลการประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยของ สพป.อุทัยธานี เขต 1	3
ตาราง 2 การสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบ	26
ตาราง 3 การสังเคราะห์องค์ประกอบกระบวนการนิเทศการศึกษา	51
ตาราง 4 การสังเคราะห์องค์ประกอบกระบวนการนิเทศแบบชี้แนะ	65
ตาราง 5 การสังเคราะห์องค์ประกอบกระบวนการนิเทศแบบคลินิก	74
ตาราง 6 การสังเคราะห์องค์ประกอบกระบวนการนิเทศแบบผสมผสาน	80
ตาราง 7 สรุปผลการสังเคราะห์กระบวนการนิเทศแบบผสมผสานที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบ	81
ตาราง 8 การสังเคราะห์องค์ประกอบทักษะสมอง EF	92
ตาราง 9 การสังเคราะห์กรอบแนวคิดการนิเทศแบบผสมผสาน	118
ตาราง 10 ข้อมูลบุคลากรโรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี	123
ตาราง 11 ข้อมูลนักเรียนโรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี	124
ตาราง 12 แสดงระยะเวลาการเก็บข้อมูลแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์	142
ตาราง 13 แสดงกำหนดการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)	148
ตาราง 14 ปฏิทินการดำเนินการนิเทศแบบผสมผสาน (10 สัปดาห์)	157
ตาราง 15 แสดงกำหนดการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)	160
ตาราง 16 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	165
ตาราง 17 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันของการนิเทศแบบผสมผสาน ..	166
ตาราง 18 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศ แบบผสมผสาน	166
ตาราง 19 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศผสมผสานรายชื่อ	167
ตาราง 20 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศผสมผสานรายด้าน	169
ตาราง 21 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเหมาะสมของคู่มือการนิเทศ แบบผสมผสาน	172
ตาราง 22 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเป็นไปได้ของคู่มือการนิเทศ แบบผสมผสาน	173
ตาราง 23 สรุปประเด็นการปรับปรุงรูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานหลังการสะท้อนผล	175
ตาราง 24 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของกระบวนการนิเทศ แบบคลินิกก่อนการทดลอง ห้องเรียน 1	177

ตาราง 25 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของกระบวนการนิเทศ แบบคลินิกก่อนการทดลอง ห้องเรียน 2.....	178
ตาราง 26 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของกระบวนการนิเทศ แบบคลินิกก่อนการทดลอง (รวม 2 ห้องเรียน).....	179
ตาราง 27 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของกระบวนการนิเทศ แบบคลินิกหลังการทดลอง ห้องเรียน 1.....	180
ตาราง 28 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของกระบวนการนิเทศ แบบคลินิกหลังการทดลอง ห้องเรียน 2.....	181
ตาราง 29 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของกระบวนการนิเทศ แบบคลินิกหลังการทดลอง (รวม 2 ห้องเรียน).....	182
ตาราง 30 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกระบวนการนิเทศแบบคลินิกก่อนและ หลังการทดลอง (รวม 2 ห้องเรียน).....	183
ตาราง 31 แสดงคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลอง ห้องเรียน 1.....	185
ตาราง 32 แสดงคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลอง ห้องเรียน 2.....	186
ตาราง 33 แสดงคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลอง จำแนกตามห้องเรียน.....	187
ตาราง 34 แสดงคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัยหลังการทดลอง ห้องเรียน 1.....	188
ตาราง 35 แสดงคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัยหลังการทดลอง ห้องเรียน 2.....	189
ตาราง 36 แสดงคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัยหลังการทดลอง จำแนกตามห้องเรียน.....	190
ตาราง 37 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัยก่อนและ หลังการทดลอง.....	191
ตาราง 38 แสดงค่าเฉลี่ยผลการประเมินความพึงพอใจของครูปฐมวัยต่อการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมทักษะสมอง EF.....	193

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 กระบวนการนิเทศแบบผสมผสานตามวงจร PAOR และ 4 ขั้นตอน	85
ภาพ 2 กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบวงจร (PAOR).....	114
ภาพ 3 กรอบแนวคิดการพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย.....	131
ภาพ 4 แสดงขั้นตอนการ วิจัย.....	1333
ภาพ 4 แสดงขั้นตอนการวิจัย (ต่อ).....	1334
ภาพ 4 แสดงขั้นตอนการวิจัย (ต่อ).....	1335
ภาพ 4 แสดงขั้นตอนการวิจัย (ต่อ).....	133
ภาพ 5 รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย.....	170

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561–2580 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนไทยในทุกช่วงวัยอย่างเป็นองค์รวมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และทักษะชีวิต โดยมุ่งเน้นให้ประชากรมีความพร้อมในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี โดยเฉพาะช่วงปฐมวัย ซึ่งถือเป็นช่วงวัยสำคัญที่สุดของการวางรากฐานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ เนื่องจากเป็นช่วงที่สมองของมนุษย์มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว และมีความยืดหยุ่นสูง เด็กในช่วงวัยนี้ สามารถเรียนรู้และพัฒนาได้อย่างก้าวกระโดด หากได้รับการส่งเสริมอย่างเหมาะสมจากครอบครัวและสถานศึกษา ดังนั้น การลงทุนทางการศึกษาในช่วงวัยนี้ จึงเป็นการลงทุนที่มีประสิทธิภาพ และคุ้มค่าในระยะยาว ยุทธศาสตร์ชาติดังกล่าว ได้เน้นให้การจัดการศึกษาปฐมวัยมุ่งพัฒนาเด็กอย่างรอบด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ควบคู่กับการส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ด้านการคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา การสื่อสาร และการทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งทักษะเหล่านี้ มีความเชื่อมโยงโดยตรงกับการพัฒนาทักษะสมอง Executive Functions (EF) ซึ่งเป็นกระบวนการทำงานของสมองส่วนหน้าที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเอง การยับยั้งชั่งใจ ความจำเพื่อใช้งาน การจดจ่อใส่ใจ และความยืดหยุ่นทางความคิด โดยทักษะสมอง EF ถือเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้ การคิดอย่างมีเหตุผล และการปรับตัวในชีวิตประจำวัน

เด็กปฐมวัยจึงมีความสำคัญ เพราะเป็นช่วงวางรากฐานของพัฒนาการมนุษย์ตลอดช่วงชีวิต โดยประสบการณ์ในช่วงปีแรกจะหล่อหลอมพื้นฐานการเรียนรู้พฤติกรรม และสุขภาพในระยะยาว ความสัมพันธ์กับผู้ใหญ่ที่เอาใจใส่ และตอบสนองอย่างเหมาะสม ส่งผลต่อพัฒนาการของสมอง และการเติบโตอย่างรอบด้าน สะท้อนให้เห็นว่า การพัฒนาการด้านสติปัญญา ภาษา อารมณ์ และสังคม เชื่อมโยงกันอย่างแยกไม่ขาด ดังนั้นการจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย อบอุ่น มั่นคง และมีการดูแลเชิงคุณภาพในวัยปฐมวัย จึงเป็นการลงทุนที่คุ้มค่า ทั้งเพื่อคุณภาพชีวิตของเด็ก และเพื่อการพัฒนาทุนมนุษย์ของสังคม (Shonkoff, 2004) จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า เด็กปฐมวัยเป็นช่วงวัยที่ทักษะสมองเพื่อการกำกับตนเอง กำลังพัฒนาอย่างรวดเร็ว และเป็นฐานสำคัญต่อความพร้อมเรียนรู้และพฤติกรรมในชีวิตประจำวัน Diamond (2013) กล่าวว่า ทักษะสมอง EF คือ ความสามารถในการคิดก่อนทำ ควบคุมแรงกระตุ้น จดจ่อเป้าหมาย และรับมือสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้อย่างเหมาะสม

ซึ่งประกอบด้วยทักษะแกนหลัก 3 ด้าน ได้แก่ การยับยั้งควบคุมตนเอง ความจำเพื่อใช้งาน และความยืดหยุ่นทางความคิด เมื่อเด็กปฐมวัยได้รับประสบการณ์ที่เอื้อต่อทักษะสมอง EF จะช่วยให้เด็กค่อย ๆ พัฒนาการควบคุมอารมณ์ การใส่ใจ และการคิดเป็นขั้นตอน ซึ่งส่งผลต่อการปรับตัวในห้องเรียน การเรียนรู้ และความสัมพันธ์กับผู้อื่น

ครูปฐมวัยจึงเป็นบุคคลสำคัญที่มีบทบาทโดยตรงต่อการพัฒนาเด็กในช่วงวัยดังกล่าว เนื่องจากเป็นผู้ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุดในบริบทของสถานศึกษา และเป็นผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทุกด้านของเด็ก ครูปฐมวัยจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการออกแบบกิจกรรม สร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก โดยเฉพาะการจัดประสบการณ์ที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะสมอง EF สุภาวดี ชาญเมธี (2562, น. 72-78) กล่าวว่า ครูปฐมวัยมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมทักษะสมอง EF ผ่านการออกแบบกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้คิด วางแผน ควบคุมอารมณ์ และปรับพฤติกรรมของตนเองผ่านการเล่น การทำกิจกรรมกลุ่ม และสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน ครูที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะสมอง EF จะทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (facilitator) มากกว่าการสั่งการโดยตรง โดยใช้คำถามปลายเปิด การสะท้อนคิด และการเปิดโอกาสให้เด็กลงมือปฏิบัติจริง เพื่อกระตุ้นการทำงานของความจำเพื่อใช้งาน การยับยั้งชั่งใจ และความยืดหยุ่นทางความคิด ดังนั้น การพัฒนาครูปฐมวัยให้สามารถจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริม EF ได้อย่างมีคุณภาพ จึงเป็นเงื่อนไขสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างรอบด้าน

จากข้อมูลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1 ตามข้อมูลจากแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2568 ได้กำหนดจุดเน้นในการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดประสบการณ์ผู้เรียนระดับปฐมวัยให้มีพัฒนาการสมวัย โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีโรงเรียนในสังกัดจำนวนทั้งสิ้น 70 โรงเรียน (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2568) ซึ่งบริบทของโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีจำนวนเด็กปฐมวัย ไม่เกิน 10 คน ซึ่งโรงเรียนได้ดำเนินการจัดการศึกษาปฐมวัยตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 โดยเน้นการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยที่มุ่งส่งเสริมพัฒนาการเด็กทุกด้านตามความสามารถของเด็กแต่ละบุคคลผ่านกิจกรรมบูรณาการการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย และสอดคล้องกับบริบทของแต่ละโรงเรียน ส่วนโรงเรียนขนาดกลางและใหญ่ มีจำนวนเด็กปฐมวัย เกิน 10 คนขึ้นไป ทำให้การจัดการศึกษาปฐมวัยมีความหลากหลายทั้งในด้านจำนวนผู้เรียน การบริหารจัดการชั้นเรียน และรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ครูปฐมวัยจำเป็นต้องออกแบบกิจกรรมที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลมากยิ่งขึ้น รวมถึงต้องมีการจัดสภาพแวดล้อมและสื่อการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะของเด็กอย่างรอบด้าน ดังนั้น ผลจากการประเมินพัฒนาการผู้เรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามเกณฑ์การประเมินของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละปี

การศึกษา พบว่า ผลการประเมินพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และสังคม มีผลการประเมินสูงกว่าด้านสติปัญญา ในช่วง 3 ปีการศึกษาที่ผ่านมา ดังตาราง 1

ตาราง 1 สรุปผลการประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยของ สพป.อุทัยธานี เขต 1

ปีการศึกษา	ด้านร่างกาย	อารมณ์ จิตใจ	สังคม	ด้านสติปัญญา
2565 (853 คน)	96.47	97.97	97.76	95.20
2566 (856 คน)	98.55	98.34	99.45	96.77
2567 (817 คน)	99.20	98.34	96.66	95.45
ค่าเฉลี่ยรวม	98.07	98.22	97.96	95.81

ข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า พัฒนาการด้านสติปัญญา มีผลการประเมินต่ำที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับพัฒนาการด้านอื่น และยังไม่มีความก้าวหน้าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในแต่ละปี ซึ่งสะท้อนถึงความจำเป็นในการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นพัฒนาทักษะทางสติปัญญาของเด็ก เมื่อพิจารณาในระดับสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1 พบว่า โรงเรียนที่มีจำนวนเด็กปฐมวัยจำนวนมาก ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดกลางและใหญ่ และมีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แม้จะมีศักยภาพด้านทรัพยากรและจำนวนผู้เรียนมาก แต่ผลการประเมินพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กยังอยู่ในระดับต่ำกว่าด้านอื่นเช่นเดียวกับภาพรวมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าการมีจำนวนนักเรียนจำนวนมาก และการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนขนาดใหญ่ ส่งผลกระทบต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะทางสติปัญญา และทักษะสมอง EF ของเด็กได้ โดยเฉพาะการจัดการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการคิด การแก้ปัญหา การควบคุมตนเอง และการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยการออกแบบกิจกรรม และการดูแลรายบุคคลอย่างใกล้ชิด การพัฒนารูปแบบการนิเทศที่มุ่งเสริมสร้างศักยภาพครูในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF จึงเป็นแนวทางสำคัญในการยกระดับพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนที่มีบริบทแตกต่างกัน รวมถึงโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีจำนวนนักเรียนจำนวนมาก ซึ่งพัฒนาการด้านสติปัญญา ดังกล่าวมีความสัมพันธ์โดยตรงกับทักษะสมอง EF เป็นพื้นฐานของการคิด การวางแผน การยับยั้งชั่งใจ และการแก้ปัญหา ดังนั้น การที่ผลการประเมินด้านสติปัญญาอยู่ในระดับต่ำกว่าด้านอื่น จึงสะท้อนถึงความจำเป็นในการส่งเสริมทักษะ EF

การนิเทศการศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูและยกระดับคุณภาพผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564) โดยเฉพาะในระดับ

ปฐมวัย ซึ่งการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ต้องสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กอย่างรอบด้าน การนิเทศจึงมิใช่เพียงการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานของครูเท่านั้น แต่เป็นกระบวนการพัฒนาวิชาชีพที่มุ่งเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัดการเรียนรู้ของครูอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถออกแบบและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบัน (Glickman et al., 2018) การดำเนินการนิเทศในปัจจุบันส่วนใหญ่ มักใช้รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งเพียงแบบเดียว การนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching) เป็นกระบวนการนิเทศที่มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพครูผ่านการให้คำแนะนำ การตั้งคำถามเชิงกระตุ้นคิด และการสะท้อนผลการปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์ โดยผู้ชี้แนะทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ของครู มากกว่าการสั่งการหรือควบคุมการทำงาน กระบวนการดังกล่าวช่วยให้ครูเกิดการตระหนักรู้ในตนเอง พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ และสามารถปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน (Knight, 2007) ส่งผลให้การนิเทศแบบชี้แนะเป็นแนวทางที่ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงวิชาชีพของครูผ่านการปฏิบัติจริง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสะท้อนผล การนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) เป็นกระบวนการนิเทศที่เน้นการสังเกตการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกต การสะท้อนผลร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและครูผู้สอน เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยมีขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ การประชุมก่อนการสังเกต การสังเกตชั้นเรียน การวิเคราะห์ข้อมูล และการประชุมสะท้อนผล (Cogan, 1973) กระบวนการดังกล่าว ช่วยให้ครูมองเห็นจุดเด่น และจุดที่ควรพัฒนาในการจัดการเรียนรู้ของตนเอง สามารถปรับปรุงการปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งการใช้รูปแบบการนิเทศเพียงแนวทางใดแนวทางหนึ่ง อาจยังไม่ครอบคลุมมิติของการพัฒนาครูอย่างรอบด้าน กล่าวคือ การนิเทศแบบชี้แนะ แม้จะส่งเสริมการคิดและการพัฒนาตนเองของครู แต่ยังขาดข้อมูลเชิงประจักษ์จากการสังเกตการสอนจริง ขณะที่การนิเทศแบบคลินิกแม้จะมีข้อมูลเชิงลึกจากการสังเกต แต่บางครั้งอาจขาดกระบวนการสนับสนุนเชิงจิตวิทยาและการเสริมแรงอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การบูรณาการแนวคิดทั้งสองรูปแบบเข้าด้วยกัน จึงเป็นแนวทางที่สามารถเสริมจุดแข็ง และลดจุดอ่อนของแต่ละรูปแบบได้อย่างเหมาะสม

ประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การขาดความเชื่อมโยงระหว่างการนิเทศการศึกษา ระดับเขตพื้นที่กับการนิเทศภายในโรงเรียน ทำให้การพัฒนาครูขาดความต่อเนื่อง และไม่สามารถขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงในระดับห้องเรียนได้ ดังนั้น แนวทางสำคัญในการพัฒนาครูปฐมวัย จึงควรเป็นการนิเทศแบบมีส่วนร่วมที่บูรณาการการนิเทศแบบชี้แนะและการนิเทศแบบคลินิกที่เปิดโอกาสให้ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูปฐมวัย ทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ ในลักษณะของความร่วมมือเชิงวิชาชีพ โดยเชื่อมโยงการนิเทศการศึกษากับระบบการนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับบริบทจริงของสถานศึกษา

จากการศึกษางานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง พบว่า แนวทางการนิเทศการศึกษาที่ใช้ในการพัฒนาครูปฐมวัย ส่วนใหญ่เน้นการนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching) ซึ่งมุ่งพัฒนาศักยภาพครูผ่านการสะท้อนคิดและการให้ข้อเสนอแนะเชิงสร้างสรรค์ (Knight, 2007) หรือการนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) ที่เน้นการสังเกตชั้นเรียนและการวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนอย่างเป็นระบบ (Glickman et al., 2018) แนวทางดังกล่าวมักถูกนำมาใช้แยกส่วนกัน ส่งผลให้การพัฒนาครูยังขาดความเชื่อมโยงระหว่างการพัฒนาการคิดกับการพัฒนาการปฏิบัติจริงในชั้นเรียน นอกจากนี้ งานวิจัยส่วนใหญ่ ยังมุ่งเน้นการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในภาพรวม แต่ยังขาดการพัฒนาารูปแบบการนิเทศที่มุ่งเน้นเฉพาะการส่งเสริมทักษะสมอง Executive Functions (EF) ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานสำคัญของเด็กปฐมวัย (Diamond, 2013) แนวทางสำคัญในการพัฒนาครูปฐมวัยในบริบทปัจจุบัน จึงควรเป็นการนิเทศแบบผสมผสาน (Blended Supervision) ที่บูรณาการแนวคิดการนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching) และการนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูปฐมวัยในการดำเนินการ โดยศึกษานิเทศก์ทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการความสะอาด และผู้สนับสนุนทางวิชาการ สถานศึกษาทำหน้าที่เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนระบบการนิเทศภายใน และครูปฐมวัยเป็นผู้ปฏิบัติและผู้พัฒนาตนเองผ่านการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ความร่วมมือดังกล่าวจะช่วยให้การนิเทศมีความเชื่อมโยง ตั้งแต่ระดับนโยบายสู่การปฏิบัติในชั้นเรียน และส่งผลให้เกิดการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงช่องว่างขององค์ความรู้ในการพัฒนารูปแบบการนิเทศที่บูรณาการแนวคิดดังกล่าว

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้จัดทำวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดการประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย” ซึ่งนวัตกรรมทางการนิเทศดังกล่าวจะช่วยเชื่อมโยงการพัฒนาครูจากระดับนโยบายสู่การปฏิบัติในชั้นเรียนอย่างเป็นรูปธรรม และนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้อันส่งเสริมทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

คำถามการวิจัย

1. รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดการประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย ที่พัฒนาขึ้นมีลักษณะอย่างไร
2. ผลการใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้น มีผลต่อความสามารถของครูปฐมวัยในการจัดการประสบการณ์ทักษะสมอง EF และพัฒนาการด้านทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัยอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย
2. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้นที่มีต่อความสามารถของครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF และพัฒนาการด้านทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัย

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ได้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัยที่พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ โดยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ซึ่งมีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง
2. ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำรูปแบบและคู่มือการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัยไปประยุกต์ใช้ และปรับให้สอดคล้องกับบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF ของครูปฐมวัย ซึ่งจะส่งผลต่อพัฒนาการด้านทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัย

การดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยใช้กระบวนการวิจัยตามวงจร PAOR (Plan-Act-Observe-Reflect) เพื่อพัฒนาและศึกษาผลการใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย โดยสามารถสรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อม

ในการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการระยะนี้ ผู้วิจัยสังเคราะห์และออกแบบกระบวนการนิเทศผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย โดยดำเนินการตามกระบวนการนิเทศแบบผสมผสาน ประกอบด้วย ศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา การจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สร้างแบบสอบถามความต้องการการนิเทศแบบผสมผสาน การวางแผนและออกแบบคู่มือการนิเทศแบบผสมผสาน การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยใช้คู่มือการนิเทศแบบผสมผสานเป็นเครื่องมือในการพัฒนาครูปฐมวัย รวมทั้งการสะท้อนผลการดำเนินงานร่วมกันของผู้เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นฐานในการออกแบบและพัฒนาการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัยในขั้นตอนต่อไป

ขั้นที่ 1 ศึกษาและสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา และการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF (Plan 1)

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาและสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา ได้แก่ การนิเทศแบบผสมผสาน การนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching) การนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) การพัฒนาครู การใช้เทคโนโลยีเพื่อการนิเทศ และแนวคิดเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย เพื่อนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบและคู่มือการนิเทศแบบผสมผสาน

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แหล่งข้อมูล

เอกสาร และงานวิจัยทางวิชาการ

ตัวแปรที่ศึกษา

แนวคิดและองค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศผสมผสาน

ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ (Plan 1, Act 1 และ Observe 1)

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน สำหรับการออกแบบ และพัฒนาคู่มือการนิเทศแบบผสมผสานให้สอดคล้องกับบริบทการปฏิบัติงานจริงของครูปฐมวัยในสถานศึกษา โดยรวบรวมข้อมูล จากนักพัฒนา เพื่อสะท้อนสภาพการดำเนินงานที่เป็นจริง และการพัฒนาการนิเทศผสมผสาน ซึ่งข้อมูลที่ได้ถูกนำไปใช้ในการกำหนดการออกแบบ และพัฒนาคู่มือการนิเทศแบบผสมผสาน ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และครูปฐมวัยที่ส่งผลต่อผู้เรียน

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล/แหล่งข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร ครูวิชาการปฐมวัย และครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1 จำนวน 30 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) จากโรงเรียนในสังกัด สพป. อุทัยธานี เขต 1 (ที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายจริง) แบ่งตามขนาดสถานศึกษา ดังนี้

โรงเรียนขนาดกลาง สุ่มเลือกจำนวน 10 โรงเรียน ได้กลุ่มเป้าหมาย (ผู้บริหาร ครูวิชาการปฐมวัย และครูปฐมวัย โรงเรียนละ 2-3 คน รวม 20 คน

โรงเรียนขนาดเล็ก สุ่มเลือกจำนวน 10 โรงเรียน ได้กลุ่มเป้าหมาย (ผู้บริหาร ครูวิชาการปฐมวัย และครูปฐมวัย โรงเรียนละ 1 คน รวม 10 คน

แหล่งข้อมูล

แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศแบบผสมผสาน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. สภาพปัจจุบันของการนิเทศแบบผสมผสาน
2. สภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศแบบผสมผสาน

ขั้นที่ 3 ออกแบบ พัฒนาร่างรูปแบบ และคู่มือการนิเทศ (Plan1)

ผู้วิจัยนำผลจากขั้นที่ 1 และ 2 มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อออกแบบโครงสร้าง เนื้อหา ขั้นตอน และกิจกรรมการนิเทศในรูปแบบและคู่มือการนิเทศแบบผสมผสานให้สอดคล้องกับบริบท สถานศึกษา

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล/แหล่งข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ นักพัฒนาและครูปฐมวัย จำนวน 20 คน ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการ โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในขั้นที่ 2 ซึ่งเป็นผู้ที่มีความสนใจ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1 ประกอบด้วย

กลุ่มนักพัฒนา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการปฐมวัย และศึกษานิเทศก์ จำนวน 10 คน (เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้และความเหมาะสมของกระบวนการนิเทศ)

กลุ่มครูปฐมวัย ประกอบด้วย ครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 10 คน (เพื่อตรวจสอบความชัดเจนและการนำกิจกรรมส่งเสริม EF ไปใช้ในชั้นเรียน)

แหล่งข้อมูล

ผลการสังเคราะห์เอกสาร และผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์

ตัวแปรที่ศึกษา

ร่างรูปแบบและคู่มือการนิเทศแบบผสมผสาน

ขั้นที่ 4 ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ (Observe1)

ผู้วิจัยนำร่างรูปแบบและคู่มือการนิเทศแบบผสมผสานเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ และขอเสนอแนะในการปรับปรุงรูปแบบ ก่อนนำไปใช้ในกิจกรรมเตรียมความพร้อมและการทดลองใช้จริง

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล/แหล่งข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา การศึกษาปฐมวัย และทักษะสมอง EF ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการนิเทศการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ

ด้านการศึกษาปฐมวัย ผู้เชี่ยวชาญด้านทักษะสมอง EF และผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารและการนิเทศการศึกษา

แหล่งข้อมูล

แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบและคู่มือ

ตัวแปรที่ศึกษา

ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ

ขั้นที่ 5 จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เพื่อเตรียมความพร้อมครูปฐมวัย (Act 1)

ผู้วิจัยจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เพื่อชี้แจงแนวทางการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF กระบวนการนิเทศแบบผสมผสาน และแนวทางการใช้คู่มือการนิเทศผสมผสาน โดยครูได้ฝึกการวิเคราะห์และออกแบบทางจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และให้ข้อเสนอแนะร่วมกัน โดยพิจารณาความเข้าใจในแนวคิดการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF ความเหมาะสมของขั้นตอนในคู่มือ และข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงคู่มือก่อนนำไปใช้จริงในวงรอบถัดไป

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล/แหล่งข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ นักพัฒนาและครูปฐมวัย จำนวน 20 คน ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในขั้นที่ 2 ซึ่งเป็นผู้ที่มีความสมัครใจ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1 ประกอบด้วย

กลุ่มนักพัฒนา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการปฐมวัย และศึกษานิเทศก์ จำนวน 10 คน (เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้และความเหมาะสมของกระบวนการนิเทศ)

กลุ่มครูปฐมวัย ประกอบด้วย ครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 10 คน (เพื่อตรวจสอบความชัดเจนและการนำกิจกรรมส่งเสริม EF ไปใช้ในชั้นเรียน)

แหล่งข้อมูล

แบบสังเกตการณ์มีส่วนร่วมในการประชุมเชิงปฏิบัติการ และแบบบันทึกสะท้อนผลสะท้อนผลแบบมีโครงสร้าง

ตัวแปรที่ศึกษา

ผลการใช้ร่างรูปแบบและความพร้อมของครูในการนำไปใช้

ขั้นที่ 6 สะท้อนผลและปรับปรุงร่างรูปแบบก่อนนำไปใช้ในระยะต่อไป (Reflect)

หลังการดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) และการนิเทศแบบผสมผสาน ผู้วิจัยดำเนินการสะท้อนผล ร่วมกับผู้เข้าร่วมกิจกรรม รวบรวมความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ จากการใช้ร่างคู่มือการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อวิเคราะห์จุดเด่น ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการปรับปรุงกระบวนการนิเทศ และกิจกรรมในคู่มือให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับบริบทการปฏิบัติงานจริงของ

ครูปฐมวัย สะท้อนผลดำเนินการในลักษณะการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน โดยเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ ประเด็นการสะท้อนผล ได้แก่

1. ความเข้าใจในแนวคิดและกระบวนการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF
2. ความเหมาะสมของขั้นตอนและกิจกรรมในคู่มือการนิเทศแบบผสมผสาน
3. ปัญหาและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นในการนำแนวทางไปใช้ในชั้นเรียน
4. ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงรูปแบบการนิเทศและกิจกรรมการเรียนรู้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ นักพัฒนาและครูปฐมวัย จำนวน 20 คน ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการ โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในชั้นที่ 2 ซึ่งเป็นผู้ที่มีความสมัครใจ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1 ประกอบด้วย

กลุ่มนักพัฒนา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการปฐมวัย และศึกษานิเทศก์ จำนวน 10 คน (เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้และความเหมาะสมของกระบวนการนิเทศ)

กลุ่มครูปฐมวัย ประกอบด้วย ครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 10 คน (เพื่อตรวจสอบความชัดเจนและการนำกิจกรรมส่งเสริม EF ไปใช้ในชั้นเรียน)

แหล่งข้อมูล

แบบบันทึกสะท้อนผล

ตัวแปรที่ศึกษา

ผลการสะท้อนและข้อเสนอแนะ

ระยะที่ 2 การดำเนินการนิเทศ

เป็นขั้นตอนการนำรูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริง โดยดำเนินการตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (PAOR) เพื่อพัฒนาความสามารถของครูปฐมวัย ในการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF

ขั้นที่ 1 การร่วมวางแผน (Co-Planning: Plan 2)

ผู้วิจัยดำเนินการวางแผนร่วมกับครูปฐมวัย เพื่อออกแบบแผนการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF ให้สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนและสถานศึกษา โดยใช้ข้อมูลจากระยะที่ 1 เป็นฐานในการออกแบบ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล/แหล่งข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครูปฐมวัยกลุ่มทดลองใช้ จำนวน 2 ห้องเรียน โรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1 โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

แหล่งข้อมูล

แผนการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF

ตัวแปรที่ศึกษา

การออกแบบแผนการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF

ขั้นที่ 2 การดำเนินการจัดประสบการณ์และนิเทศแบบผสมผสาน (Act 2)

ผู้วิจัยนำแผนการจัดประสบการณ์และรูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานไปใช้จริงในชั้นเรียน โดยบูรณาการการนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching) และการนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) เพื่อพัฒนาศักยภาพของครูปฐมวัย

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล/แหล่งข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครูปฐมวัยกลุ่มทดลองใช้ จำนวน 2 ห้องเรียน โรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1 โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

แหล่งข้อมูล

แบบบันทึกการนิเทศ และแบบบันทึกสะท้อนผล

ตัวแปรที่ศึกษา

กระบวนการนิเทศแบบผสมผสาน และพฤติกรรมการจัดประสบการณ์ของครู

ขั้นที่ 3 การสังเกตและเก็บรวบรวมข้อมูล (Observe 2)

ผู้วิจัยดำเนินการสังเกต ติดตาม และเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF ของครูปฐมวัย และพฤติกรรมของผู้เรียน

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล/แหล่งข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครูปฐมวัยและเด็กปฐมวัย กลุ่มทดลองใช้ จำนวน 2 ห้องเรียน โรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1

แหล่งข้อมูล

แบบสังเกตพฤติกรรมครู แบบสังเกตพฤติกรรมเด็ก และแบบตรวจสอบแผน

ตัวแปรที่ศึกษา

ความสามารถของครูในการจัดประสบการณ์ EF และพฤติกรรมทักษะสมอง EF ของเด็ก

ขั้นที่ 4 การสะท้อนผลและปรับปรุงการดำเนินงาน (Reflect 2)

ผู้วิจัยดำเนินการสะท้อนผลร่วมกับครู เพื่อวิเคราะห์จุดเด่น ปัญหา และแนวทางพัฒนา พร้อมทั้งปรับปรุงการจัดประสบการณ์และการนิเทศ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล/แหล่งข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครูปฐมวัยกลุ่มทดลองใช้ จำนวน 2 ห้องเรียน โรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1

แหล่งข้อมูล

แบบบันทึกการสะท้อนผล

ตัวแปรที่ศึกษา

ผลการสะท้อนการเรียนรู้และผลการปรับปรุงการจัดประสบการณ์

ระยะที่ 3 การติดตามและประเมินผล

เป็นขั้นตอนการสรุปผล ประเมินผล และพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานให้สมบูรณ์ โดยใช้ข้อมูลจากระยะที่ 1 และระยะที่ 2

ขั้นที่ 1 การวางแผนสะท้อนผล (Plan 3)

ผู้วิจัยวางแผนการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากการดำเนินงานที่ผ่านมา เพื่อใช้ในการประเมินและพัฒนารูปแบบ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล/แหล่งข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ นักพัฒนาและครูปฐมวัย จำนวน 20 คน ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในขั้นที่ 2 ซึ่งเป็นผู้ที่มีความสมัครใจ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1 ประกอบด้วย

กลุ่มนักพัฒนา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการปฐมวัย และศึกษานิเทศก์ จำนวน 10 คน (เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้และความเหมาะสมของกระบวนการนิเทศ)

กลุ่มครูปฐมวัย ประกอบด้วย ครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 10 คน (เพื่อตรวจสอบความชัดเจนและการนำกิจกรรมส่งเสริม EF ไปใช้ในชั้นเรียน)

แหล่งข้อมูล

ข้อมูลจากระยะที่ 1-2

ตัวแปรที่ศึกษา

แนวทางการพัฒนารูปแบบ

ขั้นที่ 2 การสะท้อนผลร่วมกัน (Act 3)

ผู้วิจัยจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสะท้อนผล แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการใช้รูปแบบ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล/แหล่งข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ นักพัฒนาและครูปฐมวัย จำนวน 20 คน ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในขั้นที่ 2 ซึ่งเป็นผู้ที่มีความสมัครใจ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1 ประกอบด้วย

กลุ่มนักพัฒนา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการปฐมวัย และศึกษานิเทศก์ จำนวน 10 คน (เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้และความเหมาะสมของกระบวนการนิเทศ)

กลุ่มครูปฐมวัย ประกอบด้วย ครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 10 คน (เพื่อตรวจสอบความชัดเจนและการนำกิจกรรมส่งเสริม EF ไปใช้ในชั้นเรียน)

แหล่งข้อมูล

แบบบันทึกการสะท้อนผล แบบประเมินรูปแบบ

ตัวแปรที่ศึกษา

ผลการใช้รูปแบบ

ขั้นที่ 3 การสังเกต รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล (Observe 3)

ผู้วิจัยรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อประเมินความเหมาะสมและประสิทธิผลของรูปแบบ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล/แหล่งข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ นักพัฒนาและครูปฐมวัย จำนวน 20 คน ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในขั้นที่ 2 ซึ่งเป็นผู้ที่มีความสมัครใจ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1 ประกอบด้วย

กลุ่มนักพัฒนา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการปฐมวัย และศึกษานิเทศก์ จำนวน 10 คน (เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้และความเหมาะสมของกระบวนการนิเทศ)

กลุ่มครูปฐมวัย ประกอบด้วย ครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 10 คน (เพื่อตรวจสอบความชัดเจนและการนำกิจกรรมส่งเสริม EF ไปใช้ในชั้นเรียน)

แหล่งข้อมูล

แบบประเมิน แบบสังเกต และแบบสอบถาม

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ความสามารถของครู
2. พัฒนาการทักษะสมอง EF ของเด็ก
3. ความเหมาะสมของรูปแบบ

ขั้นที่ 4 การปรับปรุงและพัฒนา รูปแบบ (Reflect 3)

ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์มาปรับปรุงและพัฒนากระบวนการนิเทศแบบผสมผสานให้สมบูรณ์

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล/แหล่งข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ นักพัฒนาและครูปฐมวัย จำนวน 20 คน ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในขั้นที่ 2 ซึ่งเป็นผู้ที่มีความสมัครใจ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1 ประกอบด้วย

กลุ่มนักพัฒนา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการปฐมวัย และศึกษานิเทศก์ จำนวน 10 คน (เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้และความเหมาะสมของกระบวนการนิเทศ)

กลุ่มครูปฐมวัย ประกอบด้วย ครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 10 คน (เพื่อตรวจสอบความชัดเจนและการนำกิจกรรมส่งเสริม EF ไปใช้ในชั้นเรียน)

แหล่งข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตัวแปรที่ศึกษา

รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานฉบับสมบูรณ์

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและศึกษาผลการใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย โดยกำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

- 1.1 การนิเทศแบบผสมผสาน (Blended Supervision)
- 1.2 การนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching Supervision)
- 1.3 การนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision)
- 1.4 การจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF (Executive Functions) สำหรับเด็กปฐมวัย
- 1.5 กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research: PAOR)

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการปฐมวัย และครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1 จำนวน 30 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามขนาดสถานศึกษา

2.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการพัฒนารูปแบบ ได้แก่ นักพัฒนา (ผู้บริหาร ครูวิชาการปฐมวัย และศึกษานิเทศก์) และครูปฐมวัย จำนวน 20 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2.3 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการนิเทศการศึกษา การศึกษาปฐมวัย และทักษะสมอง EF จำนวน 5 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2.4 กลุ่มทดลองใช้รูปแบบ ได้แก่ ครูปฐมวัยและเด็กปฐมวัย จำนวน 2 ห้องเรียน โรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1 โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และกำหนดเป็นห้องเรียนต้นแบบในการทดลองใช้รูปแบบ

3. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น

รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย

3.2 ตัวแปรตาม

- 1) ความสามารถของครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF
- 2) พัฒนาการด้านทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัย

4. ขอบเขตด้านกระบวนการวิจัย

ดำเนินการวิจัยตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (PAOR: Plan-Act-Observe-Reflect) จำนวน 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อม ระยะที่ 2 การดำเนินการนิเทศ และระยะที่ 3 การติดตามและประเมินผล

5. ขอบเขตด้านระยะเวลาและสถานที่

5.1 ระยะเวลาการดำเนินการ ตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2568 ถึงวันที่ 30 มกราคม 2569

5.2 สถานที่ดำเนินการวิจัย ได้แก่ 1) โรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี 2) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย” ผู้วิจัยจึงกำหนดนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในงานวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน หมายถึง กระบวนการนิเทศที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยบูรณาการการนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching Supervision) และการนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) ภายใต้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research: PAOR) เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย โดยรูปแบบประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 5 ส่วน ได้แก่

1.1 หลักการและแนวคิดของรูปแบบ หมายถึง แนวคิดพื้นฐานที่ใช้กำหนดทิศทางในการพัฒนาการนิเทศแบบผสมผสาน โดยบูรณาการแนวคิดการนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching Supervision) การนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) แนวคิดทักษะสมอง EF สำหรับเด็กปฐมวัย และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research: PAOR) รวมถึงการสะท้อนผลและการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (Reflective Practice และ PLC) เพื่อใช้เป็นกรอบในการออกแบบองค์ประกอบเนื้อหา และกระบวนการนิเทศให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

1.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ หมายถึง เป้าหมายหรือผลลัพธ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย โดยมุ่งเน้น

1) เพื่อพัฒนาความสามารถของครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF ให้สามารถวางแผน ออกแบบ และดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัย ได้แก่ ความจำเพื่อใช้งาน การยับยั้งชั่งใจ และความยืดหยุ่นทางความคิด ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้และการดำรงชีวิต

1.3 เนื้อหาและสาระของรูปแบบ หมายถึง องค์ความรู้และสาระสำคัญที่ใช้ในการพัฒนาครูปฐมวัยภายใต้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับทักษะสมอง EF เทคนิคการนิเทศแบบชี้แนะ กระบวนการนิเทศแบบคลินิก การออกแบบการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF และการสะท้อนผลทางวิชาชีพครู ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน

1.4 กระบวนการนิเทศของรูปแบบ หมายถึง ขั้นตอนการดำเนินงานของรูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยบูรณาการการนิเทศแบบชี้แนะและการนิเทศแบบคลินิก ดำเนินการตามลำดับขั้น 4 ขั้น ได้แก่

- 1) การร่วมวางแผน (Co-Planning)
- 2) การสังเกตการจัดประสบการณ์ (Observation)
- 3) การสะท้อนผล (Reflection)
- 4) การติดตามและพัฒนา (Follow-up)

ซึ่งสอดคล้องกับวงจร PAOR ได้แก่ Plan-Act-Observe-Reflect

1.5 การวัดและประเมินผลของรูปแบบ หมายถึง กระบวนการตรวจสอบคุณภาพและประสิทธิผลของรูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน โดยการใช้การประเมินทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการใช้รูปแบบ ครอบคลุมการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และผลการใช้รูปแบบ รวมถึงการประเมินความสามารถของครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF และพัฒนาการด้านทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัย โดยใช้เครื่องมือที่มีคุณภาพและหลากหลาย เช่น แบบประเมิน แบบสังเกต และแบบสอบถาม

ทั้งนี้ รูปแบบดังกล่าวแสดงความสัมพันธ์เชิงระบบระหว่างปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome) โดยมุ่งให้ครูปฐมวัยสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF ได้อย่างมีคุณภาพ และส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านทักษะสมอง EF อย่างเหมาะสมตามวัย

2. กระบวนการนิเทศแบบผสมผสาน หมายถึง ขั้นตอนการดำเนินงานของรูปแบบการนิเทศที่บูรณาการกระบวนการนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching) และการนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) เพื่อพัฒนาศักยภาพครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะสมอง Executive Functions (EF) โดยมีกระบวนการดำเนินงานประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับวงจร PAOR ได้แก่ 1) การวางแผนร่วม (Co-planning) 2) การสังเกตการสอน (Observation) 3) การสะท้อนผล (Reflection) และ 4) การติดตามผล (Follow-up)

3. การนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching) หมายถึง กระบวนการพัฒนาครูปฐมวัยรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม โดยเน้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้นิเทศกับครูผ่านการพูดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ การตั้งคำถาม และการให้ข้อเสนอแนะเชิงสร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมให้ครูพัฒนาความรู้ ความสามารถ และทักษะในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัย โดยครูเรียนรู้ผ่านการสะท้อนคิด และการปฏิบัติจริงในบริบทของตนเอง

4. การนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) หมายถึง กระบวนการนิเทศที่มุ่งพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูปฐมวัย โดยผู้นิเทศและครูมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน การวางแผน การจัดประสบการณ์ การสังเกตในชั้นเรียน การวิเคราะห์ข้อมูล การสะท้อนผล และการให้ข้อเสนอแนะเชิงสร้างสรรค์ เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัย

5. ทักษะสมอง EF หมายถึง ความสามารถของสมองส่วนหน้าที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเอง การคิดยืดหยุ่น การวางแผน และการมุ่งสู่เป้าหมาย ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้และการดำรงชีวิต ประกอบด้วย 3 กลุ่มทักษะ 9 ด้าน ได้แก่

- 1) ทักษะพื้นฐาน ได้แก่ ความจำที่นำมาใช้งาน การยั้งคิด การยืดหยุ่นความคิด
- 2) ทักษะการกำกับตนเอง ได้แก่ การใส่ใจหรือจดจ่อ การควบคุมอารมณ์ การรู้จักประเมินตนเอง

- 3) ทักษะปฏิบัติ ได้แก่ การริเริ่มและลงมือทำงานตามที่คิด การวางแผนและจัดระบบดำเนินการและความพากเพียรมุ่งสู่เป้าหมาย

6. การจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF หมายถึง กระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูปฐมวัยที่บูรณาการการส่งเสริมทักษะสมอง EF ผ่านการวางแผน ออกแบบ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับพัฒนาการเด็ก ครอบคลุมทักษะสมอง EF ทั้ง 3 กลุ่ม 9 ด้าน โดยจัดสภาพแวดล้อม สื่อ กิจกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะสมอง EF และสอดคล้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างองค์รวม

7. แบบสังเกตพฤติกรรมทักษะสมอง EF หมายถึง เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามกระบวนการพัฒนาพฤติกรรม ด้านทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัยเป็นรายบุคคล ซึ่งพัฒนา

โดยสถาบันรักลูก (RLG Institute) โดยครูผู้สอนเป็นผู้สังเกตและบันทึกพฤติกรรมตามสภาพจริง แบ่งเกณฑ์การพิจารณาเป็น 4 ระดับ คือ เกิดขึ้นบ่อยครั้ง (4 คะแนน), เกิดขึ้นบ่อย (3 คะแนน), เกิดขึ้นน้อยครั้ง (2 คะแนน) และยังไม่เกิดขึ้นเลย (1 คะแนน)

8. ความสามารถของครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF หมายถึง ระดับความสามารถของครูปฐมวัยในการดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัย ซึ่งประเมินจากพฤติกรรมปฏิบัติของครูใน 4 ด้าน ได้แก่

8.1 ด้านการวางแผนและออกแบบการจัดประสบการณ์ หมายถึง ความสามารถในการกำหนดวัตถุประสงค์ ออกแบบกิจกรรม และวางแผนการจัดประสบการณ์ที่สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะสมอง EF

8.2 ด้านการใช้สื่อและแหล่งประสบการณ์ หมายถึง ความสามารถในการเลือกใช้ และจัดเตรียมสื่อหรือแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะสมอง EF ของเด็ก

8.3 ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะสมอง EF หมายถึง ความสามารถในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิด การควบคุมตนเอง และการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย

8.4 ด้านการประเมินพัฒนาการของเด็ก หมายถึง ความสามารถในการสังเกต บันทึก และประเมินพฤติกรรมทักษะสมอง EF ของเด็ก เพื่อนำผลไปใช้ในการปรับปรุงการจัดประสบการณ์

9. ครูปฐมวัย หมายถึง ครูผู้สอนระดับปฐมวัย โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1 ที่สมัครใจเข้าร่วมการพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF โดยมีบทบาทในการร่วมเรียนรู้ ปฏิบัติ สะท้อนผลการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF

10. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1 ที่เข้าร่วมในการพัฒนาการนิเทศแบบผสมผสาน โดยมีบทบาทในการสนับสนุน ส่งเสริม กำกับติดตาม และอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย

11. ศึกษานิเทศก์ หมายถึง บุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่นิเทศการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1 ซึ่งเข้าร่วมเป็นผู้ร่วมพัฒนาให้ข้อเสนอแนะ ติดตาม สนับสนุน และสะท้อนผลการดำเนินงานตามรูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย

12. ครูวิชาการปฐมวัย หมายถึง ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1 ที่มีบทบาทในการประสานงาน

สนับสนุนการวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และมีส่วนร่วมในการพัฒนา ทดลองใช้ และสะท้อนผลรูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน

13. นักพัฒนา หมายถึง ผู้ที่มีส่วนร่วมในการออกแบบ ทดลองใช้ พัฒนารูปแบบ และคู่มือการนิเทศแบบผสมผสาน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ ครูวิชาการปฐมวัย และครูปฐมวัย ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1 ซึ่งรวมถึงผู้วิจัย

14. กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) หมายถึง กระบวนการวิจัยที่มุ่งพัฒนาการปฏิบัติงานในบริบทจริง การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง และดำเนินการเป็นวงจร 4 ชั้น (PAOR) ตามแนวคิดของ Kemmis และ McTaggart ได้แก่ 1) การวางแผน (Plan) 2) การปฏิบัติ (Act) 3) การสังเกต (Observe) และ 4) การสะท้อนผล (Reflect) เพื่อให้เกิดการปรับปรุง และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินการวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย” ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยผู้วิจัยได้รวบรวมสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ

- 1.1 ความหมายของรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ
- 1.2 องค์ประกอบของรูปแบบ
- 1.3 ประเภทของรูปแบบ
- 1.4 คุณลักษณะที่ดีของการรูปแบบ
- 1.5 การตรวจสอบและประเมินคุณภาพของรูปแบบ

2. แนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา

- 2.1 ความหมายของการนิเทศการศึกษา
- 2.2 จุดมุ่งหมายของการนิเทศ
- 2.3 หลักการนิเทศการศึกษา
- 2.4 องค์ประกอบของการนิเทศการศึกษา
- 2.5 กระบวนการนิเทศการศึกษา
- 2.6 ประเภทของการนิเทศ
- 2.7 การบริหารจัดการนิเทศการศึกษา
- 2.8 การสร้างความร่วมมือการนิเทศการศึกษา

3. แนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศแบบผสมผสาน

- 3.1 แนวคิดการนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching Supervision)
 - 3.1.1 ความหมายการนิเทศแบบชี้แนะ
 - 3.1.2 จุดมุ่งหมายของการนิเทศแบบชี้แนะ
 - 3.1.3 กระบวนการนิเทศแบบชี้แนะ
 - 3.1.4 บทบาทของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศแบบชี้แนะ
 - 3.1.5 ประโยชน์การนิเทศแบบชี้แนะ

- 3.2 แนวคิดการนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision)
 - 3.2.1 ความหมายการนิเทศแบบคลินิก
 - 3.2.2 จุดมุ่งหมายของการนิเทศแบบคลินิก
 - 3.2.3 กระบวนการนิเทศแบบคลินิก
 - 3.2.4 บทบาทของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศแบบคลินิก
 - 3.2.5 ประโยชน์การนิเทศแบบคลินิก
- 3.3 แนวคิดการนิเทศแบบผสมผสาน (Blended Supervision)
 - 3.3.1 ความหมายของการนิเทศแบบผสมผสาน
 - 3.3.2 กระบวนการนิเทศแบบผสมผสาน
 - 3.3.3 การสังเคราะห์กระบวนการนิเทศแบบผสมผสาน
 - 3.3.4 ประโยชน์ของการนิเทศแบบผสมผสาน
- 4. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF (Executive Functions)
 - 4.1 ความหมายของทักษะสมอง EF
 - 4.2 องค์ประกอบของทักษะสมอง EF
 - 4.3 การประเมินทักษะสมอง EF
 - 4.4 บทบาทของครูในการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF
 - 4.5 การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF
- 5. แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research)
 - 5.1 ความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ
 - 5.2 ประเภทของการเชิงปฏิบัติการ
 - 5.3 กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ
 - 5.4 ประโยชน์ของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ
- 6. การบูรณาการแนวคิดการนิเทศแบบชี้แนะและการนิเทศแบบคลินิก
- 7. บริบทโรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี
- 8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 8.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 8.2 งานวิจัยต่างประเทศ
- 9. กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ

1. ความหมายของรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากนักวิชาการและนักการศึกษาที่ให้ความหมายเกี่ยวกับ “รูปแบบ” และ “การพัฒนารูปแบบ” ซึ่งมีความหมายที่สอดคล้องกัน ดังนี้

ทิตินา แชมมณี (2550, น. 198) ได้ให้ความหมายไว้ว่า รูปแบบ หมายถึง เครื่องมือทางความคิดที่บุคคลใช้ในการสืบเสาะหาคำตอบ ความรู้ ความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น โดยสร้างมาจากความคิดประสบการณ์ การใช้อุปมาอุปไมย หรือจากทฤษฎี หลักการต่าง ๆ และแสดงออกมาในรูปลักษณะใดลักษณะหนึ่ง

พาสนา ชลบุรีพันธ์ (2560, น. 40) ได้ให้ความหมายไว้ว่า รูปแบบเป็นสิ่งที่แสดงโครงสร้างความสัมพันธ์ของปัจจัยหรือตัวแปรของสิ่งที่ต้องการศึกษา หรืออธิบายคุณลักษณะสำคัญของปรากฏการณ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น เพื่อให้ใช้ง่ายมองเห็นเป็นรูปธรรม รูปแบบไม่มีองค์ประกอบตายตัวหรือให้รายละเอียดทุกแง่มุมได้อย่างชัดเจน แต่รูปแบบเป็นการแสดง รูปธรรมของสิ่งที่เป็นนามธรรม เป็นการย่อส่วนของปรากฏการณ์ต่างๆ เพื่อแสดงหรืออธิบายปรากฏการณ์ให้เข้าใจได้ง่าย หรืออาจใช้ประโยชน์ในการทำนายปรากฏการณ์ที่จะเกิดขึ้น ตลอดจนใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไป

นัยนา ฉายวงศ์ (2560, น. 19) ได้ให้ความหมายไว้ว่า รูปแบบ หมายถึง แบบจำลองความคิดหรือโครงสร้างความคิดประกอบด้วย ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงอย่างเป็นเหตุเป็นผลได้มาจากแนวคิดหลักการ ทฤษฎี เพื่ออธิบายขั้นตอนการทำงานให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ และการนำไปใช้

สายสวาท สุขวิชัย (2561, น. 77) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การพัฒนารูปแบบเป็นการนำภาพเสมือนจริงมาจำลองให้เล็กลงหรือย่อส่วน แสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบที่สำคัญเชิงเหตุผลเชิงกายภาพหรือเชิงคุณลักษณะ ช่วยในการวิเคราะห์ปัญหาและเข้าใจถึงสิ่งต่าง ๆ ได้ง่ายและดีขึ้น โดยไม่มีการกำหนดรูปแบบไว้ตายตัว

ศุภลักษณ์ มีปาน (2562, น. 14) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การพัฒนารูปแบบ หมายถึง แบบจำลองหรือโครงสร้างที่ออกแบบแสดงถึงแนวทางอย่างไร อย่างหนึ่งโดยยึดหลักการ และบนพื้นฐานที่สามารถอธิบายลำดับขั้นตอน ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ หรือตัวแปรต่าง ๆ ได้

อนงค์นารถ เคนโพธิ์ (2562, น. 68) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การพัฒนารูปแบบ หมายถึง โครงสร้างทางความคิด เป็นสิ่งหรือวิธีการดำเนินงานที่เป็นต้นแบบของอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น รูปแบบในการพัฒนาท้องถิ่น รูปแบบการเสนอสินค้า รูปแบบการเสนอการสอนหรือการอบรม ซึ่งเป็นการแสดงหรืออธิบายความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ของรูปแบบนั้นอย่างมีวัตถุประสงค์อย่างชัดเจน

จิราภรณ์ สีลา (2563, น. 32) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การพัฒนารูปแบบ หมายถึง ความสัมพันธ์ของ 2 ชุดตัวแปร ประกอบด้วย กระบวนการปฏิบัติงาน กับงานวิชาการที่มีความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน

รจนา บุญลพ และคณะ (2563, น. 175) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การพัฒนารูปแบบ เรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนทักษะทางคณิตศาสตร์ สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนรวมตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่า การพัฒนารูปแบบดำเนินการ จำนวน 3 วงรอบ โดยใช้เทคนิคการเก็บข้อมูลแบบมีส่วนร่วม ได้แก่ การประชุมแบบมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ การสนทนากลุ่ม ประชุมระดมสมอง และการสังเกต

กัตติกา สกุลสวน (2565, น. 74) ได้ให้ความหมายไว้ว่า รูปแบบ หมายถึง โครงสร้างที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ ต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย หลักการ แนวคิด กระบวนการที่ได้รับการพัฒนาแล้วอย่างเป็นระบบ

วรลักษณ์ อัจฉริยะ (2565, น. 100) ได้ให้ความหมายไว้ว่า รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่แสดง โครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ เกี่ยวกับ หลักการ วิธีการ และเกณฑ์ต่าง ๆ ที่นำมาปฏิบัติเพื่อยึดถือเป็นแนวทางให้การดำเนินงาน ที่จะทำให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ และบรรลุวัตถุประสงค์

นุชนาถ สุทธิการ (2565, น. 107) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การพัฒนารูปแบบ หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเพื่อแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างหลักการ แนวคิด กระบวนการดำเนินงาน องค์ประกอบ หรือปัจจัยต่างๆที่มีความสัมพันธ์กัน เพื่อเป็นแบบอย่าง หรือแนวทางในการดำเนินการที่สามารถยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล

วิจิตรา วรธาดาสวัสดิ์ (2566, น. 14) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การพัฒนารูปแบบ หมายถึง แบบจำลอง หรือโครงสร้างความคิดที่ประกอบด้วย ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างเป็นเหตุเป็นผล เพื่อช่วยให้ตนเอง และบุคคลอื่นสามารถเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น

สรุปได้ว่า รูปแบบ หรือการพัฒนารูปแบบ หมายถึง เครื่องมือทางความคิดหรือแบบจำลองที่ใช้แสดงโครงสร้าง ความสัมพันธ์ และลำดับขั้นตอนขององค์ประกอบหรือ ตัวแปรต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ เพื่อช่วยให้เข้าใจปรากฏการณ์ที่ซับซ้อนได้ชัดเจน และเป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยการพัฒนารูปแบบมิใช่สิ่งที่ตายตัว แต่เป็นกระบวนการที่อาศัยหลักการ ทฤษฎี ประสบการณ์ และการปฏิบัติจริงในการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่มุ่งพัฒนา ผ่านการลงมือปฏิบัติ การสะท้อนผล และการเรียนรู้ร่วมกันเป็นวงรอบ เพื่อให้ได้รูปแบบที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพ และนำไปใช้ได้จริงตามบริบท

2. องค์ประกอบของรูปแบบ

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากนักวิชาการและนักการศึกษาที่ได้นำเสนอองค์ประกอบของรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

นัยนา ฉายวงศ์ (2560, น. 22) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศตามแนวคิดการเรียนแบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการวิจัยในชั้นเรียน มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการ และ 5) การวัดและประเมินผล

ศุกลักษณ์ มีปาน (2562, น. 16) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของรูปแบบ ประกอบด้วยอะไร จำนวนเท่าใด มีโครงสร้าง และความสัมพันธ์กันอย่างไร ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์ ปัจจัย ตัวแปรต่าง ๆ ที่ศึกษา โดยมีปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อที่เป็นพื้นฐานหรือเป็นหลักของรูปแบบนั้น ๆ

วาสนา บุญมาก (2562, น. 244) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของรูปแบบ มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการตามรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหากับจุดมุ่งหมายของรูปแบบ 4) กระบวนการ และ 5) การวัดและประเมินผล

ชาคริยา ชายเกลี้ยง และคณะ (2562, น. 5345) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการวิจัยของครูระดับมัธยมศึกษา มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การค้นหาความต้องการ 2) การวางแผนการนิเทศ 3) การให้ความรู้ก่อนการนิเทศ 4) การดำเนินการนิเทศ โดยใช้วิธีการนิเทศแบบผสมผสาน 5) การประเมินผลการนิเทศและ 6) การสะท้อนผลและความสำเร็จ

จิระภา ธรรมนำศีล (2562, น. 82) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของรูปแบบ มี 5 ประการ ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบ เป็นส่วนที่กล่าวถึงความเชื่อ แนวคิด ทฤษฎีพื้นฐานของรูปแบบ หลักการของรูปแบบการสอนเป็นตัวชี้้นำการกำหนดจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม และขั้นตอนการดำเนินงานในรูปแบบการสอน 2) จุดประสงค์การสอน เป็นส่วนที่ระบุความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้นของรูปแบบการสอน 3) เนื้อหาเป็นส่วนที่ระบุเนื้อหาและกิจกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของรูปแบบการสอน 4) กิจกรรมขั้นตอนในการดำเนินงาน เป็นส่วนที่ระบุถึงวิธีการปฏิบัติในขั้นต่างๆ เมื่อนำรูปแบบการสอนไปใช้ และ 5) การวัดและประเมินผล เป็นส่วนที่ประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบ

ประคอง รัตมีแก้ว (2562, น. 75) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) เนื้อหาของรูปแบบ 4) วิธีดำเนินงานของรูปแบบ และ 5) การวัดและประเมินผล

รจนา บุญลพ และคณะ (2563) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของรูปแบบ จากการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนทักษะทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนรวมตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีองค์ประกอบของรูปแบบ 4 ประการ ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) กระบวนการเรียนการสอน และ 4) ผลการเรียนรู้

นุชนาถ สุทธการ (2565, น. 21) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของรูปแบบ มีความแตกต่างกันไปมีความเชื่อมโยงและสัมพันธ์กันที่ส่งผลให้รูปแบบนั้น ๆ สมบูรณ์มากที่สุด องค์ประกอบประกอบด้วยส่วนสำคัญ ได้แก่ หลักการ แนวคิดทฤษฎี วัตถุประสงค์ของรูปแบบ กระบวนการของรูปแบบ และเงื่อนไขความสำเร็จ ที่จะทำให้อารมณ์แบบนั้น สมบูรณ์ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

วรลักษณ์ อาจวิชัย (2565, น. 105) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของรูปแบบ ประกอบด้วย 1) หลักการของรูปแบบการเรียน เป็นส่วนที่กล่าวถึงความเชื่อและแนวคิด ทฤษฎีขั้นพื้นฐานของการออกแบบ และพัฒนารูปแบบการเรียน ซึ่งเป็นการกำหนดจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม และขั้นตอนการดำเนินงานของรูปแบบการเรียน 2) จุดประสงค์ของรูปแบบการเรียน เป็นส่วนที่ระบุถึงความคาดหวัง หรือสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบการเรียน 3) กระบวนการ เป็นส่วนที่ระบุถึงขั้นตอน วิธีการ และกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ความสำเร็จของรูปแบบ และ 4) การวัดและประเมินผล เป็นส่วนของการประเมินผลการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ขวัญลิน ไส้โตก (2565, น. 111) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบ มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ เป็นแนวคิดพื้นฐานหรือหลักการในการนิเทศการศึกษาตามรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ เป็นเป้าหมายที่กำหนดไว้ในการพัฒนาคุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้น 3) เนื้อหา เป็นสาระความรู้ที่กำหนดไว้ให้สัมพันธ์สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบ 4) กระบวนการ เป็นขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา การกำหนดบทบาท ของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศโดยแต่ละขั้นตอนการนิเทศบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของการนิเทศการศึกษา และ 5) การวัดและประเมิน เป็นแนวทางการวัดและประเมินผลที่จัดขึ้นตามรูปแบบที่จะชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จ ประสิทธิภาพของรูปแบบ และการบรรลุตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบ

กัตติกา สกุศลสวน (2565, น. 21) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของรูปแบบในแต่ละรูปแบบขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์ที่กำลังศึกษาหรือการออกแบบแนวคิด ทฤษฎี วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ปัจจัยความสำเร็จ และหลักการพื้นฐานในการกำหนดรูปแบบแต่ละรูปแบบนั้น ๆ เป็นหลัก

วิจิตรา วรธาดาสวัสดิ์ (2566, น. 74) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศ ประกอบด้วย องค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) กระบวนการ และ 4) การประเมินผลการนิเทศ

จากตาราง 2 จากการสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบจากนักวิชาการและนักการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบมีความสอดคล้องกันในประเด็นสำคัญ โดยผู้วิจัยเลือกองค์ประกอบที่มีความถี่ตั้งแต่ 5 ลำดับขึ้นไป ได้แก่

1) หลักการ แนวคิดของรูปแบบ เป็นองค์ประกอบที่ได้จากการสังเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งใช้เป็นฐานในการกำหนดทิศทางและโครงสร้างของรูปแบบให้มีความสอดคล้องกับบริบทและเป้าหมายของการพัฒนา

2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เป็นองค์ประกอบที่สะท้อนเป้าหมายหรือผลลัพธ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบ โดยกำหนดให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการจำเป็นที่ได้จากการศึกษา

3) เนื้อหาและสาระของรูปแบบ เป็นองค์ประกอบที่กำหนดสาระความรู้ แนวทาง และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

4) กระบวนการของรูปแบบ เป็นองค์ประกอบที่แสดงถึงลำดับขั้นตอน วิธีการ และแนวทางการดำเนินงานของรูปแบบอย่างเป็นระบบ โดยเชื่อมโยงองค์ประกอบต่าง ๆ ให้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

5) การวัดและประเมินผลของรูปแบบ เป็นองค์ประกอบที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพ ความเหมาะสม และประสิทธิผลของรูปแบบ โดยอาศัยวิธีการประเมินที่หลากหลายทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำองค์ประกอบทั้ง 5 ประการดังกล่าวมาใช้เป็นกรอบในการพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย และใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนิยามศัพท์ในการวิจัย พัฒนารอบแนวคิดของรูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน ดังนี้

1) หลักการ แนวคิดของรูปแบบ หลักการ แนวคิดของรูปแบบเป็นพื้นฐานกำหนดทิศทางของการพัฒนารูปแบบ โดยการบูรณาการแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดการนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching Supervision) แนวคิดการนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) แนวคิดทักษะสมองเพื่อชีวิต (Executive Functions: EF) สำหรับเด็กปฐมวัย และแนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) รวมถึงแนวคิดการพัฒนาครูผ่านการสะท้อนผลและการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (Reflective Practice และ PLC) ซึ่งเป็นแนวคิดที่สนับสนุนการพัฒนาครู หลักการของรูปแบบต้องสะท้อนความเชื่อพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาครูให้สามารถออกแบบประสบการณ์

การเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF ของเด็กได้อย่างมีคุณภาพ โดยเน้นการมีส่วนร่วม การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

การนำไปสู่กรอบแนวคิด: หลักการและแนวคิดจะถูกกำหนดเป็นตัวแปรต้นเชิงแนวคิด (Conceptual Input) ที่ใช้กำหนดโครงสร้างของรูปแบบ เป็นฐานในการออกแบบวัตถุประสงค์ เนื้อหา และกระบวนการของรูปแบบทั้งหมด

2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบเป็นการกำหนดเป้าหมายเชิงพฤติกรรมหรือผลลัพธ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบ ซึ่งวัตถุประสงค์ ทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างแนวคิดกับผลลัพธ์ที่ต้องการ เป็นตัวกำหนดทิศทางของเนื้อหา กระบวนการ และการประเมินผลโดยในงานวิจัยนี้มุ่งเน้น

2.1) เพื่อพัฒนาความสามารถของครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์ส่งเสริมทักษะสมอง EF

2.2) เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัย
การนำไปสู่กรอบแนวคิด: วัตถุประสงค์จะถูกใช้เป็นตัวแปรตาม (Outcome Variables) เป็นเกณฑ์ในการออกแบบเครื่องมือวัด และประเมินผลในงานวิจัย

3) เนื้อหาและสาระของรูปแบบ เนื้อหาของรูปแบบเป็นองค์ความรู้ และสาระสำคัญที่ใช้ในการพัฒนาครูและดำเนินการนิเทศ เนื้อหาจะต้องมีความเป็นระบบ สอดคล้องกับบริบทของครูปฐมวัย และสามารถนำไปใช้ได้จริงในสถานศึกษา ซึ่งควรสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบ โดยในบริบทของงานวิจัยนี้ ประกอบด้วย

3.1) ความรู้เกี่ยวกับทักษะสมอง EF และการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

3.2) หลักการและเทคนิคการนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching Techniques)

3.3) ขั้นตอนและกระบวนการของการนิเทศแบบคลินิก

3.4) การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นทักษะสมอง EF โดยผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบบทบาทของครูในการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF ที่สังเคราะห์ได้มาใช้เป็นกรอบในการกำหนดเนื้อหา ได้แก่ 1) การวางแผนและออกแบบการจัดประสบการณ์ 2) การใช้สื่อและแหล่งประสบการณ์ 3) การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะสมอง EF และ 4) การประเมินพัฒนาการของเด็ก

3.5) การสะท้อนผลและการพัฒนาวิชาชีพครู

การนำไปสู่กรอบแนวคิด: เนื้อหาจะเป็นตัวแปรแทรก (Intervening Variables) ที่เชื่อมระหว่างแนวคิดกับกระบวนการ และเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้รูปแบบเกิดผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์

4) กระบวนการของรูปแบบ กำหนดขั้นตอนการดำเนินงานของรูปแบบอย่างเป็นระบบ โดยบูรณาการการนิเทศแบบชี้แนะและการนิเทศแบบคลินิก ประกอบด้วยขั้นตอน ได้แก่

- 4.1) การร่วมวางแผน (Co-Planning)
- 4.2) การสังเกตการจัดประสบการณ์ (Observation)
- 4.3) การสะท้อนผล (Reflection)
- 4.4) การติดตามและพัฒนา (Follow-up)

กระบวนการดังกล่าวสอดคล้องกับวงจรการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (PAOR: Plan-Act-Observe-Reflect) และเน้นการมีส่วนร่วมของครูในการพัฒนาตนเอง

การนำไปสู่กรอบแนวคิด: กระบวนการจะเป็นตัวแปรกระบวนการ (Process Variables) ซึ่งเป็นกลไกหลักที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง จากแนวคิดไปสู่ผลลัพธ์

5) การวัดและประเมินผลของรูปแบบ กำหนดแนวทาง ในการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ โดยใช้การประเมินทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการใช้รูปแบบ ครอบคลุมการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และประสิทธิผลของรูปแบบ รวมทั้งการประเมินการเปลี่ยนแปลงของครูและผลที่เกิดกับผู้เรียน การวัดและประเมินผลเป็นองค์ประกอบที่ใช้ตรวจสอบประสิทธิภาพและประสิทธิผลของรูปแบบ

- 5.1) การประเมินก่อน-หลังการใช้รูปแบบ (Pre-Post)
- 5.2) การประเมินกระบวนการนิเทศ
- 5.3) การประเมินความสามารถของครูในการจัดประสบการณ์ที่ทักษะสมอง EF
- 5.4) การประเมินพฤติกรรมทักษะสมอง EF ของเด็ก
- 5.5) การประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบ

ซึ่งการประเมินควรใช้เครื่องมือที่มีคุณภาพ (Validity & Reliability) และมีความหลากหลาย เช่น แบบสังเกต แบบประเมิน แบบสอบถาม และแบบบันทึกการสะท้อนผล

การนำไปสู่กรอบแนวคิด: การวัดและประเมินผลจะเป็นตัวแปรตรวจสอบ (Evaluation Variables) ที่ใช้ยืนยันความสำเร็จของรูปแบบ และเป็นข้อมูลย้อนกลับ เพื่อปรับปรุงรูปแบบให้สมบูรณ์

ซึ่งสะท้อนความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลของตัวแปรในรูปแบบ (Causal Relationship) โดยแสดงความเชื่อมโยงระหว่างตัวแปรต้น ตัวแปรกระบวนการ และตัวแปรตามอย่างเป็นระบบ

3. ประเภทของรูปแบบ

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากนักวิชาการและนักการศึกษาที่ได้นำเสนอประเภทของรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

สายสวาท สุขวิชัย (2561, น. 78-79) ได้กล่าวว่า ประเภทของรูปแบบมีหลายประเภท ได้แก่ รูปแบบทางการศึกษา และทางสังคมศาสตร์แบ่งออกเป็นรูปแบบที่ใช้การอุปมาอุปไมยเทียบเคียงปรากฏการณ์ ซึ่งเป็นรูปธรรมเพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม รูปแบบ

ที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ รูปภาพ รูปแบบที่ใช้สมการทางคณิตศาสตร์เป็นสื่อในการแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ และรูปแบบนำตัวแปรต่าง ๆ มาสัมพันธ์กันเชิงเหตุ และผลที่เกิดขึ้น

ศุภลักษณ์ มีปาน (2562, น. 15) ได้กล่าวว่า ประเภทของรูปแบบมีหลายชนิดเป็นการแบ่งประเภทของรูปแบบ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการสร้าง

จิระภา ธรรมนำศีล (2562, น. 206) ได้กล่าวว่า ประเภทของรูปแบบ สามารถกระทำได้หลายวิธี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการอธิบายรูปแบบ ว่ามุ่งเน้น เพื่อการทำความเข้าใจเชิงแนวคิด การประยุกต์ใช้ในการวิจัย หรือการอธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ

จิราภรณ์ สีลา (2563, น. 36) ได้กล่าวว่า ประเภทของรูปแบบ บอกให้ทราบถึงลักษณะการเขียนรูปแบบที่มีลักษณะ ส่วนการแบ่งประเภทของรูปแบบเป็นการบรรยาย อธิบายปรากฏการณ์นั้น ๆ

กัตติกา สกุลสวน (2565, น. 17) ได้กล่าวว่า ประเภทของรูปแบบ เป็นการแบ่งประเภทของรูปแบบนั้น จะขึ้นอยู่กับกรอธิบายรูปแบบ ซึ่งรูปแบบอาจเป็นรูปแบบคล้ายจริง รูปแบบเสมือนจริง หรือรูปแบบจำลองที่สร้างขึ้นมาจากแนวคิดทฤษฎีที่อาจเป็นแผนภูมิ หรือรูปภาพ เพื่อให้เห็นโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบ และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปรากฏการณ์นั้น ๆ

ขวัญณลิน ไสโศก (2565, น. 108) ได้กล่าวว่า ประเภทของรูปแบบ แบ่งได้ตามวัตถุประสงค์ในการอธิบายรูปแบบนั้น ๆ สามารถแบ่งออกเป็น 2 ชนิด ได้แก่ 1) รูปแบบหรือสิ่งจำลองสิ่งของที่เป็นรูปธรรมมีลักษณะคล้ายของจริง และ 2) รูปแบบหรือแบบจำลองสิ่งของที่เป็นนามธรรมมีลักษณะเป็นเชิงสัญลักษณ์

นุชนาถ สุทธการ (2565, น. 17) ได้กล่าวว่า ประเภทของรูปแบบ มีหลากหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับลักษณะของความต้องการในการนำเสนอหรืออธิบายข้อมูลให้ถูกต้องและเหมาะสม ประเภทข้อมูลบุคคล และการนำข้อมูลไปใช้ ทั้งนี้รูปแบบแต่ละประเภทมีข้อดี ข้อจำกัดในการใช้ที่เหมาะสมกับข้อมูล

วรลักษณ์ อาจวิชัย (2565, น. 103) ได้กล่าวว่า การแบ่งประเภทของ รูปแบบจะขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการอธิบายรูปแบบนั้น ๆ

Steiner (1988, pp. 7-9) ได้กล่าวว่า ประเภทของรูปแบบแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) รูปแบบเชิงปฏิบัติ เป็นการประเมินสภาวะชุมชนแบบมีส่วนร่วมรูปแบบประเภทนี้เป็นแบบจำลองทางกายภาพ และ 2) รูปแบบเชิงทฤษฎี เป็นแบบจำลองที่สร้างขึ้นจากกรอบความคิดที่มีทฤษฎีเป็นพื้นฐาน

Keeves (1988, pp. 560-561) ได้กล่าวว่า ประเภทของรูปแบบแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ 1) รูปแบบเชิงอุปมาอุปไมย เป็นรูปแบบที่มีความสัมพันธ์กับระบบจำลอง เป็นรูปแบบที่นำไปใช้

อุปมากับสิ่งอื่นได้ 2) รูปแบบเชิงภาษา เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยาย ลักษณะของรูปแบบ รูปแบบชนิดนี้จะช่วยใช้วิธีการอุปมาในการพิจารณาด้วยภาษา 3) รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ เป็นรูปแบบที่กำหนดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบในรูปสมการ หรือฟังก์ชันทางคณิตศาสตร์ และ 4) รูปแบบเชิงเหตุผล เป็นรูปแบบที่มีโครงสร้างเป็นสมการเชิงเส้นที่ประกอบด้วยตัวแปรสัมพันธ์กัน เป็นเหตุและผล และมีการทดสอบสมมติฐานผลของรูปแบบ

สรุปได้ว่า ประเภทของรูปแบบ มีความหลากหลายขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการพัฒนา และการนำไปใช้ รูปแบบอาจนำเสนอในลักษณะของรูปธรรม หรือนามธรรม เพื่อใช้เป็นกรอบในการอธิบาย ทำความเข้าใจ หรือแสดงความสัมพันธ์ของการดำเนินงาน หรือปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้อง โดยอาจใช้การอุปมาอุปไมย ภาษา แผนภูมิ รูปภาพ สัญลักษณ์ หรือโครงสร้างเชิงเหตุ และผลเป็นสื่อในการอธิบาย ทั้งนี้ รูปแบบสามารถแบ่งตามลักษณะการใช้งานเป็นรูปแบบเชิงทฤษฎี และรูปแบบเชิงปฏิบัติ ซึ่งแต่ละประเภทมีความเหมาะสมแตกต่างกัน ผู้พัฒนาจึงควรเลือก และออกแบบรูปแบบให้สอดคล้องกับเป้าหมายและบริบทของการใช้งาน เพื่อให้รูปแบบมีความชัดเจน สามารถนำไปใช้ได้จริง และเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาอย่างเป็นระบบ

4. คุณลักษณะที่ดีของการรูปแบบ

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากนักวิชาการและนักการศึกษาที่ได้นำเสนอคุณลักษณะที่ดีของรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

พาสนา ชลบุรีพันธ์ (2560, น.55) ได้กล่าวว่า คุณลักษณะที่ดีของรูปแบบ มีข้อกำหนดไว้ 4 ประการ ได้แก่

1. รูปแบบ ควรประกอบด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้าง (Structural Relationship) มากกว่าความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันแบบรวมรวม (Associative Relationship)
2. รูปแบบ ควรใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลผลิตที่เกิดจะขึ้น ซึ่งควรถูกตรวจสอบได้ โดยการสังเกต ซึ่งเป็นไปได้ที่จะทดสอบรูปแบบพื้นฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์ได้
3. รูปแบบ ควรจะระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษา ดังนั้น นอกจากรูปแบบจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้ ควรใช้อธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย
4. รูปแบบ ควรเป็นเครื่องมือในการสร้างมโนทัศน์ใหม่ และสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่ ซึ่งเป็นการขยายในเรื่องที่กำลังศึกษา

สายสวาท สุขวิชัย (2561, น. 73) ได้กล่าวว่า คุณลักษณะที่ดีของรูปแบบ ควรจะมีลักษณะที่ชัดเจน อธิบายแนวคิดของเรื่องที่จะศึกษาได้โดยสื่อให้เห็นถึงความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้างของตัวแปร สามารถทดสอบได้ด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์และควรใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้นจากการใช้แบบจำลองได้

กัตติกา สกุลสวน (2565, น. 79) ได้กล่าวว่า คุณลักษณะที่ดีของรูปแบบ ต้องเริ่มต้นจากการศึกษาองค์ความรู้ (Intensive Knowledge) ในเรื่องที่เราสนใจจะสร้างรูปแบบ จากนั้นจึงหาสมมติฐานและหลักการของรูปแบบที่จะพัฒนา แล้วสร้างรูปแบบตามหลักการที่กำหนดขึ้น โดยนำรูปแบบที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบความเหมาะสม และหาคุณภาพของรูปแบบ

วรลักษณ์ อาจวิชัย (2565, น. 106) ได้กล่าวว่า คุณลักษณะที่ดีของรูปแบบ ควรประกอบด้วย ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง ระหว่างตัวแปร มากกว่าความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง สามารถอธิบายความสัมพันธ์ของเรื่อง ที่ศึกษาได้ นำไปสู่การทำนาย และผลที่ตามมา สามารถสร้างเครื่องมือพิสูจน์ ตรวจสอบได้ เป็นเครื่องมือในการสร้างความคิดรวบยอดใหม่ เพื่อสร้างองค์ความรู้ที่กำลังศึกษา

Keeves (1988, อ้างอิงใน จิราภรณ์ สีลา, 2563, น.36) ได้กล่าวว่า คุณลักษณะที่ดีของรูปแบบ รูปแบบที่ใช้ประโยชน์ได้ควรจะมีข้อกำหนด 4 ประการ ได้แก่ 1) รูปแบบ ประกอบด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้าง (Structural Relationship) มากกว่าความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันแบบรวม ๆ (Associative Relationship) 2) รูปแบบ ควรใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้น ซึ่งสามารถถูกตรวจสอบได้โดยการสังเกต ซึ่งเป็นไปได้ที่จะทดสอบรูปแบบพื้นฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ 3) รูปแบบ ควรจะต้องระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษา ดังนั้น นอกจากรูปแบบจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้ ควรใช้อธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย รูปแบบควรเป็นเครื่องมือในการสร้างโมเดลใหม่และสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่ซึ่งเป็นการขยายในเรื่องที่กำลังศึกษา

สรุปได้ว่า คุณลักษณะที่ดีของรูปแบบ รูปแบบมีโครงสร้างที่ชัดเจนและเป็นระบบ โดยแสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ หรือปัจจัยต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล เพื่อช่วยให้ผู้ใช้เข้าใจแนวคิดและกลไกของเรื่องที่น่าไปพัฒนาได้อย่างเป็นรูปธรรม รูปแบบควรสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน การติดตาม และการประเมินผลได้จริง รวมทั้ง ตรวจสอบหรือปรับปรุงจากข้อมูล และประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติ นอกจากนี้ รูปแบบยังควรเอื้อต่อการเรียนรู้ การสร้างความเข้าใจใหม่ และการต่อยอดการพัฒนาในบริบทการทำงานจริง เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

5. การตรวจสอบและประเมินคุณภาพของรูปแบบ

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากนักวิชาการและนักการศึกษาที่ได้นำเสนอการสร้างรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

ศิริชัย กาญจนวาสี (2558, น. 201–203) ได้กล่าวว่า การตรวจสอบและประเมินคุณภาพของรูปแบบ สามารถดำเนินการได้โดยใช้การประเมินตามมาตรฐาน การตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ เพื่อยืนยันความเที่ยงตรง ความเชื่อถือได้ และประโยชน์ในการนำไปใช้

บุญชม ศรีสะอาด (2560, น. 95–96) ได้กล่าวว่า การตรวจสอบรูปแบบเป็นขั้นตอนสำคัญในการยืนยันความถูกต้องและความเหมาะสมของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น โดยควรตรวจสอบทั้งด้านความสอดคล้องเชิงแนวคิด ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ และผลที่เกิดขึ้นจริงผ่านการประเมิน และการใช้ผู้เชี่ยวชาญ

พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์ (2562, น. 118–119) ได้กล่าวว่า การตรวจสอบและประเมินคุณภาพของรูปแบบ รูปแบบที่ต้องผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ และการทดลองใช้ในบริบทจริง เพื่อสะท้อนความเหมาะสม ความชัดเจนของกระบวนการ และผลลัพธ์ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบ

วัฒนา วงศ์สุราษฎร์ (2561, น. 146–147) ได้กล่าวว่า การตรวจสอบและประเมินคุณภาพของรูปแบบ เป็นกระบวนการสะท้อนคุณภาพของรูปแบบ โดยอาศัยการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ การเก็บข้อมูลย้อนกลับจากผู้ใช้งาน และการปรับปรุงรูปแบบอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้รูปแบบมีความสมบูรณ์และใช้งานได้จริง

ประคอง รัตมีแก้ว (2562, น. 162–163) ได้กล่าวว่า การตรวจสอบและประเมินคุณภาพของรูปแบบ ควรดำเนินการทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิร่วมกับการประเมินผลจากการนำรูปแบบไปใช้จริง เพื่อยืนยันประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น

กัตติกา สกุลสวน (2565, น. 77) ได้กล่าวว่า การตรวจสอบรูปแบบ รูปแบบที่สร้างหรือพัฒนา มีความชัดเจน ความเป็นไปได้ โดยผลของการทดสอบจะนำไปสู่การยอมรับหรือปฏิเสธ และสร้างทฤษฎีใหม่ ๆ การทดสอบรูปแบบสามารถกระทำได้ใน 2 วิธี ได้แก่ 1) การทดสอบด้วยการประเมิน และ 2) การทดสอบโดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิ

จิราภรณ์ สีลา (2563, น. 36–37) ได้กล่าวว่า การตรวจสอบรูปแบบ เป็นการตรวจสอบจากหลักฐานเชิงคุณลักษณะ โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ตรวจสอบ ส่วนการตรวจสอบใช้เทคนิคทางสถิติ

นุชนาถ สุทธการ (2565, น. 29) ได้กล่าวว่า การตรวจสอบและประเมินคุณภาพของรูปแบบ สามารถตรวจสอบได้หลากหลายวิธีตามความเหมาะสม โดยใช้ค่าสถิติ การตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นต้น

วรลักษณ์ อัจฉิชัย (2565, น. 115) ได้กล่าวว่า การตรวจสอบรูปแบบมีอยู่ 4 วิธี ได้แก่ 1) การประเมินตามมาตรฐานที่กำหนด 2) การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3) การสำรวจ ความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้อง และ 4) การทดลองใช้รูปแบบ

Willer (1967) ได้กล่าวว่า การตรวจสอบและประเมินคุณภาพของรูปแบบ เป็นการพัฒนารูปแบบที่ต้องควบคู่กับการตรวจสอบความตรง (Validity) ของรูปแบบ เพื่อให้ผลการพัฒนาได้รับการยอมรับในทางวิชาการ

Madaus et al. (1983) ได้กล่าวว่า การตรวจสอบและประเมินคุณภาพของรูปแบบ ควรดำเนินการทั้งเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ โดยอาศัยการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญร่วมกับหลักฐาน เชิงประจักษ์ เพื่อยืนยันความน่าเชื่อถือ และการนำไปใช้ได้จริง

Keeves (1988) ได้กล่าวว่า การตรวจสอบรูปแบบ เป็นกระบวนการสำคัญในการยืนยัน ว่ารูปแบบมีความสมเหตุสมผล สามารถอธิบายปรากฏการณ์ และทดสอบได้ด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์

สรุปได้ว่า การตรวจสอบและประเมินคุณภาพของรูปแบบ เป็นขั้นตอนสำคัญ ในการยืนยันความถูกต้อง ความเหมาะสม และความน่าเชื่อถือของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น โดยสามารถ ดำเนินการได้หลายวิธีตามความเหมาะสมของบริบท ทั้งการประเมินตามมาตรฐาน การตรวจสอบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ การใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ และการทดลองใช้ในสถานการณ์จริง การประเมินดังกล่าว ควรครอบคลุมทั้งความสอดคล้องเชิงแนวคิด ความชัดเจนของกระบวนการ ความเป็นไปได้ ในการนำไปใช้ ตลอดจนประสิทธิภาพและประสิทธิผลของรูปแบบ ทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ การนำผลการประเมินและข้อมูลย้อนกลับไปใช้ปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จะช่วยให้รูปแบบ มีความสมบูรณ์ เหมาะสมกับการใช้งานจริง และได้รับการยอมรับในทางวิชาการและทางปฏิบัติ

แนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา

1. ความหมายของการนิเทศการศึกษา

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากนักวิชาการและนักการศึกษาที่ได้นำเสนอแนวคิด ความหมายของการนิเทศ ดังนี้

นัยนา ฉายวงศ์ (2560, น. 28) กล่าวถึงความหมายการนิเทศการศึกษาว่า เป็นกระบวนการช่วยเหลือครูให้ประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติกิจกรรมการสอน โดยมีเป้าหมาย ปรับปรุงการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ ต้องอาศัยความร่วมมือกัน ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ

พาสนา ชลบุรีพันธ์ (2560, น. 12) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การนิเทศ หมายถึง กระบวนการร่วมมือกันของบุคลากรทุกฝ่าย ทั้งผู้บริหาร ครู ผู้นิเทศ นักวิชาการ และผู้ปกครอง ในการวางแผน สนับสนุน ติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครูอย่างเป็นระบบ โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น มีความประพฤดี และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

จิระภา ธรรมนำศีล (2562, น. 27) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการปฏิบัติงานระหว่างผู้รับการนิเทศและผู้นิเทศที่ไม่ใช่ การบังคับแต่เพื่อช่วยเหลือ สนับสนุน ให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนที่สร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับนักเรียน นักเรียน

อย่างมีคุณภาพ โดยเน้นความเป็นประชาธิปไตย ความร่วมมือ ความต่อเนื่อง การสร้างขวัญ กำลังใจ และการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีร่วมกัน

อนงค์นาถ เคนโพธิ์ (2562, น. 20-21) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การนิเทศ การศึกษา เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ โดยให้ความรู้ ให้ความช่วยเหลือ ร่วมกันชี้แนะ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ที่เกี่ยวข้อง อย่างมี กระบวนการมีขั้นตอน เพื่อปรับปรุงวิธีการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ได้มาซึ่งผลสัมฤทธิ์สูงสุด ในการเรียนของนักเรียน บรรลุเป้าหมายที่กำหนดร่วมกัน

ศุภลักษณ์ มีปาน (2562, น. 21) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการทำงานที่ต้องได้รับความร่วมมือร่วมใจจาก ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย บนพื้นฐานของความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ โดยการส่งเสริมให้ การช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนโดยผ่านตัวกลาง คือครู เพื่อให้มีการปรับปรุงการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

จิราภรณ์ สีลา (2563, น. 14-15) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง ความพยายามของผู้นิเทศที่จะช่วยพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยการร่วมคิด ร่วมทำ กับบุคลากร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสานประโยชน์ มีความสุขในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่จะช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงสุด เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของครู ผู้บริหาร ครูวิชาการ หรือผู้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาที่มีความรู้ ทักษะและเทคนิคในการนิเทศ โดยความร่วมมือให้การสนับสนุนและช่วยเหลือ เพื่อวัตถุประสงค์ การปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น

ทิพวรรณ ถาวรโชติ (2564, น. 31) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการส่งเสริม สนับสนุน หรือให้ความช่วยเหลือ การพัฒนาปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียน การสอนโดยการเปลี่ยนแปลงนั้น ทำให้เกิดประสิทธิภาพ ในการเรียนการสอน ทั้งนี้เป็นการปฏิบัติงาน ร่วมกันในการช่วยเหลือสนับสนุนส่งเสริมพัฒนาครู เพื่อให้ครูเกิดความเจริญงอกงาม ในวิชาชีพ และเพื่อสร้างคุณภาพของผู้เรียนในทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ จิตใจและ สติปัญญาให้เต็มตามวัย และศักยภาพ

พัศฎาพรท์ คำจันทร์ (2565, น. 32) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การนิเทศ หมายถึง กิจกรรม ที่เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานจัดการเรียนการสอนบรรลุผลสำเร็จ ตามวัตถุประสงค์และมีการพัฒนาการจัดกิจกรรมให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ เป็นการสร้าง ขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการนิเทศ เป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนครู ให้พัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

วรลักษณ์ อาจิวชัย (2565, น. 60) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการพัฒนาบุคลากร โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างผู้รับการนิเทศ ผู้นิเทศ และบุคลากร ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีการวางแผนร่วมกัน กำหนดเป้าหมายร่วมกันส่งเสริมสนับสนุน และส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาร่วมกัน เพื่อให้ได้มาซึ่งประสิทธิผลในการเรียนรู้ของผู้เรียน

ขวัญณลิน ไสโศก (2565, น. 66) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการเสริมพลัง จุดประกายความคิด สร้างแรงบันดาลใจให้คุณครู ผู้บริหารสถานศึกษาและ บุคลากรที่เกี่ยวข้องขับเคลื่อนการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ด้วยกระบวนการรูปแบบที่หลากหลาย เหมาะสม สามารถยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนรูปแบบได้ตามเป้าหมาย ความต้องการของครูและบริบท ของโรงเรียนสู่การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา

กัตติกา สกุศลสวน (2565, น. 28) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการ ในการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศเป็นการปรับเปลี่ยน แนวความคิด และการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอน การสังเกตการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการ หรือการใช้ภาวะผู้นำในการนิเทศ เพื่อปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดีขึ้น โดยเน้นการให้บริการช่วยเหลือสนับสนุน

นุชนาถ สุทธการ (2565, น. 31) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การนิเทศของนักการศึกษา ต่าง ๆ ผู้วิจัยขอสรุปความหมาย ของการนิเทศ ได้ว่า การดำเนินกิจกรรมพัฒนาคุณภาพการเรียน การสอน ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ทางการศึกษาที่ตั้งไว้ โดยใช้กระบวนการ วิธีการและเทคนิค ที่หลากหลายอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ภายใต้ความร่วมมือของบุคลากรภายในโรงเรียน

วิจิตรดา วรธาดาสวัสดิ์ (2566, น.35) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การนิเทศ หมายถึง กระบวนการปฏิบัติงาน ร่วมกันด้วยการช่วยเหลือสนับสนุน ส่งเสริมกันและกันระหว่างผู้นิเทศ และ ผู้รับการนิเทศหรือระหว่างเพื่อนครู เพื่อที่จะพัฒนาหรือปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษาและ การ จัดการเรียนการสอนของครูเพื่อให้ได้มาซึ่งประสิทธิผลในการเรียนของนักเรียน

Good (1973) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง ความพยายามของผู้ทำหน้าที่นิเทศจะช่วย ในการให้คำแนะนำแก่ครู และผู้ที่ทำหน้าที่ เกี่ยวข้องกับการศึกษาให้สามารถปรับปรุงการสอนของตนให้ดีขึ้น การนิเทศการศึกษาจะช่วยให้เกิด ความมอ่งกามด้านวิชาชีพ ช่วยพัฒนาความสามารถของครู ช่วยในการคัดเลือกและปรับปรุง วัตถุประสงค์ของการศึกษา ช่วยในการคัดเลือกอุปกรณ์การสอน ช่วยเหลือและปรับปรุงวิธีสอน การติดตาม การสะท้อนผล และช่วยในการประเมินผลการเรียนการสอน

Wiles (1985) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง ระบบพฤติกรรมของ องค์กร ซึ่งเป็นการทำงานที่มีผลกระทบสู่พฤติกรรมการสอนของครูในระบบ โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อปรับปรุง สภาพการเรียนการสอนแก่นักเรียนให้ดีขึ้น การติดตาม และการสะท้อนผล

Harris (1985) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การนิเทศ หมายถึง สิ่งที่เป็นบุคลากรในสถานศึกษา กระทำต่อบุคคล หรือสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะคงไว้หรือเปลี่ยนแปลงปรับปรุง การดำเนินการเรียนการสอนในสถานศึกษา มุ่งให้เกิดประสิทธิภาพในด้านการเรียนการสอนเป็นสำคัญ

Glickman (1990) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การนิเทศ หมายถึง แนวคิดเกี่ยวกับงานและหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอนซึ่งเป็นการสอนในเรื่องหลักสูตรการจัดครูเข้าสอน การจัดสื่อการสอนสิ่งอำนวยความสะดวก การเตรียมและพัฒนาครู รวมทั้ง การสังเกตการจัด การเรียนการสอน การติดตาม และการสะท้อนผล การประเมินผลการเรียนการสอน

สรุปได้ว่า ความหมายการนิเทศ หมายถึง การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการทำงาน ร่วมกันอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ระหว่างผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศ และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยมุ่งเน้น การช่วยเหลือ สนับสนุน ส่งเสริม และให้คำแนะนำแก่ครู ในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียน การสอน การนิเทศมิใช่การบังคับควบคุม แต่เป็นกระบวนการเชิงพัฒนา บนพื้นฐานของความร่วมมือ ความเป็นประชาธิปไตย และความสัมพันธ์ที่ดี เพื่อเสริมสร้างความเจริญงอกงามในวิชาชีพครู และ นำไปสู่การยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ และเกิดประสิทธิผลทางการเรียนรู้ กระบวนการนิเทศอาศัย การสังเกตการจัดการเรียนการสอน การติดตาม และการสะท้อนผล เพื่อใช้ เป็นข้อมูลในการพัฒนา มิใช่การบังคับควบคุม แต่เป็นการนิเทศเชิงพัฒนา บนพื้นฐานของ ความร่วมมือ ความเป็นประชาธิปไตย และความสัมพันธ์ที่ดี เพื่อยกระดับคุณภาพครูและส่งผลต่อ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ

2. จุดมุ่งหมายของการนิเทศ

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากนักวิชาการและนักการศึกษาที่ได้นำเสนอแนวคิด จุดมุ่งหมายการนิเทศ ดังนี้

จิระภา ธรรมนำสีล (2562, น. 55) ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา เป็นการนิเทศภายใน และการนิเทศการสอน มีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือ ส่งเสริมสนับสนุนให้ครู สามารถพัฒนาตนเอง พัฒนาวิชาชีพ และพัฒนาการเรียนการสอนที่จะนำไปสู่คุณภาพของผู้เรียน

อนงค์นถ เคนโพธิ์ (2562, น. 21-23) ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายการนิเทศ เป็นการพัฒนา ครูให้มีความเข้าใจในเป้าหมายการจัดการศึกษาภาพรวม แต่ละเรื่องเฉพาะกิจ ด้วยการจูงใจสร้าง ความตระหนักรู้ ร่วมพัฒนาครูให้จัดการเรียนรู้ เพื่อนักเรียนเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ โดยระหว่าง การทำงานร่วมกัน ต้องมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ มีการสร้างขวัญกำลังใจให้ครู อย่างต่อเนื่อง เพื่อช่วยให้ครูได้พัฒนาความรู้ ความสามารถของตนเอง ใช้ความสามารถในการทำงาน อย่างเต็มศักยภาพ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด และส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนมีพัฒนาการที่ดี ขึ้นอย่างต่อเนื่อง

จิราภรณ์ สีลา (2563, น. 18) ได้กล่าวว่า การนิเทศมีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูสามารถพัฒนาตนเอง พัฒนาวิชาชีพและพัฒนาการเรียนการสอนที่จะนำไปสู่ คุณภาพของผู้เรียน

ทิพวรรณ ถาวรโชติ (2564, น. 51) ได้กล่าวว่า การนิเทศการศึกษามีจุดมุ่งหมาย ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่
2. พัฒนาบุคลากรให้ตระหนักในความเป็นครู มีจิตวิญญาณในการปฏิบัติหน้าที่
3. ช่วยสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานแก่ครูและผู้เกี่ยวข้อง
4. ช่วยพัฒนาครูให้มีความรู้ ความสามารถและทักษะในการสอนและทำให้เกิดคุณภาพ

ในตัวผู้เรียน

5. ช่วยให้เกิดการประสานงานกับผู้บริหารการศึกษาเพื่อแก้ปัญหาในโรงเรียน
6. ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีทั้งผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

ขวัญลิน ใสโสภ (2565, น. 68) ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการนิเทศ มีความมุ่งหมาย เพื่อมุ่งช่วยเหลือชี้แนะ แนะนำ ปรับปรุง ส่งเสริม และพัฒนาครูให้มีความรู้ ทักษะด้านต่าง ๆ อย่างเต็มที่ และนำความสามารถของครูออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา การจัดการเรียนรู้ อัน จะส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาและความเจริญก้าวหน้าของนักเรียนในที่สุด หรือสรุปได้เป็น 4 ข้อ ได้แก่ 1) เพื่อพัฒนาคนและบุคลากรทางการศึกษา 2) เพื่อพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ 3) เพื่อการสร้างความสัมพันธ์อันดี และ 4) เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ

นุชนาถ สุทธการ (2565, น. 39) ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการนิเทศ เป็นการกำหนด เป้าหมายและผลที่ต้องการให้เกิด จากการดำเนินการนิเทศโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู ให้เกิดการพัฒนาคอบคลุม ทั้งด้านการพัฒนา คุณภาพผู้เรียน พัฒนาคณาจารย์ และพัฒนาระบบบริหารจัดการสถานศึกษา

วิจิตรดา วรรณาสวัสดิ์ (2566, น.72) ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา เป็นการพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียนโดยผ่านกระบวนการนิเทศเพื่อพัฒนาครูในการจัดกระบวนการเรียน การสอน เสริมสร้างสมรรถนะด้านการสอนและการปฏิบัติงานของครูและเสริมสร้างขวัญกำลังใจให้ครู มีความมั่นคง มีความก้าวหน้าในวิชาชีพ

Minor (1964) ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ ดังนี้

1. เพื่อช่วยพัฒนาครูให้เข้าใจเด็กดีขึ้น
2. เพื่อช่วยพัฒนาครูให้เกิดความรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ เป็นที่ยอมรับของ ผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน
3. เพื่อช่วยให้การจัดการหาและเลือกวัสดุอุปกรณ์ที่จะนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการสอน

4. ช่วยให้ครูปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น
 5. สร้างลักษณะความเป็นผู้นำให้แก่ครู โดยการนำเอาความสามารถพิเศษและประสบการณ์ของเขามาใช้ให้เป็นประโยชน์โดยการให้เป็นทีปรึกษาของครูใหม่

6. ช่วยให้ครูได้พัฒนาการสอนของตน
7. ช่วยให้ครูใหม่ได้เข้าใจงานในโรงเรียนและงานอาชีพครู
8. ช่วยประเมินผลงานของครู
9. ช่วยให้ครูค้นหาจุดลำบากในการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคน
10. ช่วยประชาสัมพันธ์ผลงานของโรงเรียน
11. ช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ของโรงเรียน
12. ช่วยป้องกันครูให้พ้นจากการถูกใช้งานจนเกิดขอบเขต

Adams et al. (1966) ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการนิเทศ ดังนี้

1. เพื่อช่วยให้ครูค้นหาและวิธีทำงานด้วยตนเอง
2. เพื่อช่วยให้ครูจำแนกและวิเคราะห์ปัญหาของตนเอง
3. เพื่อช่วยให้ครูรู้สึกมั่นคงในอาชีพ
4. เพื่อช่วยเผยแพร่ให้ชุมชนเข้าใจแผนการศึกษาของโรงเรียน และให้การสนับสนุน

สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการนิเทศ มุ่งเน้นการช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนครูให้พัฒนาตนเองและวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ผ่านการทำงานร่วมกันอย่างมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี การนิเทศเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เสริมสร้างสมรรถนะ ขวัญกำลังใจ และความมั่นคงในวิชาชีพครู นำไปสู่การยกระดับคุณภาพผู้เรียนอย่างรอบด้าน นอกจากนี้ การนิเทศมีบทบาทในการพัฒนาระบบการทำงานของโรงเรียน การแก้ปัญหา และการสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างครู และผู้บริหาร เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

3. หลักการนิเทศการศึกษา

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากนักวิชาการและนักการศึกษาที่ได้นำเสนอหลักการนิเทศการศึกษา ดังนี้

พาสนา ชลบุรีพันธ์ (2560, น. 14) ได้กล่าวว่า หลักการนิเทศ มีความสำคัญที่ผู้นิเทศการสอนต้องยึดถือไว้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน เพื่อช่วยเหลือผู้รับการนิเทศ หรือครูผู้สอนในการพัฒนาการเรียนการสอนสู่เป้าหมาย คือ คุณภาพผู้เรียน

นัยนา ฉายวงศ์ (2560, น. 35) ได้กล่าวว่า หลักการนิเทศ เป็นการพัฒนาครูที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ครูควรเน้นให้เห็นถึงความสำคัญของงานวิจัย และศึกษางานวิจัยเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน

จิระภา ธรรมนำศีล (2562, น. 35) ได้กล่าวว่า หลักการนิเทศ เป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการนิเทศ โดยผู้ให้การนิเทศ ควรตระหนักถึงศักยภาพ และความสามารถของผู้รับการนิเทศ และนำศักยภาพดังกล่าว มาใช้เป็นฐานในการพัฒนา เพื่อให้บุคคลสามารถพึ่งพาตนเอง และพัฒนาตนเองได้ การนิเทศการสอนถือเป็นส่วนหนึ่งของการนิเทศการศึกษา ซึ่งมีหลักการสำคัญ ผู้นิเทศ ช่วยส่งเสริมให้ครูเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านการจัดการเรียนการสอน ที่จะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพของผู้เรียน

ศุภลักษณ์ มีปาน (2562, น. 22) ได้กล่าวว่า หลักการนิเทศการศึกษา เป็นหลักของผู้นำ หลักความร่วมมือ หลักการเห็นใจ หลักการสร้างสรรค์ หลักการบูรณาการ หลักการมุ่งชุมชน หลักการวางแผน หลักการยืดหยุ่น หลักการวัดผลวิสัย และหลักการประเมิน

อนงค์นาถ เคนโพธิ์ (2562, น. 25) ได้กล่าวว่า หลักการนิเทศการศึกษา เป็นสิ่งที่ผู้นิเทศ ต้องยึดถือปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายการนิเทศที่กำหนด ผู้นิเทศควรพัฒนาดตนเองให้มีความรู้ความสามารถ เพื่อสร้างพลังศรัทธา ความเชื่อมั่นให้กับผู้รับการนิเทศก่อนที่จะเริ่มการปฏิบัติ นิเทศ ปฏิบัติการนิเทศอย่างมีขั้นตอน มีการวางแผน ติดตาม ช่วยเหลืองานอย่างต่อเนื่องจนเสร็จสิ้น กระบวนการทำงานเป็นทีม ให้กำลังใจ แลกเปลี่ยนแบ่งปันประสบการณ์ที่ดี ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ชี้แนะกระตุ้นให้ผู้รับการนิเทศได้พัฒนาดตนเอง ให้โอกาสได้แสดงความสามารถอย่างเต็มที่ และใช้ศักยภาพของตนให้เกิดประโยชน์สูงสุด

จิราภรณ์ สีลา (2563, น. 26) ได้กล่าวว่า หลักการนิเทศการศึกษา เป็นหลักสำคัญในการนิเทศการศึกษา ความพยายามทุกวิถีทางของผู้ให้การนิเทศที่จะแสวงหาวิธีช่วยผู้รับการนิเทศให้ได้รับการพัฒนาเพื่อพัฒนาให้บุคคลเหล่านั้น ใช้ความสามารถช่วยเหลือตนเองได้ การนิเทศการสอนเป็นส่วนหนึ่งของการนิเทศการศึกษา มีหลักสำคัญ คือ ความพยายามของผู้นิเทศที่มุ่งให้ครูผู้สอนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน เพื่อส่งผลถึงคุณภาพของผู้เรียน

ทิพวรรณ ถาวรโชติ (2564, น. 33-34) ได้กล่าวว่า หลักการนิเทศ เป็นการดำเนินงานตามหลักวิชาการ ความเป็นระบบ และมีการประเมินผล การเคารพความแตกต่างของบุคคล ความร่วมมือในรูปแบบประชาธิปไตย และการพัฒนาศักยภาพของครูอย่างสร้างสรรค์

นุชนาถ สุทธการ (2565, น. 44) ได้กล่าวว่า หลักการนิเทศ มีหลักการที่หลากหลายตามทัศนคติที่นักการศึกษาได้ให้ไว้ ดังนี้ 1) หลักการยึดองค์ความรู้ สหวิชาในเนื้อหาเรื่องที่จะนิเทศในเรื่องนั้น ๆ ที่ถูกต้อง และเชี่ยวชาญ 2) หลักคุณธรรมในการดำเนินการนิเทศ โดยผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศเป็นผู้สติ สมานธิ ความรัก ความเมตตา ความปรารถนาดีต่อกันในการร่วมกันปรับปรุงพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่าง แท้จริง และ 3) การวางแผนการนิเทศระบบ มีวัตถุประสงค์ กระบวนการดำเนินการ การกำกับติดตาม การสรุปผลที่ชัดเจน เพื่อเป็นแผนการดำเนินการระหว่างผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศได้รับบทบาทหน้าที่ตนเอง และปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

ขวัญนลิน ไสโสศ (2565, น. 77-76) ได้กล่าวว่า หลักการนิเทศ เป็นการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนิเทศที่จะต้องอาศัย ความร่วมมือระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ เน้นกระบวนการสร้างประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้ทุกคน ได้สร้างสรรค์ความคิด และเจตนาที่ดีต่อกันในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา ผู้บริหารการศึกษา หรือ ผู้นิเทศเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้รับการนิเทศเป็นผู้สร้างสรรค์ผลงาน โดยมุ่งส่งเสริมบรรยากาศแห่งความร่วมมือ การสร้างขวัญและกำลังใจของผู้ปฏิบัติงาน ในการพัฒนาอาชีพให้เจริญก้าวหน้าตลอดจนการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างผู้ปฏิบัติงาน ในการวางแผนร่วมกัน เพื่อให้เกิดความสำเร็จของงาน ตามเป้าหมายการนิเทศ การศึกษาที่กำหนด เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณา ประเด็นต่าง ๆ จึงได้กำหนดเป็นหลักการสำคัญของการนิเทศการศึกษา เป็นข้อ ได้แก่ 1) การนิเทศการศึกษาต้องเป็นประชาธิปไตย 2) การนิเทศ การศึกษาจะต้องเป็นการส่งเสริม และการสร้างสรรค์ 3) การนิเทศการศึกษาควรจะต้องอาศัย ความร่วมมือของวิทยากรหลายคนมากกว่า ที่จะแบ่งผู้นิเทศออกเป็นรายบุคคลการนิเทศการศึกษา ควรตั้งอยู่บนรากฐานของการพัฒนาวิชาชีพ มากกว่าจะเป็นความสัมพันธ์ส่วนบุคคล 4) การนิเทศ การศึกษา จะต้องคำนึงถึงความถนัดของแต่ละบุคคล 5) จุดมุ่งหมายสูงสุดของการนิเทศการศึกษา คือ หาทางช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความสามารถตามความมุ่งหมายของการศึกษา 6) การนิเทศการศึกษา จะต้องเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความรู้สึกรอบรู้ให้แก่ครูและ การสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีระหว่างหมู่คณะ 7) การนิเทศการศึกษา เริ่มจากสภาพการณ์ปัจจุบันหรือบริบทของสถานศึกษา 8) การนิเทศ การศึกษาควรเป็นการส่งเสริมความก้าวหน้าของครูให้สูงขึ้น 9) การนิเทศการศึกษาควรเป็นการพัฒนา ส่งเสริม และปรับปรุงสมรรถนะวิสัยทัศน์คติและข้อคิดเห็นของครูให้ถูกต้อง และ 10) การนิเทศ การศึกษาควรตั้งอยู่บนหลักการและเหตุผล

พัสฎาพรห์ คำจันทร์ (2565, น. 21-22) ได้กล่าวว่า หลักการนิเทศการศึกษา ต้องมี การบริหารงานเป็นระบบ มีการวางแผน การดำเนินงาน โดยต้องถือหลักการมีส่วนร่วมในการทำงาน เน้นความร่วมมือร่วมใจกัน ในการดำเนินการและใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน เพื่อให้ งานนั้นไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ และยึดหลักการดำเนินงานที่สร้างสรรค์ สร้างสภาพแวดล้อมที่ดี ในการดำเนินงาน สร้างมนุษยสัมพันธ์ มีวิธีการทำงานที่ดี และความสามารถที่จะอยู่ร่วมกันได้

Adam et al. (1956) ได้กล่าวว่า หลักการนิเทศ ได้แก่ 1) การนิเทศเป็นการส่งเสริม ความเจริญงอกงาม 2) การนิเทศมีความเป็นประชาธิปไตย 3) การนิเทศเป็นกระบวนการสร้างสรรค์ 4) การนิเทศยึดหลักการสร้างมนุษยสัมพันธ์ 5) การนิเทศเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ 6) การนิเทศ เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอน และ 7) การนิเทศเป็นการประสานสัมพันธ์

Burton et al. (1965) ได้กล่าวว่า หลักการนิเทศการศึกษา ควรมีความถูกต้องตาม หลักวิชาการ ควรจะเป็นวิทยาศาสตร์ ควรเป็นประชาธิปไตย และการนิเทศการศึกษาควรเป็น การสร้างสรรค์

สรุปได้ว่า หลักการนิเทศการศึกษา มุ่งเน้นการช่วยเหลือ และพัฒนาครูผู้สอน อย่างเป็นระบบ โดยยึดผู้เรียนเป็นเป้าหมายสูงสุด การนิเทศควรดำเนินงานบนพื้นฐานของ ความร่วมมือ ความเป็นประชาธิปไตย และการเคารพความแตกต่างของบุคคล ผู้นิเทศต้องทำหน้าที่ เป็นผู้นำเชิงสร้างสรรค์ สนับสนุน ให้กำลังใจ และส่งเสริมการใช้ศักยภาพของครูอย่างเต็มที่ อีกทั้ง ควรอาศัยหลักวิชาการ งานวิจัย การวางแผน การติดตาม และการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ เกิดการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนและยกระดับคุณภาพผู้เรียน

4. องค์ประกอบของการนิเทศการศึกษา

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากนักวิชาการและนักการศึกษาที่ได้นำเสนอแนวคิดองค์ประกอบ ของการนิเทศ ดังนี้

ปอนสวรรค์ สุภาศรี (2558) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบการนิเทศที่มีประสิทธิภาพ มีลักษณะร่วมกันสำคัญ เป็นระบบที่เชื่อมโยงเป้าหมาย กระบวนการและผลลัพธ์เข้าด้วยกัน อย่างเป็นองค์รวมไม่ใช่เพียงกิจกรรมตรวจสอบ แต่เป็นกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง โดยองค์ประกอบหลักของการนิเทศมี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการและเป้าหมายของการนิเทศ ต้องมีจุดมุ่งหมายชัดเจนในการพัฒนาครู ไม่ใช่ควบคุมครู โดยเน้นการยกระดับคุณภาพการ จัดการเรียนรู้อของผู้เรียนผ่านการพัฒนาสมรรถนะครู หลักการสำคัญคือความร่วมมือ ความไว้วางใจ ความเป็นกัลยาณมิตร และการเคารพความเป็นวิชาชีพครู 2) บทบาทและความสัมพันธ์ของผู้นิเทศ กับผู้รับการนิเทศ ผู้นิเทศทำหน้าที่หลากหลาย ได้แก่ ผู้นำทางวิชาการ ผู้ชี้แนะ (Coach) ผู้ให้ข้อมูล ย้อนกลับ และผู้สนับสนุนการเรียนรู้ โดยความสัมพันธ์ระหว่างผู้นิเทศและครู ต้องเป็นหุ้นส่วน การเรียนรู้ (Learning Partnership) มากกว่าความสัมพันธ์เชิงอำนาจ 3) กระบวนการนิเทศ อย่างเป็นระบบ เป็นหัวใจของการนิเทศ ประกอบด้วยลำดับขั้นที่ชัดเจน ได้แก่ การศึกษาสภาพและ ความต้องการ การวางแผนการนิเทศร่วมกัน การปฏิบัติการนิเทศ (สังเกต ชี้แนะ สนทนาวิชาชีพ) การประเมินและสะท้อนผล การติดตามและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 4) การประเมินผลและการสะท้อนคิด การประเมินในการนิเทศ ไม่ใช่เพียงการตัดสินผล แต่เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ โดยใช้ข้อมูล จากการสังเกต การสนทนา และการสะท้อนคิด เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงการจัดการเรียนรู้และ การพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง และ 5) ผลลัพธ์และการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นการเปลี่ยนแปลงเชิง บวกของครู ทั้งด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ และพฤติกรรมการสอน รวมถึง การสร้างวัฒนธรรม การเรียนรู้ร่วมกันในสถานศึกษา ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในระยะยาว

จิราภรณ์ สีลา (2563, น. 5-7) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของการนิเทศ เรื่อง รูปแบบ การนิเทศแบบร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดการที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย ได้แก่ 1) หลักการและวัตถุประสงค์ของการนิเทศ ซึ่งกำหนดทิศทางการพัฒนา 2) กระบวนการนิเทศ ที่เน้นการมีส่วนร่วม ความร่วมมือ และความสัมพันธ์เชิงกัลยาณมิตรระหว่าง

ผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ 3) การดำเนินการนิเทศอย่างเป็นขั้นตอน ตั้งแต่การวิเคราะห์เป้าหมาย การให้ข้อมูล และการปฏิบัติจริง และ 4) การประเมินผลและสะท้อนผล เพื่อนำข้อมูลไปใช้ปรับปรุง การจัดการเรียนรู้ และพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง

จำลอง ไชยยา (2564, น. 70-72) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของการนิเทศ การนิเทศ การศึกษาไว้อย่างเป็นระบบ โดยอธิบายองค์ประกอบของการนิเทศที่เชื่อมโยงกันทั้งในเชิงโครงสร้าง แนวคิด และกระบวนการ ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นฐานทางทฤษฎีในการพัฒนารูปแบบการนิเทศ พบว่า องค์ประกอบของการนิเทศการศึกษาประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก ได้แก่ ความหมายและ จุดมุ่งหมายของการนิเทศ หลักการของการนิเทศ กระบวนการนิเทศ และผลลัพธ์ของการนิเทศ ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้มีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบและสนับสนุนซึ่งกันและกัน

ทิพวรรณ ถาวรโชติ (2564) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของการนิเทศ เรื่อง รูปแบบ การนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 เครือข่ายความร่วมมือ องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการนิเทศ องค์ประกอบที่ 3 ประสิทธิผลของการนิเทศ

กิตติชัย แสงสว่าง (2565, น. 209) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของการนิเทศ เรื่อง องค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา ได้แก่ ด้านความหมาย ความสำคัญและ ความจำเป็น หลักการนิเทศภายใน วัตถุประสงค์ของการนิเทศ บทบาทขององค์กรในสถานศึกษา ขั้นตอนตามกระบวนการการนิเทศ กิจกรรมการนิเทศ และข้อบ่งชี้สภาพความสำเร็จของการจัด การนิเทศภายในสถานศึกษา

วรลักษณ์ อาจวิชัย (2565, น. 111) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของการนิเทศ เรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผล 2) การวัดและประเมินผลตามสภาพ จริง 3) การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ วัดผลการเรียนรู้ และ 4) การนำผลการประเมินไปใช้ ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร

กัตติกา สกุศลสวน (2565, น. 86-87) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของการนิเทศ เรื่อง รูปแบบการนิเทศแนวใหม่เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 มีองค์ประกอบ 2 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบ ที่ 1 1) วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการนิเทศ 2) การออกแบบการนิเทศ 3) การปฏิบัติการนิเทศ 4) ผลการนิเทศ 5) การสร้างขวัญให้กำลังใจ และ 6) การพัฒนาปรับปรุงกระบวนการนิเทศ และ องค์ประกอบที่ 2 ได้แก่ 1) นโยบายด้านการนิเทศของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 2 และ 2) นโยบายด้านการนิเทศของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นุชนาถ สุทธการ (2565, น. 36) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของการนิเทศ มีองค์ประกอบสำคัญของการดำเนินการนิเทศ มี 6 องค์ประกอบ ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 จุดมุ่งหมายของการนิเทศ ได้แก่ วัตถุประสงค์ของการนิเทศ กำหนด จุดมุ่งหมายการนิเทศ และการบริหารจัดการ องค์ประกอบที่ 2 การวางแผนเตรียมการนิเทศ ได้แก่ การวางแผนการนิเทศภายใน โรงเรียน ยุทธศาสตร์การปฏิบัตินิเทศภายใน เนื้อหาการนิเทศ ผู้นิเทศ บุคลากรนิเทศ การประชุม มอบหมายงาน และเครื่องมือนิเทศ องค์ประกอบที่ 3 การดำเนินการนิเทศ ได้แก่ กระบวนการนิเทศ วิธีการนิเทศ การสร้างขวัญกำลังใจ การปฏิบัติในการนิเทศ และการจัดการบรรยากาศชั้นเรียนกายภาพ จิตวิทยา องค์ประกอบที่ 4 การประเมินและการรายงานผลการนิเทศ ได้แก่ การประเมินผล การนิเทศภายใน การปรับปรุงและพัฒนา และระบบเผยแพร่และขยายผล องค์ประกอบที่ 5 ปัจจัยความสำเร็จของการนิเทศ ได้แก่ การสร้างความสัมพันธ์และ การยอมรับจากผู้นิเทศ ทักษะของผู้นิเทศ ปัจจัยเอื้อสำหรับการนิเทศ และการสร้างเครือข่ายทางการศึกษา และ องค์ประกอบที่ 6 ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การส่งเสริมจัดการเรียนร่วม ของครูการศึกษาพิเศษ มีระบบการจัดการที่เน้นการพัฒนาครูและนักเรียน และระบบติดตาม ประเมินผลที่เป็นผลงานครู

รัชฎาภรณ์ โพธิ์สว่าง และคณะ (2565, น. 49) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของการนิเทศ เรื่อง องค์ประกอบการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย องค์ประกอบหลักจำนวน 6 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบด้านที่ 1) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ การประชุมสัมมนา อาจดำเนินการอย่างเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ องค์ประกอบด้านที่ 2) การมีทักษะภาวะผู้นำ รู้จักการแก้ปัญหา เป็นนักฟังที่ดี กล้าตัดสินใจ มีความซื่อสัตย์ มีการจัดการที่ดี องค์ประกอบด้านที่ 3) การกำหนดวัตถุประสงค์ มีการกำหนดวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีความชัดเจน และมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ องค์ประกอบด้านที่ 4) การพัฒนาสมาชิกเครือข่าย มีการกำหนดแผนการพัฒนา การวางแผนพัฒนา จัดประชุมให้ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้อง องค์ประกอบด้านที่ 5) การปฏิบัติงาน มีการจัดบรรยากาศ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน มีการรักษาสัมพันธ์ภาพที่ดี มีการให้ความช่วยเหลือและช่วยแก้ไข ปัญหา และองค์ประกอบด้านที่ 6) การติดตามการประเมินผล มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการติดตาม และประเมินผลให้ชัดเจน มีการประชาสัมพันธ์ผลการปฏิบัติงาน มีการนำผลการประเมิน การปฏิบัติงานตามแผนมาปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงาน

วิจิตรดา วรธาตาสวัสดิ์ (2566, น. 24-26) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของการนิเทศ การศึกษา มุ่งส่งเสริมคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู โดยมองว่าการนิเทศไม่ใช่การควบคุม หรือ กำกับติดตามการสอนเพียงอย่างเดียว หากแต่เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ ระหว่าง ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เพื่อพัฒนาศักยภาพทางวิชาชีพของครูให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้ อย่างมี

ประสิทธิภาพและเกิดผลต่อผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบสำคัญที่มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน ได้แก่ 1) หลักการของการนิเทศ 2) วัตถุประสงค์ของการนิเทศ 3) ผู้ที่เกี่ยวข้องและบทบาทหน้าที่ 4) กระบวนการนิเทศ และ 5) ผลลัพธ์ของการนิเทศ

พูนสิน ประคำมินทร์ และคณะ (2566, น.49-57) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของการนิเทศ เรื่อง องค์ประกอบการนิเทศที่ส่งผลต่อการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูวิทยาลัยสันตพล จังหวัดอุดรธานี ประกอบด้วย 1) การศึกษาสภาพและความต้องการ 2) การวางแผนการนิเทศ 3) การปฏิบัติการนิเทศ 4) การประเมินและรายงานผลการนิเทศ และ 5) การสะท้อนผล และอภิปราย

Sergiovanni et al. (2007) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของการนิเทศ เป็นกรนิเทศ การศึกษาในมุมมองใหม่ โดยมองว่าการนิเทศมิใช่ เพียงกระบวนการตรวจสอบ หรือควบคุม การปฏิบัติงานของครู หากแต่เป็นกระบวนการเชิงคุณค่าที่มุ่งเน้นการพัฒนาวิชาชีพครู การเรียนรู้ร่วมกัน และความรับผิดชอบทางวิชาชีพอย่างมีจริยธรรม ภายใต้บริบทของชุมชนทางการศึกษามี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) จุดมุ่งหมายของการนิเทศ การนิเทศมีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนผ่านการพัฒนาคุณภาพการสอนของครู การนิเทศจึงต้องมุ่งพัฒนาความสามารถของครูในการตัดสินใจเชิงวิชาชีพ การสะท้อนคิด และการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ของตนเอง มากกว่าการมุ่งประเมินผลเพื่อควบคุมหรือจัดลำดับผลการปฏิบัติงาน 2) บทบาทและความสัมพันธ์ของผู้นิเทศกับครู เน้นความสัมพันธ์เชิงวิชาชีพที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความไว้วางใจ ความเคารพ และความเป็นหุ้นส่วนทางการเรียนรู้ ผู้นิเทศทำหน้าที่เป็นผู้นำทางวิชาการ ผู้ให้คำปรึกษา และผู้สนับสนุนการเรียนรู้ของครู ขณะที่ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางการพัฒนาการสอนของตนเอง 3) กระบวนการนิเทศในฐานะการเรียนรู้ร่วมกัน เป็นกระบวนการเรียนรู้ของทั้งผู้นิเทศและครู โดยอาศัยการสนทนาเชิงวิชาชีพ การสะท้อนคิด และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทางการสอน 4) บริบททางจริยธรรมและคุณค่าทางวิชาชีพ การนิเทศควรตั้งอยู่บนหลักความยุติธรรม ความรับผิดชอบต่อผู้เรียน และการเคารพในศักดิ์ศรีของครู และ 5) ผลลัพธ์ของการนิเทศ การนิเทศที่มีคุณภาพจะนำไปสู่การพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในสถานศึกษา และการยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน

Glickman et al. (2018) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของการนิเทศ เป็นกระบวนการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน องค์ประกอบที่ 1 ได้แก่ หลักการและแนวคิดของการนิเทศ ซึ่งเน้นแนวคิดการนิเทศเชิงพัฒนา โดยผู้นิเทศต้องปรับบทบาทและกลยุทธ์การนิเทศให้เหมาะสมกับระดับความพร้อม ความสามารถ และความต้องการของครูแต่ละคน หลักการสำคัญ ได้แก่ การเคารพความเป็นวิชาชีพครู การสร้างความไว้วางใจ และการมุ่งพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นเป้าหมายสูงสุด องค์ประกอบที่ 2 ได้แก่ วัตถุประสงค์ของการนิเทศการศึกษา ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพ

การจัดการเรียนรู้ การเสริมสร้างความเป็นมืออาชีพของครู และการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ องค์กรประกอบที่ 3 ได้แก่ บทบาทของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ผู้นิเทศต้องทำหน้าที่เป็นทั้งผู้นำทางวิชาการ ผู้ให้คำปรึกษา และผู้สนับสนุนการเรียนรู้ของครู ครูเป็นผู้มีบทบาทเชิงรุกในการพัฒนาการสอนของตนเอง เป็นการนิเทศที่มีประสิทธิภาพจึงเกิดจากความร่วมมือและความรับผิดชอบร่วมกันของทั้งสองฝ่าย องค์กรประกอบที่ 4 ได้แก่ กระบวนการนิเทศการศึกษา ซึ่งเป็นหัวใจของการนิเทศ ประกอบด้วย การวิเคราะห์สภาพการสอน การวางแผนการนิเทศ การสังเกตการสอน การให้ข้อมูลย้อนกลับ และการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง และ องค์กรประกอบที่ 5 ได้แก่ ผลลัพธ์ของการนิเทศการศึกษา ซึ่งสะท้อนถึงความสำเร็จของการดำเนินงานนิเทศ ผลลัพธ์ที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนในเชิงบวก และการยกระดับผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

Muganga (2012) ได้กล่าวว่า องค์กรประกอบของการนิเทศ ประกอบด้วย การสังเกตในห้องเรียน การประชุมหลังการสังเกต การให้คำแนะนำ การสนับสนุนทางวิชาชีพ และการสะท้อนผล

สรุปได้ว่า จากการศึกษาแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่มีความสอดคล้องร่วมกัน โดยมีสาระสำคัญสรุปได้เป็นองค์ประกอบหลัก 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการและเป้าหมายของการนิเทศ ต้องมีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูและผู้เรียน ยึดหลักความร่วมมือ ความไว้วางใจ ความเป็นกัลยาณมิตร การเคารพในศักดิ์ศรี และความเป็นวิชาชีพครู มุ่งเน้นการพัฒนา มากกว่าการควบคุม หรือประเมินเพื่อตัดสินผล 2) บทบาทและความสัมพันธ์ของผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ ผู้นิเทศทำหน้าที่เป็นผู้นำทางวิชาการ ผู้ชี้แนะ (Coach) ผู้ให้ข้อมูลย้อนกลับ และผู้สนับสนุนการเรียนรู้ 3) กระบวนการนิเทศ มีขั้นตอนที่เชื่อมโยงกัน ได้แก่ 3.1) การศึกษาสภาพและความต้องการ 3.2) การวางแผนการนิเทศ 3.3) การปฏิบัติการณ์นิเทศ 3.4) การประเมินและสะท้อนผล และ 3.5) การติดตามและพัฒนา เน้นการมีส่วนร่วม การเรียนรู้ร่วมกัน และการปรับปรุงการสอนจากบริบทจริง 4) การประเมินผลและการสะท้อนคิด เป็นการประเมินในการนิเทศเป็นเครื่องมือ เพื่อการเรียนรู้ มิใช่การตัดสินผลเพียงอย่างเดียว โดยอาศัยข้อมูลจากการสังเกต การสนทนา และการสะท้อนคิด เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง และ 5) ผลลัพธ์ของการนิเทศ เป็นการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกของครู ด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ และพฤติกรรมการสอน

ผู้วิจัยจึงนำองค์ประกอบการนิเทศ 5 องค์ประกอบ นำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดสำคัญในการออกแบบและพัฒนารูปแบบ รวมถึงคู่มือการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัยในงานวิจัยนี้

5. กระบวนการนิเทศการศึกษา

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากนักวิชาการและนักการศึกษาที่ได้นำเสนอกระบวนการนิเทศ ดังนี้ พาสนา ชลบุรพันธ์ (2560, น. 3-4) ได้กล่าวว่า กระบวนการนิเทศ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การจัดทำข้อมูลสารสนเทศ เป็นการรวบรวม วิเคราะห์ และจัดระบบข้อมูลที่จำเป็นต่อการนิเทศ เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจและวางแผนการนิเทศอย่างเป็นระบบ การให้ความรู้ก่อนการนิเทศ 2) การวางแผนการนิเทศการสอน กำหนดเป้าหมาย ขั้นตอน แผนงาน และปฏิทินการนิเทศ โดยอาศัยข้อมูลสารสนเทศและการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง 3) การใช้สื่อ เครื่องมือ และเทคโนโลยี คัดเลือก และใช้สื่อ เครื่องมือ และเทคโนโลยีที่เหมาะสม ทันสมัย และสอดคล้องกับบริบทเพื่อสนับสนุนการนิเทศการสอน 4) การจัดกิจกรรมการนิเทศการสอน ดำเนินกิจกรรมการนิเทศร่วมกันระหว่างผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ โดยเน้นการมีส่วนร่วม การให้คำแนะนำ และการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน 5) การประเมินผลการนิเทศการสอน เป็นการประเมินผลก่อน ระหว่าง และหลังการนิเทศ เพื่อนำผลไปใช้ปรับปรุง และพัฒนาการนิเทศอย่างต่อเนื่อง

ธัญชฌน บุญประกอบ (2560, น.29-30) ได้กล่าวว่า กระบวนการนิเทศการศึกษามี 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวางแผนเกี่ยวกับการนิเทศ (Planning-P) เป็นขั้นที่ผู้บริหารผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศจะทำการประชุมปรึกษาหารือ เพื่อให้ได้มาซึ่งปัญหาและความต้องการจำเป็นที่จะต้องมีการนิเทศ รวมทั้ง วางแผนถึงขั้นตอนการปฏิบัติงาน เครื่องมือและสื่อเกี่ยวกับการนิเทศ

ขั้นที่ 2 การให้ความรู้ในสิ่งที่ต้องทำ (Information-I) เป็นขั้นตอนของการให้ ความรู้ความเข้าใจถึงสิ่งที่ดำเนินการว่า จะต้องอาศัยความรู้ความสามารถอย่างไรบ้าง มีขั้นตอน ใด และจะทำอย่างไรจึงจะทำให้ได้ผลงานออกมามีคุณภาพ

ขั้นที่ 3 การปฏิบัติงาน (Doing-D) ประกอบด้วย การปฏิบัติงานใน 3 ลักษณะ คือ การปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศเป็นขั้นที่ผู้รับการนิเทศลงมือปฏิบัติงานตามความรู้ความสามารถที่ได้รับการปฏิบัติงานของผู้ให้การนิเทศขั้นนี้ผู้ให้การนิเทศจะทำการนิเทศ และควบคุมคุณภาพให้งานสำเร็จทันตามกำหนดเวลา และมีคุณภาพสูง การปฏิบัติงานของผู้สนับสนุนการนิเทศในเรื่องวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องใช้ต่างๆที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานบรรลุผล

ขั้นที่ 4 การสร้างขวัญและกำลังใจ (Reinforcing-R) ขั้นนี้เป็นขั้นของการเสริมกำลังใจของผู้บริหารเพื่อให้ผู้รับการนิเทศมีความมั่นใจและบังเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานขั้นนี้ อาจจะมีการดำเนินการไปพร้อมๆ กับที่ผู้รับการนิเทศกำลังปฏิบัติงานหรือการปฏิบัติงานได้เสร็จสิ้น

ขั้นที่ 5 การประเมินผลผลิตของการดำเนินงาน (Evaluation-E) ดังแผนภาพเป็นขั้นที่ผู้นิเทศทำการประเมินผลการดำเนินการ ซึ่งผ่านไปแล้วว่าเป็นอย่างไรแล้วทำการปรับปรุง แก้ไข

ศุภลักษณ์ มีปาน (2562, น. 34) ได้กล่าวว่า กระบวนการนิเทศการศึกษา โดยบูรณาการ กระบวนการ PDCA และกระบวนการนิเทศแบบ PIDRE ซึ่งประกอบด้วย 1) ขั้นตอนการวางแผน 2) การให้ความรู้ 3) การปฏิบัติการณ์นิเทศ 4) การเสริมแรง และ 5) การประเมินผล เพื่อใช้เป็นกรอบ ในการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา

นัยนา ฉายวงศ์ (2560, น. 36) ได้กล่าวว่า กระบวนการนิเทศมี 4 ชั้น ได้แก่ 1) การให้ความรู้ก่อนการนิเทศ 2) การวางแผนการนิเทศ 3) การปฏิบัติการณ์นิเทศ และ 4) การประเมินและ รายงานผลการนิเทศ

จิราภรณ์ สีลา (2563, น. 59) ได้กล่าวว่า กระบวนการนิเทศ Harris' POLCA มีอยู่ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. กระบวนการวางแผน (Planning) ได้แก่ การคิดวางแผนงาน การจัดทำตารางงาน การทำโครงการ การคาดคะเนผลที่เกิดและการปรับปรุงแผนงาน
2. กระบวนการจัดระเบียบงาน (Organizing) ได้แก่ การจัดจำแนกหน้าที่ในงาน การประสานงาน การจัดแหล่งทรัพยากร การสร้างความสัมพันธ์ต่อเนื่องและการมอบหมายงาน
3. กระบวนการนำ (Leading) ได้แก่ การตัดสินใจ การเสนอแนะ การสร้างแรงจูงใจ การสื่อความหมายและการคิดริเริ่ม
4. การควบคุม (Controlling) ได้แก่ การทำให้ถูกต้อง การสร้างความเจริญงอกงาม การกล่าวโทษ การกำหนดโทษ
5. การประเมินผล (Appraising) ได้แก่ การพิจารณาผลงาน และการวัดผลงาน

ทิพวรรณ ถาวรโชติ (2564, น. 21-23) ได้กล่าวว่า กระบวนการนิเทศการศึกษา มีขั้นตอน กระบวนการนิเทศ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) สร้างความตระหนักเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา เป็นการสร้างความเข้าใจร่วมกันถึงคุณค่า และประโยชน์ของการนิเทศ 2) การวางแผนการนิเทศ ร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ วิเคราะห์ปัญหา ความต้องการ กำหนดเป้าหมาย สื่อ เครื่องมือและจัดทำแผนนิเทศร่วมกัน 3) การดำเนินการนิเทศ ปฏิบัติการนิเทศตามแผน ใช้วิธีการและ เทคนิคที่เหมาะสมกับบริบท 4) การติดตามและเสริมแรง ติดตามผล ให้กำลังใจ ยกย่อง ชมเชย และ แก้ไขปัญหาระหว่างดำเนินการ และ 5) การประเมินผลและสะท้อนเพื่อพัฒนา ประเมินผล แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และนำผลไปปรับปรุงการนิเทศครั้งต่อไป

พัสฎาพรท์ คำจันทร์ (2565, น. 35-36) ได้กล่าวว่า กระบวนการนิเทศการศึกษา Harris' POLCA มีอยู่ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. กระบวนการวางแผน (Planning) ได้แก่ การคิดวางแผนงาน การจัดทำโครงการ การคาดคะเนผล และการปรับปรุงแผนให้เหมาะสม

2. กระบวนการจัดระเบียบงาน (Organizing) ได้แก่ การจัดจำแนกหน้าที่ การประสานงาน การจัดสรรทรัพยากร และการมอบหมายงาน

3. กระบวนการนำ (Leading) ได้แก่ การตัดสินใจ การเสนอแนะ การสร้างแรงจูงใจ การสื่อสาร และการริเริ่มดำเนินการ

4. การควบคุม (Controlling) ได้แก่ การกำกับ ติดตาม ตรวจสอบความถูกต้อง และควบคุมคุณภาพการดำเนินงาน

5. การประเมินผล (Appraising) ได้แก่ การพิจารณาผลงาน การวัดผล และนำผลไปใช้ปรับปรุงพัฒนางานนิเทศ

ขวัญลิน ไส้โตก (2565, น. 5) ได้กล่าวว่า กระบวนการนิเทศการจัดการศึกษา ในศตวรรษที่ 21 จำนวน 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ความต้องการจำเป็น และนโยบาย เพื่อจัดทำข้อมูลสารสนเทศและกำหนดทิศทางการพัฒนา 2) วางแผนการนิเทศ (Plan) กำหนดแผนงาน เป้าหมาย วัตถุประสงค์ วิธีการ ปฏิทิน เครื่องมือ การให้ความรู้ และการนิเทศอย่างเป็นระบบ 3) ปฏิบัติการนิเทศ (Implement) ดำเนินการนิเทศ ร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ใช้เทคนิค วิธีการ สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสม 4) สะท้อน ผลการนิเทศ (Reflect) ร่วมกันพิจารณาผล แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และปรับปรุงแนวทางการนิเทศ ให้เหมาะสมกับบริบท และ 5) การประเมินผลการนิเทศ (Evaluation) ประเมินผลตามแผนงาน เกณฑ์ และเครื่องมือที่กำหนด เพื่อนำผลไปใช้พัฒนาการนิเทศอย่างต่อเนื่อง

กัตติกา สกุลสวน (2565, น. 49-50) ได้กล่าวว่า กระบวนการนิเทศ เป็นกระบวนการ ในการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่าง ผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ เป็นการปรับเปลี่ยนแนวความคิดและการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนการบริหารจัดการ เครื่องมือ สื่อ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพ การศึกษาให้ดีขึ้นโดยเน้นการให้บริการช่วยเหลือสนับสนุนสร้างความสัมพันธ์ความเป็นประชาธิปไตย การสร้างขวัญกำลังใจ การปรับปรุงทัศนคติ มีการศึกษาสภาพปัจจุบันก่อนการนิเทศ ประกอบด้วย 1) การวางแผนการนิเทศ 2) การให้ความรู้ในการนิเทศ 3) การออกแบบวิธีการนิเทศ 4) การดำเนินการปฏิบัติการ นิเทศ 5) การบำรุงขวัญให้กำลังใจ และ 6) การประเมินผลการดำเนินการ นิเทศ

นุชนาถ สุทธการ (2565, น. 94) ได้กล่าวว่า กระบวนการนิเทศ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ที่มุ่งส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ สร้างความร่วมมือร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ ผู้บริหาร สถานศึกษา และครู เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และคุณภาพ การจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน ส่งผลถึงคุณภาพผู้เรียน ได้แก่ 1) ชั้นวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษา 2) ชั้นวางแผนสร้างเครื่องมือนิเทศ 3) ชั้นปฏิบัติการนิเทศ และ 4) ชั้นประเมินและรายงานผล การนิเทศ

Harris (1963) ได้กล่าวว่า กระบวนการนิเทศ เป็นกระบวนการบริหารเชิงระบบ โดยประกอบด้วย 5 ขั้นตอนหลัก เรียกว่า POLCA ดังนี้

1) Planning (การวางแผน) การกำหนดเป้าหมาย แผนงาน และแนวทางการนิเทศให้สอดคล้องกับบริบทและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา

2) Organizing (การจัดระเบียบงาน) การจัดโครงสร้างงาน การมอบหมายหน้าที่ และการจัดสรรทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการนิเทศ

3) Leading (การนำ) การชี้แนะ แนะนำ สร้างแรงจูงใจ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากร

4) Controlling (การควบคุม) การติดตาม ตรวจสอบ และควบคุมคุณภาพการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผน

5) Appraising (การประเมินผล) การประเมินผลการนิเทศ เพื่อนำข้อมูลไปปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศในรอบต่อไป

Goldhammer (1985) ได้กล่าวว่า กระบวนการนิเทศ เน้นการนิเทศเชิงลึกในชั้นเรียน โดยใช้ข้อมูลจริงจากการสังเกตการสอน การสะท้อนผลร่วมกัน ระหว่างผู้นิเทศกับครูเหมาะสมเป็นกระบวนการพัฒนา สะท้อน และปรับปรุง มี 5 ขั้นตอน ได้แก่

1) Pre-Observation Conference ร่วมวางแผนก่อนการสอน กำหนดเป้าหมายและประเด็นที่ต้องการพัฒนา

2) Classroom Observation ผู้นิเทศเข้าสังเกตการสอนจริงอย่างเป็นระบบโดยไม่ตัดสิน

3) Analysis and Interpretation วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกต เช่น พฤติกรรมครู ผู้เรียน และวิธีการสอน

4) Post-Observation Conference สนทนาสะท้อนผล (Reflective Dialogue) ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์

5) Post-Conference Analysis / Follow-up วางแผนปรับปรุง และพัฒนาการสอนในรอบถัดไป

ตาราง 3 การสังเคราะห์องค์ประกอบกระบวนการนิเทศการศึกษา

องค์ประกอบ กระบวนการนิเทศการศึกษา	แนวคิดของนักวิชาการและนักการศึกษา											สรุป ความถี่	
	พาสนา ชลบุรีพันธ์ (2560)	ธัญชนน บุญประกอบ (2560)	ศุภลักษณ์ มีปาน (2562)	นัยนา ฉายวงศ์ (2560)	จิราภรณ์ สีลา (2563)	ทิพวรรณ ถาวรโชติ (2564)	พิศุภาพรห์ คำจันทร์ (2565)	ขวัญนลิน ไส้โตก (2565)	กัตติกา สกุลสวน (2565)	นุชนาด สุทธิการ (2565)	Harris (1963)		Goldhammer (1985)
ศึกษาสภาพปัจจุบัน ความต้องการ	✓				✓		✓	✓		✓	✓	✓	7
การวางแผนการนิเทศ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓		10
การให้ความรู้ก่อนนิเทศ	✓	✓		✓				✓	✓				5
การใช้สื่อ เครื่องมือ และเทคโนโลยี	✓	✓				✓			✓	✓			5
การจัดกิจกรรมการนิเทศ การปฏิบัติงาน การนิเทศ การสะท้อนผล	✓	✓	✓	✓		✓		✓	✓	✓		✓	9
การสร้างขวัญ เสริมแรง และกำลังใจ		✓	✓		✓				✓				4
การประเมินผลการนิเทศ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	12

ตาราง 3 จากการสังเคราะห์กระบวนการนิเทศการศึกษา ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบกระบวนการนิเทศการศึกษาจากนักวิชาการและนักการศึกษา โดยผู้วิจัยคัดเลือกองค์ประกอบที่มีความถี่ตั้งแต่ 5 ลำดับขึ้นไป และเป็นองค์ประกอบที่นักวิชาการและนักการศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกัน จำนวน 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการนิเทศ 2) การวางแผนการนิเทศ 3) การให้ความรู้และเตรียมความพร้อม 4) การปฏิบัติการนิเทศ ติดตามและสะท้อนผล 5) การใช้สื่อ เครื่องมือ และเทคโนโลยี และ 6) การประเมินผลและการพัฒนา

จากการสังเคราะห์องค์ประกอบกระบวนการนิเทศการศึกษาทั้ง 6 องค์ประกอบดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นกรอบพื้นฐานในการออกแบบกระบวนการพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย โดยนำองค์ประกอบด้านการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการ การวางแผนการนิเทศ และการเตรียมความพร้อม มาใช้ในขั้นการวางแผนและเตรียมความพร้อมของรูปแบบ ส่วนองค์ประกอบด้านการปฏิบัติการนิเทศ การติดตามและสะท้อนผล การใช้สื่อ เครื่องมือ และเทคโนโลยีได้นำมาใช้ในการกำหนดกระบวนการนิเทศแบบผสมผสาน และองค์ประกอบด้านการประเมินผลและการพัฒนา ได้นำมาใช้ในการกำหนดขั้นการติดตามผล การประเมิน และการพัฒนารูปแบบ เพื่อให้รูปแบบการนิเทศที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับหลักการนิเทศการศึกษา และสามารถนำไปใช้ในบริบทสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม

6. ประเภทของการนิเทศ

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากนักวิชาการและนักการศึกษาที่ได้นำเสนอประเภทของการนิเทศ ดังนี้

สงัด อุทรานันท์ (2546, น. 13-15) ได้กล่าวว่า ประเภทของการนิเทศ ซึ่งการนิเทศทางการศึกษาผสมผสานรูปแบบการนิเทศ ไม่จำเป็นต้องยึดรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง เลือกใช้ และบูรณาการหลายรูปแบบให้เหมาะสมกับบริบท ผู้รับการนิเทศ และเป้าหมายการพัฒนา

วัชรรา เล่าเรียนดี (2541, น.145-148) ได้กล่าวว่า ประเภทของการนิเทศ แบบเพื่อนนิเทศเพื่อน ดังนี้ Coaching เป็นผู้ทำหน้าที่สอน ฝึกหรือแนะนำ หรือ การสอน การบอก การแนะนำ และ Peer Coach ที่ใช้ในด้านการนิเทศ เป็นการนิเทศแบบเพื่อนนิเทศเพื่อน หรือการนิเทศโดยเพื่อนร่วมงาน หรือเพื่อนร่วมอาชีพ ที่ไม่ใช่ศึกษานิเทศก์หรือผู้บริหาร รวมกันเรียกว่า การนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) หรือเพื่อนนิเทศเพื่อน ซึ่งเป็นการนิเทศภายในรูปแบบหนึ่ง ที่เน้นที่การปรับปรุง การจัดการเรียนการสอนของครู และเพื่อส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู และบุคลากรอื่นๆ ในโรงเรียนด้วย

ชัยชมณ บุญประกอบ (2560, น. 88-104) ได้กล่าวว่า ประเภทของการนิเทศ แบ่งเป็นการนิเทศได้ดังนี้ 1) การนิเทศแบบชี้แนะ เป็นการนิเทศที่ผู้นิเทศทำหน้าที่เป็น โค้ช (Coach) ให้คำปรึกษา แนะนำ และตั้งคำถามเชิงกระตุ้นการคิด เพื่อให้ครูได้สะท้อนคิด (Reflection) และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยเน้นความสัมพันธ์เชิงบวก ความไว้วางใจ และการเรียนรู้ร่วมกัน 2) การนิเทศแบบเสริมพลัง มุ่งเน้นการสร้างเชื่อมั่นในตนเองของครู เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ วางแผน และกำหนดแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของตนเอง ผู้นิเทศมีบทบาทเป็นผู้สนับสนุน (Facilitator) และ 3) การนิเทศแบบบูรณาการ เป็นการผสมผสานวิธีการนิเทศที่หลากหลาย เช่น การนิเทศแบบชี้แนะ การนิเทศแบบคลินิก และการนิเทศแบบเสริมพลัง ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

จารุวรรณ ชนะพันธ์ และการ์นต์ กิจระการ (2561, น. 24-27) ได้กล่าวว่า ประเภทของการนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการพัฒนาครูที่ผสมผสานการให้คำปรึกษาเชิงชี้แนะร่วมกับการสะท้อนคิดอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมให้ครูได้ทบทวนการปฏิบัติของตนเอง พัฒนาศักยภาพรายบุคคล และปรับปรุงการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

พวงอ้อย ไชยดี (2562) ได้กล่าวว่า ประเภทของการนิเทศการศึกษา ได้แก่ 1) การนิเทศแบบสั่งการที่ผู้นิเทศมีบทบาทเป็นผู้กำหนดแนวทาง ให้คำสั่ง แนะนำวิธีการปฏิบัติแก่ครูโดยตรง เหมาะกับครูที่ยังขาดประสบการณ์ หรือขาดความมั่นใจในการจัดการเรียนการสอน 2) การนิเทศแบบร่วมมือ เป็นการนิเทศที่ผู้นิเทศ และครูร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา วางแผน และตัดสินใจ โดยเน้นการทำงานเป็นทีม และการมีส่วนร่วม ซึ่งช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน และการพัฒนาวิชาชีพครู 3) การนิเทศแบบไม่ชี้แนะ เป็นการนิเทศที่ผู้นิเทศ ทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก กระตุ้นให้ครูคิด วิเคราะห์ และตัดสินใจด้วยตนเอง เหมาะกับครูที่มีประสบการณ์ และมีศักยภาพในการพัฒนาตนเอง 4) การนิเทศแบบคลินิก เป็นการนิเทศที่มีกระบวนการเป็นขั้นตอนอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การวางแผน การสังเกตการสอน การวิเคราะห์ข้อมูล และการสะท้อนผลร่วมกัน เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู

วิจิตรดา วรธาดาสวัสดิ์ (2566, น. 69-160) ได้กล่าวว่า ประเภทของนิเทศ 1) การนิเทศแบบสั่งการ ผู้นิเทศเป็นศูนย์กลาง ชี้แนะ สั่งการ กำหนดแนวทางให้ครูปฏิบัติตามเหมาะกับครูใหม่ หรือสถานการณ์เร่งด่วน 2) การนิเทศแบบตรวจสอบ เน้นการตรวจติดตาม ควบคุมคุณภาพ และมุ่งประเมินความถูกต้องตามเกณฑ์หรือมาตรฐาน 3) การนิเทศแบบชี้แนะ ผู้นิเทศเป็น ผู้โค้ช เน้นการตั้งคำถาม การสะท้อนคิด และส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพครูรายบุคคล 4) การนิเทศแบบคลินิก ใช้กระบวนการเป็นขั้นตอน จากการวางแผน สังเกต วิเคราะห์ และสะท้อนผลที่มุ่งพัฒนาการจัดการเรียนการสอน จากสถานการณ์จริงในชั้นเรียน 5) การนิเทศแบบมีส่วนร่วม ผู้นิเทศ ผู้บริหาร และครูทำงานร่วมกัน เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการพัฒนาเป็นทีม และ

6) การนิเทศแบบผสมผสาน เป็นการ บูรณาการหลายรูปแบบการนิเทศเข้าด้วยกัน มีลักษณะสำคัญ ยึดหยุ่นตามบริบท ใช้ครูเป็นศูนย์กลาง และมุ่งพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

สุทธยา ช่อม (2563, น. 72-148) ได้กล่าวว่า ประเภทของนิเทศการศึกษาจำแนก ออกเป็น หลายประเภทตามลักษณะและวิธีดำเนินการ โดยมีประเภทสำคัญที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย ดังนี้

1) การนิเทศแบบสั่งการ เป็นการนิเทศที่ผู้นิเทศ ทำหน้าที่ชี้แนะ สั่งการ และกำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอนให้ครูปฏิบัติตาม เหมาะกับสถานการณ์ที่ครูยังขาดประสบการณ์หรือ จำเป็นต้องควบคุมคุณภาพอย่างใกล้ชิด

2) การนิเทศแบบให้ผลผลิต มุ่งเน้นผลลัพธ์หรือผลผลิตของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยพิจารณาประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอน ผู้นิเทศทำหน้าที่ประเมินและ ปรับปรุงการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย

3) การนิเทศแบบคลินิก เป็นการนิเทศที่มุ่งพัฒนาการสอนโดยตรง ผ่านกระบวนการ สังเกตการสอน การสะท้อนผล และการให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างเป็นระบบ โดยเน้นความร่วมมือและความไว้วางใจระหว่างผู้นิเทศกับครู

4) การนิเทศแบบเพื่อนนิเทศเพื่อน เป็นการนิเทศภายในที่ครูร่วมกันพัฒนาและ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยมีการวางแผน สังเกตการสอน วิเคราะห์ และให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกัน เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

5) การนิเทศแบบชี้แนะ เป็นการนิเทศที่เน้นการให้คำปรึกษา กระตุ้นการคิดสะท้อน และส่งเสริมศักยภาพของครูอย่างต่อเนื่อง โดยผู้นิเทศทำหน้าที่เป็นโค้ช มากกว่าผู้ควบคุม

กัตติกา สกุลสวน (2565, น. 52) ได้กล่าวว่า ประเภทของการนิเทศ ได้แก่ 1) การนิเทศแบบสอนแนะ เป็นเทคนิคที่ใช้ในการพัฒนาบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการแนะ หรือเรียนรู้จากผู้ชำนาญการ (Coach) ในลักษณะที่ได้รับคำแนะนำ หรือเรียนรู้ไปพร้อมๆ กับการปฏิบัติงาน 2) การนิเทศแบบกัลยาณมิตร เป็นการนิเทศกรอบความคิดพื้นฐานของกัลยาณมิตร นิเทศ คือ หลักธรรมความเป็นกัลยาณมิตร 7 ประการ ได้แก่ ปิโย, ครุ, ภาวนีโย, วตตา, วจนกฺขโม, คมภุรณฺจ กถิ กตฺตา และ โน จฏฐาเน นิโยชเย มุ่งเน้นความโปร่งใจไม่บีบคั้น เน้นความมีน้ำใจช่วยเหลือเกื้อกูล สร้างความเข้าใจกระจ่างแจ้ง เน้นแนวทางที่ถูกต้องด้วยการยอมรับซึ่งกันและกัน

Bellon and Huffman (1976, อ้างอิงใน กระทรวงศึกษาธิการ 2550, น. 50-51) ได้กล่าวว่า ประเภทของการนิเทศ นิเทศแบบคลินิก มีรูปแบบ 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 การประชุมปรึกษาก่อน การสังเกตการสอน ขั้นที่ 2 การสังเกตการสอน ขั้นที่ 3 การประชุมปรึกษาหลังการสังเกตการสอน และ ขั้นที่ 4 การวัดและประเมินผลพฤติกรรมการสอน

Goldhammer (1980, อ้างอิงใน กระทรวงศึกษาธิการ 2550, น. 52-53) ได้กล่าวว่า ประเภทของการนิเทศ นิเทศแบบคลินิก ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 การประชุมปรึกษา ก่อนการสังเกตการสอน ขั้นที่ 2 การสังเกตการสอน ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูล และกำหนดวิธีการประชุม ขั้นที่ 4 การประชุมนิเทศ และขั้นที่ 5 การประชุมวิเคราะห์พฤติกรรมการณ์นิเทศ

สรุปได้ว่า ประเภทของการนิเทศการศึกษา มีความหลากหลาย ได้แก่ การนิเทศแบบสั่งการ การนิเทศแบบตรวจสอบ การนิเทศแบบร่วมมือ หรือมีส่วนร่วม การนิเทศแบบไม่ชี้หน้า การนิเทศแบบชี้แนะ การนิเทศแบบเพื่อนนิเทศเพื่อน และการนิเทศแบบคลินิก ซึ่งแต่ละประเภทยังมีจุดเน้น บทบาทของผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศที่แตกต่างกัน และมีความเหมาะสมกับบริบทของครูและสถานศึกษาแตกต่างกันไป ควรเลือกใช้และปรับประยุกต์รูปแบบการนิเทศให้เหมาะสมกับสภาพปัญหา ความต้องการของผู้รับการนิเทศ และเป้าหมายการพัฒนา เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู

จากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว ผู้วิจัยจึงนำมาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิด ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะ สมอง EF สำหรับครูปฐมวัย โดยเป็นการบูรณาการการนิเทศหลายรูปแบบเข้าด้วยกัน ทั้งนี้ รูปแบบการนิเทศที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ การนิเทศแบบชี้แนะ และการนิเทศแบบคลินิก ซึ่งเป็น การนิเทศที่มีความยืดหยุ่นตามบริบท ใช้ครูเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริมการสะท้อนคิด การเรียนรู้ร่วมกัน และการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่การพัฒนารูปแบบการนิเทศที่เหมาะสมสอดคล้องกับ บริบทของสถานศึกษา และการพัฒนาทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสม

7. การบริหารจัดการนิเทศการศึกษา

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากนักวิชาการและนักการศึกษาที่ได้นำเสนอการบริหารจัดการ นิเทศการศึกษาตามบทบาทของศึกษานิเทศก์ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา บทบาทของครูผู้สอน แนวคิดการสร้างความร่วมมือสามประสาน (ศน.-โรงเรียน-ครู) และการทำงานเป็นทีม แบ่งเป็น 4 หัวข้อ ดังนี้

7.1 บทบาทของศึกษานิเทศก์

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากนักวิชาการและนักการศึกษา ดังนี้

สังัด อุทรานันท์ (2557, น. 112) ได้กล่าวว่า บทบาทของศึกษานิเทศก์ ด้านการบริหารจัดการศึกษานิเทศก์มีบทบาทที่สำคัญ คือ การเป็นผู้ประสานงาน (Coordinator) ระหว่างเขตพื้นที่และโรงเรียน เพื่อจัดหาทรัพยากร การนิเทศและนวัตกรรมที่เหมาะสมกับบริบทของ แต่ละพื้นที่

วัชรากล่าวว่า (2560, น. 45-48) ได้กล่าวว่า ศึกษานิเทศก์ต้องปรับบทบาทจากผู้กำกับดูแลมาเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง (Mentor) ที่ช่วยให้ครูค้นพบปัญหาในการจัดประสบการณ์ด้วยตนเองผ่านกระบวนการชี้แนะ

กมล รอดคล้าย (2560, น. 88) ได้กล่าวว่า บทบาทของศึกษานิเทศก์ด้านการบริหารจัดการศึกษานิเทศก์ ต้องเป็นนักจัดการความรู้ที่ต้องรวบรวมแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จากโรงเรียนหนึ่งไปขยายผลยังอีกโรงเรียนหนึ่ง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562, น. 12-15) ได้กล่าวว่า กำหนดให้ศึกษานิเทศก์เป็นผู้ขับเคลื่อนระบบประกันคุณภาพ โดยใช้ข้อมูลจากการนิเทศมาวางแผนพัฒนาสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ

Glickman et al. (2017) ได้กล่าวว่า บทบาทของผู้นิเทศ คือ การประยุกต์ใช้ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เพื่อประเมินระดับความพร้อมของครู และเลือกใช้กลยุทธ์การนิเทศที่เหมาะสม

Zepeda (2017) ได้กล่าวว่า บทบาทของศึกษานิเทศก์ด้านการบริหารจัดการศึกษานิเทศก์ได้เน้นว่าศึกษานิเทศก์ เป็นผู้เชื่อมโยงข้อมูลที่น่าผลการเรียนรู้ของเด็กมาเป็นตัวตั้งในการวางแผนพัฒนาวิชาชีพครู

Knight (2018) ได้กล่าวว่า บทบาทของศึกษานิเทศก์ ผู้นิเทศต้องทำหน้าที่เป็นบุคคลที่ทำงานร่วมกับครูในฐานะหุ้นส่วน (Partnership) โดยใช้การสื่อสารแบบสองทางเพื่อเป้าหมายเดียวกัน

สรุปได้ว่า ศึกษานิเทศก์ในบริบทการบริหารจัดการสมัยใหม่ ต้องทำหน้าที่เป็นทั้งผู้ประสานงาน ผู้นำการเปลี่ยนแปลง โค้ช นักจัดการความรู้ และหุ้นส่วนทางวิชาชีพ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาครูและยกระดับผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ

7.2 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากนักวิชาการและนักการศึกษา ดังนี้

วิโรจน์ สารรัตน์ (2556, น. 156) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารต้องแสดงบทบาทผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ที่กำหนดให้ทักษะสมอง EF เป็นเป้าหมายหลักของโรงเรียน และสร้างแรงจูงใจให้ครูอยากพัฒนา

ธีระ รุญเจริญ (2557, น. 210) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีบทบาทหน้าที่หลัก คือ ผู้นำทางวิชาการ (Instructional Leader) ที่ต้องลงไปร่วมสังเกตการสอน และให้คำปรึกษาแก่ครูร่วมกับศึกษานิเทศก์

สุวิมล ว่องวานิช (2558, น. 142) ได้กล่าวว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา การเป็นผู้ส่งเสริมการวิจัยที่สนับสนุนให้ครูใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการในการแก้ปัญหาทักษะ สมอง EF ในชั้นเรียน

พรรณณี ลีกิจวัฒน์ (2559, น. 90) ได้กล่าวว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา การเป็นผู้กำกับติดตามที่ต้องสร้างระบบการนิเทศภายในที่เข้มแข็ง เพื่อรองรับการนิเทศจากภายนอก

ศิริพงศ์ เศรษฐ์ธนาพงศ์ (2561, น. 77) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมี บทบาท ผู้สนับสนุนทรัพยากร ทั้งด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และเวลา เพื่อให้ครูได้แลกเปลี่ยน เรียนรู้

Fullan (2020) ได้กล่าวว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา คือ “Change Leader” ที่ต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ของครู เพื่อรับรู้ปัญหาหน้างาน และหาทางออก ร่วมกัน

Hallinger (2015) ได้กล่าวว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการสร้าง บรรยากาศทางวิชาการ เพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการทดลองใช้นวัตกรรมใหม่ ๆ

Leithwood (2019) ได้กล่าวว่า บทบาทของผู้บริหารต้องมีบทบาทในการพัฒนา บุคลากร (Developing People) โดยมองจุดแข็งของครูแต่ละคน และส่งเสริมให้ก้าวขึ้นเป็น ครูแกนนำ

สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงและผู้นำทาง วิชาการ ที่กำหนดทิศทางพัฒนาทักษะสมอง EF ของผู้เรียน สนับสนุนและร่วมพัฒนาครู ผ่านการนิเทศ การวิจัย และการให้คำปรึกษา จัดสภาพแวดล้อมและทรัพยากรที่เอื้อต่อการเรียนรู้ พร้อมทั้งพัฒนาศักยภาพครูรายบุคคล และสร้างบรรยากาศทางวิชาการที่ส่งเสริมการใช้นวัตกรรม

7.3 บทบาทของครูผู้สอน

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากนักวิชาการและนักการศึกษา ดังนี้

วิจารณ์ พานิช (2556, น. 120) ได้กล่าวว่า บทบาทหน้าที่ของครูต้องเป็นผู้ชี้แนะ (Coach) ให้กับเด็ก โดยเปลี่ยนจากการบรรยายเป็นการชวนคิดชวนทำ เพื่อสร้างแรงบันดาลใจ

ประวิต เอรารวรรณ (2559, น. 54) บทบาทหน้าที่ของครูเน้นบทบาทเป็นนักสะท้อน คิด (Reflector) ที่ต้องยอมรับข้อมูลป้อนกลับจากศึกษานิเทศก์มาปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง

ทิตินา แคมมณี (2560, น. 215) ได้กล่าวว่า บทบาทหน้าที่ของครู การเป็นผู้วิจัยและพัฒนา นวัตกรรมที่ต้องปรับปรุงกิจกรรมการจัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับพัฒนาการเด็ก รายบุคคล

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ (2562, น. 33) ได้กล่าวว่า บทบาทของครูต้องเป็น ผู้จัดการเรียนรู้ เชิงรุก (Active Learning Manager) ที่เน้นให้เด็กได้ปฏิบัติจริงเพื่อให้เกิดทักษะสมอง EF

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2563, น. 8-10) ได้กล่าวว่า บทบาทของครูเป็นการกำหนดบทบาทในการเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนแห่งการเรียนรู้ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนร่วมวิชาชีพ

Stenhouse (1975) ได้กล่าวว่า บทบาทของครูเป็นนักพัฒนาหลักสูตรที่ต้องทดลองใช้หลักสูตรในห้องเรียนและประเมินผลด้วยตนเอง

Cochran-Smith et al. (2009) ได้กล่าวว่า บทบาทของครูบทบาทครูในการสร้างความรู้จากภายใน โดยใช้ประสบการณ์สอนเป็นฐานในการพัฒนาทฤษฎีการสอนของตนเอง

Schön (2017) ได้กล่าวว่า บทบาทของครูต้องเป็น Reflective Practitioner ที่มีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นขณะสอนและแก้ไขได้ทันที

สรุปได้ว่า ครูมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้อำนวยการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยทำหน้าที่เป็นผู้ชี้แนะ (Coach) ที่กระตุ้นให้เด็กคิดและลงมือปฏิบัติจริง ควบคู่กับการเป็นผู้สะท้อนคิด (Reflective Practitioner) ที่นำข้อมูลป้อนกลับมาพัฒนาการสอนอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ครูยังต้องทำหน้าที่เป็นนักวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ผู้จัดการเรียนรู้เชิงรุก และผู้พัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียนรายบุคคล พร้อมทั้งเป็นสมาชิกของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อแลกเปลี่ยนและสร้างองค์ความรู้จากประสบการณ์สอนของตนเอง

8. การสร้างความร่วมมือการนิเทศการศึกษา

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากนักวิชาการและนักการศึกษา ดังนี้

สุเทพ ธรรมะวิธิกุล (2560, น. 88) ได้กล่าวว่า การสร้างความร่วมมือการนิเทศการศึกษาเป็นความร่วมมือจะเกิดขึ้นได้ต้องมีเป้าหมายร่วม (Common Goal) โดยศึกษานิเทศก์ ผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูต้องมองเห็นความสำคัญของทักษะสมอง EF เป็นอันดับแรก

จรรยา นวลสว่าง (2561, น. 45) ได้กล่าวว่า การสร้างความร่วมมือการนิเทศการศึกษาเป็นการนิเทศแบบกัลยาณมิตรที่เน้นความเสมอภาคของทั้งสามฝ่ายในการเสนอความคิดเห็น โดยไม่มีกำแพงของตำแหน่งงาน

สุรศักดิ์ ปาเฮ (2562, น. 22) ได้กล่าวว่า การสร้างความร่วมมือการนิเทศการศึกษาเป็นกลไก การชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เป็นจุดเชื่อมโยงที่ทำให้ศึกษานิเทศก์เข้าใจบริบทโรงเรียน และผู้บริหารเข้าใจปัญหาครู ทำให้การแก้ปัญหาเป็นไปอย่างบูรณาการ

Hargreaves et al. (2018) ได้กล่าวว่า การสร้างความร่วมมือการนิเทศการศึกษาที่เน้นว่าความร่วมมือไม่ได้มีแค่การประชุม แต่เป็นการร่วมรับผิดชอบ (Joint Responsibility) ในผลการเรียนรู้ของเด็ก

Senge (2014) ได้กล่าวว่า การสร้างความร่วมมือการนิเทศการศึกษาต้องเป็นทีมที่ประสบความสำเร็จต้องมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือวิสัยทัศน์ที่แชร์ร่วมกัน ทำให้ทุกฝ่ายมุ่งไปสู่ทิศทางเดียวกัน โดยไม่ต้องบังคับ

สรุปได้ว่า การสร้างความร่วมมือการนิเทศการศึกษาในการพัฒนาการศึกษาเกิดจากการมีเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมกันของศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร และครู โดยเน้นความเสมอภาคและการทำงานแบบกัลยาณมิตร เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและแก้ปัญหา ร่วมกัน ผ่านกลไกชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC ที่ช่วยเชื่อมโยงความเข้าใจในบริบทและปัญหา อีกทั้งความร่วมมือที่แท้จริง ต้องเป็นการร่วมรับผิดชอบต่อผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ไม่ใช่เพียงการทำงานร่วมกันในเชิงรูปแบบเท่านั้น

แนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศแบบผสมผสาน

1. แนวคิดการนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching Supervision)

1.1 ความหมายการนิเทศแบบชี้แนะ

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากนักวิชาการและนักการศึกษาที่ได้นำเสนอความหมายการนิเทศแบบชี้แนะ ดังนี้

ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2562, น. 195-196) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความหมายการนิเทศแบบชี้แนะ เป็นกระบวนการช่วยเหลือ แนะนำ และส่งเสริมให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นการทำงานร่วมกัน การให้คำปรึกษา และการพัฒนาศักยภาพของครูอย่างต่อเนื่อง

จารุวรรณ ชนะพันธ์ (2561, น. 25) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความหมายการนิเทศแบบชี้แนะ เป็นกระบวนการในการให้คำแนะนำหรือให้คำปรึกษาพร้อมกระตุ้นให้เกิดการคิดไตร่ตรอง ทบทวน (Reflective Thinking) พินิจพิเคราะห์ และพิจารณาสิ่งต่าง ๆ อย่างรอบคอบโดยใช้สติ และมีสมาธิซึ่งเป็นวิธีการที่ทำให้บุคคลได้ทบทวน และสะท้อนการกระทำของตน (Reflective Practice) ช่วยให้เกิดความเข้าใจ และเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ นำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงตนเองปรับปรุงงานและการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

พวงอ้อย ไชยดี (2562, น.28) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความหมายการนิเทศแบบสอนแนะ หมายถึง การชี้แนะแนวทางในการเรียนรู้ร่วมกัน ระหว่าง ผู้สอนแนะ ซึ่งอาจเป็นศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้นิเทศภายใน และผู้รับการนิเทศ หรือผู้ได้รับการชี้แนะ ซึ่งอาจจะ เป็นครู หรือผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อให้ค้นพบวิธีการแก้ปัญหา โดยจะเน้นไปที่การพัฒนาผลการปฏิบัติงานและพัฒนาศักยภาพของครู ผู้นิเทศและครูได้ร่วมกันแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ชี้แนะ และผู้ได้รับการชี้แนะ

สุทธยา ช่อม (2563, น. 107-108) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความหมายการนิเทศแบบชี้แนะ หมายถึงกระบวนการนิเทศที่มุ่งเน้นการพัฒนาครูโดยใช้การให้คำแนะนำ การสนับสนุน และการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เพื่อส่งเสริมให้ครูเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง มีการสะท้อนคิด วิเคราะห์การปฏิบัติงานของตนเอง และสามารถพัฒนาความรู้ ทักษะ และสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้บรรยากาศของความร่วมมือและความสัมพันธ์เชิงบวก

กฤติพร นนทะมาตย์ (2566, น. 17) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความหมายการนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching) หมายถึง การชี้แนะแนวทางให้เห็นระหว่างผู้สอนแนะ ผู้รับการสอนแนะให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการแนะนำวิธีปฏิบัติงานพัฒนาทั้งทางด้านความรู้ ทักษะและความสามารถในการทำงานในลักษณะได้รับคำแนะนำหรือเรียนรู้จากผู้ชำนาญการ หรือเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กับการปฏิบัติงาน

Arnold (2009) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความหมายการนิเทศแบบชี้แนะ การชี้แนะเป็นวิธีการหนึ่งในการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคคลบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายและได้รับการพัฒนาด้านทักษะ

Davis (2013) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความหมายการนิเทศแบบชี้แนะ การชี้แนะเป็นกระบวนการที่ใช้โครงสร้างที่เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ด้วยกลยุทธ์ เครื่องมือและเทคนิคการชี้แนะที่เหมาะสม เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืนและส่งผลต่อผู้เรียนและต่อองค์กร

สรุปได้ว่า ความหมายการนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching) เป็นกระบวนการพัฒนาครูที่มุ่งเน้นการช่วยเหลือ แนะนำ และสนับสนุน ผ่านการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ ภายใต้บรรยากาศความร่วมมือ และความสัมพันธ์เชิงบวก โดยใช้การให้คำปรึกษา การสะท้อนคิดจากประสบการณ์จริง และการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้ครูเกิดความเข้าใจตนเอง พัฒนาความรู้ ทักษะ สมรรถนะ และสามารถปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

1.2 จุดมุ่งหมายของการนิเทศแบบชี้แนะ

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากนักวิชาการและนักการศึกษาที่ได้นำเสนอจุดมุ่งหมายการนิเทศแบบชี้แนะ ดังนี้

บุษกร วิเศษสมบัติ (2564, น.52-54) ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายการนิเทศแบบชี้แนะ มีเป้าหมาย เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู โดยเน้นการพัฒนาความสามารถในการวางแผนการสอน การจัดการเรียนรู้ การประเมินผล และการจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียน

สิทธิชัย เดชาสิทธิ์ (2565, น.67-69) ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายการนิเทศแบบชี้แนะ สะท้อนคิดมุ่งส่งเสริมศักยภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครู โดยเน้นการสะท้อนคิดและการพัฒนาการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

นฤมล รัตนพันธ์ และคณะ (2565, น. 41-43) ได้กล่าวว่า การนิเทศแบบชี้แนะ มีจุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาศักยภาพของครู และผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการเรียนการสอน และการบริหารงานวิชาการ โดยใช้กระบวนการที่เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ การให้คำแนะนำ และการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง

นนธิศักดิ์ หนักไหล่ และคณะ (2567, น. 88-91) ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายการนิเทศ การนิเทศภายในแบบชี้แนะ มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษาระดับ ประถมศึกษา โดยเน้นการวางแผน การเตรียมการ การสะท้อนผล และการติดตามประเมินผล อย่างเป็นระบบ

Wong et al. (1997, อ้างอิงใน จารุวรรณ ชนะพันธ์, 2561, น. 32-34) ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการชี้แนะสะท้อนคิด เป็นกระบวนการทางปัญญาและความรู้สึกนึกคิด (Intellectual and Affective Dimensions) โดยหัวใจของการสะท้อนคิดอยู่ที่ประสบการณ์ของบุคคลที่มีสิ่งเร้าให้ เกิดความรู้สึกนึกคิดต่อประสบการณ์ สิ่งเร้าดังกล่าว เป็นสิ่งที่ทำให้แปลกใจ (Surprise) หรือสิ่งที่ทำให้ ไม่สบายใจ (Discomfort) รวมไปถึงความรู้สึกทางบวก และสิ่งที่เป็นอุปสรรคต่าง ๆ (Positive or Obstructing Feeling) ซึ่งกระบวนการสะท้อนคิด เกิดขึ้นเมื่อบุคคลเชื่อมโยงความรู้สึก และ ประสบการณ์ พยายามที่จะอธิบายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเปรียบเทียบ หาเหตุผล มีการประเมินการกระทำ ของตนเอง

Moon (2004, อ้างอิงใน จารุวรรณ ชนะพันธ์, 2561, น. 45-47) ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายการปฏิบัติการชี้แนะ ช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกสามารถนำความรู้ ทักษะการสอนที่มีอยู่ไปใช้ ในการจัดการเรียนการสอน ประยุกต์ใช้ความรู้ และทักษะที่ดีเกิดขึ้นในสภาพการทำงานจริงของ โรงเรียนการนิเทศชี้แนะ เป็นการทำงานเชิงลึกเข้มข้น เป็นการช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึก เคลื่อนจาก ความรู้ความเข้าใจในการสอนแบบผิวเผิน (Surface Approach) เป็นการทำความเข้าใจที่ลึกซึ้งมาก ขึ้น (Deep Approach) โดยอาศัยกระบวนการลงมือปฏิบัติ ลงมือทำงาน การชี้แนะ จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ ที่ต้องเข้าไปทำงานร่วมกับผู้เข้ารับการฝึกในโรงเรียน

Knight (2004, อ้างอิงใน จารุวรรณ ชนะพันธ์, 2561, น.48-50) ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายการนิเทศชี้แนะ เป็นรูปธรรม (Being Concrete) มีลักษณะเป็นพฤติกรรมที่สามารถสังเกต ได้ ปฏิบัติได้จริง ช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกสามารถปรับปรุง หรือพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างมี ประสิทธิภาพมากขึ้น การที่ผู้ชี้แนะเป็นบุคคลภายนอกโรงเรียน จึงมีข้อจำกัดตรงที่ไม่สามารถอยู่กับ ผู้เข้ารับการฝึกได้ตลอดเวลา การพบปะผู้เข้ารับการฝึกในแต่ละครั้ง จึงมีคุณค่ามาก ดังนั้น จึงควรใช้ เวลาที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งการชี้แนะ จึงเน้นไปที่การนำความรู้ หรือทักษะไปใช้ได้จริงได้ แนวปฏิบัติเป็นขั้นตอน ไม่เสียเวลาไปกับการอภิปรายหรือพูดคุยกันเชิงทฤษฎี

สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการนิเทศแบบชี้แนะ มุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้ของครูอย่างรอบด้าน ทั้งด้านการวางแผนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การประเมินผล และการจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียน โดยใช้กระบวนการที่เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ การให้คำแนะนำ และการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง ควบคู่กับการส่งเสริมการสะท้อนคิด จากประสบการณ์จริง การนิเทศแบบชี้แนะ มุ่งให้ครูเกิดการเรียนรู้เชิงลึก สามารถนำความรู้ และ ทักษะไปประยุกต์ใช้ได้จริงในบริบทของโรงเรียน และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเป็น ระบบและมีประสิทธิภาพ

1.3 กระบวนการนิเทศแบบชี้แนะ

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากนักวิชาการและนักการศึกษาที่ได้นำเสนอกระบวนการ นิเทศแบบชี้แนะ ดังนี้

กิตติ บุญปรง (2560, น. 52-56) ได้กล่าวว่า กระบวนการนิเทศแบบชี้แนะ มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การเตรียมการก่อนการชี้แนะ สภาพปัญหาและความต้องการ 2) การดำเนินการชี้แนะ 3) การลงมือปฏิบัติงานตามการชี้แนะ และ 4) การตรวจสอบและประเมินผล การชี้แนะ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2561, น. 180-186) ได้กล่าวว่า กระบวนการนิเทศแบบ ชี้แนะเชิงพัฒนาไว้ 4 ขั้น ได้แก่ 1) การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ 2) การวางแผนการนิเทศ 3) การดำเนินการนิเทศ และ 4) การติดตามและประเมินผล

จารุวรรณ ชนะพันธ์ (2561, น. 23-28) ได้กล่าวว่า กระบวนการนิเทศแบบชี้แนะ 4 ขั้น ได้แก่ 1) การสร้างความสัมพันธ์ ความไว้วางใจ และความต้องการ 2) การดำเนินการเชิงชี้แนะ 3) การสะท้อนผลจากการปฏิบัติ และ 4) การติดตามและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ธัญชนก บุญประกอบ (2560, น. 95-102) ได้กล่าวว่า กระบวนการนิเทศแบบชี้แนะ ได้แก่ 1) การกำหนดเป้าหมาย ความต้องการในการพัฒนาร่วมกัน 2) การดำเนินการโค้ช 3) การนำไปปฏิบัติจริงในชั้นเรียน และ 4) การสะท้อนผลและปรับปรุงการปฏิบัติงาน

นัยนา ฉายวงศ์ (2560, น. 72-78) ได้กล่าวว่า กระบวนการนิเทศแบบชี้แนะ การนิเทศเพื่อพัฒนาครู 4 ขั้น ได้แก่ 1) การวิเคราะห์สภาพและความต้องการ ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ และบริบทการจัดการเรียนรู้ของครู วิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาทักษะ และสมรรถนะของครู และใช้ข้อมูลจริงจากการสนทนา การสังเกต หรือแบบสอบถาม 2) การวางแผน การนิเทศร่วมกัน ผู้นิเทศและครูร่วมกันกำหนดเป้าหมายการพัฒนา วางแผนกิจกรรมการนิเทศให้ สอดคล้องกับบริบทและความต้องการ และวางแผนกิจกรรมการนิเทศให้สอดคล้องกับบริบทและความ ต้องการ 3) การดำเนินการนิเทศแบบชี้แนะ เน้นการให้คำปรึกษาและการชี้แนะ ใช้การสนทนาเชิงโค้ช และการตั้งคำถามกระตุ้นการคิด และส่งเสริมให้ครูเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงในชั้นเรียน

4) การประเมินและสะท้อนผล ประเมินผลการพัฒนาของครูจากการปฏิบัติจริง สะท้อนผลร่วมกัน เพื่อค้นหาจุดเด่นและประเด็นที่ควรพัฒนา นำผลการสะท้อนคิดไปใช้ปรับปรุง และวางแผนการนิเทศ

จิราภรณ์ สีลา (2563, น. 110-116) ได้กล่าวว่า กระบวนการนิเทศแบบชี้แนะ ที่พัฒนามี 4 ชั้น ได้แก่ 1) การสร้างแรงจูงใจ สร้างความสัมพันธ์ ความไว้วางใจในการพัฒนา 2) การชี้แนะ จากการปฏิบัติจริง 3) การให้ข้อมูลย้อนกลับ และ 4) การเรียนรู้ร่วมกัน สะท้อนแลกเปลี่ยนและการพัฒนาร่วมกัน

สุภาวดี หาญเมธี (2564, น. 57-63) ได้กล่าวว่า กระบวนการนิเทศแบบชี้แนะไว้ 4 ขั้นตอน ได้แก่

1) การสร้างสัมพันธ์ภาพเชิงบวก เป็นขั้นตอนเริ่มต้นที่ผู้นิเทศมุ่งสร้างความไว้วางใจ ความเป็นกัลยาณมิตร และบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้ครูเปิดใจและพร้อมพัฒนาตนเอง

2) การชี้แนะจากบริบทจริง เป็นการนิเทศที่ยึดสถานการณ์จริงในการจัดการเรียน การสอนของครูเป็นฐาน ความต้องการพัฒนา โดยผู้นิเทศให้คำแนะนำและชี้แนะจากการปฏิบัติจริง ไม่ใช่การสั่งการหรือประเมินเชิงควบคุม

3) การสะท้อนคิดเชิงลึก มุ่งส่งเสริมให้ครูได้ทบทวน วิเคราะห์ และพิจารณา การจัดการเรียนรู้ของตนเองอย่างมีเหตุผล ผ่านการตั้งคำถามและการสนทนาเชิงสะท้อนคิด

4) การติดตามและเสริมพลังครู เป็นการติดตามผลการพัฒนาหลังการนิเทศ พร้อมทั้งให้กำลังใจ เสริมแรง และสนับสนุนครู

พัชราภรณ์ ชัยวุฒิ (2565, น. 40-46) ได้กล่าวว่า กระบวนการนิเทศแบบชี้แนะ สามารถแบ่งออกเป็น 5 ชั้น ได้แก่

1) การมีส่วนร่วมและความต้องการของครู เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วม เริ่มตั้งแต่ กระบวนการนิเทศ ส่งเสริมความรู้สึกเป็นเจ้าของการพัฒนา และสร้างทัศนคติเชิงบวกต่อการนิเทศ

2) การกำหนดเป้าหมาย วางแผน การพัฒนา ร่วมกันกำหนดเป้าหมายการพัฒนา ที่ชัดเจนและสอดคล้องกับบริบทครู เน้นเป้าหมายที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และใช้เป้าหมายเป็น กรอบในการดำเนินการนิเทศ

3) การดำเนินการชี้แนะ สนทนาเชิงชี้แนะและการตั้งคำถามกระตุ้นการคิด ให้คำแนะนำเชิงบวก ไม่สั่งการหรือชี้ผิด มุ่งพัฒนาศักยภาพ สร้างความเชื่อมั่นของครู นิเทศจาก สถานการณ์จริงจากการจัดการเรียนรู้ ผู้นิเทศทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุน เป็นที่ปรึกษา และส่งเสริม การเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูและผู้นิเทศ

4) การติดตามและเสริมพลังครู ติดตามความก้าวหน้าในการนำแนวทางไปใช้ ให้กำลังใจ และเสริมแรงเชิงบวก ช่วยให้ครูเกิดความมั่นใจและพัฒนาตนเอง

5) การประเมินและสะท้อนผล ประเมินผลการนิเทศจากการปฏิบัติจริง สะท้อนผลร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ และนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการนิเทศ

Knight (2018) ได้กล่าวว่า กระบวนการนิเทศแบบชี้แนะ มีองค์ประกอบสำคัญที่เน้นความเป็นหุ้นส่วน (Partnership) และการพัฒนาครูอย่างเป็นระบบ 1) ความสัมพันธ์แบบเท่าเทียมระหว่างผู้นิเทศกับครู 2) การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาอย่างชัดเจนร่วมกัน 3) การสังเกตการสอนและใช้ข้อมูลจริง 4) การสนทนาและสะท้อนคิดอย่างเป็นระบบ และ 5) การให้ข้อมูลย้อนกลับเชิงสร้างสรรค์และการสนับสนุนต่อเนื่อง

Aguilar (2020) ได้กล่าวว่า กระบวนการนิเทศแบบชี้แนะ มี 5 ชั้น ได้แก่

- 1) การสร้างความไว้วางใจ
- 2) การสะท้อนคิด ร่วมเรียนรู้ของครู
- 3) การโค้ชที่มีเป้าหมายชัดเจน
- 4) การตั้งคำถามเชิงโค้ชและการฟัง
- 5) การพัฒนา และติดตามครู

ตาราง 4 การสังเคราะห์องค์ประกอบกระบวนการนิเทศแบบชี้แนะ

องค์ประกอบ กระบวนการนิเทศแบบชี้แนะ	แนวคิดของนักวิชาการและนักการศึกษา										สรุปความถี่
	กิติ บัญปรุง (2560)	ปรียาพร วงศ์นุตรโรจน์ (2561)	จารุวรรณ ชนะพันธ์ (2561)	ฉัญฉมน บุญประกอบ (2560)	นัยนา ฉายวงศ์ (2560)	จิราภรณ์ สีลา (2563)	สุภาวดี ทาญเมธี (2564)	พัชราภรณ์ ชัยวุฒิ (2565)	Knight (2018)	Aguilar (2020)	
การดำเนินการนิเทศ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10
การติดตาม และประเมินผล	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	9
สะท้อนผล การให้ข้อมูลย้อนกลับ		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	9
การศึกษาสภาพ และความต้องการ	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓			7
การวางแผนการนิเทศ	✓	✓			✓		✓	✓	✓		6
การสร้างความสัมพันธ์ และความไว้วางใจ			✓	✓		✓	✓		✓	✓	6

จากตาราง 4 การสังเคราะห์องค์ประกอบการนิเทศแบบชี้แนะ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์องค์ประกอบที่นักวิชาการและนักการศึกษา โดยผู้วิจัยคัดเลือกองค์ประกอบที่มีความถี่ตั้งแต่ 5 ลำดับขึ้นไป โดยเลือกองค์ประกอบที่ส่วนใหญ่เห็นสอดคล้องกัน จำนวน 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การดำเนินการนิเทศ 2) การติดตาม และประเมินผล 3) สะท้อนผล การให้ข้อมูลย้อนกลับ 4) การศึกษาสภาพ และความต้องการ 5) การวางแผนการนิเทศ และ 6) การสร้างความสัมพันธ์ และความไว้วางใจ

ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการสังเคราะห์องค์ประกอบกระบวนการนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching) ที่ได้จากการสังเคราะห์จากนักวิชาการหลายท่านนำมาใช้เป็นกระบวนการดำเนินการพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย โดยผู้วิจัยได้ทำการจัดกลุ่มองค์ประกอบที่มีลักษณะใกล้เคียง และมีความสัมพันธ์กันเข้าไว้ด้วยกันอย่างเป็นระบบ เพื่อให้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการออกแบบขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการ และการวางแผนกิจกรรมการนิเทศ

จากการจัดกลุ่มองค์ประกอบดังกล่าว สามารถสรุปเป็นองค์ประกอบกระบวนการนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching) จำนวน 5 องค์ประกอบหลัก ดังนี้

- 1) การสร้างความสัมพันธ์และความไว้วางใจ เป็นการเตรียมความพร้อมก่อนการนิเทศ เพื่อสร้างบรรยากาศเชิงบวก ความเป็นกัลยาณมิตร และความรู้สึกที่ดีระหว่างผู้นิเทศกับครู
- 2) การศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการ และการวางแผนร่วมกัน เป็นขั้นตอนของการวิเคราะห์บริบทและความต้องการ เพื่อนำไปสู่การกำหนดเป้าหมาย และแผนการพัฒนาร่วมกันให้มีความชัดเจน และสอดคล้องกับบริบทการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครู
- 3) การดำเนินการนิเทศแบบชี้แนะ เป็นการนิเทศ เน้นการสนทนาเชิงโค้ช การให้คำปรึกษา ชี้แนะ การตั้งคำถามกระตุ้นการคิด การสังเกตการณ์สอน และการใช้ข้อมูลจากชั้นเรียนเป็นฐาน
- 4) การสะท้อนผลและการให้ข้อมูลย้อนกลับ เป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับเชิงสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้ครูได้ทบทวน วิเคราะห์ เรียนรู้จากการปฏิบัติของตนเอง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
- 5) การติดตามและประเมินผล เป็นการเสริมพลัง ให้กำลังใจ สนับสนุนครูในการนำแนวทางที่ได้รับไปปรับใช้ และนำผลการสะท้อนคิดไปใช้ปรับปรุงการนิเทศ การจัดการเรียนรู้ในรอบถัดไป และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

1.4 บทบาทของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศแบบชี้แนะ

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากนักวิชาการและนักการศึกษาที่ได้นำเสนอบทบาทของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศแบบชี้แนะ ดังนี้

ธัญชมน บัญประกอบ (2560, น. 112-115) ได้กล่าวว่า บทบาทของผู้นิเทศ และ ผู้รับการนิเทศแบบชี้แนะ ผู้นิเทศมีบทบาทเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ (Learning Supporter) ไม่ใช่ ผู้ควบคุมหรือประเมิน ใช้กระบวนการ Coaching เพื่อช่วยครูกู้ค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ครูผู้รับการนิเทศมีบทบาทในการกำหนดเป้าหมายการพัฒนา วางแผน ทดลองปฏิบัติ และสะท้อนผลร่วมกับ ผู้นิเทศ

จารุวรรณ ชนะพันธ์ (2561, น. 25-27) ได้กล่าวว่า บทบาทของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศแบบชี้แนะ ผู้นิเทศ ทำหน้าที่เป็นโค้ชและผู้อำนวยความสะดวก โดยใช้คำถามเชิงสะท้อนคิด (Reflective Questioning) เพื่อกระตุ้นการคิด วิเคราะห์ และการตระหนักรู้ของครู ส่วนผู้รับการนิเทศ (ครู) มีบทบาทเป็นผู้เรียนรู้เชิงรุก (Active Learner) สะท้อนผลการปฏิบัติ และพัฒนาตนเองจากประสบการณ์จริง เป็นการนิเทศแบบชี้แนะ เน้นความสัมพันธ์เชิงกัลยาณมิตร ความไว้วางใจ และการพัฒนาศักยภาพรายบุคคล

นัยนา ฉายวงศ์ (2560, น. 54-57) ได้กล่าวว่า บทบาทของผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศแบบชี้แนะ บทบาทผู้นิเทศ เป็นผู้อำนวยความสะดวกทางปัญญา ใช้การสนทนาเชิงลึกและการสะท้อนคิดร่วมกัน ผู้รับการนิเทศ ต้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา ตัดสินใจ และพัฒนา นวัตกรรมการสอน

สุทธยา ช่อม (2563, น. 53-66) ได้กล่าวว่า ผู้นิเทศแบบชี้แนะมีบทบาทเป็นโค้ช ในการพัฒนาครูและยกระดับการจัดการเรียนรู้ โดยต้องเป็นบุคคลต้นแบบแห่งการเรียนรู้ มีคุณลักษณะด้านวิชาชีพ และมนุษยสัมพันธ์ ปรับบทบาท ยืดหยุ่นตามสถานการณ์ ดังนั้น ความสำเร็จของการนิเทศขึ้นอยู่กับความพร้อมของผู้นิเทศ ครูผู้รับการนิเทศ ทรัพยากร สภาพแวดล้อม และวัฒนธรรมองค์กร

Kraft et al. (2018) ได้กล่าวว่า บทบาทของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศแบบชี้แนะ บทบาทของผู้นิเทศต่อพัฒนาการสอนและการสะท้อนปฏิบัติของครู เป็นการพัฒนาวิชาชีพเชิงร่วมมือ ที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ร่วมกำหนดเป้าหมาย ปรับวิธีการสอน และให้การสะท้อนผลข้อมูล เพิ่มโอกาสในการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติจริงของผู้สอน เน้นบทบาทการสังเกต ในการพัฒนาครู

สรุปได้ว่า บทบาทของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศแบบชี้แนะ เป็นกระบวนการ พัฒนาวิชาชีพเชิงร่วมมือ โดยผู้นิเทศทำหน้าที่ เป็นโค้ชและผู้อำนวยความสะดวกทางการเรียนรู้ ใช้คำถาม เรียนรู้ร่วมกันและการสะท้อนผล ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อกระตุ้นการพัฒนาครู ขณะที่ผู้รับการนิเทศมีบทบาทเป็นผู้เรียนรู้เชิงรุก ร่วมกำหนดเป้าหมาย ทดลองปฏิบัติ สะท้อนผล พัฒนาการสอนจากประสบการณ์จริงในความสัมพันธ์เชิงกัลยาณมิตร และความไว้วางใจ

1.5 ประโยชน์การนิเทศแบบชี้แนะ

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากนักวิชาการและนักการศึกษาที่ได้นำเสนอประโยชน์ของการนิเทศแบบชี้แนะ ดังนี้

นัยนา ฉายวงศ์ (2560, น. 52-55) ได้กล่าวว่า ประโยชน์การนิเทศแบบชี้แนะ ช่วยพัฒนาศักยภาพครูให้สามารถจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สนับสนุนการปรับเปลี่ยนวิธีสอนให้สอดคล้องกับบริบทผู้เรียน

จิราภรณ์ สีลา (2563) ได้กล่าวว่า ประโยชน์การนิเทศแบบชี้แนะ ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้วิชาชีพของครู สร้างความมั่นใจและแรงจูงใจในการพัฒนาตนเอง และการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ

สุทธยา ช่อม (2563, น. 85-87) ได้กล่าวว่า ประโยชน์การนิเทศแบบชี้แนะเป็นกระบวนการที่ช่วยพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูอย่างมีประสิทธิภาพ โดยส่งผลดีต่อผู้นิเทศ และครูผู้รับการนิเทศ สถานศึกษา โดยการสร้างความเข้าใจร่วมกัน สะท้อนจุดแข็ง จุดอ่อน และการทำงานที่สอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร

อำนาจ เดชสุภา (2563, น. 67-70) ได้กล่าวว่า ประโยชน์การนิเทศแบบชี้แนะ พัฒนาคูณภาพการจัดการศึกษาในระดับสถานศึกษา ส่งเสริมการทำงานเป็นทีมและวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน มีการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า ประโยชน์การนิเทศแบบชี้แนะ มีประโยชน์ต่อการพัฒนาครู ผู้เรียน และสถานศึกษา การนิเทศช่วยส่งเสริมให้ครูพัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ ปรับปรุงและยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับบริบทผู้เรียน

2. แนวคิดการนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision)

2.1 ความหมายการนิเทศแบบคลินิก

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากนักวิชาการและนักการศึกษาที่ได้นำเสนอความหมายของการนิเทศแบบคลินิก ดังนี้

วัชรา เล่าเรียนดี (2560, น. 152) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การนิเทศแบบคลินิก หมายถึง กระบวนการนิเทศที่มุ่งปรับปรุงการเรียนการสอนของครู โดยเน้นการสังเกตการสอนในชั้นเรียนอย่างมีระบบ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสะท้อนผลร่วมกัน โดยให้ความสำคัญกับการใช้เทคนิคการสังเกตที่หลากหลายเพื่อบันทึกพฤติกรรมการสอนอย่างเป็นรูปธรรมมากกว่าการใช้ความรู้สึกส่วนตัวในการใช้ตัดสิน

กัญณภัทร ชี้นวงศ์ (2561, น. 24) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การนิเทศแบบคลินิก หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างนิเทศก์และครูอย่างใกล้ชิด เพื่อเผชิญปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชั้นเรียนและหาแนวทางแก้ไขร่วมกันอย่างเป็นกัลยาณมิตร มุ่งเน้นการสร้างพื้นที่ปลอดภัย

ทางวิชาการเพื่อให้ครูเกิดความกล้าในการนำเสนอประเด็นปัญหาที่ยากลำบากในชั้นเรียน
 ปรึกษาหารือร่วมกันอย่างตรงไปตรงมา

สุรศักดิ์ ปาเฮ (2562, น. 18) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การนิเทศแบบคลินิก หมายถึง
 รูปแบบการนิเทศที่เน้นความสัมพันธ์ทางวิชาชีพ โดยมีขั้นตอนที่ชัดเจน ตั้งแต่การวางแผน การสังเกต
 จนถึงการประเมินผล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพผู้เรียน เชื่อมโยงวงจรการนิเทศเข้ากับการพัฒนาวิชาชีพครู
 ที่มีโครงสร้างแน่นอน และสามารถวัดผลการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเป็นระบบ

รจนา กองทอง (2563, น. 35) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การนิเทศแบบคลินิก หมายถึง
 การนิเทศที่มุ่งเน้นการปรับพฤติกรรมการสอนของครู โดยใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์จากการสังเกต
 ในห้องเรียนมาพูดคุยเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงอย่างสร้างสรรค์ เน้นการใช้วิธีการประชุมพูดคุย เรียนรู้
 ร่วมกัน ทั้งก่อนและหลังการสังเกต เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันในวัตถุประสงค์ของการจัด
 การเรียนรู้

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2564, น. 210) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การนิเทศแบบคลินิก
 หมายถึง กระบวนการปฏิบัติการร่วมกันที่เน้นความต้องการของครูเป็นหลัก เพื่อช่วยให้ครูวิเคราะห์
 การสอนของตนเอง พร้อมปรับปรุง ส่งเสริมบทบาทให้ครูเป็นศูนย์กลางในการระบุนความต้องการ
 การพัฒนาตนเองมากกว่าการถูกบังคับจากนโยบายส่วนกลาง

ศราวุธ ชัยชนะ (2565, น. 42) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การนิเทศแบบคลินิก หมายถึง
 การนิเทศที่เป็นวงจรต่อเนื่อง มีจุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาทักษะการสอนของครูผ่านการปฏิสัมพันธ์ และ
 การให้ข้อมูลย้อนกลับที่ตรงไปตรงมา ให้ความสำคัญกับการวนรอบของวงจรนิเทศที่ต้องทำซ้ำจนกว่า
 ครูจะเกิดทักษะความชำนาญในเรื่องนั้นๆ อย่างแท้จริง

พัชราพรรณ พ่วงพลับ (2566, น. 58) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การนิเทศแบบคลินิก
 หมายถึง วิธีการนิเทศที่เน้นการวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนอย่างละเอียด เพื่อช่วยครูแก้ไขปัญหา
 การจัดการเรียนรู้ได้อย่างตรงจุด บูรณาการเครื่องมือการสังเกตเข้ากับบริบทของการเรียนรู้เชิงรุก
 (Active Learning) เพื่อช่วยให้ครูออกแบบกิจกรรมที่กระตุ้นการคิดของผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น

นิรันดร์ วงศ์แก้ว (2567, น. 12) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การนิเทศแบบคลินิก
 หมายถึง นวัตกรรมการนิเทศที่ช่วยส่งเสริมสมรรถนะครู โดยเน้นการสร้างควมไว้วางใจและ
 ร่วมการสะท้อนคิด (Reflection) จากการปฏิบัติจริง เน้นการพัฒนาพลังอำนาจในตัวครูผ่าน
 กระบวนการสะท้อนคิดหลังการปฏิบัติ เพื่อให้ครูสามารถแก้ปัญหาในชั้นเรียนด้วยตนเองได้
 อย่างยั่งยืน

Bernard et al. (2019) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การนิเทศแบบคลินิก หมายถึง
 การนิเทศเป็นการแทรกแซง โดยผู้ที่มีประสบการณ์สูงกว่าต่อผู้ที่มีประสบการณ์น้อยกว่าในวิชาชีพ
 เดียวกัน เพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติงาน และรักษามาตรฐานคุณภาพของงาน เน้นความสัมพันธ์ที่

ดำเนินต่อเนื่องไปตามเวลา ซึ่งบทบาทของการประเมินผลและการให้คำปรึกษาเพื่อเป็นผู้คุมกฎของวิชาชีพ

Goldhammer et al. (2019) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การนิเทศแบบคลินิก หมายถึง กระบวนการนิเทศที่มุ่งเน้นการปรับปรุงการเรียนการสอนโดยอาศัย ข้อมูลโดยตรงจากการสังเกตการสอนในชั้นเรียน (Direct Observation) เป็นการทำงานร่วมกันแบบเผชิญหน้า (Face-to-face) ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนและหาทางพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

Milne et al. (2019) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การนิเทศแบบคลินิก หมายถึง เป็นกระบวนการจัดการศึกษา และการฝึกอบรมที่เป็นทางการผ่านความสัมพันธ์ในการทำงาน เพื่อจัดการ สนับสนุน พัฒนา และประเมินการปฏิบัติงานของเพื่อนร่วมวิชาชีพ การใช้วิธีการให้ข้อมูลสะท้อนกลับ การสอน และการร่วมกันกำหนดเป้าหมาย เพื่อความก้าวหน้าในสายอาชีพ

สรุปได้ว่า การนิเทศแบบคลินิก หมายถึง กระบวนการนิเทศที่เน้นความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ในลักษณะกัลยาณมิตร เพื่อร่วมกันวางแผน สังเกต การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนอย่างมีระบบ นำข้อมูลเชิงประจักษ์มาวิเคราะห์ และสะท้อนคิด เพื่อแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาพฤติกรรมการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพที่ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพ การเรียนรู้ของผู้เรียน

2.2 จุดมุ่งหมายของการนิเทศแบบคลินิก

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากนักวิชาการและนักการศึกษาที่ได้นำเสนอจุดมุ่งหมายของการนิเทศแบบคลินิก ดังนี้

สุทธิพร วิจิตรพันธุ์ (2549, น. 20) ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการนิเทศแบบคลินิก มีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อการพัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูในชั้นเรียนโดยตรง ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้น กระบวนการนี้ถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมวิชาชีพครู แบ่งเป็น 4 ประการ ได้แก่ 1) การให้ข้อมูลป้อนกลับที่ชัดเจนและเป็นปรนัย 2) การวินิจฉัยและแก้ไขกระบวนการสอน 3) การพัฒนาทักษะยุทธศาสตร์การสอน และ 4) การสร้างเจตคติที่ดีต่อการพัฒนาวิชาชีพ

อัญชลี ธรรมะวิสิกุล (2552) ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการนิเทศแบบคลินิก มีจำนวน 3 จุดประสงค์ 1) เพื่อเป็นการอธิบายจุดประสงค์ทั่วไป และหลักการและเหตุผลของแต่ละขั้นตอนจนครบ 5 ขั้นตอน 2) เพื่อเสนอเทคนิค และวิธีการที่ใช้ในแต่ละขั้นตอนใน 5 ขั้นตอนทั้งหมด 3) เพื่อพิจารณาถึงปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่เสมอในการปฏิบัติการนิเทศในแต่ละขั้นตอน

บัณฑิต อนุญาหงส์ (2560, น. 18-19) ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการนิเทศแบบคลินิก เป็นการนิเทศการสอนที่ยึดจุดประสงค์เป็นหลัก เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ และการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน

มัสนินกร จูมา และคณะ (2566, น. 3-5) ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการนิเทศแบบคลินิก มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูเป็นรายบุคคล ที่เกิดจากกระบวนการสังเกตการสอน การสะท้อนผลร่วมกัน และการใช้ข้อมูลจริง เพื่อการปรับปรุงการสอนอย่างต่อเนื่อง

Goldhammer et al. (1993) ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการนิเทศแบบคลินิก เป็นการพัฒนาคุณภาพการสอนของครูโดยใช้ข้อมูลจริงจากการสังเกตในห้องเรียนผ่านความร่วมมือ การสะท้อนผล และการให้ข้อมูลย้อนกลับ

สรุปได้ว่า การนิเทศแบบคลินิกมีจุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูโดยตรง ผ่านกระบวนการสังเกตการสอน การสะท้อนผลร่วมกัน และการใช้ข้อมูลจริง โดยให้ครูได้รับข้อมูลย้อนกลับที่ชัดเจน

2.3 กระบวนการนิเทศแบบคลินิก

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากนักวิชาการและนักการศึกษาที่ได้นำเสนอกระบวนการนิเทศแบบคลินิก ดังนี้

น้ำเย็น เหลืองประเสริฐ (2546, น. 30) ได้กล่าวว่า กระบวนการนิเทศแบบคลินิกสรุปกระบวนการนิเทศแบบคลินิกเป็น 3 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ 1) การประชุมวางแผน ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย พบปะพูดคุยกับครู วางแผนการนิเทศและการสังเกตการสอน 2) การสังเกตการสอน เป็นการเก็บข้อมูลจากสถานการณ์จริงในห้องเรียน โดยเน้นการสังเกตอย่างเป็นระบบและบันทึกพฤติกรรมการสอน และ 3) การประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ ประกอบด้วย วิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกต ให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครู วางแผนการนิเทศและการสังเกตครั้งต่อไป

สุทธิพร วิจิตรพันธ์ (2549, น. 20) ได้กล่าวว่า กระบวนการนิเทศแบบคลินิกเป็นรูปแบบกระบวนการนิเทศ ตามกระบวนการ 3 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ 1) การประชุมวางแผน เป็นการประชุมเพื่อวางแผนการนิเทศและการสังเกตการสอนร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ รวมถึง การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และเขียนแผนการเรียนรู้เฉพาะบุคคล (IIP) 2) การสังเกตการจัดการเรียนรู้ ผู้นิเทศดำเนินการสังเกตการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนอย่างเป็นระบบ ตามข้อตกลงที่นัดหมายไว้ เพื่อรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมการสอนของครูและพฤติกรรมเรียนของนักเรียน และ 3) การประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ เป็นการประชุมเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการสอน และให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้รับการนิเทศ เพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาการสอน และวางแผนการนิเทศในครั้งต่อไป

อัญชลี ธรรมะวิธิกุล (2552) ได้กล่าวว่า กระบวนการนิเทศแบบคลินิก มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การประชุมปรึกษาก่อนการสังเกตการสอน ขั้นตอนที่ 2 การสังเกตการสอน ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูล กำหนดวิธีการ ร่วมเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 4 การประชุมนิเทศ และขั้นตอนที่ 5 การประชุมวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการนิเทศ

บัณฑิต อนุญาหงส์ (2560, น. 16-17) ได้กล่าวว่า กระบวนการนิเทศแบบคลินิก เป็นกระบวนการนิเทศการสอน เริ่มจากการประชุมวางแผนก่อนการสังเกตการสอน การสังเกตการสอนในชั้นเรียน การประชุมสะท้อนผลและให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อร่วมกันวิเคราะห์ ปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู

ณัฐริรา นันทศิริรัตน์ และคณะ (2565, น. 156) ได้กล่าวว่า การนิเทศแบบคลินิก เป็นกระบวนการที่ช่วยพัฒนาเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนของครู ตั้งแต่การออกแบบแผนการสอน สังเกตการสอน วิเคราะห์ข้อมูล และประชุมสะท้อนกลับ โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน 7 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การเปิดการประชุม เพื่อสร้างความคุ้นเคยระหว่างครูและผู้นิเทศ 2) การประชุมก่อนเข้าสังเกตการสอน 3) การสังเกตแบบไม่มีจุดเน้น 4) การสังเกตแบบมีจุดเน้น 5) การวิเคราะห์ผลการสังเกตการสอน 6) การประชุมผลสะท้อนกลับ และ 7) การประชุมเพื่อประเมินระหว่างปฏิบัติ

มัสนินทร จูมา และคณะ (2566, น. 5-6) ได้กล่าวว่า กระบวนการนิเทศแบบคลินิก ที่พัฒนาขึ้น โดยอาศัยแนวคิดของ Proctor ประกอบด้วยขั้นตอน 3 ขั้นตอน ได้แก่

1. ขั้นเตรียมการนิเทศ เป็นขั้นตอนที่มุ่งสร้างสัมพันธภาพและความไว้วางใจระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ผ่านการปฐมนิเทศ การกำหนดบทบาทผู้นิเทศในลักษณะพี่เลี้ยง และการจัดเตรียมเครื่องมือ เช่น แบบรายงานการนิเทศและแฟ้มสะสมงาน (Portfolio)

2. ขั้นวางแผนและดำเนินการนิเทศ เป็นขั้นตอนที่เน้นการมีส่วนร่วมของทั้งสองฝ่าย โดยมีการวางแผนการนิเทศร่วมกันให้สอดคล้องกับความต้องการเรียนรู้ของผู้รับการนิเทศ พร้อมทั้งดำเนินกิจกรรม เช่น การฝึกปฏิบัติจากสถานการณ์จำลอง การสะท้อนผลจากการปฏิบัติ ขั้นตอนนี้สะท้อนแนวคิดว่าการนิเทศแบบคลินิกเป็นกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง

3. ขั้นประเมินผลและสะท้อนผล เป็นขั้นตอนที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกันประเมินผลการนิเทศทางคลินิก โดยผู้รับการนิเทศสะท้อนผลการปฏิบัติงานของตนเอง และผู้นิเทศบันทึกผลการนิเทศเพื่อนำไปใช้พัฒนาในรอบถัดไป

วัฒนา สุวิวรรณ์ และคณะ (2568, น. 553) ได้กล่าวว่า การนิเทศแบบคลินิก เป็นกระบวนการสังเกตการสอนเพื่อปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน โดยรูปแบบของโกลแฮมเมอร์ มี 5 ขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ 1) การประชุมปรึกษาก่อนสังเกต 2) การสังเกตการสอน 3) การวิเคราะห์ข้อมูล 4) การประชุมนิเทศ และ 5) การวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการนิเทศ

Goldhammer et al. (1993) ได้กล่าวว่า ขั้นตอนกระบวนการนิเทศแบบคลินิก มี 5 ขั้น ได้แก่

- 1) การประชุมก่อนการสังเกตการสอน สร้างความไว้วางใจ และกำหนดว่าจะสังเกตพฤติกรรมอะไรของครูปฐมวัย
- 2) การสังเกต ผู้นิเทศเข้าไปบันทึกพฤติกรรมตามความเป็นจริง
- 3) การวิเคราะห์ วางแผนกลยุทธ์ ผู้นิเทศนำข้อมูลมาแยกแยะ เพื่อหาจุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนา เพื่อเตรียมข้อมูลไปสนทนากับครู
- 4) การประชุมหลังการสังเกตการสอน ให้ครูสะท้อนคิดถึงการสอนของตนเอง ก่อนที่ผู้นิเทศจะให้ข้อมูลป้อนกลับ
- 5) การวิเคราะห์หลังการประชุม ผู้นิเทศทบทวนตัวเอง ว่ากระบวนการนิเทศที่ทำไปได้ผลหรือไม่ เพื่อปรับปรุงการนิเทศในครั้งต่อไป

Acheson et al. (1997) ได้กล่าวว่า กระบวนการนิเทศแบบคลินิก เป็นกระบวนการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่มีลำดับขั้นตอนอย่างเป็นระบบ มุ่งการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและครูผู้สอน ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ ขั้นที่ 1 การประชุมและการวางแผน ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ผู้นิเทศและครูร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์ ประเด็นในการสังเกต และแนวทางการเก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการนิเทศ ขั้นที่ 2 การสังเกตการสอนในห้องเรียน ซึ่งผู้นิเทศดำเนินการสังเกตการจัดการเรียนการสอนของครูในสถานการณ์จริง มุ่งเน้นการเก็บข้อมูลตามแผนที่กำหนดไว้ และขั้นที่ 3 การประชุมเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับ ซึ่งเป็นขั้นตอนการสะท้อนผลการสอน โดยอาศัยข้อมูลจากการสังเกตการสอนเป็นฐาน เพื่อให้ข้อเสนอแนะเชิงสร้างสรรค์ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู

ตาราง 5 การสังเคราะห์องค์ประกอบกระบวนการนิเทศแบบคลินิก

องค์ประกอบ กระบวนการนิเทศแบบคลินิก	แนวคิดของนักวิชาการและนักการศึกษา									
	น้ำเย็น เทลิ่งประเสริฐ (2546)	สุทธิพร วิจิตรพันธุ์ (2549)	อัญชลี ธรรมะวิจิตร (2552)	บัณฑิต อนุญาหงส์ (2560)	ณัฐริรา นันทศิริรัตน์ และคณะ (2565)	จิมส์ลินกร จูมา และคณะ (2566)	วัฒนา สุริวารณ์ และคณะ (2568)	Goldhammer et al. (1993)	Acheson et al. (1997)	สรุปความถี่
การวางแผน การประชุมก่อนการสังเกตการสอน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	9
การสังเกตการสอน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	9
การวิเคราะห์ข้อมูล และกำหนดวิธีการ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	9
การประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	9
การประชุม วิเคราะห์ ข้อมูลการนิเทศ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	9

จากตาราง 5 การสังเคราะห์องค์ประกอบการนิเทศแบบคลินิก ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์องค์ประกอบที่นักวิชาการและนักการศึกษา โดยผู้วิจัยนำองค์ประกอบที่มีความถี่ตั้งแต่ 5 ลำดับขึ้นไป ได้แก่ 1) การวางแผน และการประชุมก่อนการสังเกตการสอน 2) การสังเกตการสอน 3) การวิเคราะห์ข้อมูล และกำหนดวิธีการ 4) การประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ และ 5) การประชุมวิเคราะห์ข้อมูลการนิเทศ

จากการสังเคราะห์องค์ประกอบการนิเทศแบบคลินิกจากแนวคิดของนักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่าน พบว่า องค์ประกอบที่มีความสอดคล้องกัน ได้แก่ การวางแผนและประชุมก่อนการสังเกตการสอน การสังเกตการสอน การวิเคราะห์ข้อมูล การประชุมสะท้อนผลและให้ข้อมูลย้อนกลับ และการติดตามผลและพัฒนา ผู้วิจัยจึงสังเคราะห์เป็นกระบวนการนิเทศแบบคลินิกที่เหมาะสมกับบริบทการวิจัย จำนวน 5 ขั้นตอน ดังนี้

1) การประชุมปรึกษาและวางแผนก่อนการสังเกตการสอน เป็นขั้นตอนการสร้าง ความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและครู เกี่ยวกับเป้าหมายการนิเทศ ประเด็นที่ต้องการพัฒนา กำหนดแนวทางและเครื่องมือในการสังเกตการสอน เพื่อให้การนิเทศเป็นไปตามความต้องการของครู ปฐมวัย

2) การสังเกตการจัดประสบการณ์ในชั้นเรียน เป็นการดำเนินการสังเกต เก็บข้อมูล พฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู

3) การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตการสอน ผู้นิเทศนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกต มาวิเคราะห์ เพื่อพิจารณาจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา และแนวทางในการปรับปรุงการจัดประสบการณ์ โดยใช้ข้อมูลจากชั้นเรียนเป็นฐาน

4) การประชุมสะท้อนผลและให้ข้อมูลย้อนกลับ เป็นการสนทนาร่วมกันระหว่าง ผู้นิเทศและครูหลังการสังเกตการสอน เพื่อสะท้อนผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ครู ได้ทบทวน และวิเคราะห์การปฏิบัติของตนเอง ก่อนที่ผู้นิเทศจะให้ข้อมูลย้อนกลับเชิงสร้างสรรค์

5) การติดตามผลและการพัฒนาการนิเทศ เป็นขั้นตอนการติดตามความก้าวหน้า นำแนวทางที่ได้รับจากการนิเทศไปปรับใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ มาประเมิน และสะท้อน กระบวนการนิเทศของผู้นิเทศ เพื่อปรับปรุงรูปแบบและกระบวนการนิเทศ

2.4 บทบาทของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศแบบคลินิก

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากนักวิชาการและนักการศึกษาที่ได้นำเสนอบทบาทของ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศแบบคลินิก ดังนี้

สุทธิพร วิจิตรพันธ์ (2549, น. 17-20) ได้กล่าวว่า บทบาทของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศแบบคลินิกเน้นสัมพันธภาพแบบร่วมมือ (Collaborative) และเป็นประชาธิปไตย โดยมี บทบาทที่สำคัญ ได้แก่ ผู้นิเทศ ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือ สนับสนุน และส่งเสริม มากกว่าการใช้อำนาจ

หรือการจับผิด สร้างความสัมพันธ์ ความเชื่อมั่น และความไว้วางใจกับครู ต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์การสอน และให้คำแนะนำหรือสาธิตวิธีการสอนที่เหมาะสมได้ และผู้รับการนิเทศ มีบทบาทในการร่วมวางแผนการสอน และร่วมกำหนดประเด็นที่ต้องการให้สังเกตการสอน เป็นศูนย์กลางของกระบวนการนิเทศ วิเคราะห์พฤติกรรมการสอนของตนเอง และปรับปรุงการเรียนการสอนด้วยตนเองจากข้อมูลป้อนกลับที่ได้รับ

อัญชลี ธรรมะวิธิกุล (2552) ได้กล่าวว่า บทบาทของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศแบบคลินิกพฤติกรรมของผู้นิเทศจะมีศูนย์รวมอยู่ที่พฤติกรรมการสอนของครูโดยเฉพาะ เช่น ครูสอนอะไร และสอนอย่างไร จุดมุ่งหมายที่สำคัญที่สุด คือ การช่วยปรับปรุงการสอนของครู ไม่ใช่เปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของครู ความสนใจของผู้นิเทศ ผู้นิเทศจะต้องให้ความสนใจ และมุ่งหวัง ถึงเรื่องการวางแผน การวิเคราะห์ข้อมูลของพฤติกรรมการสอน โดยใช้การพิสูจน์สมมุติฐานของจุดมุ่งหมายในการสอนของครูที่ได้ตั้งไว้ บรรลุและมีประสิทธิผลอย่างไร โดยใช้หลักฐานของข้อมูลของพฤติกรรมในการสอนเป็นหลักในการวิเคราะห์

บัณฑิต อนุญาหงส์ (2560, น. 15) ได้กล่าวว่า บทบาทของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศแบบคลินิก ผู้นิเทศมีหน้าที่ ดังนี้ 1) สนับสนุน การพัฒนาและปรับปรุง ช่วยพัฒนาเทคนิควิธีการสอนของครูผู้รับการนิเทศ เพื่อการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยผู้นิเทศสังเกตการสอน วิเคราะห์ปัญหา และให้ข้อเสนอแนะแบบเป็นขั้นตอน ซึ่งเป็นหัวใจของการนิเทศแบบคลินิกที่เน้นการพัฒนาการสอนโดยตรง 2) เป็นผู้ให้คำแนะนำ จัดให้มีการพูดคุยแลกเปลี่ยน ต้องจัดกระบวนการพูดคุยกับผู้รับการนิเทศเพื่อสะท้อนพฤติกรรมการสอนและเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมกับบริบทจริงของการเรียนการสอน 3) เป็นโค้ช หรือผู้ชี้แนะแนวคิด และแบบอย่าง เป็นทั้งผู้ให้แรงสนับสนุน ผู้เป็นแบบอย่างในการสอน และผู้ที่ตรวจสอบมาตรฐานวิชาชีพของผู้รับการนิเทศ 4) สังเกต ประเมิน และติดตามผล ผู้นิเทศต้องสังเกตการสอนจริง ประเมินข้อมูลการสอบก่อนและหลังกระบวนการนิเทศ เพื่อนำไปสู่การปรับปรุง และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่วนบทบาทของผู้รับการนิเทศ 1) เป็นผู้ร่วมทำงานกับผู้นิเทศ ต้องเปิดใจร่วมจัดกระบวนการนิเทศ พูดคุยสะท้อนผลการสอนกับผู้นิเทศอย่างใกล้ชิด เพื่อช่วยให้ผู้นิเทศ สามารถนำข้อมูลสังเกตไปใช้ปรับปรุงกระบวนการสอนได้มากขึ้น 2) นำข้อเสนอแนะไปปฏิบัติและพัฒนา ต้องนำคำแนะนำ ข้อเสนอแนะ หรือผลการสะท้อนกลับจากผู้นิเทศไปปรับใช้จริงในการสอนของตนเอง เพื่อให้เกิดการพัฒนาทักษะ และพฤติกรรมการสอนที่เหมาะสม และ 3) มีส่วนร่วมในการประเมินผลตามเป้าหมาย มีส่วนร่วมในการประเมินผล ทั้งกำหนดมาตรฐาน เป้าหมาย และประเมินว่าแนวทางการพัฒนาที่ผู้นิเทศเสนอสามารถนำไปใช้ได้จริงหรือไม่

2.5 ประโยชน์การนิเทศแบบคลินิก

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากนักวิชาการและนักการศึกษาที่ได้นำเสนอประโยชน์การนิเทศแบบคลินิก ดังนี้

สุทธิพร วิจิตรพันธุ์ (2549, น. 101-102) ได้กล่าวว่า ประโยชน์การนิเทศแบบคลินิก ก่อให้เกิดประโยชน์หลายด้าน ด้านครู ช่วยให้ครูได้รับข้อมูลย้อนกลับที่ชัดเจนและจำเพาะเจาะจงเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอน พัฒนาทักษะในการใช้ยุทธศาสตร์การสอน และเพิ่มสมรรถภาพในการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สร้างเจตคติที่ดีต่อการนิเทศการสอน และส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง และ ด้านผู้เรียน ช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เนื่องจากครูมีการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน และได้รับการจัดการเรียนรู้ที่ตรงตามศักยภาพ ตามความถนัดเฉพาะบุคคล

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2561) ได้กล่าวว่า ประโยชน์การนิเทศแบบคลินิก ช่วยพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมการสะท้อนคิด เป็นสร้างความร่วมมือและความไว้วางใจระหว่างผู้นิเทศกับครูผู้สอน ช่วยให้การพัฒนาครูเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และตรงตามความต้องการรายบุคคล

สรุปได้ว่า ประโยชน์การนิเทศแบบคลินิก เป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อครูและผู้เรียน โดยช่วยให้ครูได้รับข้อมูลย้อนกลับที่ชัดเจน ครูสามารถปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับศักยภาพและความถนัดเฉพาะบุคคล และส่งผลต่อการเรียนของผู้เรียน นอกจากนี้ การนิเทศแบบคลินิกช่วยพัฒนาคุณภาพการสอนอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมการสะท้อนคิด และสร้างความร่วมมือรวมถึงความไว้วางใจระหว่างผู้นิเทศกับครูผู้สอน

3. แนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศแบบผสมผสาน (Blended Supervision)

3.1 ความหมายของการนิเทศแบบผสมผสาน

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากนักวิชาการและนักการศึกษาที่ได้นำเสนอความหมายของการนิเทศแบบผสมผสาน ดังนี้

นัยนา ฉายวงศ์ (2560, น. 47) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การนิเทศแบบผสมผสาน หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่มีลักษณะแบบการสังเกตการสอน การนิเทศช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การเรียนรู้ออนไลน์ เป็นการผสมผสานทฤษฎีการสอนเข้ากับระบบการเรียนการสอน ตลอดจนการผสมผสานเทคโนโลยีการสอนทุกรูปแบบ และการผสมผสานเทคโนโลยีการเรียนการสอนให้เข้ากับการทำงานจริง

สกลิต กุลสอน และคณะ (2564, น. 98-99) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การนิเทศแบบผสมผสาน หมายถึง กระบวนการนิเทศที่บูรณาการการนิเทศผสมผสานแบบเผชิญหน้าจากการสังเกตการสอน การนิเทศแบบโค้ช การสะท้อนผล การประชุมร่วมกันในสถานศึกษา ร่วมกับ

การนิเทศผ่านสื่อ และเครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่อสนับสนุน ช่วยเหลือ และพัฒนาผู้รับการนิเทศอย่างต่อเนื่อง ไม่จำกัดเวลาและสถานที่ โดยมุ่งเน้นการสื่อสารสองทาง การสะท้อนผล และการให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างเป็นระบบ ซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการนิเทศและสอดคล้องกับบริบทสังคมเทคโนโลยีดิจิทัลในศตวรรษที่ 21

ภัทรพร หลังประยูร (2565, น. 35) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การนิเทศแบบผสมผสาน หมายถึง การผสมผสานการใช้เทคโนโลยีด้านการจัดการเรียนการสอนทุกรูปแบบให้เข้ากับการเรียนแบบดั้งเดิม โดยมีการเผชิญหน้า พบปะ เรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้สอนและนักศึกษา มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีการสังเกตการสอน มีการแนะนำ ช่วยเหลือชี้แนะ มีการประชุมแลกเปลี่ยนกัน ซึ่งเป็นตัวช่วยในการอำนวยความสะดวก การติดต่อสื่อสาร ผ่านระบบเครือข่าย อินเทอร์เน็ต และเป็น การสนับสนุนการเรียนการสอน

เวียงชัย แสงทอง และคณะ (2566, น. 1197) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การนิเทศแบบผสมผสาน หมายถึง การนิเทศหลายรูปแบบกับการนิเทศออนไลน์ เป็นการนิเทศที่เพิ่มประสิทธิภาพ ความยืดหยุ่น ความรวดเร็วในการสื่อสาร และการติดตามข้อมูล ช่วยให้ผู้รับการนิเทศ สามารถพัฒนาได้ทุกที่ทุกเวลา และลดข้อจำกัดของการนิเทศแบบเดิม

Zepeda (2017) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การนิเทศแบบผสมผสาน หมายถึง การนิเทศที่มีประสิทธิภาพ ควรผสมผสานกระบวนการนิเทศหลายรูปแบบ เพื่อพัฒนาการสอนและการเรียนรู้

สรุปได้ว่า การนิเทศแบบผสมผสาน หมายถึง กระบวนการนิเทศที่บูรณาการ การนิเทศอย่างหลากหลายวิธี เช่น การนิเทศแบบเผชิญหน้า การสังเกตการสอน การให้คำปรึกษา การโค้ช การสะท้อนผล การนิเทศออนไลน์ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการใช้เทคโนโลยี

จากความหมายของการนิเทศแบบผสมผสานดังกล่าว ซึ่งเน้นการบูรณาการ การนิเทศหลายวิธีการ การสังเกตการสอน การให้คำปรึกษา การโค้ช การสะท้อนผล และการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร และติดตามอย่างต่อเนื่อง จึงนำมาประยุกต์ใช้เป็นกรอบการนิเทศแบบ คลินิก ร่วมกับ การนิเทศแบบชี้แนะ เนื่องจากครอบคลุมกระบวนการสังเกต วิเคราะห์ และสะท้อนผล

3.2 กระบวนการนิเทศแบบผสมผสาน

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากนักวิชาการและนักการศึกษาที่ได้นำเสนอกระบวนการ นิเทศแบบผสมผสาน ดังนี้

นัยนา ฉายวงศ์ (2560, น. 272) ได้กล่าวว่า กระบวนการนิเทศแบบผสมผสาน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ การให้ความรู้ก่อนการนิเทศ การวางแผนการนิเทศ การดำเนินการนิเทศ ติดตามผล สรุปและรายงานผลการนิเทศ

สถิตย์ กุลสอน และคณะ (2564, น. 105-106) ได้กล่าวว่า กระบวนการนิเทศแบบผสมผสาน มี 4 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ 1) ขั้นตอนเตรียมความพร้อม เป็นขั้นสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง และผู้รับการนิเทศ รวมถึง การปฐมนิเทศ ชี้แจงบทบาท หน้าที่ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และเป้าหมายของการนิเทศ 2) ขั้นการวางแผนการนิเทศ เป็นการร่วมกันกำหนดแผนการนิเทศ เทคนิค วิธีการ และการเตรียมสื่อหรือเทคโนโลยีที่ใช้ในการนิเทศ ทั้งแบบเผชิญหน้าและออนไลน์ 3) ขั้นการปฏิบัติการนิเทศ ดำเนินการนิเทศในชั้นเรียนจริง ควบคู่กับการนิเทศผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ มีการให้คำแนะนำ การสะท้อนผล และการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และ 4) ขั้นการประเมินผลการนิเทศเป็นการประเมินผลด้านสมรรถนะการนิเทศ คุณลักษณะของผู้รับการนิเทศ และความพึงพอใจต่อรูปแบบการนิเทศ เพื่อนำข้อมูลไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศในระยะต่อไป

ภัทรกร หลังประยูร (2565, น. 35) ได้กล่าวว่า กระบวนการนิเทศแบบผสมผสานประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นวิเคราะห์และวางแผน เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและทรัพยากร 2) ขั้นการออกแบบ การสังเกต เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ความต้องการการเรียนรู้ และการออกแบบการเรียนรู้ 3) การพัฒนา เป็นการจัดกิจกรรม และการติดต่อประสานงานร่วมกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง 4) การนำไปใช้ และ 5) การประเมินผล

เวียงชัย แสงทอง และคณะ (2566, น. 1195-1196) ได้กล่าวว่า กระบวนการนิเทศแบบผสมผสาน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวางแผนการนิเทศ 2) การให้ความรู้ก่อนการนิเทศ 3) การดำเนินการนิเทศ และ 4) การประเมินผลการนิเทศ

Joyce et al. (2002) ได้กล่าวว่า กระบวนการนิเทศแบบผสมผสานเป็นการพัฒนาครูโดยผสมผสานการฝึกอบรม ออกแบบกิจกรรม การสังเกตชั้นเรียน การสะท้อนผล และการโค้ชในสถานการณ์จริง เพื่อให้ครูสามารถนำความรู้ไปใช้ในห้องเรียน

Glickman et al. (2018) ได้กล่าวว่า การนิเทศเชิงพัฒนาการที่ผสมผสานหลายรูปแบบของบทบาทผู้นิเทศ ได้แก่ การนิเทศแบบชี้แนะ การนิเทศแบบร่วมคิดออกแบบ และการนิเทศแบบไม่ชี้แนะ จากการสังเกต ดำเนินการนิเทศและการสะท้อนผล เพื่อให้เหมาะกับระดับความพร้อมของครู

ตาราง 6 การสังเคราะห์องค์ประกอบกระบวนการนิเทศแบบผสมผสาน

องค์ประกอบ กระบวนการนิเทศแบบผสมผสาน	แนวคิดของนักวิชาการและนักการศึกษา						สรุป ความถี่
	นัยนา ฉายวงศ์ (2560)	สถิตย์ กุลสอน และคณะ (2564)	ภัทรกร ท้องประยูร (2565)	เวียงชัย แสงทอง และคณะ (2566)	Joyce et al. (2002)	Glickman et al. (2018)	
การเตรียมความพร้อม การวางแผน การออกแบบ และให้ความรู้	✓	✓	✓	✓	✓	✓	5
การดำเนินการนิเทศ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	6
การสังเกต และติดตาม	✓	✓	✓		✓	✓	5
การสะท้อนผล และประเมินผล	✓	✓	✓	✓	✓	✓	6

จากตาราง 6 การสังเคราะห์องค์ประกอบกระบวนการนิเทศแบบผสมผสาน พบว่า ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดจากนักวิชาการและนักการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ โดยพิจารณาเลือกองค์ประกอบที่มีความถี่ตั้งแต่ 5 รายการขึ้นไป ได้แก่

1. การเตรียมความพร้อม การวางแผน การออกแบบ และการให้ความรู้
2. การดำเนินการนิเทศ
3. การสังเกตและติดตาม
4. การสะท้อนผลและประเมินผล

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์และลำดับขั้นขององค์ประกอบดังกล่าว ผู้วิจัยจึงนำมาสังเคราะห์เป็นกระบวนการนิเทศแบบผสมผสานที่มีความเป็นระบบ โดยจัดกลุ่มเป็น 3 ระยะสำคัญ ได้แก่ ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อม ระยะที่ 2 การดำเนินการนิเทศ และระยะที่ 3 การติดตามและประเมินผล

ทั้งนี้ กระบวนการนิเทศทั้ง 3 ระยะดังกล่าวมีความเชื่อมโยงต่อเนื่องกันในลักษณะของวงจรการพัฒนา (Cyclical Process) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action

Research: PAOR) ที่มุ่งเน้นการวางแผน การปฏิบัติ การสังเกต และการสะท้อนผล เพื่อให้เกิดการพัฒนาการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF ของครูปฐมวัยอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

จากการสังเคราะห์องค์ประกอบของการนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching) และการนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) ตามแนวคิดของนักวิชาการและนักการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบที่ได้จากทั้งสองแนวคิดมาพิจารณาร่วมกัน และทำการจัดกลุ่มองค์ประกอบที่มีลักษณะใกล้เคียง และมีความสัมพันธ์กันเข้าไว้ด้วยกัน เพื่อสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบของการนิเทศแบบผสมผสาน ซึ่งผู้วิจัยได้สรุป ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย ดังตาราง 7

ตาราง 7 สรุปผลการสังเคราะห์กระบวนการนิเทศแบบผสมผสานที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบ

สรุปการนิเทศแบบชี้แนะ	สรุปการนิเทศแบบคลินิก	สรุปการนิเทศแบบผสมผสาน	การนำไปใช้ในการพัฒนารูปแบบ
1. การสร้างความสัมพันธ์และความไว้วางใจ การเตรียมความพร้อมก่อนการนิเทศ เพื่อสร้างบรรยากาศเชิงบวก ความเป็นกัลยาณมิตร และความรู้สึกที่ดีระหว่างผู้นิเทศกับครู	1. การประชุม วางแผน ก่อนการสังเกตการสอน เป็นขั้นตอนการสร้าง ความเข้าใจร่วมกัน ระหว่างผู้นิเทศ และครู เกี่ยวกับเป้าหมายการนิเทศ ประเด็นที่ ต้องการพัฒนา กำหนดแนวทางและเครื่องมือ ในการสังเกตการสอน	1. การเตรียมความพร้อม วางแผน สร้างความเข้าใจร่วมกัน ระหว่างผู้นิเทศและครู โดยบูรณาการ การสร้าง ความสัมพันธ์ และความไว้วางใจ ร่วม แลกเปลี่ยนสะท้อนผล ร่วมกัน วางแผนก่อน การสังเกตการสอน	ใช้กำหนดขั้น การวางแผนร่วม (Co-planning) และการเตรียมความพร้อม ก่อนการนิเทศในรูปแบบ
2. การศึกษาสภาพปัจจุบัน การวางแผน ร่วมกัน เป็นขั้นตอนของการวิเคราะห์บริบท และความต้องการ เพื่อนำไปสู่การกำหนดเป้าหมาย และแผนการพัฒนาร่วมกันให้มีความชัดเจน และสอดคล้อง	2. การสังเกตการจัด ประสบการณ์ในชั้น เรียน ดำเนินการสังเกต เก็บข้อมูลพฤติกรรม การจัดการเรียนรู้อย่างชัดเจน	2. การวิเคราะห์สภาพ ปัจจุบัน การวางแผน และการพัฒนาร่วมกัน โดยใช้ข้อมูล จากการสังเกต การเก็บข้อมูล	ใช้กำหนดขั้น การวิเคราะห์บริบท ตามสภาพปัจจุบัน และการออกแบบแผน การจัดประสบการณ์ EF ร่วมกัน

สรุปการนิเทศ แบบชี้แนะ	สรุปการนิเทศ แบบคลินิก	สรุปการนิเทศ แบบผสมผสาน	การนำไปใช้ใน การพัฒนาารูปแบบ
กับบริบทการจัด ประสบการณ์ การเรียนรู้ของครู			
3. การดำเนินการนิเทศ แบบชี้แนะ เป็นการ นิเทศ เน้นการสนทนา เชิงโค้ช การให้ คำปรึกษา ชี้แนะ การตั้งคำถามกระตุ้น การคิด การสังเกต การสอน และการใช้ ข้อมูลจากชั้นเรียน เป็นฐาน	3. การวิเคราะห์ข้อมูล จากการสังเกตการสอน ผู้นิเทศนำข้อมูลที่ได้ จากการสังเกตมา วิเคราะห์ เพื่อพิจารณา จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา และแนวทางในการ ปรับปรุงการจัด ประสบการณ์ โดยใช้ ข้อมูลจากชั้นเรียน เป็นฐาน	3. การออกแบบ ดำเนินการนิเทศ แบบชี้แนะ แนะนำ การ การสังเกต และแนวทาง ในการปรับปรุงการจัด ประสบการณ์	ใช้กำหนดชั้น การสังเกตการสอน (Observation) และ การดำเนินการนิเทศ แบบผสมผสาน ในชั้นเรียน
4. การสะท้อนผล และการให้ข้อมูล ย้อนกลับ เป็นการให้ ข้อมูลย้อนกลับเชิง สร้างสรรค์ ส่งเสริมให้ ครูได้ทบทวน วิเคราะห์ เรียนรู้จากการปฏิบัติ ของตนเอง เพื่อนำไปสู่ การพัฒนาการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้	4. การประชุม สะท้อนผล และให้ ข้อมูลย้อนกลับ หลังการสังเกต การสอน เป็นการ สนทนาร่วมกันระหว่าง ผู้นิเทศและครู เพื่อ สะท้อนผลการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ครูได้ ทบทวน และวิเคราะห์ การปฏิบัติของตนเอง ก่อนที่ผู้นิเทศจะให้ ข้อมูลย้อนกลับเชิง สร้างสรรค์	4. การสะท้อนผล และ ให้ข้อมูลย้อนกลับ เชิงสร้างสรรค์ โดย บูรณาการการสะท้อน ผลแบบการนิเทศ แบบชี้แนะ ร่วมกับการ ประชุมสะท้อนผลหลัง การสังเกต การสอนตามแนว การนิเทศแบบคลินิก	ใช้กำหนดชั้น การสะท้อนผล (Reflection) เพื่อพัฒนาการจัด ประสบการณ์ของครู
5. การติดตามและ ประเมินผล เป็นการ	5. การติดตามผลและ การพัฒนาการนิเทศ	5. การติดตามผล ประเมินผล และ	ใช้กำหนดชั้น

สรุปการนิเทศ แบบชี้แนะ	สรุปการนิเทศ แบบคลินิก	สรุปการนิเทศ แบบผสมผสาน	การนำไปใช้ใน การพัฒนารูปแบบ
เสริมพลัง ให้กำลังใจ สนับสนุนครู ในการนำ แนวทางที่ได้รับไป ปรับใช้ และนำผลการ สะท้อนคิดไปใช้	เป็นการติดตาม ความก้าวหน้า นำแนวทางที่ได้รับ จาก การนิเทศไปปรับใช้ใน การจัดประสบการณ์	พัฒนาการนิเทศ โดยนำผลการสะท้อน จากการนิเทศไปใช้ ปรับปรุง และพัฒนา รูปแบบการนิเทศ ในรอบถัดไป	การติดตามผล (Follow-up) และ การประเมินเพื่อพัฒนา รูปแบบอย่างต่อเนื่อง
ปรับปรุงการนิเทศ การ จัดการเรียนรู้ ในรอบถัดไป และ พัฒนาอย่างต่อเนื่อง	การเรียนรู้ และสะท้อน กระบวนการนิเทศของผู้ นิเทศ เพื่อปรับปรุง รูปแบบ และ กระบวนการนิเทศ		

จากตาราง 7 พบว่า จากการสังเคราะห์กระบวนการนิเทศแบบชี้แนะ และการนิเทศแบบคลินิกมีองค์ประกอบที่สอดคล้อง และเชื่อมโยงกันในทุกขั้นตอน ผู้วิจัยจึงนำองค์ประกอบดังกล่าวมาบูรณาการ และจัดกลุ่มให้มีความสัมพันธ์กัน เพื่อสังเคราะห์เป็นกระบวนการนิเทศแบบผสมผสานที่เหมาะสมกับบริบทการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์ที่ทักษะสมอง EF ผู้วิจัยได้นำผลการสังเคราะห์ไปใช้เป็นกรอบในการกำหนดโครงสร้าง และขั้นตอนของรูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน โดยทบทวน วิเคราะห์ และบูรณาการแนวคิดการนิเทศทางการศึกษา แนวคิดการนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching) แนวคิดการนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) แนวคิดการพัฒนาทักษะสมอง Executive Functions (EF) รวมทั้ง ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นของครูปฐมวัยในบริบทพื้นที่วิจัย

จากการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ปรับโครงสร้าง และกำหนดขั้นตอนของกระบวนการนิเทศแบบผสมผสานให้สอดคล้องกับกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามวงจร PAOR (Plan-Act-Observe-Reflect) เพื่อใช้เป็นกรอบในการพัฒนารูปแบบและคู่มือการนิเทศแบบผสมผสาน โดยกำหนดขั้นตอนหลักของกระบวนการนิเทศแบบผสมผสาน จำนวน 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวางแผนร่วม (Co-planning) 2) การสังเกตการสอน (Observation) 3) การสะท้อนผล (Reflection) และ 4) การติดตามผล (Follow-up)

ทั้งนี้ ขั้นตอนดังกล่าว ผู้วิจัยนำไปใช้เป็นหลักในการขับเคลื่อนกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ซึ่งดำเนินการเป็น 3 ระยะ (3 วงรอบของ PAOR) ดังนี้

ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อม (Plan) มุ่งเน้นการวางแผนและออกแบบรูปแบบการนิเทศ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1.1 การเตรียมความพร้อมและให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF และการนิเทศแบบผสมผสาน

1.2 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF

1.3 การวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล และกำหนดแนวทางการพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน

1.4 การออกแบบกระบวนการนิเทศแบบผสมผสาน และจัดทำคู่มือการนิเทศ

1.5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสะท้อนผลเบื้องต้น เพื่อปรับปรุงแผนการดำเนินงาน

ระยะที่ 2 การดำเนินการนิเทศ (Act–Observe) มุ่งเน้นการนำรูปแบบไปทดลองใช้ และเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

2.1 การดำเนินการนิเทศตามกระบวนการ 4 ขั้น ได้แก่ 1) การวางแผนร่วม (Co–planning) 2) การสังเกตการสอน (Observation) 3) การสะท้อนผล (Reflection) และ 4) การติดตามผล (Follow-up)

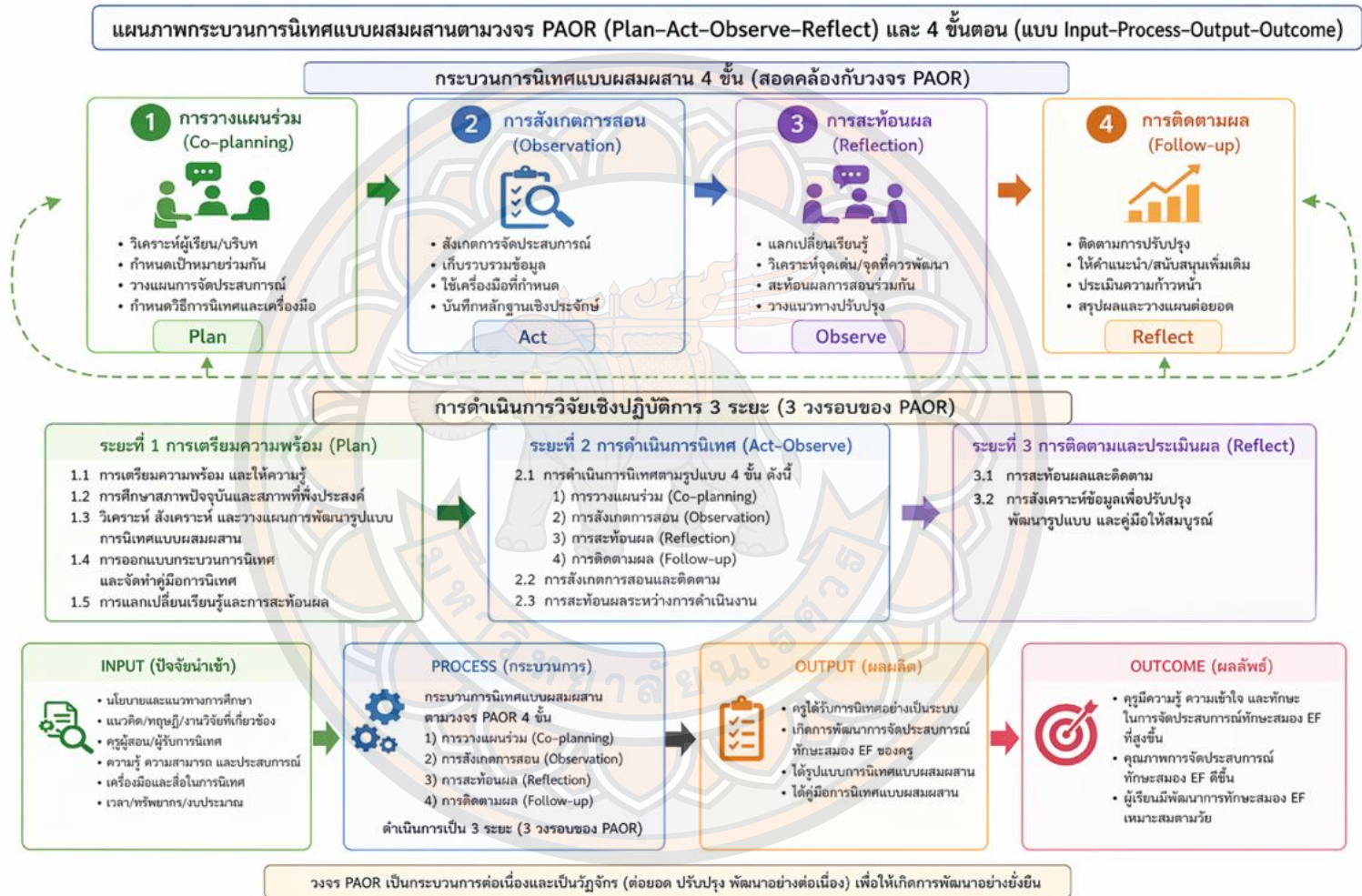
2.2 การสังเกตการจัดประสบการณ์ของครู และการติดตามผลการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2.3 การสะท้อนผลระหว่างการดำเนินงาน (Reflection ระหว่างวงรอบ) เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

ระยะที่ 3 การติดตามและประเมินผล (Reflect) มุ่งเน้นการสรุปผลและพัฒนา รูปแบบให้สมบูรณ์ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

3.1 การสะท้อนผลและติดตามผลการทำงานในภาพรวม

3.2 การสังเคราะห์ข้อมูลจากการดำเนินการทุกวงรอบ เพื่อปรับปรุงและพัฒนา รูปแบบ รวมถึงคู่มือการนิเทศแบบผสมผสานให้มีความสมบูรณ์และเหมาะสมกับบริบทการใช้งานจริง

ภาพ 1 กระบวนการนิเทศแบบผสมผสานตามวงจร PAOR และ 4 ขั้นตอน

3.4 ประโยชน์ของการนิเทศแบบผสมผสาน

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากนักวิชาการและนักการศึกษาที่ได้นำเสนอประโยชน์ของการนิเทศแบบผสมผสาน ดังนี้

นัยนา ฉายวงศ์ (2560, น. 48) ได้กล่าวว่า ประโยชน์ของการนิเทศแบบผสมผสาน มีประโยชน์ช่วยปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน เพิ่มปฏิสัมพันธ์ทางสังคม มีความยืดหยุ่นและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้มากขึ้น ผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากวิธีสอนที่เหมาะสม และหลายหลาย เป็นการฝึกฝนวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ

สถิตย์ กุลสอน และคณะ (2564, น. 105-106) ได้กล่าวว่า ประโยชน์ของการนิเทศแบบผสมผสาน เกิดประโยชน์หลายประการ ได้แก่ ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการนิเทศ ส่งเสริมการสื่อสารและการสะท้อนผลอย่างมีคุณภาพ พัฒนาศมรรถนะทางวิชาชีพของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศที่สอดคล้องกับบริบทการศึกษาในศตวรรษที่ 21

เวียงชัย แสงทอง และคณะ (2566, น. 1197) ได้กล่าวว่า ประโยชน์ของการนิเทศแบบผสมผสาน ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการนิเทศให้มีความยืดหยุ่น สามารถสื่อสารและติดตามงานได้รวดเร็ว ช่วยลดข้อจำกัดของการนิเทศแบบเดิม ทั้งด้านเวลา สถานที่ และจำนวนบุคลากร ช่วยให้ผู้รับการนิเทศสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ทุกที่ทุกเวลา และช่วยให้การนิเทศดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องและบรรลุตามวัตถุประสงค์

Osguthorpe and Gramham (2003, อ้างอิงใน นัยนา ฉายวงศ์, 2560, น. 48) ได้กล่าวว่า ประโยชน์ของการนิเทศแบบผสมผสาน ไว้ 6 ประเด็น ได้แก่ 1) สามารถเลือกใช้วิธีสอนที่เหมาะสมหลากหลาย 2) สามารถเข้าถึงองค์ความรู้ได้ง่าย 3) ช่วยเพิ่มปฏิสัมพันธ์ทางสังคม 4) มีความเป็นส่วนตัว 5) ช่วยให้เกิดความคุ้มค่าในการลงทุน และ 6) ช่วยอำนวยความสะดวกในการปรับปรุงแก้ไข

สรุปได้ว่า ประโยชน์ของการนิเทศแบบผสมผสาน มีประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพและความยืดหยุ่นของการนิเทศและการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมการสื่อสาร ปฏิสัมพันธ์ และการสะท้อนผลอย่างมีคุณภาพ ลดข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนและครูสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องด้วยวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสมกับบริบทการศึกษาในศตวรรษที่ 21

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF (Executive Functions)

1. ความหมายของทักษะสมอง EF

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากนักวิชาการและนักการศึกษาที่ได้นำเสนอความหมายของทักษะสมอง EF ดังนี้

ฉัตรวิไล สุรินทร์ชมพู (2561, น. 9-10) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ทักษะสมอง EF หมายถึง กระบวนการทาง ความคิดในส่วนสมองส่วนหน้าที่เกี่ยวข้องกับความคิด ความรู้สึก การกระทำ ช่วยให้เราวางแผน มุ่งใจจด จ่อ จำคำสั่งและจัดการกับงานหลายๆ อย่างให้ลุล่วงเรียบร้อยสามารถจัดลำดับความสำคัญของงาน วางเป้าหมาย และทำไปเป็นขั้นตอนจนสำเร็จ

สุภาวดี หาญเมธี (2562, น. 38-39) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ทักษะสมอง EF หมายถึง ความสามารถของสมองในการกำกับและควบคุมความคิด อารมณ์ และพฤติกรรมของตนเอง เพื่อให้การกระทำของบุคคลมุ่งไปสู่เป้าหมายอย่างเหมาะสมกับบริบท โดยอาศัยประสบการณ์ที่ผ่านมา การพิจารณาสถานการณ์ปัจจุบัน และการคำนึงถึงผลในอนาคต รวมทั้งช่วยให้บุคคลมีความยืดหยุ่น ความรับผิดชอบ การเตรียมพร้อม และการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สุณิ บุญพิทักษ์ (2562, น. 3) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ทักษะสมอง EF หมายถึง ความสามารถของสมองส่วนหน้าที่ทำหน้าที่ควบคุมอารมณ์ กำกับตนเอง คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์ คิดริเริ่มวางแผน ลงมือทำแก้ปัญหา ตรวจสอบตนเอง ซึ่งจะพัฒนาสูงสุดตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปี ถ้าเด็กได้รับการส่งเสริมสร้างทักษะสมองส่วนหน้า (EF) อย่างเหมาะสม จะช่วยให้เด็กเติบโตเป็นบุคคลที่คิดเป็น ดำเนินชีวิตเป็น วิเคราะห์แก้ปัญหาได้ ควบคุมกำกับพฤติกรรมและอารมณ์ตนเองได้ มีความยับยั้งชั่งใจ คิดไตร่ตรอง ยืดหยุ่นและวางแผนลงมือทำ มุ่งเป้าหมาย นำไปสู่ความสำเร็จและความสุขในชีวิตและครอบครัว

ปนัดดา ธนเศรษฐกร (2555, อ้างอิงใน สุภาวดี หาญเมธี, 2562, น. 39) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ทักษะสมอง EF หมายถึง กระบวนการทำงานของสมองระดับสูงที่ประมวลประสบการณ์ในอดีตและสถานการณ์ในปัจจุบัน มาประเมิน วิเคราะห์ ตัดสินใจวางแผน เริ่มลงมือทำ ตรวจสอบตนเอง และแก้ไขปัญหา ตลอดจนควบคุมอารมณ์ บริหารเวลา จัดความสำคัญ กำกับตนเอง และมุ่งมั่นทำงานบรรลุเป้าหมายที่ตั้งใจไว้

วชิรา ธานีรัตน์ (2562, น. 2) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ทักษะสมอง EF หมายถึง ชุดกระบวนการคิดที่ทำงานในสมองส่วนหน้าของเราทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมต่อข้อมูลจากประสบการณ์ในอดีตเข้ากับปัจจุบัน ทำให้รู้สึกยังคิดยังใจ ชะลอความอยาก กำกับพฤติกรรมและอารมณ์ของเราได้ ช่วยปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป สามารถตัดสินใจ แก้ปัญหา วางแผนบริหารจัดการงานต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วง

นันทา โพธิ์คำ (2563, น. 710) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ทักษะสมอง EF หมายถึง การทำงานของสมองส่วนหน้าที่เป็นการทำงานระดับสูงของสมองที่ช่วยในการควบคุมความคิด อารมณ์ การตัดสินใจที่ส่งผลต่อการกระทำทำให้สามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้สำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งสามารถฝึกฝนได้หรืออาจกล่าวได้ว่า คือ ความสามารถของสมองที่ใช้ในการควบคุมความคิด อารมณ์ การกระทำ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายซึ่งเป็นทักษะการคิดเพื่อชีวิตที่สำเร็จ

ดาริกา ดวงบุ (2564, น. 142) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ทักษะสมอง EF หมายถึง การทำงานของสมองด้านการจัดการ คือ กระบวนการทางสติปัญญาขั้นสูงของสมองกลีบหน้าผาก ส่วนหน้า ในการบริหารจัดการทักษะหลัก 3 ด้าน ได้แก่ ความจำที่นำมาใช้งาน (Working Memory) การหยุดการยับยั้งพฤติกรรม (Inhibitory control) และความยืดหยุ่นทางความคิด (Shift/Cognitive Flexibility) ที่ควบคุม และส่งผลต่อพฤติกรรมการแสดงออก เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่วางไว้

พัชรินทร์ สิทธิตัน (2564, น.58) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ทักษะสมอง EF หมายถึง พฤติกรรม ที่เด็กแสดงออกถึงความสามารถในการศึกษา ค้นคว้าหาข้อมูล เป็นสิ่งที่ให้เด็กแสวงหาความรู้ อย่างเป็นระบบมีกระบวนการเป็นลำดับขั้นตอน เพื่อค้นหาคำตอบในสิ่งที่ต้องการรู้ และเป็น การแก้ปัญหาต่างๆ

Barkley (2012) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ทักษะสมอง EF หมายถึง ระบบการกำกับตนเอง ของสมองที่ทำให้บุคคลสามารถยับยั้งพฤติกรรม ควบคุมแรงกระตุ้น ใช้ข้อมูลในความจำมาช่วย ตัดสินใจ และวางแผนการกระทำในระยะยาวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Diamond (2013) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ทักษะสมอง EF หมายถึง ชุดของกระบวนการ ทางความคิดระดับสูงที่ช่วยให้บุคคลสามารถควบคุมตนเอง จดจ่อความสนใจ จัดการความจำเพื่อใช้ งาน และปรับเปลี่ยนความคิดหรือพฤติกรรมให้เหมาะสมกับสถานการณ์เพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

สรุปได้ว่า ทักษะสมอง EF หมายถึง กระบวนการทำงานระดับสูงของสมองส่วนหน้าที่ทำ หน้าที่กำกับควบคุมความคิด อารมณ์ และพฤติกรรมของบุคคล เพื่อให้สามารถวางแผน ตัดสินใจ จดจ่อ ยับยั้งชั่งใจ และปรับตัวต่อสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม มุ่งสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยอาศัย องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ ความจำเพื่อใช้งาน การยับยั้งพฤติกรรม และความยืดหยุ่นทางความคิด ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการเรียนรู้ การแก้ปัญหา และการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

2. องค์ประกอบของทักษะสมอง EF

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากนักวิชาการและนักการศึกษาที่ได้นำเสนอองค์ประกอบของ ทักษะสมอง EF ซึ่งนักวิชาการหรือนักวิจัยมีความเห็นคล้ายคลึงกัน โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มทักษะ คือ กลุ่มทักษะพื้นฐาน กลุ่มทักษะกำกับตนเอง และกลุ่มทักษะปฏิบัติ โดยแต่ละทักษะแบ่งออก เป็น 3 ด้าน รวม 9 ด้าน ดังนี้

ฉัตรวิไล สุรินทร์ชมพู (2561, น. 9-10) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของทักษะสมอง EF กลุ่มทักษะพื้นฐาน ซึ่งประกอบไปด้วย 1) ความจำเพื่อใช้งาน คือ สามารถนำสิ่งที่เคยเรียนรู้มาก่อน หรือประสบการณ์เดิมมาใช้ในการทำงานหรือกิจกรรมใหม่ได้ 2) การยั้งคิดไตร่ตรอง คือ รู้จักยับยั้งควบคุมตนเอง ไม่ให้ทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง และ 3) การยืดหยุ่นความคิด คือ การปรับตัวได้ง่าย เปลี่ยนความคิดเมื่อสถานการณ์ เปลี่ยนไม่ยึดติดและคิดสร้างสรรค์ คิดนอกกรอบได้ กลุ่มทักษะกำกับตนเอง มี 3 ด้านประกอบไปด้วย 1) การจดจ่อใส่ใจในสิ่งที่ทำ คือ มีสมาธิจดจ่อ สามารถทำในสิ่งต่าง ๆ จนสำเร็จ 2) การควบคุมอารมณ์ คือ รู้จักแสดงพฤติกรรมอย่างเหมาะสม เคารพผู้อื่นเข้ากับผู้อื่นได้ดี และ 3) การติดตามประเมินตนเอง คือ การรู้จักตนเอง นำข้อบกพร่องมาปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้นและแก้ไขปัญหา กลุ่มทักษะปฏิบัติ มีทักษะ 3 ด้านประกอบด้วย 1) การริเริ่มและลงมือทำ คือ การคิดริเริ่มและลงมือปฏิบัติ 2) การวางแผนและการจัดระบบดำเนินการ คือ รู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักวางแผนลงมือทำสิ่งต่าง ๆ ได้ และ 3) การมุ่งเป้าหมาย คือ มีเป้าหมาย มุ่งมั่นที่จะไปสู่ความสำเร็จ ซึ่งทักษะเหล่านี้ จะมุ่งให้เด็กคิดเป็น ทำเป็น เรียนรู้เป็น แก้ปัญหาเป็น อยู่กับคนอื่นเป็น และมีความสุขเป็น

สุภาวดี หาญเมธี (2562, น. 44-45) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของทักษะสมอง EF กลุ่มทักษะพื้นฐาน มี 3 ด้าน ดังนี้ 1) ความจำเพื่อใช้งาน จำข้อมูลที่มีความหมายและจัดการกับข้อมูลนั้น คิดเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมและประมวลผลใช้งานต่อ 2) การยั้งคิดไตร่ตรอง หยุดคิดไตร่ตรองก่อนทำหรือพูดซึ่งใจ พินิจพิจารณา และชะลอความอยากอดเปรี้ยวไว้กินหวาน และ 3) การยืดหยุ่นความคิด ปรับเปลี่ยนความคิดเมื่อเงื่อนไขเปลี่ยน คิดนอกกรอบ เห็นวิธีและโอกาสใหม่ๆ กลุ่มทักษะกำกับตนเอง มี 3 ด้าน ดังนี้ 1) การจดจ่อใส่ใจ มุ่งใจจดจ่อ มีสมาธิต่อเนื่อง และจดจ่ออย่างตื่นตัว 2) การควบคุมอารมณ์ จัดการอารมณ์ได้เหมาะสม มั่นคงทางอารมณ์ ไม่ใช้อารมณ์แก้ปัญหา และแสดงออกอย่างเหมาะสม และ 3) การติดตามประเมินตนเอง ทบทวนสิ่งที่ทำไปสะท้อนผลจากการกระทำของตนเองได้ และแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น กลุ่มทักษะปฏิบัติ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้ 1) การริเริ่มและลงมือทำ คิดริเริ่ม ตัดสินใจลงมือทำด้วยตนเองและไม่ผัดวันประกันพรุ่ง 2) การวางแผนจัดระบบดำเนินการ ตั้งเป้าหมาย วางแผน จัดลำดับความสำคัญ จัดระบบดำเนินการบริหารเวลาบริหารทรัพยากร และประเมินผล และ 3) การมุ่งเป้าหมาย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เกาะติดเป้าหมาย พากเพียรอดุสาหะ และฝ่าฟันอุปสรรค

ศุณิตา หัวเขา (2563, น. 147) สรุปถึงองค์ประกอบทักษะสมองไว้ว่า องค์ประกอบของทักษะทางสมอง (Executive Functions: EF) กลุ่มทักษะพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย ความจำเพื่อใช้งาน การยั้งคิดไตร่ตรอง และการยืดหยุ่นความคิด กลุ่มทักษะการกำกับตนเอง ประกอบด้วย การใส่ใจจดจ่อกับงาน การควบคุมอารมณ์ และการติดตามประเมินตนเอง

นันทา โพธิ์คำ (2563, น. 707-721) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของทักษะสมอง EF กลุ่มทักษะพื้นฐานเป็นความสามารถของสมองในการกำกับ ความคิดกำกับความรู้สึก และกำกับ

การกระทำ เพื่อมุ่งสู่เป้าหมาย กลุ่มทักษะพื้นฐาน ได้แก่ ความจำเพื่อใช้งาน การยั้งคิดไตร่ตรอง และการยืดหยุ่นความคิด กลุ่มทักษะปฏิบัติ ได้แก่ การริเริ่มและลงมือทำ การวางแผนจัดระบบดำเนินการ และการมุ่งเป้าหมาย

ปารีชาติ ประกอบมาศ (2564, น. 9) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของทักษะสมอง EF กลุ่มทักษะพื้นฐาน ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความจำเพื่อใช้งาน หมายถึง ความสามารถในการใช้ข้อมูลสำคัญและลำดับขั้นตอนที่จดจำได้ในการปฏิบัติกิจกรรม เพื่อไปสู่เป้าหมายได้อย่างประสบความสำเร็จ 2) การยับยั้งชั่งใจ หมายถึง ความสามารถในการควบคุม การปฏิบัติกิจกรรมของตนเองต่อสิ่งที่เข้ามากระตุ้นให้ไขว้เขว ไม่พุดแทรกผู้อื่น เข้าคิวและอดทน รอคอย เพื่อไปสู่เป้าหมายได้อย่างประสบความสำเร็จ และ 3) การยืดหยุ่นทางความคิด หมายถึง ความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติกิจกรรม การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า การออกแบบกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น และยอมรับวิธีการแก้ปัญหาของผู้อื่น เพื่อไปสู่เป้าหมายได้อย่างประสบความสำเร็จ

กฤตวรรณ คำสม (2564, น. 57) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของทักษะสมอง EF พบว่า วิจัยทักษะสมองผลของการใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาทักษะสมอง EF ด้านกลุ่มทักษะพื้นฐาน ได้แก่ 1) ความจำขณะใช้งาน 2) การยั้งคิดไตร่ตรอง และ 3) การยืดหยุ่นทางความคิด กลุ่มทักษะการกำกับตนเอง ประกอบด้วย การใส่ใจจดจ่อกับงาน การควบคุมอารมณ์ และการติดตามประเมินตนเอง กลุ่มทักษะปฏิบัติ ได้แก่ การริเริ่มและลงมือทำ การวางแผนจัดระบบดำเนินการ และการมุ่งเป้าหมาย

สุชานาฏ ไชยวรรณ และคณะ (2564, น. 118) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของทักษะสมอง EF พบว่า การวิจัยการพัฒนามาตรวัดและประเมินทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ใช้องค์ประกอบทักษะสมอง จำนวน 3 ด้าน แบ่งเป็นองค์ประกอบด้านกลุ่มทักษะพื้นฐาน คือ 1) ความจำขณะใช้งาน 2) การยั้งคิดไตร่ตรอง และ 3) การยืดหยุ่นทางความคิด กลุ่มทักษะกำกับตนเอง คือ การใส่ใจจดจ่อกับงาน การควบคุมอารมณ์ และการติดตามประเมินตนเอง กลุ่มทักษะปฏิบัติ ได้แก่ การริเริ่มและลงมือทำ การวางแผนจัดระบบดำเนินการ และการมุ่งเป้าหมาย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2565, น.4) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของทักษะสมอง EF กลุ่มทักษะพื้นฐานมี 3 ด้าน ดังนี้ 1) ความสามารถในการจดจำ (Working Memory) การจำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับเข้ามาสู่สมอง และสามารถนำข้อมูลเหล่านี้ ออกมาใช้ในเวลาต่อมาได้ 2) ความยืดหยุ่นทางความคิด (Cognitive Flexibility) ความสามารถในการปรับตัว ยืดหยุ่นทางความคิดไม่ยึดติดในสิ่งเดิม ๆ และรู้จักปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ และ 3) ความสามารถในการยับยั้งตนเอง (Inhibitory Control) ความสามารถในการควบคุมตนเองเมื่อมีสิ่งเร้าต่าง ๆ มากกระตุ้นให้เด็กหลุดออกจากกิจกรรม หรือการทำงานที่อยู่ ตรงหน้าได้ รวมไปถึง

ความสามารถในการอดทนต่อสิ่งยั่วทางอารมณ์ กลุ่มทักษะกำกับตนเอง เป็นการควบคุมอารมณ์ (Emotional Control) ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม สามารถจัดการกับอารมณ์ของตนเองไม่ให้ไปกระทบต่อผู้อื่น หรือสร้างปัญหาต่อสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกัน ไม่โกรธเกรี้ยว ฉุนเฉียวและหงุดหงิดง่ายเกินไป และรู้จักแสดงอารมณ์อย่างถูกวิธี กลุ่มทักษะปฏิบัติ ได้แก่ การวางแผนจัดการอย่างเป็นระบบ (Plan & Organize) ความสามารถในการตั้งเป้าหมาย วางแผนและกำหนดขั้นตอนในการทำงานแบบง่าย ๆ เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ และทำงานให้สำเร็จ

Miyake et.al (2000) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของทักษะสมอง EF 1) Inhibition การยับยั้ง สามารถควบคุมการตอบสนองที่ไม่เหมาะสมหรืออยู่นอกเป้าหมาย 2) Shifting การสลับหรือย้ายความสนใจ ความสามารถในการเปลี่ยนจากงานหนึ่งไปสู่อีกงานอย่างยืดหยุ่น และ 3) Updating การอัปเดตใน Working Memory กระบวนการคอยตรวจสอบและเปลี่ยนแปลงเนื้อหาข้อมูลในความจำขณะทำงาน เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการปัจจุบัน

Diamond (2013) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของทักษะสมอง EF มี 3 องค์ประกอบหลักของ Executive Functions ซึ่งถือเป็นกรอบแนวคิดพื้นฐานที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในงานวิจัยด้านพัฒนาการและสมอง ได้แก่ 1) Inhibitory Control การยับยั้งหรือควบคุมพฤติกรรม 2) Working Memory ความจำขณะทำงาน และ 3) Cognitive Flexibility ความยืดหยุ่นทางความคิด

จากตาราง 8 การสังเคราะห์องค์ประกอบทักษะสมอง EF ตามแนวคิดของนักวิชาการ และนักการศึกษา เพื่อนำไปใช้ในการสร้างกรอบแนวคิดการวิจัยครั้งนี้ ผลการสังเคราะห์ พบว่า ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน และให้ความสำคัญต่อองค์ประกอบของทักษะสมอง EF ในลักษณะใกล้เคียงกัน โดยสรุปองค์ประกอบของทักษะสมอง EF ได้เป็น 3 กลุ่มทักษะ รวม 9 ด้าน ได้แก่

- 1) กลุ่มทักษะพื้นฐาน ความจำเพื่อใช้งาน, การยั้งคิดไตร่ตรอง และการยืดหยุ่นความคิด
- 2) กลุ่มทักษะกำกับตนเอง การจดจ่อใส่ใจ, การควบคุมอารมณ์ และการติดตามประเมินตนเอง
- 3) กลุ่มทักษะปฏิบัติ การริเริ่มและลงมือทำ, การวางแผนจัดระบบดำเนินการ และการมุ่งเป้าหมาย

ดังนั้น จากการสังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง พบว่า แนวคิดของ สุภาวดี หาญเมธี (2562) เป็นแนวคิดหลักที่ได้รับการยอมรับและนำไปใช้ในการพัฒนาทักษะสมอง EF สำหรับเด็กปฐมวัยในบริบทการศึกษาไทยอย่างแพร่หลาย ผู้วิจัยจึงเลือกใช้กรอบแนวคิดดังกล่าวเป็นฐานในการกำหนดองค์ประกอบทักษะสมอง EF จำนวน 3 กลุ่มทักษะ 9 ด้าน องค์ประกอบดังกล่าวถูกนำไปใช้เป็นการกรอบสำคัญในการพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย และใช้เป็นตัวแปรสำคัญในการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยในครั้งนี้

3. การประเมินทักษะสมอง EF

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากนักวิชาการและนักการศึกษา ดังนี้

สุภาวดี หาญเมธี และคณะ (2558) ได้กล่าวว่า การประเมินทักษะสมอง EF ควรใช้การสังเกตพฤติกรรมในสถานการณ์จริง (Process Monitoring) ไม่ใช่การประเมินแบบตัดสินผล ทั้งนี้ EF ประกอบด้วย 3 มิติหลัก ได้แก่ ความจำเพื่อใช้งาน การยับยั้งชั่งใจ และการยืดหยุ่นความคิด และขยายสู่ทักษะขั้นสูง เช่น การวางแผน การควบคุมอารมณ์ และการมุ่งเป้าหมาย

ปิยวลี ธนเศรษฐกร, และปนัดดา ธนเศรษฐกร (2558) ได้กล่าวว่า การประเมินทักษะสมอง EF เป็นความสามารถในการควบคุมความคิด อารมณ์ และพฤติกรรม เพื่อมุ่งสู่เป้าหมาย ซึ่งสามารถสังเกตได้จากพฤติกรรมของเด็กในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะในบริบทของการเล่น และการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2559) ได้กล่าวว่า การประเมินทักษะสมอง EF เป็นการประเมินความสามารถในการควบคุมตนเอง ซึ่งสามารถสังเกตได้จากพฤติกรรม เช่น ความมีวินัย การยับยั้งพฤติกรรม และการปรับตัวในสถานการณ์ต่าง ๆ ของเด็ก

นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล (2560) ได้กล่าวว่า การประเมินพัฒนาการทักษะสมอง EF จากการสังเกตพฤติกรรม เป็นกระบวนการทำงานของสมองส่วนหน้าที่มีบทบาทสำคัญในการกำกับตนเอง (Self-regulation) ซึ่งส่งผลต่อความสามารถในการเรียนรู้ การควบคุมอารมณ์ และพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

สุรางค์ โค้วตระกูล (2560) ได้กล่าวว่า การประเมินทักษะสมอง EF เป็นกระบวนการทางจิตที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน การควบคุมตนเอง และการตัดสินใจ ซึ่งสามารถประเมินได้จากการสังเกตพฤติกรรมของเด็กในสถานการณ์การเรียนรู้จริง โดยเฉพาะการทำกิจกรรมที่ต้องใช้การคิดอย่างเป็นลำดับขั้น

วิจารณ์ พานิช (2560) ได้กล่าวว่า การประเมินทักษะสมอง EF เป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การประเมินทักษะสมอง EF จึงควรใช้วิธีการติดตามสังเกตพฤติกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นกระบวนการคิด การกำกับตนเอง และการเรียนรู้จากการลงมือทำมากกว่าการวัดผลสัมฤทธิ์เพียงอย่างเดียว

พิมพ์นธ์ เดชชูปต์ (2561) ได้กล่าวว่า การประเมินทักษะสมอง EF ควรเน้นการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเฉพาะการสังเกตพฤติกรรมด้านการคิด การแก้ปัญหา และการควบคุมตนเองของเด็กในสถานการณ์จริง ซึ่งสะท้อนการทำงานของ EF ได้ชัดเจน

Diamond (2013) ได้กล่าวว่า Executive Functions เป็นกระบวนการสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเอง การคิด และการเรียนรู้ โดยการประเมินทักษะสมอง EF ควรเน้นการสังเกตพฤติกรรมจริง และการใช้เครื่องมือที่สะท้อนการทำงานของสมองในสถานการณ์ชีวิตจริง

Miyake et al. (2000) ได้กล่าวว่า ทักษะสมอง EF ประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก ได้แก่ Working Memory, Inhibitory Control และ Cognitive Flexibility ซึ่งสามารถประเมินได้ผ่านการสังเกตพฤติกรรม และภารกิจที่สะท้อนความสามารถในการควบคุมกระบวนการคิด

Best and Miller (2010) ได้กล่าวว่า การประเมินทักษะสมอง EF ในเด็กควรใช้วิธีการหลากหลาย การสังเกตพฤติกรรม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมพัฒนาการด้านการควบคุมตนเองและการคิด

Barkley (2012) ได้กล่าวว่า ทักษะสมอง EF เป็นความสามารถในการกำกับพฤติกรรมตนเองเพื่อมุ่งสู่เป้าหมาย โดยการประเมินทักษะสมอง EF ควรเน้นการสังเกตพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันมากกว่าการวัดเพียงเชิงทฤษฎี

Zelazo et al. (2016) ได้กล่าวว่า ทักษะสมอง EF เป็นพื้นฐานของการกำกับตนเอง (Self-regulation) ซึ่งสามารถประเมินได้ผ่านการสังเกตพฤติกรรมในบริบทจริง เช่น การเล่นเกม การเรียนรู้ และการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

จากแนวคิดของนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศข้างต้น สรุปได้ว่า การประเมินทักษะสมองด้านการบริหารจัดการ (Executive Functions: EF) ควรเน้นการประเมินตามสภาพจริง โดยใช้การสังเกตพฤติกรรมของเด็กในสถานการณ์จริงอย่างต่อเนื่อง (Process Monitoring) มากกว่าการประเมินแบบตัดสินผล ทั้งนี้ ทักษะสมอง EF เป็นกระบวนการทำงานของสมองส่วนหน้าที่เกี่ยวข้องกับการกำกับตนเอง (Self-regulation) ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ ความจำเพื่อใช้งาน (Working Memory) การยับยั้งชั่งใจ (Inhibitory Control) และการยืดหยุ่นความคิด (Cognitive Flexibility) ซึ่งเชื่อมโยงไปสู่ทักษะขั้นสูง เช่น การวางแผน การควบคุมอารมณ์ และการมุ่งเป้าหมาย การประเมินจึงควรใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การสังเกตพฤติกรรมในบริบทการเล่น การเรียนรู้ และการดำเนินชีวิตประจำวัน รวมถึงการใช้ภารกิจหรือกิจกรรมที่สะท้อนความสามารถในการคิด และการควบคุมตนเอง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมพัฒนาการของเด็ก

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงยึดแนวคิดของ สุภาวดี หาญเมธี (2562) ซึ่งเป็นกรอบแนวคิดที่ได้รับการยอมรับและมีการนำไปประยุกต์ใช้อย่างแพร่หลายในการพัฒนาทักษะสมองด้านการบริหารจัดการ (Executive Functions: EF) สำหรับเด็กปฐมวัย ในบริบทการศึกษาไทย มาเป็นแนวคิดหลักในการวิจัยครั้งนี้ โดยผู้วิจัยได้นำกรอบแนวคิดดังกล่าว มาใช้ในการกำหนดองค์ประกอบของทักษะสมอง EF ซึ่งประกอบด้วย 3 กลุ่มทักษะหลัก และ 9 ด้านย่อย ในโครงสร้างสำคัญในการพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบสังเกตพฤติกรรมทักษะสมอง EF ตามแนวทาง EF Guideline ของสุภาวดี หาญเมธี (2562) มาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

4. บทบาทของครูปฐมวัยในการส่งเสริมทักษะสมอง EF

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากนักวิชาการและนักการศึกษาที่ได้นำเสนอบทบาทของครูปฐมวัยในการส่งเสริมทักษะสมอง EF ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2560, น. 46-51) ได้กล่าวว่า บทบาทของครูปฐมวัยในการส่งเสริมทักษะสมอง EF ครูต้องมีบทบาทเป็นผู้ ชี้นำ คอยสนับสนุน เด็กให้มีส่วนร่วมในกิจกรรม และมีความสุขในการเรียนรู้ มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านการเล่นและการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก เข้าใจธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย และออกแบบกิจกรรมให้เอื้อต่อพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ควรจัดประสบการณ์แบบไม่แยกวิชา แต่บูรณาการประสบการณ์ชีวิตจริงของเด็ก ให้เด็กได้ลงมือทำ ผ่านประสาทสัมผัส การเล่น การแก้ปัญหา สื่อหลากหลาย ลงมือคิดตัดสินใจ และมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและผู้ใหญ่

รัตนาดี รอดภิรมย์ (2565, น. 71) ได้กล่าวว่า บทบาทของครูปฐมวัยในการส่งเสริมทักษะสมอง EF ครูผู้ประกอบวิชาชีพที่มีหน้าที่อบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์การเรียนรู้

เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 6 ปี ด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม ซึ่งเป็นพื้นฐานบทบาทหลักของครูปฐมวัย

จักรพันธ์ แน่นหนา และคณะ (2567, น. 512) ได้กล่าวว่า บทบาทของครูปฐมวัยในการส่งเสริมทักษะสมอง EF ครูต้องวางแผนและติดตามพัฒนาการของเด็กอย่างเป็นระบบ จัดกิจกรรมที่ตอบสนองกระบวนการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย จัดประสบการณ์การเรียนรู้ สร้างสภาพแวดล้อม และกิจกรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ปรับการจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับระดับพัฒนาการและความต้องการเฉพาะของเด็กแต่ละคน

ปณณพัฒน์ อภินัฐคุณากร และคณะ (2568, น. 699-700) ได้กล่าวว่า บทบาทของครูปฐมวัยในการส่งเสริมทักษะสมอง EF ต้องเป็นผู้ออกแบบนวัตกรรมและกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะสมอง EF การบูรณาการกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ การประยุกต์ใช้ทฤษฎีพัฒนาการเป็นฐานในการจัดประสบการณ์ และการสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก เพื่อพัฒนาเด็กให้มีความสามารถด้านการควบคุมตนเอง การคิดวิเคราะห์ การวางแผน และการปรับตัวในชีวิตประจำวัน

ปนัดดา ธนเศรษฐกร และคณะ (2568, น. 1-6) ได้กล่าวว่า บทบาทของครูปฐมวัยในการส่งเสริมทักษะสมอง EF ครูปฐมวัยมีบทบาทเป็นผู้ออกแบบแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวทางทักษะสมอง EF พัฒนาทักษะสมองส่วนหน้าของเด็กผ่านกระบวนการจัดประสบการณ์ โดยการจัดกิจกรรมต้องมุ่งให้เด็กได้ฝึกคิด วางแผน ลงมือทำ ควบคุมอารมณ์ และปรับพฤติกรรมของตนเองผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ ตลอดจนครูปฐมวัยมีบทบาทเป็นผู้เรียนรู้ พัฒนาตนเองผ่านกระบวนการฝึกอบรม การโค้ช การสะท้อนผลและปรับปรุงการจัดประสบการณ์ เพื่อให้เด็กบรรลุเป้าหมาย EF

Madanipour et al. (2025) ได้กล่าวว่า บทบาทของครูปฐมวัยในการส่งเสริมทักษะสมอง EF บทบาทของครูปฐมวัยในการส่งเสริมทักษะสมอง EF ได้ว่า ครูปฐมวัยต้องทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนความเป็นอิสระของเด็ก เป็นผู้ร่วมคิดและขยายการเรียนรู้ผ่านปฏิสัมพันธ์เชิงสติปัญญา และเป็นผู้จัดการชั้นเรียนอย่างมีระบบและมีคุณภาพ เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกการวางแผน การควบคุมตนเอง ความจำเพื่อใช้งาน และความยืดหยุ่นทางความคิด ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของทักษะสมอง EF

สรุปได้ว่า บทบาทของครูปฐมวัยในการส่งเสริมทักษะสมอง EF คือการทำหน้าที่เป็นผู้ออกแบบ และจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนากระบวนการคิด การกำกับตนเอง และการเรียนรู้อย่างมีเป้าหมายของเด็ก ผ่านกิจกรรมที่สอดคล้องกับพัฒนาการ การมีปฏิสัมพันธ์เชิงส่งเสริม และการสะท้อนผลการเรียนรู้ร่วมกับเด็กอย่างต่อเนื่อง

5. บทบาทของครูในการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากนักวิชาการและนักการศึกษาที่ได้นำเสนอบทบาทของครูปฐมวัยกับการจัดประสบการณ์เสริมทักษะสมอง EF ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2560, น.24-26) ได้กล่าวว่า บทบาทของครูปฐมวัยกับการจัดประสบการณ์เสริมทักษะสมอง EF การจัดประสบการณ์ให้เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการพัฒนา ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่สอดคล้องกับทักษะทางสมอง EF ได้แก่

- 1) จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการและการทำงานของสมองที่เหมาะสมกับอายุ วุฒิภาวะ และระดับพัฒนาการเพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ
- 2) จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับแบบการเรียนรู้ของเด็ก เด็กได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลองและคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง
- 3) จัดประสบการณ์แบบบูรณาการ โดยบูรณาการทั้งกิจกรรม ทักษะ และสาระการเรียนรู้
- 4) จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่มคิด วางแผน ตัดสินใจลงมือกระทำและนำเสนอความคิด โดยผู้สอนหรือผู้จัดประสบการณ์เป็นผู้สนับสนุนอำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก
- 5) จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น กับผู้ใหญ่ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในบรรยากาศที่อบอุ่นมีความสุข และเรียนรู้ออกกำลังกายแบบร่วมมือในลักษณะต่าง ๆ กัน
- 6) จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อ แหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย และอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก สอดคล้องกับบริบท สังคม และวัฒนธรรมที่แวดล้อมเด็ก
- 7) จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวันตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม และการมีวินัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
- 8) จัดประสบการณ์ ทั้งในลักษณะที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้า และแผนที่เกิดขึ้นในสภาพจริง โดยไม่ได้คาดการณ์ไว้
- 9) จัดทำสารนิเทศน์ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล นำมาไตร่ตรองและใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็ก และการวิจัยในชั้นเรียน
- 10) จัดประสบการณ์โดยให้พ่อแม่ ครอบครัวยุติ และชุมชนมีส่วนร่วมทั้งการวางแผน การสนับสนุนสื่อ แหล่งเรียนรู้ การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินพัฒนาการ

สุภาวดี หาญเมธี (2562, น. 40-60) ได้กล่าวว่า การจัดประสบการณ์เพื่อการเรียนรู้ของครูปฐมวัยที่ช่วยเสริมทักษะสมอง EF ให้เด็กได้ในทุกกระบวนการ ขณะทำกิจกรรมในห้องเรียน นอกห้องเรียน ในกิจวัตรประจำวัน ฯลฯ แนวทางที่คุณครูสามารถนำไปใช้ได้ มีจำนวน 10 ข้อ ได้แก่

- 1) การลงมือทำทักษะสมอง EF จะเกิดขึ้นได้ เด็กต้องมีประสบการณ์ที่หลากหลาย โดยเฉพาะจากการลงมือทำด้วยตนเอง กิจกรรมพัฒนาทักษะสมอง EF เป็นกิจกรรมลงมือทำด้วยตนเอง ช่วยฝึกฝนทักษะสมอง EF

2) การพูดเตือนตนเอง ภาษามีบทบาทสำคัญมากในการพัฒนาทักษะสมอง EF เป็นเครื่องมือทางวัฒนธรรมที่เอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้ และนำไปสู่การกำกับความคิดและพฤติกรรมของตนเอง

3) การใช้คำถามชวนคิด การตั้งคำถามที่ดี พัฒนาการเรียนรู้สูงมาก เป็นการชวนให้เด็กใช้ความคิดในการหาคำตอบ เด็กต้องใช้ข้อมูลจากความรู้ในอดีตมาประมวลพิจารณาไตร่ตรอง คิดหาความเชื่อมโยงของสิ่งต่างๆ คาดการณ์ไปข้างหน้า ให้เหตุผล ปรับเปลี่ยนความคิด เป็นพื้นฐานนำไปสู่ทักษะการคิดวิเคราะห์ และคิดสร้างสรรค์

4) การฝึกวิเคราะห์ วางแผน การทำงานในลักษณะ Project - Based จะเอื้อต่อกระบวนการคิดวิเคราะห์ และวางแผนของเด็กได้ดี แต่คุณครูก็ช่วยในบางส่วน

5) การให้เด็กวางแผนและจัดระบบเองกิจกรรมที่เด็กได้ร่วมกำหนดเป้าหมายและวางแผนนั้นจะช่วยพัฒนา EF มากกว่ากิจกรรมที่คุณครูกำหนดไว้ให้เรียบร้อย แล้วทุกอย่าง จนเด็กไม่ต้องคิดอะไรเลย

6) การเล่นอิสระ การเล่นอิสระ ให้เด็กกำหนดเป้าหมายการเล่น หรือกิจกรรมด้วยตนเองอย่างมีอิสระทุกอย่าง ภายในกรอบกว้างๆ ที่ผู้ใหญ่วางให้เช่นคุณครูกำหนดเวลาสถานที่ และเตรียมวัสดุที่หลากหลายไว้ให้ที่เหลื่อเด็กสามารถบริหาร พื้นที่เอง เลือกแบบการเล่นและวิธีเล่นเอง การเล่นอิสระในเด็กปฐมวัยจะสร้างการเรียนรู้เชิงลึก เพราะระหว่างเล่นอิสระจะเกิดการพัฒนาหลายด้าน

7) การเล่าเรื่อง เด็กทุกคนชอบเล่าเรื่อง เรื่องเล่าของเด็กๆ มักจะเป็นชุดเหตุการณ์ที่เรื่องราวเกี่ยวข้องกัน แต่ยังไม่มีโครงเรื่อง แต่พอฝึกฝนบ่อยขึ้น เด็กจะสามารถพัฒนาโครงเรื่องที่ซับซ้อนขึ้นได้ มีการจัดเรียงเรื่องราวเป็นระบบขึ้น คุณครูช่วยกระตุ้นได้โดยให้เด็กเล่าเรื่อง คุณครูเป็นผู้ช่วยเขียนบันทึกให้ แล้วนำมาอ่านให้เด็กฟังทีหลัง เด็กก็จะเกิดความภาคภูมิใจมาก คุณครูอาจเสนอแนะให้เด็กวาดเป็นภาพ ทำเป็นหนังสือ การให้เด็กต่อเรื่องราวด้วยกันเป็นกลุ่ม กับเรื่องของคุณ แล้วสร้างเรื่องราวของตนไปต่อกับของเพื่อน ทักษะสมอง EF เกิดขึ้น ถ้าคุณครูจะส่งเสริมให้เอาเรื่องเล่าของเด็กมาจัดแสดงเป็นละครก็จะเป็นการเสริมทักษะสมอง EF ที่เข้มข้นขึ้นไปอีก

8) การเคลื่อนไหวและเพลง การเคลื่อนไหวประกอบจังหวะช่วยส่งเสริมทักษะสมอง EF เพราะเด็กจะต้องเคลื่อนไหวไปตามจังหวะเฉพาะ โดยให้สอดคล้องเข้ากันกับทั้งคำร้อง เสียงดนตรี และคำสั่งให้เคลื่อนไหว

9) การแอโรบิก การฝึกออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ ก็เป็นอีกวิธีง่าย ๆ ในการพัฒนาทักษะสมอง EF ทั้งในเด็กและผู้ใหญ่เพราะในการเดินแอโรบิก เด็กต้องใส่ใจ จดจ่อ ต้องจดจำ ทำเดิน และยับยั้งใจไม่ออกแวกต่อสิ่งเร้า

10) การฝึกสติ งานวิจัยที่ยืนยันว่าทักษะสมอง EF พัฒนาได้ด้วยกิจกรรมฝึกสติ โดยนักวิจัยให้เด็กชั้นประถมเข้าร่วมกิจกรรมฝึกสติ สม่ำเสมอครั้งละ 30 นาที สัปดาห์ละ 2 ครั้งเป็นเวลา 8 สัปดาห์ ด้วยกระบวนการที่เริ่มด้วยการตั้งความสนใจของตนเอง ไปจดจ่อที่ลมหายใจ จากนั้นเฝ้าสังเกตติดตามลมหายใจ (Attention) เด็กที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมนี้มีการพัฒนาด้านการกำกับพฤติกรรมตนเองดีขึ้น และทักษะ EF ทุกด้านทั้งการยืดหยุ่นความคิด การริเริ่มลงมือทำ และการติดตามประเมินตนเอง รวมถึงมีการคิดแบบภาพรวมดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัดจากการใช้ชีวิต ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน

ฉัตรวิไล สุรินทร์ชมพู (2561, น. 30-31) ได้กล่าวว่า การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะสมอง EF สำหรับเด็ก สามารถจัดได้ทั้งในขณะที่อยู่ที่โรงเรียนและอยู่ที่บ้าน กิจกรรมที่จัดขึ้นควรเป็นแบบ Active Learning เพื่อให้เด็กได้ลงมือทำสิ่งต่าง ๆ ได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริง ใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ในขณะที่ทำกิจกรรมได้คิดอย่างอิสระ ได้ฝึกทักษะการสังเกต ตั้งคำถาม ค้นหาคำตอบที่ตนเองสงสัย ตัดสินใจ วางแผน แก้ปัญหา ได้ทำงานกลุ่มและงานเดี่ยว นำเสนอผลงานของตนเอง และมีความภาคภูมิใจต่อตนเอง มีกิจกรรมมากมายที่สามารถส่งเสริมทักษะสมอง EF เช่น การเล่นเกม อธิษฐาน การอ่านหนังสือนิทานและทำกิจกรรม ต่อยอดจากเรื่องราวในนิทาน การเล่นเกม การเล่นเครื่องดนตรี การเคลื่อนไหวประกอบเพลง การทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ การเล่นเกมเล่นสนาม และการแสดงบทบาทสมมติ การส่งเสริมทักษะสมอง EF ให้กับเด็ก ๆ นั้น สามารถทำได้ทุกที่ทุกเวลาและทุกกิจกรรม หากครูสามารถส่งเสริมและสนับสนุนเด็กได้อย่างเหมาะสมตามวัยและสามารถปรับเปลี่ยนกิจกรรมธรรมดาให้มีความสุข ตื่นเต้นและท้าทาย กระตุ้นให้เกิดการคิด การวางแผน การแก้ปัญหา และมีโอกาสได้ลงมือปฏิบัติจริงในทุกสถานการณ์

เอกรัตน์ หอมประทุม (2564, น. 40-41) ได้กล่าวว่า การจัดประสบการณ์ที่พัฒนาทักษะสมอง EF ให้กับเด็กปฐมวัย ได้แก่

1. เด็กได้คิด สงสัย สังเกต ความช่างคิด ช่างสงสัย และช่างสังเกต เป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ การคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ และการพัฒนาตนเอง ซึ่งนำไปสู่การวางแผนแก้ปัญหา และการลงมือทำ นอกจากนี้ ความช่างสังเกตยังช่วยให้เด็กเข้าใจอารมณ์ผู้อื่นและพัฒนาความเห็นอกเห็นใจ ครูจึงมีหน้าที่สำคัญในการรักษาและส่งเสริมพลังการเรียนรู้ของเด็ก ด้วยการรับฟังยอมรับ และกระตุ้นความคิดของเด็กผ่านการตั้งคำถามที่เหมาะสม

2. ให้โอกาสเด็กได้เลือก ตัดสินใจ และวางแผนด้วยตนเอง การให้โอกาสเด็กได้เลือกและตัดสินใจ เป็นกระบวนการสำคัญในการกระตุ้นความคิดและการพัฒนาทักษะสมอง EF เด็กจะได้ฝึกคิดวิเคราะห์ ไตร่ตรอง และวางแผนก่อนลงมือทำ ซึ่งช่วยส่งเสริมการลำดับความคิด ตัดสินใจอย่างมีเหตุผล กล้ารับผลจากการตัดสินใจของตนเอง ส่งผลให้เด็กเกิดความกล้าหาญ และมั่นใจในตัวเองมากขึ้น โดยครูสามารถส่งเสริมเด็กได้พิจารณาและเลือกตามความสนใจ เลือกกิจกรรม

สื่อ อุปกรณ์ หรือวิธีการที่เหมาะสมกับเป้าหมาย เช่น เลือกของเล่นหรือเครื่องมือที่ต้องการใช้ในกิจกรรม เปิดโอกาสให้เด็กตัดสินใจอย่างอิสระ และยอมรับผลการตัดสินใจของตน เด็กได้เสนอทางเลือกของตนเอง พร้อมอธิบายผลที่อาจเกิดขึ้นจาก แต่ละทางเลือก เพื่อฝึกการคิดเชิงเหตุผล และฝึกให้เด็กคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้น เพื่อช่วยให้ตัดสินใจได้อย่างรอบคอบ

3. เด็กลงมือทำด้วยตนเองกับสถานการณ์จริง เป็นการส่งเสริมประสบการณ์ที่นำไปสู่การเรียนรู้ที่แท้จริง และเป็นพื้นฐานสำคัญของการฝึกความจำเพื่อการนำไปใช้ ครูจึงควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ลองทำตามความคิดของตนเอง ค้นหาวิธีการที่เหมาะสมเพื่อไปสู่เป้าหมายด้วยตนเอง ผ่านกิจกรรมที่มีความหลากหลาย ช่วยให้เด็กได้ฝึกคิดแก้ปัญหา คิดต่อยอด และประสบความสำเร็จจากความพยายามของตนเอง

4. ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ เป็นปัจจัยสำคัญสู่ความสำเร็จในปัจจุบันและอนาคต ดังนั้น ครูต้องจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและกระตุ้นให้เด็กได้คิดอย่างหลากหลาย คิดยืดหยุ่น คิดสิ่งใหม่ ๆ คิดนอกกรอบ ภายใต้บรรยากาศการเรียนรู้ที่เด็กรู้สึกอบอุ่นเป็นมิตร

5. ให้โอกาสเด็กเรียนรู้ผ่านการเล่น เรียนรู้ที่สร้างความสุข และทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่น ได้แก่ การเล่นบทบาทสมมติ เป็นต้น ดังนั้น ครูต้องจัดกิจกรรมการเล่นที่มีความหลากหลายให้กับเด็ก การเล่นต้องมีกติกาหรือข้อตกลงชัดเจน เพื่อให้เด็กรู้จักเรียนรู้ คำว่า การยับยั้งชั่งใจ การวางแผน และการเคารพข้อตกลงร่วมกัน

6. เปิดโอกาสเด็กได้แสดงความคิดเห็น และวิเคราะห์ผลการทำงานของตนเอง ทำให้เด็กได้ฝึกการลำดับการทำงาน ฝึกการใช้เหตุผล ใช้ข้อมูล ความจำ ประสบการณ์เดิม และฝึกการคิด เชื่อมโยงนำมาสู่ทักษะการประเมินตนเอง ครูจะต้องจัดเวลาให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น และวิเคราะห์ผลงานและการทำงานของตน คอยกระตุ้นให้เด็กหาเหตุผลมาอธิบายความคิดเห็นของตน การใช้คำถามปลายเปิดที่จะทำให้เด็กกล้าตอบ เป็นคำถามที่ไม่มีถูกผิด และรับฟังความคิดเห็นของเด็กด้วยความสนใจ ไม่ด่วนตัดสินหรือวิจารณ์ความคิดเห็น จะทำให้เด็กสูญเสียความมั่นใจที่จะตอบในครั้งต่อไป และเพิ่มทักษะการจัดการตนเองให้เด็ก โดยให้เป็นผู้ช่วยครู หมุนเวียนกันทำ เป็นการเพิ่มความภูมิใจให้กับเด็กที่ได้ช่วยครู ช่วยเพื่อนนอกเหนือไปจากการจัดการตนเองดูแลตนเองตามปกติ

7. ให้โอกาสเด็กเรียนรู้ผ่านกิจวัตรประจำวัน ปล่อยให้เด็กได้ทำกิจวัตรประจำวันของตนเองอย่างสม่ำเสมอโดยครูดูแล จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการปฏิบัติด้วยตนเองของเด็ก เช่น ความสูงที่พอเหมาะกับการใช้งาน การใช้เทคนิคต่างๆ เพื่อช่วยในการสังเกตและจดจำ เช่น การติดภาพแปรงสีฟัน รองเท้า กระจเปา เครื่องนอน เพื่อให้เด็กสามารถเก็บข้าวของตนเองให้ถูกต้องตามหมวดหมู่ที่ครูจัดไว้ให้ เป็นการเอื้อให้เด็กได้ช่วยเหลือตัวเองมากที่สุด

8. ให้เด็กได้ฝึกฝนทักษะการแก้ปัญหา การทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน การสร้างสรรค์ผลงาน ครูต้องคอยให้กำลังใจ กระตุ้นให้เด็กกล้าเผชิญปัญหา ปัญหาของเด็ก ๆ นั้น บ่อยครั้งที่ดูเหมือนเป็นเรื่องเล็ก แต่เป็นสิ่งที่ไม่ควรมองข้าม

9. ให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านบูรณาการประสาทสัมผัส จัดกิจกรรมที่ต้องใช้การบูรณาการผ่านประสาทสัมผัส ได้แก่ การให้เด็กได้สัมผัส ใต้ กลิ้งตัวบนพื้นผิวต่าง ๆ ให้เด็กได้เล่นกับน้ำ ทray เป็นต้น

10. ให้โอกาสเด็กได้จดจ่อใส่ใจ ในช่วงปฐมวัยเด็กต้องมีพื้นฐานด้านอารมณ์และจิตใจที่จดจ่อและใส่ใจกับสิ่งที่ทำจะเป็นการฝึกสติให้อยู่กับสิ่งที่อยู่ตรงหน้า และช่วยให้เด็กมีสมาธิในการทำงาน หลักการสำหรับการฝึกสติให้กับเด็กเล็ก ๆ ภายนอกเคลื่อนไหวแต่ใจอยู่นิ่ง ให้เด็กจดจ่ออยู่กับสิ่งที่กำลังทำอยู่ ผ่านกิจกรรมที่ต้องใช้สมาธิ เช่น กิจกรรมเคลื่อนไหวประกอบจังหวะ การร้อยลูกปัด กรอกน้ำใส่ขวด ระบายสี ฯลฯ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่ผ่อนคลาย ไม่เร่งรัดหรือแข่งขัน

11. ให้โอกาสเด็กได้รับแรงบันดาลใจ เป็นแรงผลักดันที่สำคัญที่เกิดขึ้นภายในใจของเด็กที่ต้องการจะริเริ่มทำอะไรใหม่ ๆ มีเป้าหมายใหม่ ๆ ซึ่งแรงบันดาลใจเกิดจากประสบการณ์ในทางบวกของเด็กที่มีความรู้สึกประทับใจ ชื่นชม ควบคู่ไปกับพลังที่มีอยู่ในใจ เด็กจะเกิดความเชื่อมั่นในตัวเองว่ามีศักยภาพ มีความสามารถที่จะพัฒนาตนเองได้ ไม่กลัวความล้มเหลว ครูควรสร้างแรงเสริมทางบวกเพื่อส่งเสริมให้เด็กเห็นคุณค่าในตนเอง ตระหนักว่าตนเป็นผู้ที่มีความสามารถ มีศักยภาพ ผ่านการลงมือทำกิจกรรมและกิจกรรมต่าง ๆ เชื่อมโยงสู่ตัวเด็กให้เด็กเกิดประสบการณ์ที่ดี

12. ให้โอกาสเด็กได้ฝึกทักษะทางอารมณ์-สังคม เด็กที่มีทักษะทางอารมณ์-สังคม จะรู้จักและเท่าทันอารมณ์ของตน เช่น รู้ว่ากำลังโกรธ กำลังตื่นเต้น สามารถจัดการกับอารมณ์และแสดงออกอย่างเหมาะสม ช่างสังเกตและมีความไวต่อการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น รู้วิธีที่จะสื่อสารและสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ครูต้องให้เด็กเริ่มต้นเรียนรู้ด้วยความสงบด้วยกิจกรรมยามเช้า เช่น การทักทายกันด้วยความนุ่มนวล การเล่นบทบาทสมมติตามตัวละครในเรื่อง แล้วให้ครูชวนเด็กตั้งคำถาม เปิดโอกาสให้เด็กได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และรับฟังกัน ส่งเสริมการให้กำลังใจกันและกันเมื่องานไม่ประสบความสำเร็จหรือไม่เป็นไปตามคาดหวังของกลุ่ม

สำนักนโยบายการพัฒนาเด็กปฐมวัย (2565, น.10-13) ได้กล่าวว่า บทบาทของครูในการส่งเสริมและพัฒนาทักษะสมอง EF ให้เด็กปฐมวัย ครูเป็นบุคคลสำคัญในการพัฒนา EF ของเด็ก โดยครูควรมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกระบวนการทำงานของสมอง เข้าใจองค์ประกอบของสมองและสามารถวิเคราะห์ได้ว่าการจัดประสบการณ์การเรียนรู้หรือพฤติกรรมของเด็กที่เกิดขึ้นนั้น ส่งเสริมทักษะสมอง EF ด้านใด เพื่อออกแบบ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กแต่ละช่วงวัย ครูควรมีทัศนคติเชิงบวกต่อเด็กทุกคน โดยเชื่อว่าเด็กทุกคนมีศักยภาพในการเรียนรู้ และพัฒนาได้ สามารถมองเห็นความก้าวหน้าของเด็ก สะท้อนความสำเร็จให้เด็กเห็น

อย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองของเด็กให้ดียิ่งขึ้น ครูต้องมีความเชี่ยวชาญในทักษะที่หลากหลาย ทั้งด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การสังเกตพฤติกรรมเด็ก การส่งเสริมความคิด การสร้างแรงจูงใจ การประเมินพัฒนาการเด็ก การสื่อสารเชิงบวกกับเด็กและผู้เกี่ยวข้อง รวมถึงการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ครูยังต้องปรับบทบาทจากผู้สอนมาเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (Facilitator) โดยร่วมเรียนรู้ไปพร้อมกับเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติ คิด วิเคราะห์ และแก้ปัญหาด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดการพัฒนาทักษะสมอง EF อย่างเป็นธรรมชาติผ่านการเรียนรู้ในชีวิตประจำวัน ครูควรมีทักษะการทำงานเป็นทีม ร่วมมือกับผู้ปกครอง เพื่อนครู ผู้บริหาร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสนับสนุนการพัฒนาเด็กอย่างรอบด้าน การทำงานร่วมกันดังกล่าวจะช่วยให้การพัฒนาทักษะสมอง EF

อรทัย เลาอองกรณ์ (2567, น. 73) ได้กล่าวว่า ผลของการพัฒนาศักยภาพครูปฐมวัยในการส่งเสริมทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย และพบว่า ชุดฝึกอบรมครูปฐมวัยที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ สามารถเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับครูได้อย่างชัดเจน หลังจากครูเข้าร่วมการฝึกอบรมแล้วมีระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จสูงขึ้นกว่าก่อนการเข้าร่วมอบรม ส่งผลให้ครูมีความพร้อม และความมั่นใจในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะสมองของเด็กปฐมวัยมากยิ่งขึ้น ด้านการจัดประสบการณ์ของครูปฐมวัย พบว่าครูสามารถนำความรู้จากการฝึกอบรมไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กได้อย่างเหมาะสม โดยครูมีความสามารถในการวางแผนกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริงได้ คิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา และตัดสินใจด้วยตนเอง ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Function: EF) ของเด็กปฐมวัย ครูสามารถจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ทั้งกิจกรรมในห้องเรียน นอกห้องเรียน และกิจกรรมตามบริบทของชีวิตประจำวัน เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและเกิดการพัฒนาอย่างรอบด้าน ครูยังสามารถจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะสมองของเด็ก โดยสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุข เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น ทำงานร่วมกับผู้อื่น และเรียนรู้ผ่านการเล่นอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งสามารถใช้วิธีการสังเกตและประเมินพัฒนาการของเด็กเพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงการจัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับความต้องการและศักยภาพของเด็กแต่ละคนได้อย่างเหมาะสม ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาครูผ่านการฝึกอบรมอย่างเป็นระบบมีส่วนสำคัญในการยกระดับความสามารถของครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัยได้

จากตาราง 9 การสังเคราะห์องค์ประกอบของบทบาทของครูในการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF ตามแนวคิดของนักวิชาการ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า องค์ประกอบบทบาทของครูในการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF ตามแนวคิดของนักวิชาการที่เหมาะสมกับครูปฐมวัยที่นักวิชาการหลายท่านมีความคิดเห็น ประกอบด้วย 1) ด้านการวางแผนออกแบบการจัดประสบการณ์ 2) ด้านการพัฒนาตนเอง 3) ด้านการจัดกิจกรรมทักษะสมอง EF และ 4) ด้านการประเมินผลการจัดประสบการณ์

ทั้งนี้ ผู้วิจัยสังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการและนักการศึกษาที่เกี่ยวข้องนำมาใช้เป็นกรอบโครงสร้างหลักของแนวทางการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF และกรอบพัฒนาเครื่องมือพบว่า แนวทางบทบาทของครูในการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย มีสาระสำคัญสอดคล้องกันเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการวางแผนและออกแบบการจัดประสบการณ์ 2) ด้านการใช้สื่อและแหล่งประสบการณ์ 3) ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะสมอง EF และ 4) ด้านการประเมินพัฒนาการของเด็ก ซึ่งนำเสนอรายละเอียดในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านการวางแผนและออกแบบการจัดประสบการณ์

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากนักวิชาการและนักการศึกษา ดังนี้

ดุขฎี อนุสาร (2560, น. 4) ได้กล่าวว่า การวางแผนและออกแบบการจัดประสบการณ์ จากวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนกิจกรรมเสรีตามแนวคิดเครื่องมือทางปัญญาและการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างเอ็กเซ็กคิวทีฟฟังก์ชันส์ของเด็กอนุบาลพบว่า กระบวนการเรียนการสอนกิจกรรมเสรี ตามแนวคิดเครื่องมือทางปัญญาและการเรียนรู้ โดยใช้สมองเป็นฐาน ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ แนวคิดพื้นฐาน หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการเรียนการสอน และการประเมิน โดยมีกระบวนการจัดประสบการณ์มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นกระตุ้นสมอง 2) ขั้นหยุดคิดก่อนเล่น 3) ขั้นเล่นร่วมกัน และ 4) ขั้นสะท้อนความสำเร็จ ซึ่งเป็นกรอบหลักในการออกแบบกิจกรรมเสรี เพื่อพัฒนาทักษะสมอง EF ของเด็กอนุบาล

สมนา โสทธิผลอนันต์ (2560, น. 252-253) ได้กล่าวว่า การวางแผนและออกแบบการจัดประสบการณ์ ผลการวิจัยแนวทางการจัดประสบการณ์ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย ขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ 5 ขั้น ได้แก่ 1) การประเมินพัฒนาการตามวัย 2) การกำหนดเป้าหมายการพัฒนา 3) การออกแบบการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัย 4) การลงมือจัดประสบการณ์ และ 5) การประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยมุ่งเน้นการใช้นวัตกรรมมาบูรณาการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัย เพื่อให้เกิดคุณลักษณะเฉพาะด้าน

ศักดิ์ชัย ใจชื่อตรง (2562, น.23) ได้กล่าวว่า การวางแผนและออกแบบการจัดประสบการณ์ 4 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ การสร้างแรงจูงใจ การวางแผน การปฏิบัติ การทบทวนและสะท้อน ซึ่งใช้เป็นโครงสร้างในการออกแบบแผนการจัดประสบการณ์ศิลปะรายครั้ง ซึ่งวิจัยกิจกรรมศิลปะต่อเนื่อง

การพัฒนาทักษะสมอง EF เพราะเปิดโอกาสให้เด็กคิด วางแผน ตั้งเป้าหมาย มีสมาธิ ยืดหยุ่นความคิด และทำงานร่วมกัน

วลิตา อุ่นเรือน (2563, น. 144) ได้กล่าวว่า การวางแผนและออกแบบการจัดประสบการณ์ เป็นกระบวนการที่ครูคำนึงถึงเป้าหมายการเรียนรู้ และลักษณะผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ วางแผน ตัดสินใจ และออกแบบกิจกรรมจากสถานการณ์จริง พร้อมทั้งสะท้อนผลการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อพัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้ให้มีความหมายและสอดคล้องกับผู้เรียนแต่ละคน

กิติชัย วงศ์ศิลปกุล และคณะ (2564, น.749-750) ได้กล่าวว่า การวางแผนและออกแบบการจัดประสบการณ์ของการบริหารการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2560 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครประกอบด้วย 9 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการอำนวยความสะดวกการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการนิเทศการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการสนับสนุนการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ ด้านการประเมินพัฒนาการของเด็กที่สอดคล้องกับมาตรฐานและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน และด้านการสนับสนุนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ณชนก หล่อสมบูรณ์ (2565, น.101) ได้กล่าวว่า การวางแผนและออกแบบการจัดประสบการณ์ มีกระบวนการจัดประสบการณ์ 3 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ ขึ้นเกิดแรงบันดาลใจ (Inspire) ชื่นแบ่งปัน (Share) และขึ้นลงมือทำ (Do) เน้น การวางแผนและการออกแบบผลงาน ให้เด็กมีบทบาทในการคิด วางแผน และออกแบบผลงานด้วยตนเองอย่างเป็นขั้นตอน

จงจิต เค้าสิม และคนอื่นๆ (2568, น.339-340) ได้กล่าวว่า การวางแผนและออกแบบการจัดประสบการณ์อย่างเป็นระบบ โดยผู้วิจัย พบว่า แผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อส่งเสริมทักษะสมอง EF จำนวน 40 แผน โดยมีขั้นตอนการออกแบบกิจกรรมในแต่ละแผน 3 ชั้น ได้แก่ 1) ชั้นเคลื่อนไหวพื้นฐาน 2) ชั้นเคลื่อนไหวตามรูปแบบ และ 3) ชั้นสรุปและผ่อนคลาย ร่างกาย และกำหนดให้เนื้อหากิจกรรมเชื่อมโยงกับองค์ประกอบทักษะสมอง EF ทุกด้าน พร้อมทั้งมีการตรวจสอบคุณภาพแผนโดยผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้จริง

Wiggins et al. (2005) ได้กล่าวว่า การวางแผนและออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ควรเริ่มจากการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังก่อน แล้วจึงออกแบบกิจกรรมและประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ และสร้างความเข้าใจอย่างมีความหมายผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเป้าหมาย

Kolb (2015) ได้กล่าวว่า การวางแผนและออกแบบการจัดประสบการณ์การออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพควรจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จาก

ประสบการณ์จริง การสะท้อนคิด และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้เชิงลึกและพัฒนาความเข้าใจอย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า การวางแผนและออกแบบการจัดประสบการณ์ เป็นกระบวนการเชิงระบบที่เริ่มจากการประเมินพัฒนาการและกำหนดเป้าหมายของผู้เรียน แล้วออกแบบกิจกรรมจากสถานการณ์จริงโดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ลงมือปฏิบัติ สะท้อนคิด และบูรณาการนวัตกรรมในการจัดประสบการณ์ ภายใต้การบริหารจัดการและการสนับสนุนอย่างรอบด้าน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย

2. ด้านการใช้สื่อและแหล่งประสบการณ์

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากนักวิชาการและนักการศึกษา ดังนี้

เนตรชนก รักกาญจน์นัท (2558, น. 17-18) ได้กล่าวว่า การใช้สื่อและแหล่งประสบการณ์ในการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยเฉพาะการใช้วรรณกรรมเป็นฐาน เป็นสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่ช่วยเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านเรื่องราว ตัวละคร และสถานการณ์ทางสังคม ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ การเข้าใจตนเองและผู้อื่น และพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดุขฎิ อุปการ (2560, น. 20) ได้กล่าวว่า การใช้สื่อและแหล่งประสบการณ์ในการจัดการศึกษาปฐมวัย จากการใช้ศูนย์การเรียนรู้หรือมุมประสบการณ์ เป็นแหล่งประสบการณ์หลักในการจัดกิจกรรมเสรี เช่น ศูนย์บล็อก ศูนย์หนังสือ ศูนย์วิทยาศาสตร์ และศูนย์บ้าน โดยเปิดโอกาสให้เด็กเลือกเล่นอิสระตามความสนใจของตนเอง สื่อและแหล่งประสบการณ์จึงอยู่ในลักษณะของสื่อจากมุมกิจกรรม และศูนย์การเรียนรู้ภายในห้องเรียน

ศักดิ์ชัย ใจชื่อตรง (2562, น. 331) ได้กล่าวว่า การใช้สื่อเด็กลงมือทำตามแผนเลือกหรือตัดสินใจใช้วัสดุอุปกรณ์ตามความสนใจ โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนในการจัดทำกิจกรรมศิลปะ เช่น วาดภาพระบายสี ปั้น ประติมากรรม พิมพ์ภาพ เป็นต้น เพื่อให้เด็กเลือกใช้และทำงานได้จริง

ศักดิ์ดา การเพียร (2562) ได้กล่าวว่า การใช้สื่อและแหล่งประสบการณ์ในการจัดการศึกษาปฐมวัยของครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่ามีการใช้สื่อในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเน้นสื่อสิ่งพิมพ์และการใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา ทั้งนี้กระบวนการใช้สื่อที่มีประสิทธิภาพควรเริ่มจากการวางแผนโดยคำนึงถึงลักษณะผู้เรียนเป็นสำคัญ

ปยุณรัตน์ พิงคานนท์ (2564, น.18) ได้กล่าวว่า การใช้สื่อและแหล่งประสบการณ์ในเด็กปฐมวัย โดยเฉพาะสื่อดิจิทัล ควรจัดให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการมีส่วนร่วม การมีตัวแบบ และการสังเกตพฤติกรรมจากสื่อ ภายใต้การกำกับดูแลและการเป็นแบบอย่างที่เหมาะสมของครูและผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทางสังคมและการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของเด็กปฐมวัยอย่างเหมาะสม

ปารีชาติ ประกอบมาศ (2564, น. 98) ได้กล่าวว่า การใช้สื่อและแหล่งประสบการณ์ ใช้แหล่งประสบการณ์กิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการเคลื่อนไหว การเต้นเชิงสร้างสรรค์ และการเล่าเรื่อง มากกว่าการใช้สื่อการเรียนรู้เป็นชิ้นงาน

วิจิตรตา โป๊ะฮง และคนอื่นๆ (2564, น. 196-197) ได้กล่าวว่า การใช้สื่อและแหล่งประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ควรจัดผ่านกิจกรรมที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริงและใช้ประสาทสัมผัสอย่างหลากหลาย โดยสื่อกิจกรรมที่ออกแบบจากกิจกรรมกระตุ้นพัฒนาการช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็กอย่างรอบด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา และทำให้เด็กมีพัฒนาการหลังการจัดกิจกรรมสูงขึ้น

ณชนก หล่อสมบุรณ์ (2565, น. 147) ได้กล่าวว่า การใช้สื่อทดลอง วัสดุ อุปกรณ์ทางศิลปะ เลือกว่าวัสดุอุปกรณ์ทางศิลปะด้วยตนเองในขั้นลงมือทำ และเครื่องมือใช้ในการสร้างประสบการณ์ โดยให้เด็กเลือกใช้ตามความเหมาะสมของงาน ครูควรจัดประสบการณ์แหล่งประสบการณ์ให้เด็กออกนอกห้องเรียน เรียนรู้จากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจริง

จงจิต เค้าสิม และคณะ (2568, น. 343) ได้กล่าวว่า การใช้สื่อและแหล่งประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย การใช้เพลง จังหวะดนตรี และกิจกรรมการเคลื่อนไหว เป็นสื่อหลักในการจัดประสบการณ์ โดยใช้บทเพลงและจังหวะเป็นตัวกระตุ้นให้เด็กเคลื่อนไหว แสดงท่าทาง และสร้างสรรค์กิจกรรม ควรเลือกใช้ดนตรีและเพลงที่เหมาะสมกับเด็ก เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

Neuman (1995) ได้กล่าวว่า การใช้สื่อด้านการรู้หนังสือและสื่อสำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งวิเคราะห์ว่า สื่อโทรทัศน์และสื่อมัลติมีเดีย สามารถมีบทบาทเชิงบวกและลบได้ ขึ้นอยู่กับเนื้อหาและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ โดยการผสมสื่อเข้ากับกิจกรรมการสอนสามารถช่วยเสริมทักษะการฟัง การอ่าน และการสื่อสารของเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Wartella et al. (2010) ได้กล่าวว่า การใช้สื่อสื่อดิจิทัลและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้กลายเป็นแหล่งประสบการณ์สำคัญของเด็กปฐมวัย ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้ การสื่อสาร และปฏิสัมพันธ์ทางสังคม โดยการใช้สื่อจะเกิดประโยชน์ต่อพัฒนาการของเด็กก็ต่อเมื่อมีการออกแบบกิจกรรมและการกำกับดูแลจากผู้ใหญ่ที่เหมาะสม

สรุปได้ว่า การใช้สื่อและแหล่งประสบการณ์ในการจัดการศึกษาปฐมวัย ควรเน้นการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วม ลงมือปฏิบัติจริงจากแหล่งประสบการณ์ และเรียนรู้ผ่านสื่อที่หลากหลาย ทั้งวรรณกรรม สื่อดิจิทัล และสื่อกิจกรรม จากการออกแบบกิจกรรม การดูแลได้อย่างเหมาะสมของครู เพื่อส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ การเข้าใจตนเองและผู้อื่น ตลอดจน พัฒนาทักษะทางสังคม การสื่อสาร และพัฒนาการของเด็กปฐมวัยอย่างรอบด้าน

3. ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะสมอง EF

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากนักวิชาการและนักการศึกษา ดังนี้

ศักดิ์ชัย ใจชื่อตรง (2562, น. 33) ได้กล่าวว่า กิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะสมอง EF เน้นทักษะความจำที่ใช้งาน การยับยั้งพฤติกรรม ความยืดหยุ่นความคิด การควบคุมอารมณ์ และการจัดระบบการทำงาน กิจกรรมศิลปะเสริมสร้างทักษะสมอง EF เช่น จินตนาการกับการวางแผนและความตั้งใจสมาธิกับความยืดหยุ่น การตั้งเป้าหมายกับการทำงานร่วมกัน

ดุขฎี อุปการ (2560, น. 4) ได้กล่าวว่า การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะสมอง EF จากวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนกิจกรรมเสรีตามแนวคิดเครื่องมือทางปัญญาและการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างเอิกเซ็กคิวทีฟฟังก์ชันส์ของเด็กอนุบาล พบว่าเน้นการใช้ กิจกรรมเสรีเป็นกิจกรรมหลัก ซึ่งถูกออกแบบตามแนวคิดเครื่องมือทางปัญญา การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะสมอง EF ของเด็กอนุบาล โดยกิจกรรมทั้งหมดถูกจัดอยู่ภายใต้กระบวนการ 4 ชั้น ได้แก่ กระตุ้นสมอง หยุดคิดก่อนเล่น เล่นร่วมกัน สะท้อนความสำเร็จ และมุ่งพัฒนาทักษะสมอง EF ด้านความจำขณะทำงาน การยับยั้งชั่งใจ และความยืดหยุ่นทางสติปัญญา

ปาริชาติ ประกอบมาศ (2564, น. 100) ได้กล่าวว่า การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะสมอง EF โดยใช้แนวคิดการเดินเชิงสร้างสรรค์ร่วมกับสตอรีไลน์ เพื่อพัฒนาทักษะ EF และสมรรถนะการเคลื่อนไหว กิจกรรมการเคลื่อนไหวผสมผสานการเดิน กิจกรรมผ่านเรื่องราวต่อเนื่อง เด็กต้องคิด ตัดสินใจ แก้ปัญหา และควบคุมตนเองระหว่างกิจกรรม ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ถูกออกแบบจากแนวคิดการเดินเชิงสร้างสรรค์ และสตอรีไลน์ เพื่อส่งเสริมทักษะสมอง EF

ณชนก หล่อสมบุญ (2565, น. 152) ได้กล่าวว่า การจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถคิดบริหารจัดการตน โดยกิจกรรมศิลปะเปิดโอกาสให้เด็กรู้จักวางแผน ลงมือทำ ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น รู้จักการแก้ปัญหา และตัดสินใจด้วยตนเอง

จงจิต คำสิม และคณะ (2568, น. 331-332) ได้กล่าวว่า การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะสมอง EF การจัดกิจกรรมในงานวิจัยเรื่อง การศึกษาการพัฒนาทักษะสมอง EF (Executive Functions) สำหรับเด็กปฐมวัย ด้วยกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะนี้ใช้กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเป็นกิจกรรมหลักประกอบด้วยการเล่น 4 รูปแบบ ได้แก่ 1) การเคลื่อนไหวตามคำสั่งและข้อตกลง 2) การเคลื่อนไหวเป็นผู้นำ ผู้ตาม 3) การเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์ และ 4) การเคลื่อนไหวตามคำบรรยาย โดยจัดกิจกรรมต่อเนื่องเป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ และกิจกรรมทุกแบบถูกออกแบบให้ส่งเสริมทักษะสมอง EF ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ความจำขณะทำงาน การยับยั้งพฤติกรรม การยืดหยุ่นความคิด การควบคุมอารมณ์ และการวางแผนจัดการ

Diamond (2011) ได้กล่าวว่า การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะสมอง EF พัฒนาได้ดีเมื่อครูจัดกิจกรรมที่ “ท้าทายพอดี” และทำให้เด็กต้องยับยั้งพฤติกรรม จดจ่อ และปรับเปลี่ยนวิธีคิด

เช่น เกมมีกติกา บทบาทสมมติ ศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว โดยเน้นการลงมือทำจริง และบรรยากาศ สนับสนุนเชิงบวก

Bodrova et al. (2013) ได้กล่าวว่า การจัดกิจกรรมแบบ Tools of the Mind เด็กู้จักวางแผนก่อนเล่น เล่นบทบาทสมมติ และสะท้อนหลังทำ ช่วยพัฒนาทักษะสมอง EF เป็นการฝึกควบคุมตนเอง ทำตามบทบาท กติกา ใช้ความจำเพื่อใช้งาน และทำงานร่วมกับเพื่อน อย่างมีเป้าหมาย

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะสมอง EF ควรมุ่งจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาส ให้เด็กได้คิด วางแผน ลงมือปฏิบัติ แก้ปัญหา ควบคุมตนเอง และสะท้อนผลการเรียนรู้ ผ่านกิจกรรม ที่หลากหลายในบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก เพื่อส่งเสริมความจำขณะทำงาน การยับยั้งพฤติกรรม ความยืดหยุ่นทางความคิด การควบคุมอารมณ์ และการวางแผนจัดการ อันนำไปสู่การพัฒนา ความสามารถในการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัยอย่างเป็นองค์รวม

4. ด้านการประเมินพัฒนาการของเด็ก

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากนักวิชาการและนักการศึกษา ดังนี้

ดุซงกี อุกการ (2560, น. 4) ได้กล่าวว่า การประเมินพัฒนาการเด็กทักษะสมอง EF จากวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนกิจกรรมเสรีตามแนวคิดเครื่องมือทางปัญญาและการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างเอ็กเซ็กคิวทีฟฟังก์ชันส์ของเด็กอนุบาล พบว่า การประเมินพัฒนาการทักษะสมอง EF ของเด็ก โดยใช้เครื่องมือหลัก ได้แก่ แบบประเมิน Hearts and Flowers แบบประเมินเอ็กเซ็กคิวทีฟฟังก์ชันส์ และแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมที่สะท้อน เอ็กเซ็กคิวทีฟฟังก์ชันส์

ศักดิ์ชัย ใจชื่อตรง (2562, น. 340) ได้กล่าวว่า การประเมินพัฒนาการทักษะสมอง ด้านการบริหารจัดการตนเอง (EF) แนวทางการประเมิน 3 วิธี ได้แก่ 1) การสังเกตพฤติกรรมและให้คะแนนด้วยแบบรูบรีค (rubric) 2) การใช้แบบทดสอบและการสัมภาษณ์เชิงสถานการณ์ และ 3) การสนทนากับเด็กระหว่างการปฏิบัติกิจกรรม โดยมีการประเมิน สังเกตพฤติกรรมก่อนการจัด กิจกรรม และติดตามผลทุก ๆ 2 สัปดาห์ รวมทั้งสิ้น 5 ครั้ง พร้อมทั้งบันทึกผลหลังการจัดประสบการณ์ เพื่อใช้เป็นข้อมูลสะท้อนผล ปัญหา ข้อเสนอแนะ พร้อมทั้งปรับปรุง และพัฒนาการจัดประสบการณ์ ของครู

ปาริชาติ ประกอบมาศ (2564, น. 20) ได้กล่าวว่า การประเมินพัฒนาการเด็กทักษะสมอง EF และสมรรถนะการเคลื่อนไหว ใช้เครื่องมือหลักแบบประเมินทักษะสมอง EF แบบประเมิน สมรรถนะการเคลื่อนไหว และประเมินก่อน หลังการเข้าร่วมโปรแกรม

ณชนก หล่อสมบูรณ์ (2565, น. 151) ได้กล่าวว่า การประเมินพัฒนาการเด็กทักษะสมอง EF จากกิจกรรมศิลปะ เป็นการประเมินผลงานและพฤติกรรมเด็กที่พัฒนาทางด้านศิลปะ อารมณ์ของเด็กที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก

จงจิต เค้าสิม และคณะ (2568, น. 339-341) ได้กล่าวว่า การประเมินพัฒนาการทักษะสมอง EF ของเด็กโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมพัฒนาการทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัย เป็นแบบมาตรฐานค่า 3 ระดับ และประเมินซ้ำหลายช่วงเวลา เป็นรายสัปดาห์ มีการสร้างเครื่องมือ ตรวจสอบคุณภาพด้วยค่า IOC และกำหนดเกณฑ์แปลผลระดับพัฒนาการอย่างชัดเจน

Vygotsky (1978) ได้กล่าวว่า การประเมินพัฒนาการ เน้นว่าการประเมินพัฒนาการของเด็กควรเป็นการประเมินเชิงไดนามิก โดยดูจากศักยภาพของเด็กในสถานการณ์การเรียนรู้จริง และการสนับสนุนจากผู้ใหญ่ ซึ่งช่วยความสามารถที่แท้จริงของเด็กแทนการวัดผลแบบคงที่เพียงอย่างเดียว

Das (1975) ได้กล่าวว่า การประเมินพัฒนาการควรครอบคลุมองค์ความรู้เชิงปฏิบัติ และกลไกการคิด โดยใช้งานที่ต้องการแก้ปัญหา หรือปฏิบัติกิจกรรม ซึ่งสะท้อนการทำงานของสมอง และพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กอนุบาล

สรุปได้ว่า การประเมินพัฒนาการทักษะสมอง ด้านการบริหารจัดการตนเองของเด็กปฐมวัยส่วนใหญ่ใช้เครื่องมือหลากหลาย การสังเกตพฤติกรรม ผลงาน เพื่อสะท้อนผลและนำไปปรับปรุงการจัดประสบการณ์ของครู

5. การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากนักวิชาการและนักการศึกษาที่ได้นำเสนอการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF ดังนี้

ดุซงกี อุกการ (2560, น.20-21) ได้กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เสริมสร้างทักษะสมอง EF จำเป็นต้องจัดสภาพแวดล้อมภายใน ภายนอกห้องเรียน และประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในบริบทชีวิตประจำวันของเด็ก ในและนอกโรงเรียน โดยเน้นการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนผ่านศูนย์การเรียนรู้และมุมประสบการณ์ เพื่อให้เด็กมีโอกาสปฏิบัติจริง เล่น และมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

ศักดิ์ชัย ใจชื่อตรง (2562, น.24) ได้กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมของเด็กปฐมวัยที่ดีที่สุดต้องจัดบรรยากาศที่มีความรัก ความอบอุ่น ความมั่นคง ปลอดภัย และกิจกรรมควรสอดคล้องความสนใจ ทำท่าย ความอยากรู้อยากเห็น ตามการจัดห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้ เด็กได้เลือกทำกิจกรรมตามความสนใจ และทำกิจกรรมได้อย่างอิสระ

ปาริชาต ประกอบมาศ (2564, น. 104) ได้กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF ควรจัดกิจกรรมในพื้นที่โรงเรียนกว้างขวาง สามารถจัดเป็นกิจกรรมกลุ่ม และกิจกรรมเดี่ยว เพื่อใช้สถานการณ์เรื่องราวต่อเนื่องเป็นบริบทให้เด็กลงมือปฏิบัติ

ณชนก หล่อสมบุรณ์ (2565, น. 5) ได้กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อม ต้องจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในลักษณะห้องเรียนแบบสตูดิโอศิลปะ จัดเป็นมุมกิจกรรมตามประเภทของงานศิลปะ มีการเปิดโอกาสให้เด็กเลือกกิจกรรม และวัสดุด้วยตนเอง สนับสนุนการทำงานร่วมกันและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งทำให้อึดต่อการกำกับตนเอง การตัดสินใจ และการทำงานเป็นขั้นตอน

จงจิต เค้าสิม และคณะ (2568, น. 339-341) ได้กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมในเชิงสนับสนุนการจัดกิจกรรมโดยเสนอให้จัดบรรยากาศ และพื้นที่ในห้องเรียนให้เหมาะสมและเอื้อต่อการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เพื่อให้เด็กสามารถเคลื่อนไหวและมีส่วนร่วมในกิจกรรมได้อย่างปลอดภัย

แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research)

1. ความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากนักวิชาการและนักการศึกษาที่ได้นำเสนอความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ดังนี้

พระจักรพล สิริธโร (2559, น. 9) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การวิจัยที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในทุกขั้นตอน โดยมุ่งใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติงานจริง สร้างความรู้จากการปฏิบัติร่วมกันของผู้วิจัย และผู้ร่วมวิจัย

อัษฎานิชช์ โคตรชัย (2561, น. 204) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการ หมายถึง การวิจัยที่ครูนำมาใช้พัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนเอง โดยมุ่งแก้ปัญหาในบริบทจริงของชั้นเรียน และพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนควบคู่กับการพัฒนาครูผู้ปฏิบัติ

จตุภูมิ กุลาสา (2561, น. 20) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการ หมายถึง การวิจัยที่ผสมผสานการวิจัยเชิงปฏิบัติการ การวิจัยแบบมีส่วนร่วม และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมุ่งให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การคิด การตัดสินใจ การปฏิบัติการตรวจสอบ และการรับประโยชน์

พัชระ ภูติวณิชช์ (2562, น. 7) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการ หมายถึง การวิจัยที่ผู้วิจัยและผู้เกี่ยวข้องร่วมกันคิด ร่วมปฏิบัติ และร่วมสะท้อนผล เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการเรียนรู้ ทั้งในระดับบุคคล กลุ่ม และองค์กร รวมทั้ง ก่อให้เกิดความรู้ใหม่จากการปฏิบัติจริง

กุลธิดา พงษ์ไธสง (2562, น. 28) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการ หมายถึง การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นการวิจัยที่มุ่งเน้นการดำเนินงาน เพื่อแก้ปัญหา หรือพัฒนาการปฏิบัติงาน

ในสถานการณ์จริง โดยผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในการสะท้อนผลการทำงานของตนเองที่จะนำไปสู่การปรับปรุงการปฏิบัติ และสร้างความเข้าใจต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

เชิด คำปลิว (2565, น. 96) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการ หมายถึง กระบวนการวิจัยที่มุ่งพัฒนาการปฏิบัติงานจริง ควบคู่กับการสร้างองค์ความรู้ โดยมีการสะท้อนผลอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมทั้งกระบวนการและผลลัพธ์ และปรับเปลี่ยนให้เหมาะกับบริบทของสถานการณ์

อรวิภา มงคลดาว (2565, น. 5) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการ หมายถึง วิธีการวิจัยที่เชื่อมโยงการปฏิบัติงานจริงกับการวิจัย โดยใช้กระบวนการวางแผน การลงมือปฏิบัติการสังเกต และการสะท้อนผล เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนางานในบริบทจริงของพื้นที่หรือชุมชน

Lewin (1946) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการ หมายถึง การวิจัยที่ผสานระหว่างการลงมือปฏิบัติและการศึกษาวิจัย โดยมุ่งเน้นแก้ปัญหาทางสังคมหรือบริบทจริง ผ่านวงจรของการวางแผน ปฏิบัติ และหาข้อเท็จจริงเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงจริง

สรุปได้ว่า ความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ หมายถึง กระบวนการวิจัยที่มุ่งแก้ปัญหาและพัฒนาการปฏิบัติงานในบริบทจริง โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในการร่วมคิดร่วมปฏิบัติ และร่วมสะท้อนผลอย่างเป็นระบบ เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง การเรียนรู้ และการสร้างองค์ความรู้จากการปฏิบัติจริง ควบคู่กับการพัฒนาคุณภาพงาน และการพัฒนาผู้ปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

2. ประเภทของการเชิงปฏิบัติการ

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากนักวิชาการและนักการศึกษาที่ได้นำเสนอประเภทของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ดังนี้

อัษฏานิชษฐ์ โคตรชัย (2561, น. 204) ได้กล่าวว่า ประเภทของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ในชั้นเรียน จำแนกเป็นการวิจัยที่ครูดำเนินการเอง เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และการทำงานของครูในสถานศึกษา เน้นการปฏิบัติจริงในชั้นเรียน

พัชระ ภูติวนิชย์ (2562, น. 4) ได้กล่าวว่า ประเภทของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มุ่งให้ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการดำเนินงานวิจัย

เชิด คำปลิว (2565, น. 97) ได้กล่าวว่า ประเภทของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ แบ่งได้เป็น 2 ลักษณะสำคัญ ได้แก่ การวิจัยของครูที่ดำเนินการโดยลำพังในชั้นเรียน และการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบร่วมมือ เป็นการวิจัยร่วมกันระหว่างครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาอื่น

อรวิภา มงคลดาว (2565, น. 65) ได้กล่าวว่า ประเภทของการวิจัยเชิงปฏิบัติการมีหลายรูปแบบ เช่น การวิจัยเชิงปฏิบัติการทั่วไป การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม การวิจัยเชิงปฏิบัติการเชิงวิพากษ์ การวิจัยเชิงปฏิบัติการเชิงสะท้อน และการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบร่วมมือ

Kemmis et al. (1988) ได้กล่าวว่า ประเภทของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ แบ่งประเภทของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) การวิจัยเชิงปฏิบัติการเชิงเทคนิค 2) การวิจัยเชิงปฏิบัติการเชิงปฏิบัติการ และ 3) การวิจัยเชิงปฏิบัติการเชิงปลดปล่อยหรือเชิงวิพากษ์ โดยเน้นระดับของการมีส่วนร่วม การเรียนรู้ร่วมกัน การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างทางสังคมและการศึกษา

สรุปได้ว่า ประเภทของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ สามารถจำแนกได้เป็นการวิจัยที่ครูดำเนินการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และการวิจัยที่ดำเนินการร่วมกันในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาตามลักษณะเชิงแนวคิด สามารถจำแนกประเภทของการวิจัยเชิงปฏิบัติการได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ การวิจัยเชิงเทคนิค การวิจัยเชิงปฏิบัติวิชาชีพ และการวิจัยเชิงวิพากษ์ ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนางาน และการยกระดับคุณภาพการศึกษาในบริบทจริงของสถานศึกษา

3. กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากนักวิชาการและนักการศึกษาที่ได้นำเสนอกระบวนการการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ดังนี้

อัชวานิชย์ โคตรชัย (2561, น. 112-113) ได้กล่าวว่า กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา 2) การพัฒนาวิธีการหรือนวัตกรรม 3) การนำไปใช้ 4) การวิเคราะห์ข้อมูล และ 5) การสรุปผล เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานของครู

จตุภูมิ กุลาสา (2561, น. 9) ได้กล่าวว่า กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ดำเนินงานเป็นกระบวนการแบบวงจร ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ การสังเกต และการสะท้อนผล มีการดำเนินซ้ำเป็นวงรอบอย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุง และพัฒนาการปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับสภาพจริงของพื้นที่

ชนน คันธวัตร์ (2561, น. 57) ได้กล่าวว่า กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วย 1) ขั้นวางแผน (Plan) 2) ขั้นปฏิบัติการ (Act) 3) ขั้นสังเกต (Observe) และ 4) ขั้นสะท้อนผล (Reflect) ซึ่งเป็นการดำเนินงานซ้ำเป็นวงรอบ เพื่อนำผลไปปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

พัชระ ภูติวณิชย์ (2562, น. 4) ได้กล่าวว่า กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการมีขั้นตอนการวางแผน การปฏิบัติ การสังเกต และการสะท้อนผล และสามารถดำเนินซ้ำเป็นรอบเพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

กุลธิดา พงษ์ไธสง (2562, น. 33-34) ได้กล่าวว่า กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามแนวคิดของ Kurt Lewin มีลักษณะเป็นบันไดเวียนที่เชื่อมโยงการวางแผน การปฏิบัติ การสังเกต และ

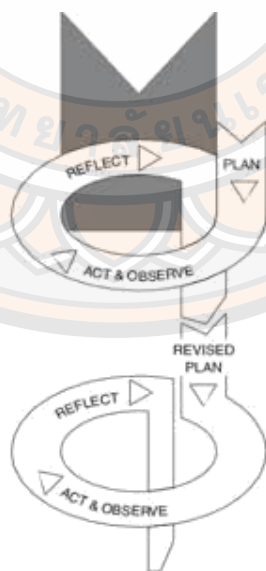
การสะท้อนผลเข้าด้วยกัน เพื่อใช้เป็นฐานในการปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินงานในรอบถัดไป อย่างเป็นระบบ

เชิด คำปลิว (2565, น. 98) ได้กล่าวว่า กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน การปฏิบัติการ การสังเกต และการสะท้อนผล ซึ่งเป็นกรอบสำคัญ ในการขับเคลื่อนการพัฒนาจากการปฏิบัติจริง

อรวิภา มงคลดาว (2565, น. 65) ได้กล่าวว่า กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เป็นกระบวนการแบบวงจรซ้ำ ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ การสังเกต และการสะท้อนผล เพื่อปรับปรุงและแก้ไขปัญหาย่างต่อเนื่อง

Lewin (1951, p. 35) ได้กล่าวว่า กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เป็นกระบวนการ แบบบันไดเวียน (spiral of steps) ประกอบด้วย การวางแผน การลงมือปฏิบัติ และการประเมินผล จากการปฏิบัติ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผน และพัฒนาการดำเนินงานในรอบต่อไปอย่างต่อเนื่อง

Kemmis et al. (1988) ได้กล่าวว่า กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวางแผน (Plan) เป็นการกำหนดปัญหาและแนวทางแก้ไข 2) การปฏิบัติ (Act) เป็นการนำแผนไปดำเนินการจริง 3) การสังเกต (Observe) เป็นการติดตามและรวบรวมข้อมูลจากการดำเนินงานและ 4) การสะท้อนผล (Reflect) เป็นการพิจารณาผลที่เกิดขึ้น เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานในรอบถัดไปอย่างต่อเนื่อง โดยเป็นการดำเนินงานแบบเป็นวงจรต่อเนื่อง เพื่อนำผลจากการปฏิบัติไปปรับปรุงการดำเนินงานในรอบถัดไป

ภาพ 2 กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบวงจร (PAOR)

ที่มา: สุวิมล ว่องวานิช (2560) อ้างอิงแนวคิด Kemmis and McTaggart (1988)

McKernan (1996) ได้กล่าวว่า กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เป็นกระบวนการที่เริ่มจากการระบุปัญหา การวางแผนกิจกรรม การดำเนินการ การเก็บรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล และการสะท้อนผล เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ปรับปรุงการปฏิบัติงานในบริบทจริงอย่างเป็นระบบ

สรุปได้ว่า กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เป็นกระบวนการพัฒนาเชิงระบบที่ดำเนินงานวงจรอย่างต่อเนื่อง มีขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ 1) การสำรวจ ระบุ และวิเคราะห์ปัญหา เป็นการศึกษาสภาพจริงของการปฏิบัติงานในชั้นเรียนหรือสถานศึกษา เพื่อค้นหาปัญหา ความต้องการ และสาเหตุของปัญหาอย่างรอบด้าน เพื่อนำไปใช้เป็นฐานในการวางแผนพัฒนา 2) การวางแผน พัฒนารูปแบบ หรือนวัตกรรม เป็นการกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหา ออกแบบกิจกรรม วิธีการ หรือนวัตกรรมที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่และผู้เรียน พร้อมกำหนดแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ 3) การนำไปปฏิบัติจริง เป็นการดำเนินการตามแผนหรือกิจกรรมที่กำหนดไว้ในสถานการณ์จริงของชั้นเรียนหรือสถานศึกษา เพื่อทดสอบแนวทางที่พัฒนาขึ้น 4) การสังเกต ติดตาม และเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการปฏิบัติจริงด้านกระบวนการ และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น 5) การวิเคราะห์ข้อมูลและประเมินผล เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการปฏิบัติมาวิเคราะห์ และพิจารณาผลการดำเนินงาน เพื่อสะท้อนให้เห็นจุดเด่น ปัญหา และข้อจำกัดของการดำเนินการ และ 6) การสะท้อนผลและสรุป เพื่อนำไปปรับปรุงการปฏิบัติงาน เป็นการร่วมกันพิจารณาผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน เพื่อนำข้อค้นพบไปใช้ปรับปรุง พัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้หรือการทำงานในรอบถัดไป

จากกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดดังกล่าวมาจัดรอบการดำเนินงานให้สอดคล้องกับแนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบวงจร โดยประยุกต์ใช้กรอบ PAOR ตามแนวคิดของ Kemmis and McTaggart (1988) ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอนสำคัญ ได้แก่

1) ขั้นการวางแผน (Plan) ครอบคลุมกระบวนการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา การศึกษาสภาพปัจจุบัน ตลอดจนการออกแบบแนวทาง วิธีการ และนวัตกรรมกรณีพิเศษที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

2) ขั้นการปฏิบัติ (Act) เป็นการนำแนวทางการนิเทศแบบผสมผสานตามคู่มือที่พัฒนาขึ้นไปใช้จริงในบริบทของโรงเรียน เพื่อพัฒนาการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF ของครูปฐมวัย

3) ขั้นการสังเกต (Observe) เป็นการติดตามและเก็บรวบรวมข้อมูลจากการดำเนินการนิเทศและการจัดประสบการณ์ของครูปฐมวัย เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน

4) ขั้นการสะท้อนผล (Reflect) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลและสะท้อนผลร่วมกันระหว่างผู้วิจัยและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อค้นพบไปปรับปรุงกระบวนการนิเทศและการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF ในวงรอบถัดไป

4. ประโยชน์ของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากนักวิชาการและนักการศึกษาที่ได้นำเสนอประโยชน์ของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ดังนี้

พระจักรพล สิริธโร (2559, น. 9) ได้กล่าวว่า ประโยชน์ของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ช่วยให้บุคลากรเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงานร่วมกันแก้ปัญหา และก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ทั้งในระดับบุคคล กลุ่ม และองค์กร

อัษฎานิชฐ์ โคตรชัย (2561, น. 204) ได้กล่าวว่า ประโยชน์ของการวิจัยเชิงปฏิบัติการทำให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการวิจัย นำผลการวิจัยไปปรับปรุง พัฒนาการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาตนเองทางวิชาชีพ

จตุภูมิ กุลาสา (2561, น. 143) ได้กล่าวว่า ประโยชน์ของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ สามารถนำผลที่ได้ไปใช้ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน และพฤติกรรมของผู้เรียน พัฒนาการทำงานของครูในด้านหลักสูตร วิธีการจัดการเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรม และการวัดผลให้สอดคล้องกับปัญหาให้สอดคล้องกับปัญหาและบริบทจริงของสถานศึกษา

พัชระ ภูติวณิชย์ (2562, น. 6) ได้กล่าวว่า ประโยชน์ของการวิจัยเชิงปฏิบัติการเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนางานในห้องเรียน และสถานศึกษาไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

เชิด คำปลิว (2565, น. 99) ได้กล่าวว่า ประโยชน์ของการวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นการให้ผู้ปฏิบัติงานพัฒนางานของตนเอง เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ปรับปรุงแนวทางการทำงานให้สอดคล้องกับปัญหา และความต้องการของหน่วยงาน

อรวิภา มงคลดาว (2565, น. 69) ได้กล่าวว่า ประโยชน์ของการวิจัยเชิงปฏิบัติการสามารถแก้ไขและพัฒนา การทำงานในบริบทจริงของพื้นที่ได้อย่างตรงจุด ส่งเสริมการเรียนรู้ จากการปฏิบัติ และการสะท้อนผลของผู้ปฏิบัติงาน

Kemmis et al. (1988) ได้กล่าวว่า ประโยชน์ของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถพัฒนาการทำงานจากสถานการณ์จริง ผ่านกระบวนการวางแผน ปฏิบัติ สังเกต และสะท้อนผลอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้คุณภาพการปฏิบัติงานดีขึ้นอย่างเป็นระบบ ยังช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน การทำงานแบบมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง และการสร้างองค์ความรู้จากการปฏิบัติจริง

สรุปได้ว่า ประโยชน์ของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เป็นกระบวนการพัฒนาจากสถานการณ์จริงที่ช่วยให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเกิดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ สามารถปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน การทำงาน และพฤติกรรมของผู้เรียนให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพ การทำงานร่วมกัน การสะท้อนผลอย่างเป็นระบบ และ

ก่อให้เกิดองค์ความรู้จากการปฏิบัติจริง เพื่อนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการทำงาน และการจัดการศึกษา

การบูรณาการแนวคิดการนิเทศแบบชี้แนะและการนิเทศแบบคลินิก

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง Executive Functions (EF) สำหรับเด็กปฐมวัย แนวคิดการนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching) แนวคิดการนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) แนวคิดการนิเทศผสมผสาน (Blended Supervision) และแนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ เปรียบเทียบ และสังเคราะห์สาระสำคัญของแต่ละแนวคิด เพื่อนำมาบูรณาการเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาการนิเทศแบบผสมผสาน การสังเคราะห์ดังกล่าวได้เชื่อมโยงการพัฒนาการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF กับกระบวนการพัฒนาครู ผ่านการนิเทศที่ยึดการปฏิบัติจริงในชั้นเรียน โดยบูรณาการจุดเด่นของการนิเทศแบบชี้แนะ ซึ่งเน้นการเสริมพลัง การตั้งคำถาม และการสะท้อนคิด ร่วมกับการนิเทศแบบคลินิก ซึ่งเน้นการสังเกตการสอนอย่างเป็นระบบ การเก็บข้อมูลจากสถานการณ์จริง และการให้ข้อมูลย้อนกลับเชิงสร้างสรรค์ เพื่อให้ครูสามารถปรับปรุง และพัฒนาการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF ได้อย่างต่อเนื่อง

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการมาใช้เป็นกรอบกระบวนการดำเนินงาน โดยยึดหลักวงจร PAOR ได้แก่ การวางแผน การปฏิบัติ การสังเกต และการสะท้อนผล เพื่อให้การนิเทศแบบผสมผสานเป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ระหว่างผู้นิเทศและครูปฐมวัย จากการปฏิบัติจริง ผลจากการสังเคราะห์แนวคิดดังกล่าว ทำให้สามารถกำหนดกรอบแนวคิดในการนิเทศแบบผสมผสาน ออกเป็นองค์ประกอบสำคัญ และนำไปสู่การกำหนดรายการความต้องการในการนิเทศ เพื่อใช้เป็นฐานในการออกแบบรูปแบบ และคู่มือการนิเทศแบบผสมผสาน ดังแสดงในตาราง 9

ตาราง 9 การสังเคราะห์กรอบแนวคิดการนิเทศแบบผสมผสาน

กรอบแนวคิดที่สังเคราะห์	องค์ประกอบ/สาระสำคัญ	การประยุกต์ใช้ในการนิเทศ	รายการความต้องการจำเป็นในการนิเทศ
แนวคิดการจัดประสบการณ์ ทักษะสมอง EF	การวางแผน การออกแบบ กิจกรรม และการกระตุ้น กระบวนการคิด	ร่วมวางแผน และ ออกแบบกิจกรรมกับครู	การวางแผนจัดประสบการณ์ EF การออกแบบ กิจกรรมที่ส่งเสริมการคิดและการควบคุมตนเอง การใช้เทคนิคการตั้งคำถาม
แนวคิดการประเมิน และสะท้อน ผลการจัดประสบการณ์ EF	การสังเกตพฤติกรรม EF และ การใช้ข้อมูลจากชั้นเรียน	การสังเกตและสะท้อนผลร่วมกัน	การสังเกตและประเมินพฤติกรรม EF การสะท้อนผล การจัดประสบการณ์ร่วมกับผู้นิเทศ
แนวคิดการนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching)	การเสริมพลัง การตั้งคำถาม และ การให้ข้อเสนอแนะเชิงสร้างสรรค์	การพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง	การนิเทศแบบชี้แนะ เพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
แนวคิดการนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision)	การสังเกตชั้นเรียนอย่างเป็นระบบ และการสะท้อนผล	การปรับปรุงการสอนจาก ข้อมูลจริง	การนิเทศแบบคลินิก เพื่อปรับปรุงการสอน
แนวคิดการพัฒนาครู	แรงจูงใจ การเรียนรู้ร่วมกัน และ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์	การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ ในสถานศึกษา	การสร้างแรงจูงใจและกำลังใจ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกับเพื่อนครู
แนวคิดการใช้เทคโนโลยี เพื่อการนิเทศ	การสื่อสาร การติดตาม และ การบันทึกข้อมูล	การสนับสนุนการนิเทศและติดตามผล	การใช้เทคโนโลยีเพื่อช่วยในการนิเทศ และติดตามผล

ที่มา: ผู้วิจัยสังเคราะห์จากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากตาราง 10 แสดงให้เห็นว่า กรอบแนวคิดการนิเทศแบบผสมผสานเป็นผลจากการบูรณาการแนวคิดการจัดประสบการณ์ที่ทักษะสมอง EF แนวคิดการนิเทศแบบชี้แนะ แนวคิดการนิเทศแบบคลินิก และแนวคิดการพัฒนาครู ตลอดจนแนวคิดการใช้เทคโนโลยีเพื่อการนิเทศ โดยองค์ประกอบดังกล่าว นำมาเชื่อมโยงและกำหนดเป็นรายการความต้องการในการนิเทศ ซึ่งผู้วิจัยนำไปใช้เป็นฐานในการออกแบบโครงสร้าง กระบวนการ และกิจกรรมในรูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน รวมทั้งใช้เป็นกรอบในการพัฒนาคู่มือ และการดำเนินการวิจัย

บริบทโรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี

โรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานีมีความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น ประกอบกับบริบทของโรงเรียนที่เป็นสถานศึกษาขนาดใหญ่และจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงระดับประถมศึกษา โรงเรียนจึงให้ความสำคัญกับการยกระดับคุณภาพการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงพัฒนาการตามวัย และความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมทั้ง การเสริมสร้างทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อวางรากฐานการเรียนรู้ที่มั่นคงและยกระดับคุณภาพการศึกษา

โรงเรียนเห็นว่าการพัฒนาเด็กปฐมวัย ควรมุ่งเสริมสร้างความสามารถในการกำกับตนเอง การคิด และการปรับตัว ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น จึงให้ความสนใจแนวคิดการพัฒนาทักษะสมอง (Executive Function: EF) เพื่อเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้ของเด็กอย่างเหมาะสมตามวัย โรงเรียนพบว่า การนิเทศภายในยังเป็นการนิเทศในลักษณะทั่วไป และไม่ต่อเนื่อง การสะท้อนผลการนิเทศยังไม่เชื่อมโยงกับการพัฒนาการจัดประสบการณ์อย่างเป็นระบบ อีกทั้ง รูปแบบและแนวปฏิบัติในการนิเทศยังขาดความชัดเจนเป็นแนวทางร่วมกัน ผู้นิเทศมีภาระงานด้านบริหารและภารกิจอื่นจำนวนมาก ทำให้ไม่สามารถนิเทศเชิงลึก ติดตามผล และให้ข้อเสนอแนะเชิงพัฒนาแก่ครูได้อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การพัฒนาครูด้านการจัดประสบการณ์เรียนรู้ โดยเฉพาะการส่งเสริมทักษะสมองของเด็ก ยังไม่เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมเท่าที่ควร

โรงเรียนจึงมีความจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการนิเทศที่มุ่งยกระดับสมรรถนะครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะสมอง EF ของเด็ก เมื่อพิจารณาการดำเนินงานด้านการนิเทศการศึกษาของโรงเรียน พบว่า การนิเทศภายในยังขาดการบูรณาการความร่วมมือกับการนิเทศในระดับเขตพื้นที่การศึกษา โดยเฉพาะบทบาทของศึกษานิเทศก์ ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในการให้คำแนะนำเชิงวิชาการแก่ครูและสถานศึกษา หากมีการประสานความร่วมมือจะสามารถช่วยเสริมพลังการนิเทศภายในของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ

ในปัจจุบัน การดำเนินการนิเทศระหว่างระดับเขตพื้นที่กับโรงเรียน ยังมีลักษณะเป็น ครั้งคราว และขาดความต่อเนื่องในการติดตามพัฒนา ส่งผลให้การให้ข้อเสนอแนะ การสะท้อนผล และการพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูยังไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยเฉพาะการจัด ประสบการณ์ที่มุ่งส่งเสริมทักษะสมอง EF ซึ่งครูปฐมวัยยังมีความต้องการแนวทางที่ชัดเจนและ สอดคล้องกับหลักวิชาการ

การเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างศึกษานิเทศก์ในระดับเขตพื้นที่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาระบบการนิเทศการศึกษาให้มีความเข้มแข็ง โดยเน้น การทำงานร่วมกัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการ และการให้ข้อเสนอแนะเชิงพัฒนา เพื่อให้ครู สามารถปรับปรุง พัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF ของเด็กได้ อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา อีกประเด็นหนึ่งที่พบ คือ โรงเรียนยังไม่มี ห้องเรียนที่เป็น ต้นแบบในการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF ทำให้ครูขาดภาพ การจัดการเรียนรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง ส่งผลให้การพัฒนาการสอนยังไม่เป็นไปในทิศทาง เดียวกัน

ดังนั้น การมีห้องเรียนต้นแบบ จึงมีความสำคัญในฐานะแหล่งเรียนรู้ สำหรับครูในการจัด การศึกษา แนวทาง ปรับใช้ และพัฒนาการจัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับหลักการพัฒนา ทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัย รวมทั้ง สามารถพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ในลักษณะเครือข่าย สำหรับแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา ช่วยขยายผลการพัฒนาสู่โรงเรียนอื่นได้อย่างเหมาะสม

ประวัติของโรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี

โรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี ก่อตั้งขึ้นจากการรวมโรงเรียนเข้าด้วยกัน คือ โรงเรียน อนุบาลอุทัยธานี (อนุบาลประจำจังหวัด) กับโรงเรียนเมืองอุทัยธานี (โรงเรียนประจำอำเภอ) ตามประกาศของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2527 โดยเปิดทำการสอนครั้งแรก เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน 2528 มีจำนวนนักเรียน 1,086 คน ข้าราชการครู จำนวน 54 คน ลูกจ้างประจำ 7 คน ลูกจ้างชั่วคราว (คนครัว) 8 คน โดยมีผู้บริหารตำแหน่งอาจารย์ ใหญ่คือ นางยุพี กาญจนชม และมีนายเมธี อนุดิษฐ์ เป็นผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ได้รับงบประมาณก่อสร้าง อาคารเรียน 2 หลัง (อาคารเรียนแบบ 414 จำนวน 14 ห้องเรียน 2 ห้องพักครู อาคารเรียน 416 แบบ 3 ชั้น 24 (ห้องเรียนใต้ถุนโล่ง) อาคารอเนกประสงค์ 1 หลัง ห้องส้วม 4 ที่นั่ง

สภาพปัจจุบันของโรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี

โรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี เป็นสถานศึกษาขนาดใหญ่ในเขตอำเภอเมืองอุทัยธานี จัดการศึกษาแบบต่อเนื่อง ตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงระดับประถมศึกษา ปัจจุบันมีจำนวนนักเรียน รวมมากกว่าหนึ่งพันคน โดยมีนักเรียนระดับปฐมวัยหลายห้องเรียนตามช่วงอายุ ส่งผลให้โรงเรียน มีความพร้อมด้านโครงสร้างห้องเรียนและสภาพแวดล้อม สำหรับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ของเด็กปฐมวัย ด้านการบริหารและการจัดการ โรงเรียนมีคณะผู้บริหารทำหน้าที่กำกับ ดูแล และขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษา มีครูประจำการทั้งระดับปฐมวัยและระดับประถมศึกษา รวมถึงบุคลากรทางการศึกษาและเจ้าหน้าที่สนับสนุนการเรียนการสอนในด้านต่าง ๆ อย่างครบถ้วน เพื่อรองรับการจัดการเรียนรู้และการดูแลนักเรียนในทุกมิติ ในภาพรวม โรงเรียนมีโครงสร้างการบริหารและบุคลากรที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ มีระบบการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู และบุคลากรภายในโรงเรียน สภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นฐานสำคัญในการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนในปัจจุบัน

ข้อมูลพื้นฐาน

ชื่อสถานศึกษา : โรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี

ที่อยู่ : เลขที่ 1 ถนนพรพิบูลย์อุทิศ ตำบลอุทัยใหม่ อำเภอเมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี
รหัสไปรษณีย์ 61000

สังกัด : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1

โทรศัพท์ : 056 - 511589 โทรสาร : 056 - 511560

E- Mail : anubanuthai_55@hotmail.com

เปิดสอน : ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ผู้บริหาร : ผู้บริหารสถานศึกษาชื่อ นายสมเกียรติ มาแก้ว

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี

เบอร์โทรศัพท์ 089 - 5667192

นางอรวรรณ วราหะ ตำแหน่ง

รองผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี

เบอร์โทรศัพท์ 062-8595911

นางพจนารถ สิริชัย ตำแหน่ง

รองผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี

เบอร์โทรศัพท์ 093 - 5942329

วิสัยทัศน์

โรงเรียนอนุบาลเมืองเป็นโรงเรียนชั้นนำระดับภาค พร้อมสู่มาตรฐานสากล บนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

พันธกิจ

1. จัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

2. พัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะของเป้าหมายโรงเรียนมาตรฐานสากล (ล้ำเลิศวิชาการ สื่อสารสองภาษา ล้ำหน้าทางความคิด ผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ รับผิดชอบต่อสังคมโลก)

3. พัฒนาศักยภาพนักเรียนให้มีสมรรถนะตามหลักสูตร คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21

4. สร้างโอกาส ให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง อย่างมีคุณภาพ

5. จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

6. พัฒนาระบบการบริหารจัดการสถานศึกษา มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

เป้าหมาย

1. นักเรียนได้รับการพัฒนาศักยภาพทุกด้าน

2. ครูได้รับการพัฒนาสมรรถนะปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

3. โรงเรียนบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ

4. โรงเรียนพัฒนามุ่งสู่อาเซียนและมาตรฐานสากล

5. ผู้มีส่วนร่วมมีความพึงพอใจในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี

กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ 1 เพิ่มโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาให้กับประชากรวัยเรียนทุกคน

กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21

กลยุทธ์ที่ 3 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา

กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความปลอดภัยจากภัยทุกรูปแบบ

อัตลักษณ์สถานศึกษา

จัดการศึกษาได้มาตรฐาน สืบสานวัฒนธรรม

เอกลักษณ์สถานศึกษา

เด็กอุทัยสูงค่า มีปัญญา คู่ความดี

ข้อมูลบุคลากรของสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน

ผู้สอนการศึกษาปฐมวัย จำนวน 18 คน (รวมพี่เลี้ยง)

ผู้สอนการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 80 คน

บุคลากรอื่น จำนวน 17 คน

รวมทั้งหมด จำนวน 118 คน

ตาราง 10 ข้อมูลบุคลากรโรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	วุฒิทางการศึกษา
ผู้บริหารสถานศึกษา			
1	นายสมเกียรติ มาแก้ว	ผู้อำนวยการ	ปริญญาโท
2	นางอรรพรรณ วราหะ	รองผู้อำนวยการ	ปริญญาโท
3	นางพจนารถ สิทธิชัย	รองผู้อำนวยการ	ปริญญาโท
ผู้สอนการศึกษาปฐมวัย			
1	นางสาวสมพิศ มาแก้ว	ครูชำนาญการพิเศษ	ปริญญาโท
2	นางจิรา ยิ้มแจ่ม	ครูชำนาญการพิเศษ	ปริญญาโท
3	นางปาริฉัตร ฤทธิ์นรา	ครูชำนาญการพิเศษ	ปริญญาโท
4	นางสาวญาณนี ขยันการนาวิ	ครูชำนาญการพิเศษ	ปริญญาโท
5	นางนภศร มิตรกิจการค้า	ครูชำนาญการ	ปริญญาตรี
6	นางสาววัชรภรณ์ ชูชื่น	ครูชำนาญการ	ปริญญาตรี
7	นางสาวปัทมาศ ปาสาจิ่ง	ครูชำนาญการ	ปริญญาตรี
8	นางวิณากร เจ็งสุวรรณ	ครูชำนาญการ	ปริญญาตรี
9	นางสาวกัญญารัตน์ ไตรรงค์	ครูชำนาญการ	ปริญญาตรี
10	นางสาวกัลยากร จำปาตำ	ครูชำนาญการ	ปริญญาตรี
11	นางจรินญาภรณ์ ชาวกระสึม	ครู	ปริญญาตรี
12	นางสาวนงค์ลักษณ์ เพียรธัญกรณ์	ครูอัตราจ้างปฐมวัย	ปริญญาตรี

ตาราง 11 ข้อมูลนักเรียนโรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี

ระดับชั้นเรียน	จำนวนห้อง	เพศ		รวม	ค่าเฉลี่ยต่อห้อง
		ชาย	หญิง		
อนุบาลปีที่ 1	2	31	29	60	30.00
อนุบาลปีที่ 2	5	70	55	125	31.25
อนุบาลปีที่ 3	5	76	72	148	29.60
รวม	12	177	156	333	30.27
ประถมศึกษาปีที่ 1	6	97	103	200	33.33
ประถมศึกษาปีที่ 2	6	85	76	161	26.83
ประถมศึกษาปีที่ 3	6	103	102	205	34.17
ประถมศึกษาปีที่ 4	6	88	105	193	32.17
ประถมศึกษาปีที่ 5	6	97	94	191	31.83
ประถมศึกษาปีที่ 6	6	88	88	176	29.33
รวม	36	558	568	1,126	31.28
รวมทั้งหมด	48	735	724	1,459	31.04

จากการศึกษาข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับบริบทของโรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี พบว่าโรงเรียนเป็นสถานศึกษาขนาดใหญ่ที่จัดการศึกษา ตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงระดับประถมศึกษา มีจำนวนนักเรียนและห้องเรียนจำนวนมาก ส่งผลให้การบริหารจัดการการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ในระดับปฐมวัยมีความซับซ้อน และจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพครูให้สามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก และตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม

จากการสำรวจสภาพการจัดการเรียนรู้ระดับปฐมวัยในสถานศึกษา พบว่า ครูปฐมวัยยังขาดความรู้ความเข้าใจ และแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มุ่งส่งเสริมทักษะสมอง Executive Function (EF) และยังไม่สามารถบูรณาการแนวคิดดังกล่าว เข้าสู่กิจกรรมการเรียนรู้ในชีวิตประจำวันของเด็กได้ ส่งผลให้การพัฒนาทักษะการกำกับตนเอง การคิด และการควบคุมพฤติกรรมของเด็กยังขาดความต่อเนื่อง อีกทั้ง กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนมีลักษณะ

เป็นการติดตามงานทั่วไปมากกว่าการนิเทศเชิงพัฒนา ทำให้การสะท้อนผล การให้ข้อเสนอแนะ เพื่อพัฒนาการจัดประสบการณ์ของครูปฐมวัย ยังไม่เป็นระบบและต่อเนื่อง ส่งผลให้การนิเทศ ไม่สามารถทำหน้าที่ให้ครูจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะสมอง EF ได้

ดังนั้น จากบริบทและสภาพปัจจุบันดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นในการพัฒนารูปแบบ การนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย โดยเลือกโรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี เป็นพื้นที่ทดลองใช้รูปแบบ เนื่องจากเป็นสถานศึกษาที่มีความพร้อมด้านบุคลากร โครงสร้างการบริหาร และระบบการทำงานทางวิชาชีพที่เอื้อต่อการพัฒนา อีกทั้ง ครูปฐมวัยที่ปฏิบัติงานจริงในบริบทห้องเรียนที่หลากหลาย ซึ่งเหมาะสมต่อการทดลองใช้ และพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และสามารถนำผลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาครู และยกระดับคุณภาพการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

กลุ่มทดลองใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1 โดยการเลือกกลุ่มทดลองใช้เป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เนื่องจากโรงเรียนดังกล่าว มีความพร้อมด้านบุคลากร และระบบการบริหารจัดการ มีบริบทปัญหา ความต้องการพัฒนาที่ชัดเจนด้านการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF และมีระบบนิเทศภายในที่สามารถพัฒนาและต่อยอดได้ เอื้อต่อการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการร่วมกับผู้บริหาร ครู และศึกษานิเทศก์ การเลือกโรงเรียนดังกล่าว จึงมีความเหมาะสมในการใช้เป็นพื้นที่ดำเนินการวิจัย เพื่อพัฒนา ทดลองใช้ และปรับปรุงรูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับบริบทจริงของสถานศึกษา และสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

นัยนา ฉายวงศ์ (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศตามแนวคิด การเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 โดยมีมุ่งพัฒนารูปแบบการนิเทศที่บูรณาการ การนิเทศในสถานการณ์จริงร่วมกับการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ เพื่อแก้ปัญหาข้อจำกัดด้านเวลา ระยะทาง และรูปแบบการพัฒนาครูที่ไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติงานในห้องเรียน การวิจัยดำเนินการ ตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา 4 ขั้นตอน ได้แก่ การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การพัฒนารูปแบบ การทดลองใช้ และการประเมินผล กลุ่มตัวอย่างเป็นครูระดับประถมศึกษา จำนวน 17 คน เครื่องมือ ประกอบด้วยรูปแบบและคู่มือการนิเทศ แบบทดสอบความรู้ด้านการวิจัยในชั้นเรียน แบบประเมิน ความสามารถในการจัดทำเค้าโครงการวิจัย การดำเนินการวิจัย และการจัดทำรายงานวิจัย ตลอดจน

แบบสอบถามความพึงพอใจ รูปแบบการนิเทศที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบ 5 ประการ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการนิเทศ และการวัดและประเมินผล โดยกระบวนการนิเทศ ประกอบด้วย การเตรียมความรู้ก่อนการนิเทศ การวางแผน การปฏิบัติการนิเทศผ่านกิจกรรม แบบเผชิญหน้าและออนไลน์ และการประเมินและรายงานผล ผลการทดลองใช้พบว่าครุมีความรู้ ด้านการวิจัยในชั้นเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ และมีความสามารถในการจัดทำเค้าโครงการวิจัย การดำเนินการวิจัย และการจัดทำรายงานวิจัยอยู่ในระดับสูงและสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด รวมทั้งมีความ พึงพอใจต่อรูปแบบการนิเทศในระดับมากที่สุด ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการนิเทศตามแนวคิด การเรียนรู้แบบผสมผสานสามารถยกระดับสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนของครูได้อย่างเป็นระบบ และสอดคล้องกับบริบทการทำงานจริงของครูในพื้นที่การศึกษา

ชาคริยา ชายเกลี้ยง (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการวิจัยของครูระดับมัธยมศึกษา โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศที่บูรณาการ กระบวนการนิเทศหลายวิธีเข้าด้วยกันเพื่อยกระดับความรู้ ทักษะ และคุณภาพผลงานวิจัยของครู ในบริบทการปฏิบัติงานจริง การวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา ประกอบด้วย การศึกษาสภาพ ปัจจุบันและความต้องการจำเป็นด้านการนิเทศเพื่อส่งเสริมการวิจัย การสังเคราะห์และพัฒนารูปแบบ และการทดลองใช้พร้อมประเมินประสิทธิผล รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบเชิงระบบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการนิเทศ การวัดและประเมินผล และเงื่อนไขความสำเร็จ โดย กระบวนการนิเทศจัดเป็นลำดับขั้นตั้งแต่การสำรวจความต้องการ การวางแผน การเตรียมความรู้ก่อน นิเทศ การดำเนินการนิเทศด้วยแนวทางแบบผสมผสานซึ่งบูรณาการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การชี้แนะและพี่เลี้ยง การนิเทศบนฐานการวิจัย และการนิเทศออนไลน์ ไปจนถึงการประเมินผลและ การสะท้อนผล ผลการทดลองใช้สะท้อนว่าครุมีความรู้พื้นฐานด้านการวิจัยและทักษะการวิจัยสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญ ผลงานวิจัยมีคุณภาพอยู่ในระดับสูง และครุมีความพึงพอใจต่อรูปแบบในระดับมาก ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการนิเทศแบบผสมผสานสามารถเป็นกลไกเชิงระบบในการเสริมสร้างสมรรถนะ ด้านการวิจัยของครู และสนับสนุนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษาได้อย่างมี ประสิทธิภาพ

สุทธยา ชะอุ่ม (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารการนิเทศแบบชี้แนะและ การเป็นพี่เลี้ยงในสถานศึกษาเอกชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารการนิเทศ ที่บูรณาการแนวคิดการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยงให้เหมาะสมกับบริบทสถานศึกษาเอกชน และ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ และความเป็นประโยชน์ ของกลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้น การวิจัยดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา เริ่มจากการศึกษาสภาพ ปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารการนิเทศ วิเคราะห์ สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกขององค์กรด้วยกรอบแนวคิดเชิงกลยุทธ์ แล้วนำผล

การวิเคราะห์มาสังเคราะห์เป็นร่างกลยุทธ์การบริหารการนิเทศแบบชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง ซึ่งมีโครงสร้างเชิงระบบเชื่อมโยงการพัฒนากลยุทธ์ การบริหารตามองค์ประกอบขององค์กร และกระบวนการพัฒนาครูผ่านการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยงอย่างเป็นลำดับขั้น จากนั้นนำกลยุทธ์ที่พัฒนาไปผ่านการตรวจสอบและรับรองโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ผลการวิจัยสะท้อนว่ากลยุทธ์การบริหารการนิเทศที่พัฒนาขึ้นสามารถใช้เป็นกรอบเชิงระบบในการขับเคลื่อนการพัฒนาครูและการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาเอกชนได้อย่างเป็นรูปธรรม และได้รับการประเมินว่ามีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ในระดับสูง

ศิริพงศ์ นาก้อนทอง (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยมีมุ่งศึกษาระดับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการนิเทศแบบสอนแนะในสถานศึกษา และนำผลการวิเคราะห์ดังกล่าวไปใช้เป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาแนวทางการนิเทศให้เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ การวิจัยดำเนินการตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา แบ่งเป็นสองระยะ ได้แก่ การสำรวจสภาพการดำเนินงานและความต้องการจำเป็นจากผู้บริหารและครู และการพัฒนาแนวทางจากการศึกษาสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดีร่วมกับการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ผลการวิจัยสะท้อนว่าสภาพการนิเทศแบบสอนแนะโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ขณะที่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก และความต้องการจำเป็นเรียงลำดับจากด้านการเตรียมการนิเทศ ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการติดตามและประเมินผล และด้านการปฏิบัติการสอนแนะตามลำดับ แนวทางที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยองค์ประกอบเชิงระบบ ได้แก่ หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมาย ขั้นตอนการดำเนินงานของสถานศึกษา กระบวนการนิเทศ การประเมินผล และเงื่อนไขความสำเร็จ โดยโครงสร้างการดำเนินงานครอบคลุม 4 องค์ประกอบหลัก คือ การเตรียมการนิเทศ การวางแผนการนิเทศ การปฏิบัติการสอนแนะ และการประเมินและติดตามผล ซึ่งมีตัวบ่งชี้รวมทั้งสิ้น 33 ตัว และผลการประเมินคุณภาพแนวทาง พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

พวงอ้อย ไชยดี (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะ (Coaching) สำหรับสถานศึกษาสังกัดเทศบาล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการนิเทศแบบสอนแนะในสถานศึกษา และเพื่อพัฒนาแนวทางการนิเทศที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนในสังกัดเทศบาล กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน รวม 369 คน ใช้วิธีวิจัยเชิงพัฒนา โดยเก็บข้อมูลจากแบบประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัด แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ การสัมภาษณ์สถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี และการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางที่พัฒนาขึ้น ผลการวิจัยพบว่าสภาพการนิเทศแบบสอนแนะในปัจจุบันอยู่

ในระดับต่ำ ขณะที่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับสูง และแนวทางการนิเทศที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ แนวทางการดำเนินงานที่มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การเตรียมการก่อนการนิเทศ การกำหนดเป้าหมายและแผนการดำเนินงาน การดำเนินการนิเทศ การประเมินและติดตามผล รวมทั้งกลไกการบริหารจัดการและเงื่อนไขความสำเร็จ ซึ่งผลการประเมินภาพรวมของแนวทางมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

มัสลินกร รุ่งมา และคณะ (2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศทางคลินิกในพยาบาลวิชาชีพพบใหม่ โรงพยาบาลหนองคาย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศทางคลินิกและประเมินผลการใช้รูปแบบดังกล่าวต่อทักษะการนิเทศของผู้นิเทศ สมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพพบใหม่ และความพึงพอใจของทั้งสองกลุ่ม การวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา ดำเนินการเป็นสามระยะ ได้แก่ การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น การออกแบบและพัฒนารูปแบบ และการทดลองใช้พร้อมประเมินผล รูปแบบการนิเทศที่พัฒนาขึ้นยึดแนวคิดการนิเทศทางคลินิกของพรอคเตอร์ซึ่งบูรณาการการนิเทศเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาทักษะ การสนับสนุนเชิงวิชาชีพ และการกำกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐาน โดยจัดกระบวนการนิเทศเป็นขั้นตอนผ่านกิจกรรมการเตรียมการ วางแผน ดำเนินการนิเทศด้วยสถานการณ์จำลองและการสะท้อนผลจากการปฏิบัติ และการประเมินผลร่วมกัน พร้อมคู่มือและสื่อประกอบการนิเทศ ผลการทดลองใช้ พบว่าทักษะการนิเทศทางคลินิกของผู้นิเทศและสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพพบใหม่หลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และทั้งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศมีความพึงพอใจต่อรูปแบบในระดับมาก ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่ารูปแบบการนิเทศทางคลินิกตามแนวคิดพรอคเตอร์สามารถยกระดับสมรรถนะเชิงวิชาชีพของพยาบาลพบใหม่ และเสริมความเข้มแข็งของกระบวนการพัฒนาบุคลากรทางการพยาบาลในบริบท

วิจิรดา วรธาดาสวัสดิ์ (2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาที่บูรณาการการนิเทศแบบชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยงร่วมกับการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อยกระดับสมรรถนะของครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การวิจัยดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา แบ่งเป็นสามขั้นตอน ได้แก่ การศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและแนวทางการนิเทศจากครูโรงเรียนมัธยมศึกษา การสังเคราะห์และตรวจสอบรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ และการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบจากผู้บริหารสถานศึกษาและศึกษานิเทศก์ ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการนิเทศที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยองค์ประกอบเชิงระบบ 5 ประการ ได้แก่ หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและบทบาท กระบวนการนิเทศ และผลลัพธ์ของการนิเทศ โดยกระบวนการนิเทศมุ่งเน้นการวางแผนร่วมกัน การกำหนดเป้าหมาย การดำเนินการนิเทศเชิงชี้แนะ การสะท้อนผล และ

การติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ภายใต้กลไกของการทำงานแบบเครือข่ายวิชาชีพ ผลการประเมินรูปแบบสะท้อนว่ารูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานมีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด และสามารถใช้เป็นกรอบเชิงปฏิบัติในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาได้อย่างเป็นระบบ

ทงศศักดิ์ สุนทรารธรรม์ และคณะ (2567) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการนิเทศแบบคลินิก โดยใช้เครือข่ายความร่วมมือสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู โดยมุ่งพัฒนาแนวทางการนิเทศแบบคลินิกบนฐานความร่วมมือเชิงเครือข่ายของสถานศึกษา ผ่านการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการนิเทศแบบคลินิกจากผู้บริหาร หัวหน้าวิชาการ และครูผู้สอน แล้วนำผลการวิเคราะห์ไปใช้สังเคราะห์เป็นแนวทางการดำเนินงานเชิงระบบ การวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน แบ่งเป็นสามระยะ ได้แก่ การสำรวจเชิงปริมาณ การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากผู้บริหารและศึกษานิเทศก์ และการประเมินแนวทางโดยผู้บริหารสถานศึกษา ผลการวิจัยสะท้อนว่าสภาพการนิเทศแบบคลินิกโดยรวมอยู่ในระดับมาก ขณะที่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็นเรียงลำดับสูงสุดในด้านการสังเกตการสอน รองลงมาคือการประชุมนิเทศ การวิเคราะห์ข้อมูลและกำหนดวิธีการประชุม การประชุมก่อนสังเกตการสอน และการประชุมวิเคราะห์พฤติกรรมนิเทศ ตามลำดับ แนวทางที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยกระบวนการนิเทศ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การประชุมปรึกษาหารือก่อนสังเกตการสอน การสังเกตการสอน การวิเคราะห์ข้อมูลและกำหนดวิธีการประชุม การประชุมนิเทศ และการประชุมวิเคราะห์พฤติกรรมนิเทศ โดยบูรณาการกลไกเครือข่ายความร่วมมือของสถานศึกษาในทุกขั้นตอน และผลการประเมินแนวทางในด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนว่าแนวทางดังกล่าวสามารถใช้เป็นกรอบเชิงปฏิบัติในการยกระดับคุณภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาผ่านการทำงานร่วมกันของเครือข่ายได้อย่างเป็นระบบ

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Lewin (1946) ได้เสนอและพัฒนาแนวคิด Action Research เพื่อใช้เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและองค์กร โดยยึดหลักการทำงานร่วมกันระหว่างนักวิจัยกับผู้ปฏิบัติงาน ในสถานการณ์จริง งานวิจัยมุ่งให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมตั้งแต่การกำหนดปัญหา การวางแผน การลงมือปฏิบัติ การสังเกตผล และการสะท้อนผลเป็นวงจรต่อเนื่อง แนวคิดสำคัญคือการใช้ข้อมูลจากการปฏิบัติจริงมาปรับปรุงการทำงานในรอบถัดไปอย่างเป็นระบบ ผลของงานวิจัยชี้ให้เห็นว่าวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นเครื่องมือที่ช่วยพัฒนาการทำงานและการเรียนรู้ของผู้ปฏิบัติ ควบคู่กับการสร้างองค์ความรู้จากบริบทจริง และเป็นฐานสำคัญของการพัฒนารูปแบบการวิจัยแบบวงจรที่เน้นการมีส่วนร่วมและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

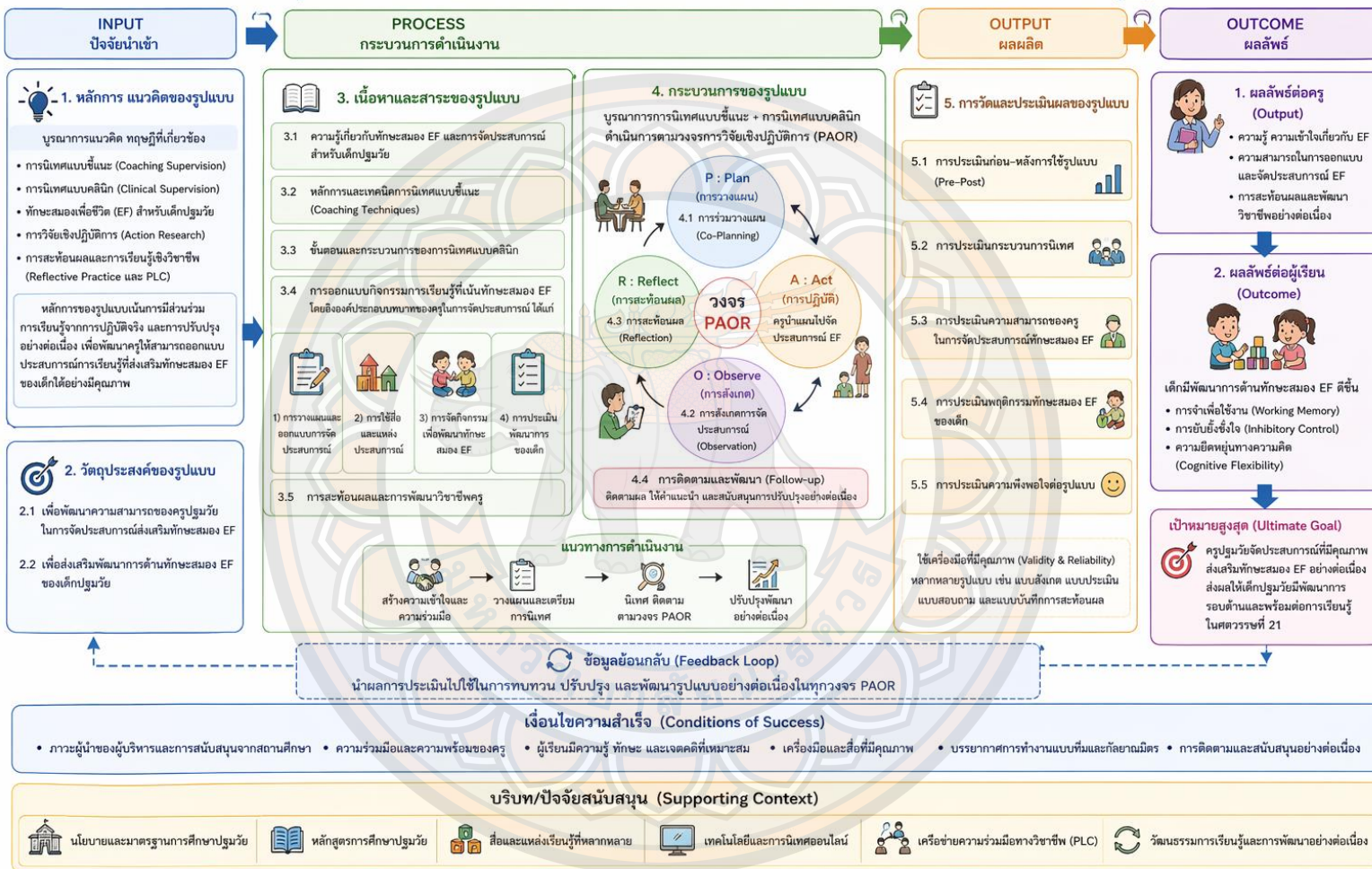
Johnson et al. (2004) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง Mixed Methods Research: A Research Paradigm Whose Time Has Come โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาและอธิบายกรอบแนวคิดของการวิจัยแบบผสมผสานในฐานะระเบียบวิธีวิจัยเชิงบูรณาการที่ผสมผสานกระบวนการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ งานวิจัยนำเสนอหลักการออกแบบการวิจัย การกำหนดลำดับขั้นของการเก็บข้อมูล และแนวทางการบูรณาการผลการวิเคราะห์จากข้อมูลทั้งสองลักษณะในชั้นการตีความผล ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าการวิจัยแบบผสมผสานช่วยเพิ่มความสมบูรณ์ของคำอธิบายเชิงปรากฏการณ์ เสริมความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย และสนับสนุนการทำความเข้าใจปัญหาทางการศึกษาและสังคมที่มีความซับซ้อนได้ดีกว่าการใช้ระเบียบวิธีแบบใดแบบหนึ่งเพียงลำพัง โดยเฉพาะในบริบทการพัฒนานวัตกรรมและการปรับปรุงการปฏิบัติงานในสถานศึกษา

Stringer (2007) ได้ศึกษาวิจัยและพัฒนาแนวทางการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการในบริบททางการศึกษาและชุมชน โดยเสนอกรอบกระบวนการวิจัยที่เน้นผู้ปฏิบัติเป็นศูนย์กลาง และให้ความสำคัญกับการสร้างความร่วมมือระหว่างผู้วิจัย และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่จริง กระบวนการวิจัยประกอบด้วย การสำรวจปัญหาและบริบท การร่วมกันกำหนดแนวทางแก้ไข การลงมือปฏิบัติ การรวบรวมข้อมูลจากกิจกรรมจริง และการสะท้อนผลเพื่อนำไปปรับปรุงการดำเนินงาน งานวิจัยสะท้อนว่าวิจัยเชิงปฏิบัติการช่วยพัฒนาศักยภาพของผู้ปฏิบัติให้สามารถวิเคราะห์ปัญหาเชิงระบบ พัฒนาการทำงานของตนเอง และสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพในองค์กรหรือสถานศึกษา โดยเน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงและการพัฒนางานควบคู่กับการสร้างองค์ความรู้ใหม่

Creswell et al. (2011) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง Designing and Conducting Mixed Methods Research โดยมีจุดมุ่งพัฒนาแนวทางการออกแบบการวิจัยแบบผสมผสานที่สามารถใช้ได้จริงในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์และการศึกษา งานวิจัยเสนอกรอบการออกแบบการวิจัยแบบผสมผสานในหลายรูปแบบ ได้แก่ การออกแบบเชิงลำดับ การออกแบบเชิงขนาน และการออกแบบแบบฝังตัว พร้อมทั้งอธิบายกระบวนการเชื่อมโยงข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในระดับการออกแบบการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ และการสังเคราะห์ผลการวิจัย ผลการศึกษาสะท้อนว่าการวิจัยแบบผสมผสานช่วยให้การอธิบายผลการวิจัยมีมิติทั้งเชิงสถิติและเชิงความหมาย สามารถตรวจสอบและขยายความเข้าใจของผลการวิจัยซึ่งกันและกัน และเหมาะสมอย่างยิ่งต่อการวิจัยเชิงพัฒนาและการวิจัยเชิงปฏิบัติการในบริบทการศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

การพัฒนา รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย

ภาพ 3 กรอบแนวคิดการพัฒนา รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย

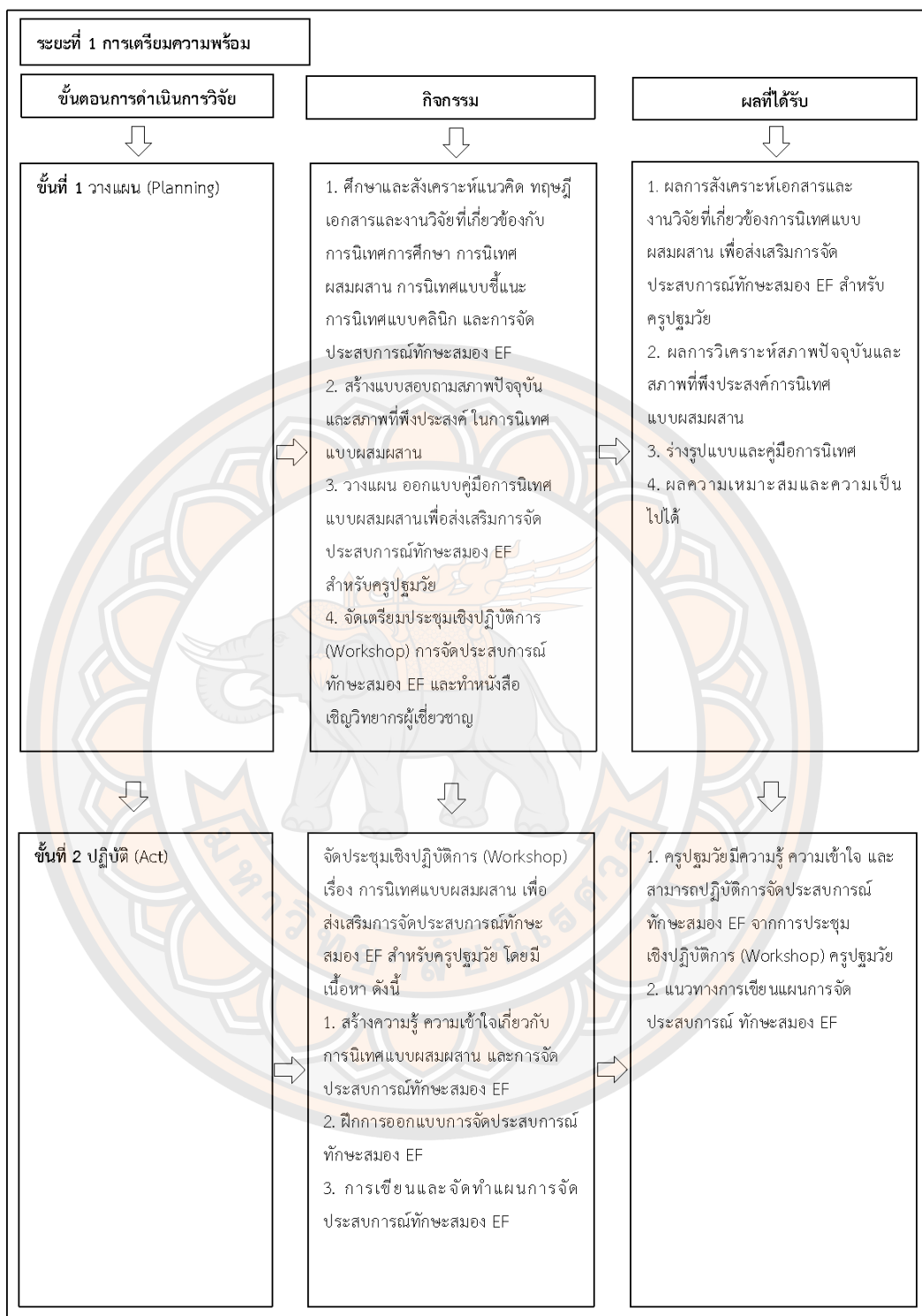
บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

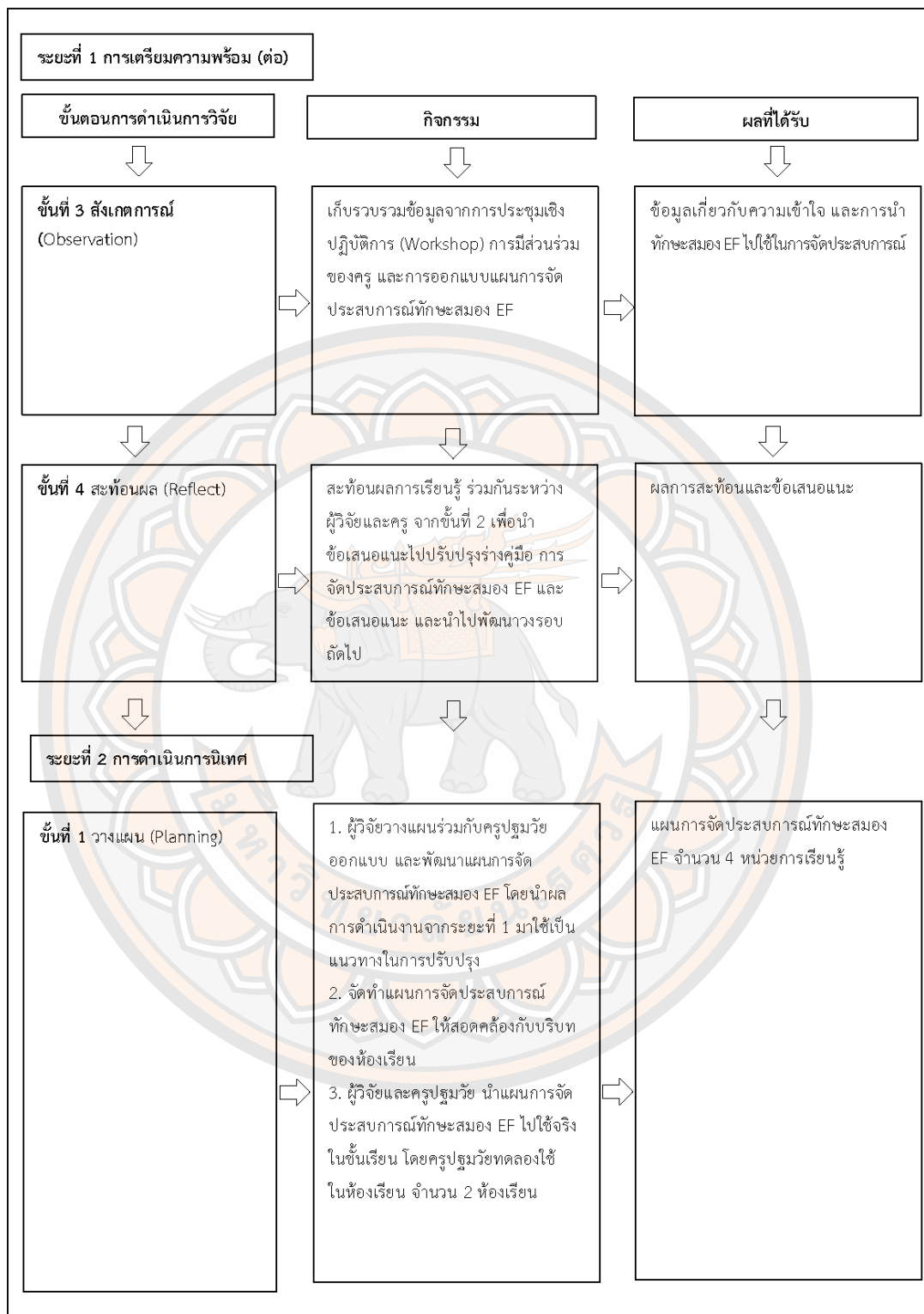
การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) มีวัตถุประสงค์ ได้แก่

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย
2. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้นที่มีต่อความสามารถของครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF และพัฒนาการด้านทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัย ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย แสดงขั้นตอนในการวิจัย ได้ดังนี้

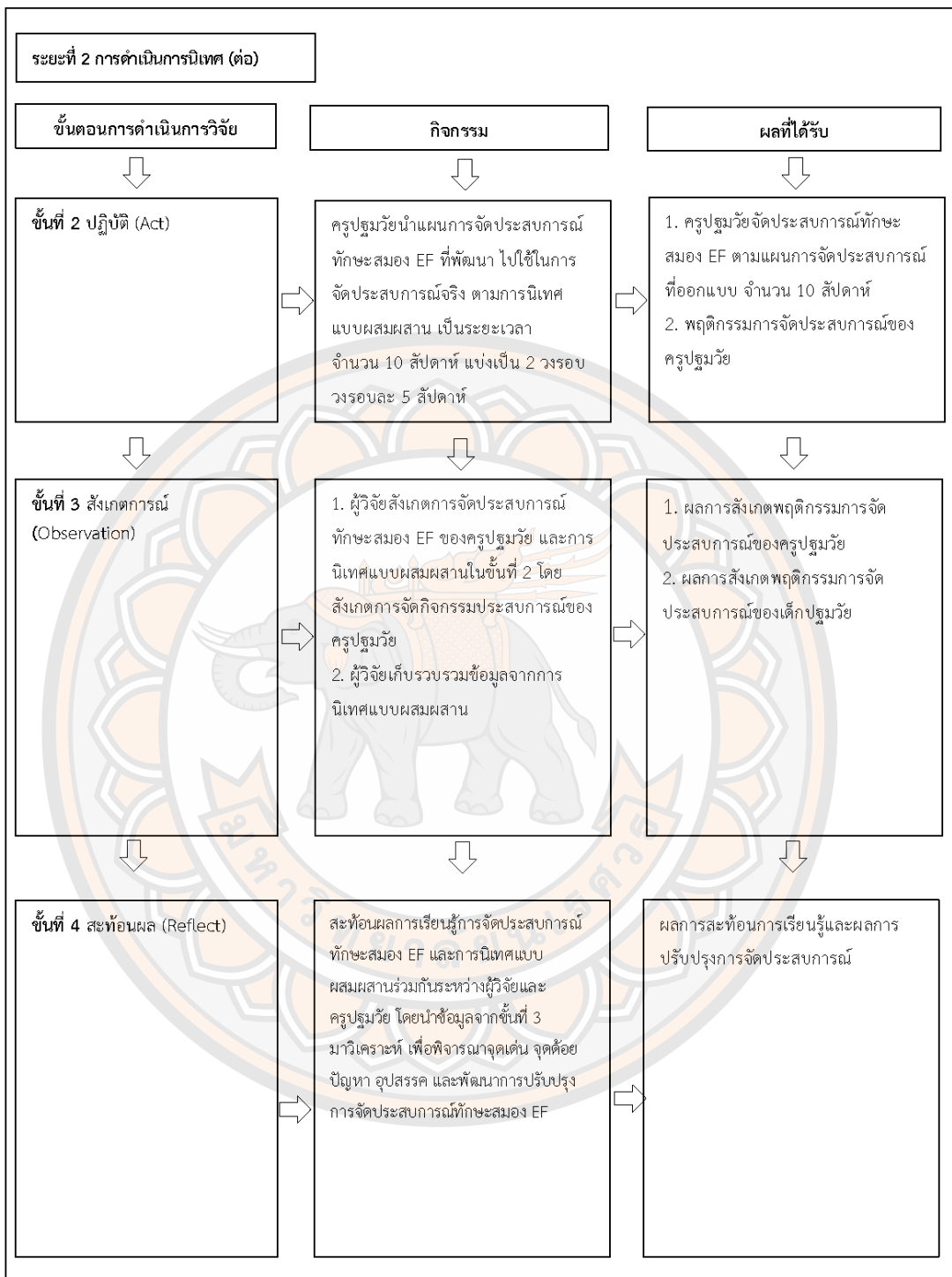

ภาพ 4 แสดงขั้นตอนการวิจัย

ภาพ 5 แสดงขั้นตอนการวิจัย (ต่อ)

ภาพ 6 แสดงขั้นตอนการวิจัย (ต่อ)

ภาพ 7 แสดงขั้นตอนการวิจัย (ต่อ)

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและศึกษาผลการใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานที่บูรณาการการนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching Supervision) และการนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) เพื่อเสริมสร้างความสามารถของครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF และส่งผลต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัย การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยดำเนินการตามวงจรการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (PAOR) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวางแผน (Plan) 2) การปฏิบัติ (Act) 3) การสังเกต (Observe) และ 4) การสะท้อนผล (Reflect) เพื่อพัฒนาและศึกษาผลของรูปแบบที่พัฒนาขึ้นในบริบทการปฏิบัติจริง

ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อม

เป็นขั้นตอนการศึกษา วิเคราะห์ และออกแบบรูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย มีโดยดำเนินการในลักษณะของการวางแผน (Plan 1) และการสะท้อนผล (Reflect 1) เพื่อให้ได้ร่างรูปแบบที่มีความเหมาะสมก่อนนำไปใช้จริง ประกอบด้วย 6 ขั้นตอนย่อย ได้แก่ 1) ศึกษาและสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา และการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF (Plan 1) 2) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ (Plan 1) 3) ออกแบบ พัฒนาร่างรูปแบบ และคู่มือการนิเทศ (Plan 1) 4) ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ (Plan 1) 5) จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เพื่อเตรียมความพร้อมครูปฐมวัย (Plan1) และ 6) สะท้อนผลและปรับปรุงร่างรูปแบบก่อนนำไปใช้ในระยะต่อไป (Reflect)

ระยะที่ 2 การดำเนินการนิเทศ

เป็นขั้นตอนการนำรูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริง เพื่อพัฒนาความสามารถของครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF โดยดำเนินการตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (PAOR) โดยในระยะนี้ดำเนินการจำนวน 2 วงรอบ (Cycle) วงรอบละ 5 สัปดาห์ รวมระยะเวลา 10 สัปดาห์ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ผ่านกระบวนการสะท้อนผล และปรับปรุงการปฏิบัติงานในแต่ละวงรอบ ในแต่ละวงรอบประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การร่วมวางแผน (Co-Planning: Plan) 2) การดำเนินการจัดประสบการณ์และนิเทศแบบผสมผสาน (Act) 3) การสังเกตและเก็บรวบรวมข้อมูล (Observe) 4) การสะท้อนผลและปรับปรุงการดำเนินงาน (Reflect)

ระยะที่ 3 การติดตามและประเมินผล

เป็นขั้นตอนการสรุปผล ประเมินผล และพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานให้สมบูรณ์ โดยใช้ข้อมูลจากระยะที่ 1 และระยะที่ 2 มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อให้ได้รูปแบบที่เหมาะสมกับ

บริบทการปฏิบัติจริง โดยดำเนินการตามกระบวนการ PAOR ในลักษณะของการสะท้อนและพัฒนา ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวางแผนสะท้อนผล (Plan 3) 2) การสะท้อนผลร่วมกัน (Act 3) 3) การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล (Observe 3) และ 4) การปรับปรุงและพัฒนาในรูปแบบ (Reflect 3)

รายละเอียดของวิธีดำเนินการวิจัยประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งจะนำเสนอในลำดับต่อไป

ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อม

ในการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการระยะนี้ ผู้วิจัยสังเคราะห์และออกแบบกระบวนการนิเทศผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย โดยดำเนินการตามกระบวนการนิเทศแบบผสมผสาน ประกอบด้วย ศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา การจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สร้างแบบสอบถามการวางแผนและออกแบบคู่มือการนิเทศแบบผสมผสาน การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยใช้คู่มือการนิเทศแบบผสมผสานเป็นเครื่องมือในการพัฒนาครูปฐมวัย รวมทั้งการสะท้อนผลการดำเนินงานร่วมกันของผู้เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นฐานในการออกแบบและพัฒนาการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัยในขั้นตอนต่อไป

ขั้นที่ 1 ศึกษาและสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา และการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF (Plan1)

แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูล ได้แก่ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศแบบผสมผสาน การนิเทศแบบชี้แนะ การนิเทศแบบคลินิก การพัฒนาครูปฐมวัย การจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

ขั้นตอนการดำเนินการ

ผู้วิจัยศึกษาสังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา การนิเทศแบบผสมผสาน การนิเทศแบบชี้แนะ การนิเทศแบบคลินิก การพัฒนาครูปฐมวัย และการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย เพื่อนำสาระสำคัญที่ได้จากการสังเคราะห์มาใช้เป็นกรอบแนวคิดการวิจัย และเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบและคู่มือกระบวนการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย

ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ (Plan1, Act1 และ Observe1)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล/แหล่งข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร ครูวิชาการปฐมวัย และครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1 จำนวน 30 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) จากโรงเรียนในสังกัด สพป.อุทัยธานี เขต 1 (ที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายจริง) แบ่งตามขนาดสถานศึกษา ดังนี้

โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 20 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูวิชาการปฐมวัย และครูปฐมวัย โรงเรียนละ 2-3 คน รวม 20 คน

โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 10 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูวิชาการปฐมวัย และครูปฐมวัย โรงเรียนละ 1 คน รวม 10 คน

ขั้นตอนการดำเนินการ

1. นำผลการศึกษาและสังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา การนิเทศแบบผสมผสาน การนิเทศแบบชี้แนะ การนิเทศแบบคลินิก การพัฒนาครู การใช้เทคโนโลยีเพื่อการนิเทศ และการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิด และแนวทางในการพัฒนาคู่มือกระบวนการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย

2. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากข้อ 1 มาใช้ในการออกแบบ สร้าง และจัดทำแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1) สภาพปัจจุบัน (D)

5 หมายถึง มีการดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีการดำเนินการอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีการดำเนินการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2) สภาพที่พึงประสงค์ (I)

5 หมายถึง ควรมีการดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ควรมีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง ควรมีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ควรมีการดำเนินการอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง ควรมีการดำเนินการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. นำแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF ที่จัดทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง แก้ไขปรับปรุง จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ และจัดพิมพ์แบบสอบถาม เพื่อนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ

4. การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศแบบผสมผสาน ไปตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) รวมทั้งความเหมาะสมของการใช้ภาษา โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่ารายการในแบบประเมินมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับ
วัตถุประสงค์

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่ารายการในแบบประเมินมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับ
วัตถุประสงค์

-1 หมายถึง แน่ใจว่ารายการในแบบประเมินไม่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับ
วัตถุประสงค์

ผู้เชี่ยวชาญที่ทำหน้าที่ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา จำนวน 5 ท่าน ได้แก่

1) รองศาสตราจารย์ ดร.สุณี บุญพิทักษ์

ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF

ตำแหน่ง อาจารย์ผู้มีความรู้ความสามารถ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

2) อาจารย์ ดร.รังรอง สมมิตร

ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

ตำแหน่ง ประธานหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อนงค์นารถ ยิ้มข้าง

ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย

ตำแหน่ง ประธานสาขาวิชาการจัดการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

4) ดร.สุรรัตน์ โตเขียว

ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย
ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ หัวหน้ากลุ่มงานปฐมวัย
สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครสวรรค์

5) นางจินดาพร แสงแก้ว

ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารและการนิเทศการศึกษา
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1

5. ผู้วิจัยนำผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Index of Item-Objective Congruence: IOC) โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และสามารถนำไปใช้ได้

ผลการประเมิน พบว่า ข้อคำถามทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนด และมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยจึงนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความเหมาะสมตามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำ และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง เพื่อขอความเห็นชอบก่อนนำไปใช้จริง

6. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF และการนิเทศแบบผสมผสาน ไปเก็บรวบรวมข้อมูล จากผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการปฐมวัย และครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1 สำหรับโรงเรียนขนาดกลาง 10 โรงเรียน จำนวน 20 คน และโรงเรียนขนาดเล็ก 10 โรงเรียน จำนวน 10 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศแบบผสมผสาน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบและพัฒนาแนวทางการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง (Executive Function: EF) สำหรับครูปฐมวัย โดยดำเนินการผ่านระบบออนไลน์และเก็บข้อมูลด้วยตนเองตามขั้นตอน ดังนี้

1. จัดทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลใน 2 รูปแบบ คือ ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามในรูปแบบ Google Forms ผ่านทางแอปพลิเคชัน Line และจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) ไปยังกลุ่มเป้าหมาย สำหรับสถานศึกษาที่อยู่ห่างไกลหรือไม่สะดวกในการตอบแบบสอบถามแบบเอกสารและ การลงพื้นที่จัดเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ณ สถานศึกษา

กลุ่มเป้าหมาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1 เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 20 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูวิชาการปฐมวัย และครูปฐมวัย สำหรับโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 10 คน และโรงเรียนขนาดเล็ก 10 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1

2. ผู้วิจัยดำเนินการประสานงานกับสถานศึกษาและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล และบทบาทของผู้ให้ข้อมูล พร้อมทั้งนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการเก็บข้อมูล ทั้งในรูปแบบการพบปะด้วยตนเอง และผ่านระบบออนไลน์ เช่น ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ หรือแอปพลิเคชันสื่อสารที่สถานศึกษาใช้ในการติดต่อประสานงาน

ตาราง 12 แสดงระยะเวลาการเก็บข้อมูลแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์

วัน เดือน ปี	เวลาที่ดำเนินการ	สถานที่
17-21 ตุลาคม 2568	09.00-16.00 น. ลงพื้นที่จัดเก็บ ข้อมูลด้วยตนเอง จัดเก็บข้อมูล ผ่านทางแอปพลิเคชัน Line, E-mail	โรงเรียนในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุทัยธานี เขต 1

3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อเปิดโอกาสให้กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประเด็นที่ควรพัฒนา รวมถึงแนวทางที่ควรพัฒนาในการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง (EF) โดยใช้วิธีการผสมผสานระหว่าง การลงพื้นที่ภาคสนาม และการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตามความสะดวกและบริบทของกลุ่มเป้าหมาย

4. ในระหว่างการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) โดยใช้ประเด็นคำถามสนทนากลุ่ม เพื่อกระตุ้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พร้อมทั้งจัดบันทึกข้อมูลหลัก และขออนุญาตบันทึกเสียง หรือถ่ายภาพ (เมื่อได้รับความยินยอมจากผู้เข้าร่วม) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและถูกต้อง สำหรับกรณีการสนทนาผ่านระบบออนไลน์ ผู้วิจัยจะจัดส่งเครื่องมือวิจัยในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ควบคู่ไปด้วย

5. ภายหลังจากเสร็จสิ้นการสนทนา ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากการบันทึกเสียง ภาพ และบันทึกภาคสนาม มาทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสังเคราะห์ประเด็นสำคัญ แนวทาง และข้อเสนอแนะในการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย

6. นำผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว มาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการออกแบบและพัฒนาแนวทางการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและบริบทและแนวทางที่เหมาะสมกับครูปฐมวัย

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF วิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยการจัดกลุ่มข้อมูลตามประเด็นสาระ สรรวจรูปแบบ แนวคิด และประเด็นร่วมของข้อมูล จากนั้นสังเคราะห์เป็นสาระสำคัญ เพื่อนำไปใช้เป็นฐานข้อมูลในการออกแบบโครงสร้างรูปแบบและคู่มือการนิเทศแบบผสมผสาน

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศแบบผสมผสาน ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1) กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น. 102)

5 หมายถึง อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง อยู่ในระดับน้อยที่สุด

2) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) พร้อมทั้งคำนวณค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของแต่ละรายการ

3) แปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น. 103)

4.51 – 5.00 หมายถึง อยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง อยู่ในระดับมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง อยู่ในระดับปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง อยู่ในระดับน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง อยู่ในระดับน้อยที่สุด

4) การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย โดยแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแต่ละรายการ และแปลผลตามเกณฑ์ที่กำหนด

ขั้นที่ 3 ออกแบบ พัฒนาร่างรูปแบบ และคู่มือการนิเทศ (Plan1)

ผู้วิจัยนำผลการสังเคราะห์จากขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 รวมทั้งผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของครูปฐมวัย มาใช้เป็นฐานข้อมูลในการออกแบบและพัฒนาร่างรูปแบบและคู่มือการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย โดยมุ่งให้รูปแบบและคู่มือมีความสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาครูได้จริง ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาและสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศแบบผสมผสาน การนิเทศแบบชี้แนะ การนิเทศแบบคลินิก การพัฒนาครู การใช้เทคโนโลยีเพื่อการนิเทศ และการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย มาใช้เป็นกรอบแนวคิดของรูปแบบ และคู่มือ

2. ผู้วิจัยออกแบบและพัฒนาร่างรูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน โดยกำหนดองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ หลักการและแนวคิด วัตถุประสงค์ กระบวนการนิเทศ บทบาทของผู้เกี่ยวข้อง และเครื่องมือและแนวทางการใช้

3. จัดทำร่างคู่มือการนิเทศแบบผสมผสาน โดยกำหนด โครงสร้างเนื้อหาขั้นตอนการนิเทศ กิจกรรมการนิเทศ และเครื่องประกอบการนิเทศ

4. นำร่างรูปแบบและคู่มือกระบวนการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วน ความเหมาะสมของการใช้ภาษา

5. ปรับปรุงแก้ไขร่างรูปแบบและคู่มือตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

ขั้นที่ 4 ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ (Observe1)

ผู้วิจัยนำร่างรูปแบบและคู่มือการนิเทศแบบผสมผสานเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงรูปแบบ ก่อนนำไปใช้ในกิจกรรมเตรียมความพร้อมและการทดลองใช้จริง

แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา การศึกษาปฐมวัย และทักษะสมอง EF ประกอบด้วย 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านการนิเทศการศึกษา 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัย 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านทักษะสมอง EF และ 4) ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารและการนิเทศการศึกษา

ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยสร้างแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบและคู่มือ โดยกำหนดเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

2. นำแบบประเมินเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหาและการใช้ภาษา

3. ปรับปรุงแบบประเมินตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

4. นำแบบประเมินไปตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ และคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

5. การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมิน ผู้วิจัยนำแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของคู่มือการนิเทศแบบผสมผสานไปตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) รวมทั้งความเหมาะสมของการใช้ภาษา โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

+1 หมายถึง แนใจว่ารายการในแบบประเมินมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่ารายการในแบบประเมินมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

-1 หมายถึง แนใจว่ารายการในแบบประเมินไม่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ผู้เชี่ยวชาญที่ทำหน้าที่ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา จำนวน 5 ท่าน ได้แก่

1) รองศาสตราจารย์ ดร.สุณี บุญพิทักษ์

ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF

ตำแหน่ง อาจารย์ผู้มีความรู้ความสามารถ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

2) อาจารย์ ดร.รังรอง สมมิตร

ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

ตำแหน่ง ประธานหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อนงค์นารถ ยิ้มข้าง

ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย

ตำแหน่ง ประธานสาขาวิชาการจัดการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

4) ดร.สุรรัตน์ โตเขียว

ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย

ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ หัวหน้ากลุ่มงานปฐมวัย

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครสวรรค์

5) นางจินดาพร แสงแก้ว

ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารและการนิเทศการศึกษา

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1

6. ผู้วิจัยนำผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง

ข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Index of Item-Objective Congruence: IOC) โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่าข้อความมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการประเมินพบว่า แบบสอบถามมีความสอดคล้องเชิงเนื้อหาโดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ผู้วิจัยจึงนำข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์ตามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำ จากนั้น จึงนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง และขอความเห็นชอบก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจริง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของคู่มือ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเป็นเชิงปริมาณที่ได้จากแบบประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น. 102) ดังนี้

5 หมายถึง รายการนั้นมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง รายการนั้นมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ ในระดับมาก

3 หมายถึง รายการนั้นมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง รายการนั้นมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ ในระดับน้อย

1 หมายถึง รายการนั้นมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ ในระดับน้อยที่สุด

2) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) พร้อมทั้งคำนวณค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของแต่ละรายการ

3) การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น. 103)

4.51 – 5.00 หมายถึง รายการนั้นมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ ในระดับมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง รายการนั้นมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ ในระดับมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง รายการนั้นมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ ในระดับปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง รายการนั้นมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ ในระดับน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง รายการนั้นมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ ในระดับน้อยที่สุด

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย โดยแสดงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแต่ละรายการ และแปลผลตามเกณฑ์ที่กำหนด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบและคู่มือ

2. แบบตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC)

ขั้นที่ 5 จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เพื่อเตรียมความพร้อมครูปฐมวัย (Act 1)

ผู้วิจัยดำเนินการเตรียมความพร้อมก่อนการนำรูปแบบ และคู่มือการนิเทศแบบผสมผสานไปใช้ โดยจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย แนวคิดการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF กระบวนการนิเทศแบบผสมผสาน และแนวทางการใช้คู่มือการนิเทศแบบผสมผสานแก่ครูปฐมวัยที่เข้าร่วมการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้เชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญด้านทักษะสมอง EF มาจัดกิจกรรมให้ครูปฐมวัย ฝึกการวิเคราะห์และออกแบบแนวทางการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF ตามกรอบแนวคิดของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น พร้อมทั้ง เปิดโอกาสให้ครูปฐมวัยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอภิปราย ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ และการใช้คู่มือการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันก่อนการดำเนินการนิเทศในขั้นตอนต่อไป

การดำเนินการเตรียมการและการอบรมเชิงปฏิบัติการ

1. ผู้วิจัยเตรียมความพร้อมด้านเอกสาร และสื่อประกอบการอบรม ได้แก่ คู่มือการนิเทศแบบผสมผสาน และเอกสารเกี่ยวกับทักษะสมอง EF

2. ผู้วิจัยกำหนดปฏิทินและแผนการดำเนินงานตามคู่มือการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย

3. ผู้วิจัยจัดเตรียมประชุมชี้แจงเหตุผล วัตถุประสงค์ของการวิจัย การดำเนินงาน และการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบ คู่มือการนิเทศแบบผสมผสาน และการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย ให้กับโรงเรียนที่เข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบ และคู่มือการนิเทศแบบผสมผสาน ในวันที่ 24-25 ตุลาคม 2568 ณ ห้องประชุมท่าช้าง โรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี

4. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ให้กับกลุ่มเป้าหมายที่มีความสมัครใจ จำนวน 20 คน ประกอบด้วย กลุ่มนักพัฒนา จำนวน 10 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการปฐมวัย และศึกษานิเทศก์ มีบทบาทในการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกระบวนการนิเทศกลุ่มครูปฐมวัย จำนวน 10 คน ได้แก่ ครูผู้สอนระดับปฐมวัย มีบทบาทในการทดลองออกแบบกิจกรรม

และตรวจสอบความชัดเจนของการนำรูปแบบไปใช้ในชั้นเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1 ระหว่างวันที่ 24-25 ตุลาคม 2568 ณ ห้องประชุมท่าช้าง โรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) ผู้เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ได้รับการเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF และแนวทางการใช้คู่มือการนิเทศผสมผสาน โดยดำเนินกิจกรรมเชิงปฏิบัติการตามแผนการจัดประชุม ในวันที่ 24-25 ตุลาคม 2568

2) วัตถุประสงค์ของประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ได้แก่ 1) เพื่อให้ครูปฐมวัยสามารถออกแบบการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF ให้สอดคล้องกับกระบวนการนิเทศแบบผสมผสานตามกรอบแนวคิดรูปแบบที่พัฒนาขึ้น 2) เพื่อให้ครูปฐมวัยสามารถจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF เพื่อนำไปใช้ในการจัดประสบการณ์ตามกระบวนการนิเทศแบบผสมผสาน

3) เนื้อหาและกิจกรรมการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เป็นไปตามตารางกำหนดการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) จำนวน 2 วัน

ตาราง 13 แสดงกำหนดการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)

วัน	เวลา	กิจกรรม	วิทยากร	
24 ตุลาคม	08.30 - 09.00 น.	ลงทะเบียน	วิทยากรโดย	
2568	09.00 - 09.30 น.	กล่าวเปิดประชุม และชี้แจงวัตถุประสงค์	รศ.ดร.สุณี	
	09.30 - 10.30 น.	แนวทางการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง	บุญพิทักษ์	
	10.30 - 10.45 น.	พักรับประทานอาหารว่างเช้า	คณะวิทยากร	
	10.45 - 12.00 น.	ชี้แจงคู่มือการนิเทศแบบผสมผสาน	และผู้วิจัย	
	12.00 - 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน		
	13.00 - 14.30 น.		กิจกรรมกลุ่ม 1 :	
			การนำคู่มือไปใช้ การติดตามผล การนิเทศ (กลุ่มนักพัฒนา)	
14.30 - 14.45 น.		กิจกรรมกลุ่ม 2 : ออกแบบแนวทางการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF		
		พักรับประทานอาหารว่างบ่าย		

วัน	เวลา	กิจกรรม	วิทยากร
25 ตุลาคม 2568	14.45 – 16.00 น.	กิจกรรมกลุ่ม 1 : การนำคู่มือไปใช้ การติดตามผล การนิเทศ (กลุ่มนักพัฒนา) กิจกรรมกลุ่ม 2 : ออกแบบแนวทางการจัด	
	16.00 – 16.30 น.	ประสบการณ์ทักษะสมอง EF สะท้อนผลการเรียนรู้	วิทยากรโดย
	09.00 - 10.00 น.	ทบทวนแนวคิดการจัดประสบการณ์ทักษะ สมอง EF และแนวทางการใช้คู่มือการนิเทศ แบบผสมผสาน	รศ.ดร.สุณี บุญพิทักษ์ คณะวิทยากร และผู้วิจัย
	10.00 – 10.15 น.	พักรับประทานอาหารว่างเช้า	
	10.15 – 12.00 น.	กิจกรรมกลุ่ม: ออกแบบแนวทางการจัด ประสบการณ์ทักษะสมอง EF	
	12.00 – 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน	
	13.00 – 14.30 น.	กิจกรรมกลุ่ม: ฝึกเขียนแผนการจัด ประสบการณ์ทักษะสมอง EF	
	14.30 – 14.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง	
	14.45 - 16.30 น.	สะท้อนผลการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้	

หมายเหตุ : กลุ่ม 1 สำหรับผู้บริหารและครูวิชาการ กลุ่ม 2 สำหรับครูปฐมวัย

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล/แหล่งข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ นักพัฒนา ซึ่งเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1 จำนวน 20 คน ประกอบด้วย

- 1) ครูปฐมวัย จำนวน 10 คน
- 2) ครูวิชาการปฐมวัย จำนวน 4 คน
- 3) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน
- 4) ศึกษานิเทศก์ จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของครูปฐมวัย (แบบกลุ่ม)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสังเคราะห์ประเด็นสำคัญ สำหรับการปรับปรุง และพัฒนาคู่มือการนิเทศแบบผสมผสาน

แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของครูปฐมวัยระหว่างการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ตามกระบวนการนิเทศแบบผสมผสาน เป็นแบบสังเกตเชิงกลุ่ม ใช้ประเมินพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมกิจกรรมในภาพรวมของกลุ่ม โดยใช้มาตราประมาณค่า 5 ระดับ เป็นเกณฑ์ประกอบการพิจารณาระดับพฤติกรรม ทั้งนี้ ข้อมูลที่ได้จากแบบสังเกต นำไปใช้ในการวิเคราะห์เชิงพรรณนา และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยไม่ดำเนินการคำนวณคะแนนเชิงปริมาณ เช่น ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หรือร้อยละ

ขั้นที่ 6 สะท้อนผลและปรับปรุงร่างรูปแบบก่อนนำไปใช้ในระยะต่อไป (Reflect 1)

หลังจากการดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ตามขั้นที่ 5 ผู้วิจัยดำเนินการสะท้อนผลร่วมกับผู้เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อประเมินผลการดำเนินกิจกรรมและผลที่เกิดขึ้นจากการใช้คู่มือการนิเทศแบบผสมผสาน โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยจัดกิจกรรมสะท้อนผลร่วมกับผู้เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยใช้แบบบันทึกการสะท้อนผลแบบมีโครงสร้าง เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับความเข้าใจในแนวคิดการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF และกระบวนการนิเทศแบบผสมผสาน
2. ผู้เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกันพิจารณาความเหมาะสมของโครงสร้าง ขั้นตอน และกิจกรรมตามคู่มือการนิเทศแบบผสมผสาน รวมทั้งความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในบริบทของสถานศึกษา
3. ผู้วิจัยรวบรวมข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็น และประเด็นที่ควรปรับปรุงจากผู้เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการ ด้านเนื้อหา ขั้นตอนการนิเทศ และแนวทางการใช้คู่มือ และนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์ ด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)
4. ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการสะท้อนผลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคู่มือการนิเทศแบบผสมผสานให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น ก่อนนำไปใช้ในการดำเนินการวิจัยในวงรอบถัดไป

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ซึ่งประกอบด้วย ครูปฐมวัย ครูวิชาการปฐมวัย ผู้บริหารสถานศึกษา และศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1 จำนวน 20 คน

ผลที่ได้จากการสะท้อนผลดังกล่าว ผู้วิจัยนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนา ร้างรูปแบบและคู่มือการนิเทศแบบผสมผสานให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น ก่อนนำไปใช้ในการดำเนินการวิจัยในระยยะที่ 2

การคัดเลือกกลุ่มทดลองสำหรับการทดลองใช้รูปแบบในระยยะที่ 2

จากผลการสะท้อนและการปรับปรุงร่างรูปแบบดังกล่าว ผู้วิจัยจึงดำเนินการคัดเลือก กลุ่มทดลองสำหรับการทดลองใช้รูปแบบในระยยะที่ 2 โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากครูปฐมวัยที่เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการ และมีความสมัครใจเข้าร่วมการทดลอง ใช้รูปแบบ

กลุ่มทดลองประกอบด้วย ครูปฐมวัยและเด็กปฐมวัย จำนวน 2 ห้องเรียน ซึ่งกำหนดให้เป็น ห้องเรียนต้นแบบในการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก ได้แก่

- 1) ครูปฐมวัยมีความสมัครใจเข้าร่วมการวิจัยและยินดีเปิดชั้นเรียนเพื่อรับการนิเทศ
- 2) ครูปฐมวัยเข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการในระยยะที่ 1
- 3) ห้องเรียนสามารถดำเนินการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF ได้ต่อเนื่องตลอดระยะเวลา 10 สัปดาห์
- 4) สถานศึกษามีความพร้อมและให้ความร่วมมือในการดำเนินการวิจัย
- 5) ครูปฐมวัยมีความพร้อมในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดประสบการณ์ตามกระบวนการ นิเทศแบบผสมผสาน

ผลจากการคัดเลือกดังกล่าว ผู้วิจัยได้ห้องเรียนต้นแบบ จำนวน 2 ห้องเรียน สำหรับใช้ในการ ทดลองรูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานในระยยะที่ 2 เป็นระยะเวลา 10 สัปดาห์ แบ่งเป็น 2 วรรบ วรรบละ 5 สัปดาห์ จากโรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสังเกตการมีส่วนร่วมในการประชุม เชิงปฏิบัติการ และแบบการบันทึกสะท้อนผลแบบมีโครงสร้าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสังเคราะห์ เป็นประเด็นสำคัญ สำหรับการปรับปรุง และพัฒนาคู่มือการนิเทศแบบผสมผสาน

ผลที่ได้จากระยยะที่ 1 ถูกนำไปใช้เป็นฐานข้อมูลในการออกแบบและพัฒนาการดำเนินการ นิเทศแบบผสมผสานในระยยะที่ 2

ระยะที่ 2 การดำเนินการนิเทศ

ในการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการในระยะนี้ เป็นขั้นตอนการนำรูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้นในระยะที่ 1 ไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริง เพื่อพัฒนาความสามารถของครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง Executive Functions (EF) ให้สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน โดยดำเนินการตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามวงจร PAOR ได้แก่ การวางแผน (Plan) การปฏิบัติ (Act) การสังเกต (Observe) และการสะท้อนผล (Reflect) ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2568 ถึงเดือนมกราคม 2569

การดำเนินการในระยะนี้ใช้กลุ่มทดลอง จำนวน 2 ห้องเรียน ซึ่งได้จากการคัดเลือกแบบเจาะจง จากระยะที่ 1 โดยกำหนดให้เป็นห้องเรียนต้นแบบในการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF การดำเนินการแบ่งเป็น 2 วนรอบ (Cycle) วนรอบละ 5 สัปดาห์ รวมระยะเวลา 10 สัปดาห์ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในลักษณะวงจรเกลียว (Spiral Cycle) โดยผลจากการสะท้อนในแต่ละวนรอบถูกนำไปใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานในวนรอบถัดไป

วนรอบที่ 1 สัปดาห์ที่ 1-5 (Cycle1)

ขั้นที่ 1 การร่วมวางแผน (Co-Planning: Plan1)

ผู้วิจัยและครูปฐมวัยกลุ่มทดลองใช้ จำนวน 2 ห้องเรียน ร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานจากระยะที่ 1 ซึ่งประกอบด้วย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์
2. ร่างรูปแบบและคู่มือการนิเทศแบบผสมผสาน
3. ผลการสะท้อนและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ

เพื่อนำมาใช้เป็นฐานในการออกแบบและพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF ให้สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนและสถานศึกษา

ผู้วิจัยดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) โดยบูรณาการกระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อเปิดโอกาสให้ครูปฐมวัยได้มีส่วนร่วมกัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสดงความคิดเห็น ออกแบบแผนการจัดประสบการณ์ร่วมกัน และการตัดสินใจร่วมกันของครูปฐมวัย ให้สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนและสถานศึกษา การดำเนินกิจกรรมใช้เวลา 5 ชั่วโมง ประกอบด้วย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลและปัญหาในการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF (2 ชั่วโมง)
 - 1.1 วิเคราะห์ข้อมูลจากระยะที่ 1 เพื่อระบุจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนา
 - 1.2 วิเคราะห์สภาพบริบทของห้องเรียน ได้แก่ จำนวนเด็ก ความแตกต่างระหว่างบุคคล และสภาพแวดล้อม
 - 1.3 ระบุปัญหาและความต้องการในการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF
2. การออกแบบกิจกรรมทักษะสมอง EF (2 ชั่วโมง)

2.1 กำหนดเป้าหมายการพัฒนาทักษะสมอง EF (เช่น การยับยั้งควบคุมตนเอง ความจำเพื่อใช้งาน ความยืดหยุ่นทางความคิด)

2.2 ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF โดยเน้น Active Learning

2.3 วางแผนการใช้สื่อ อุปกรณ์ และการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อทักษะสมอง EF

3. การสรุปและจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ (1 ชั่วโมง)

3.1 สรุปองค์ประกอบสำคัญของแผนการจัดประสบการณ์

3.2 จัดทำแผนการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF รายหน่วย

3.3 ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่าง วัตถุประสงค์ กิจกรรม และการประเมินผล

ขั้นที่ 2 การดำเนินการจัดประสบการณ์และนิเทศแบบผสมผสาน (Act 1)

ผู้วิจัยนำแผนการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF และคู่มือการนิเทศแบบผสมผสานที่ได้จากขั้นที่ 1 การวางแผนและออกแบบแผนการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF ไปใช้ในการปฏิบัติจริงในห้องเรียนให้กับครูปฐมวัยกลุ่มทดลองใช้ จำนวน 2 ห้องเรียน เป็นระยะเวลา 5 สัปดาห์ โดยดำเนินการจัดประสบการณ์และการนิเทศแบบผสมผสานตามแผนที่ออกแบบไว้ ซึ่งบูรณาการกระบวนการการนิเทศแบบผสมผสาน โดยใช้การนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching) และการนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) เพื่อสนับสนุนและพัฒนาศักยภาพของครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้นิเทศ โดยดำเนินการ ดังนี้

1. การประชุมก่อนการสอน (Pre-conference) มีการร่วมวิเคราะห์แผน กำหนดจุดเน้นทักษะสมอง EF

2. การสังเกตการจัดกิจกรรม (Observation) มีการสังเกตพฤติกรรมครู และสังเกตการมีส่วนร่วมของเด็ก

3. การให้ข้อเสนอแนะระหว่างการปฏิบัติ (Coaching Feedback) โดยให้คำแนะนำทันที (On-site coaching) และใช้คำถามกระตุ้นคิด

4. การสนับสนุนการปรับปรุงกิจกรรม (Follow-up Support) ช่วยครูปรับกิจกรรมและสนับสนุนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ในขั้นนี้เป็นการนิเทศระหว่างปฏิบัติจริง และเน้นพัฒนาแบบรายบุคคล

ขั้นที่ 3 การสังเกตและเก็บรวบรวมข้อมูล (Observe1)

ผู้วิจัยดำเนินการสังเกตและเก็บรวบรวมข้อมูล โดยครอบคลุมด้านพฤติกรรมการจัดประสบการณ์ของครู กระบวนการจัดกิจกรรมทักษะสมอง EF และพฤติกรรมของเด็กด้านทักษะสมอง EF ซึ่งการดำเนินการจะทำการสังเกตอย่างต่อเนื่อง เป็นระยะเวลา 5 สัปดาห์ พร้อมทั้งมีการบันทึกข้อมูลเป็นรายครั้ง และเก็บข้อมูลในช่วงที่มีความสำคัญตามหน่วยการเรียนรู้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล/แหล่งข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครูปฐมวัย จำนวน 2 ห้องเรียน และเด็กปฐมวัยในห้องเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

1. แบบสังเกตพฤติกรรมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF ของครู
2. แบบสังเกตพฤติกรรมเด็กด้านทักษะสมอง EF
3. แบบสังเกตการนิเทศแบบคลินิก
4. แบบบันทึกการสะท้อนผลแบบมีโครงสร้าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Content Analysis) จากแบบสังเกตและแบบบันทึกต่าง ๆ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) สังเคราะห์เป็นประเด็นเกี่ยวกับพฤติกรรม การจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF ของครูปฐมวัย แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการตอบสนองของเด็กในแต่ละหน่วยการจัดประสบการณ์ เพื่อนำไปใช้ประกอบการสะท้อนผลและการปรับปรุงการดำเนินการนิเทศแบบผสมผสานในขั้นตอนถัดไป **การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ** วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ขั้นที่ 4 การสะท้อนผลและปรับปรุงการดำเนินงาน (Reflect 1)

ผู้วิจัยและครูปฐมวัยร่วมกันสะท้อนผลการดำเนินงาน โดยใช้ข้อมูลจากการสังเกตเป็นฐานมาสะท้อน เพื่อพิจารณา จุดเด่นของการจัดกิจกรรม จุดที่ควรพัฒนา ปัญหาและอุปสรรค และแนวทางปรับปรุง ซึ่งดำเนินการในรูปแบบการประชุมสะท้อนผล ใช้เวลา 3 ชั่วโมง ผลจากการสะท้อนในวงรอบที่ 1 ถูกนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแผนและการดำเนินงานในวงรอบที่ 2

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบการบันทึกสะท้อนผลแบบมีโครงสร้าง

วงรอบที่ 2 สัปดาห์ที่ 6-10 (Cycle2)

ขั้นที่ 1 การร่วมวางแผน (Co-Planning: Plan2)

ผู้วิจัยและครูปฐมวัยกลุ่มทดลองใช้ จำนวน 2 ห้องเรียน ร่วมกันนำผลการสะท้อนจากการดำเนินงานในวงรอบที่ 1 มาวิเคราะห์ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF ให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ข้อมูลที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ประกอบด้วย

1. ผลการสังเกตพฤติกรรมการจัดประสบการณ์ของครู
2. ผลการสังเกตพฤติกรรมเด็กด้านทักษะสมอง EF
3. ข้อมูลจากแบบบันทึกการนิเทศ
4. ผลการสะท้อนจากการประชุมในวงรอบที่ 1

การดำเนินการในขั้นนี้ใช้รูปแบบการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อร่วมกันปรับปรุงแผน โดยใช้เวลา 5 ชั่วโมง ประกอบด้วย

1. การวิเคราะห์ผลจากวงจรที่ 1 (2 ชั่วโมง)
 - 1.1 วิเคราะห์จุดเด่นของการจัดกิจกรรมที่ประสบผลสำเร็จ
 - 1.2 วิเคราะห์จุดที่ควรพัฒนาและปัญหาอุปสรรค
 - 1.3 วิเคราะห์พฤติกรรมของเด็กด้าน EF ที่เกิดขึ้น
2. การปรับปรุงและพัฒนาแผน (2 ชั่วโมง)
 - 2.1 ปรับเป้าหมายการพัฒนาทักษะสมอง EF ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น
 - 2.2 ปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน
 - 2.3 ปรับวิธีการจัดกิจกรรมให้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็ก
3. การสรุปและจัดทำแผนฉบับปรับปรุง (1 ชั่วโมง)
 - 3.1 สรุปแนวทางการพัฒนา
 - 3.2 จัดทำแผนการจัดประสบการณ์ฉบับปรับปรุง
 - 3.3 ตรวจสอบความสอดคล้องของแผน

ขั้นที่ 2 การดำเนินการจัดประสบการณ์และนิเทศแบบผสมผสาน (Act 2)

ครูปฐมวัยนำแผนการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF ที่ปรับปรุงแล้วไปใช้ในการจัดกิจกรรมในชั้นเรียนจริง จำนวน 2 ห้องเรียน เป็นระยะเวลา 5 สัปดาห์ ผู้วิจัยดำเนินการนิเทศแบบผสมผสาน โดยบูรณาการการนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching) และการนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) เช่นเดียวกับวงจรที่ 1 แต่เน้นการพัฒนาต่อยอดและการแก้ปัญหาเฉพาะจุด โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. การประชุมก่อนการสอน (Pre-conference)
 - 1.1 ทบทวนแผนที่ปรับปรุง
 - 1.2 กำหนดจุดเน้นทักษะสมอง EF รายกิจกรรม
2. การดำเนินการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน
 - 2.1 ครูจัดกิจกรรมตามแผนใหม่
 - 2.2 เน้น Active Learning และทักษะสมอง EF
3. การให้ข้อเสนอแนะระหว่างปฏิบัติ (Coaching Feedback)
 - 3.1 ให้คำแนะนำแบบทันที
 - 3.2 ใช้คำถามกระตุ้นการคิด

4. การติดตามและสนับสนุน (Follow-up Support)

4.1 ช่วยปรับกิจกรรมให้เหมาะสม

4.2 สนับสนุนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ขั้นที่ 3 การสังเกตและเก็บรวบรวมข้อมูล (Observe 2)

ผู้วิจัยดำเนินการสังเกตและเก็บรวบรวมข้อมูลเช่นเดียวกับวงรอบที่ 1 มีการเปรียบเทียบผลการพัฒนาและสังเกตอย่างต่อเนื่องตลอด 5 สัปดาห์ พร้อมบันทึกข้อมูลเป็นรายครั้ง เปรียบเทียบกับข้อมูลในวงรอบที่ 1

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล/แหล่งข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครูปฐมวัย จำนวน 2 ห้องเรียน และเด็กปฐมวัยในห้องเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

1. แบบสังเกตพฤติกรรมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF ของครู
2. แบบสังเกตพฤติกรรมเด็กด้านทักษะสมอง EF
3. แบบสังเกตการนิเทศแบบคลินิก
4. แบบบันทึกการสะท้อนผลแบบมีโครงสร้าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Content Analysis) จากแบบสังเกตและแบบบันทึกต่าง ๆ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) สังเคราะห์เป็นประเด็นเกี่ยวกับพฤติกรรม การจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF ของครูปฐมวัย แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการตอบสนองของเด็กในแต่ละหน่วยการจัดประสบการณ์ เปรียบเทียบ “ก่อน-หลัง (วงรอบ 1 กับ 2) **การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ** วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ขั้นที่ 4 การสะท้อนผลและปรับปรุงการดำเนินงาน (Reflect2)

ผู้วิจัยและครูปฐมวัยร่วมกันสะท้อนผลการดำเนินงานในวงรอบที่ 2 โดยใช้ข้อมูลจากการสังเกตเป็นฐาน ประเด็นการสะท้อน ได้แก่ พัฒนาการของครูในการจัดกิจกรรมทักษะสมอง EF การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเด็ก ประสิทธิภาพของรูปแบบนิเทศ และแนวทางพัฒนาเพิ่มเติม โดยมีการประชุมสะท้อนผล ใช้เวลา 3 ชั่วโมง พร้อมทั้งใช้แบบบันทึกสะท้อนผลแบบมีโครงสร้าง เพื่อเป็นการสรุปผลการพัฒนา สังเคราะห์แนวทางการใช้รูปแบบ เป็นการเตรียมข้อมูลสำหรับระยะที่ 3

ตาราง 14 ปฏิทินการดำเนินการนิเทศแบบผสมผสาน (10 สัปดาห์)

สัปดาห์ที่/วัน	เวลา	กิจกรรมการนิเทศ	หน่วย	ผู้นิเทศ	รูปแบบการนิเทศ	ผลที่ได้
วงรอบที่ 1 (สัปดาห์ที่ 1-5)						
สัปดาห์ที่ 1 Plan (P) วันที่ 3-7 พ.ย. 2568	16.00 –18.00 น. (2 ห้องเรียน)	เตรียมความพร้อมและชี้แจง การนิเทศแบบผสมผสาน	-	ผู้วิจัยคณะ และครูปฐมวัย	นิเทศชี้แนะ (Coaching)	ครูมีความเข้าใจเป้าหมาย และกระบวนการนิเทศ
สัปดาห์ที่ 2 Plan (P) วันที่ 10-14 พ.ย. 2568	16.00-18.00 น. (2 ห้องเรียน)	สนทนาและชี้แนะรายบุคคล พร้อมประเมินตนเอง	-	ผู้วิจัยคณะ และครูปฐมวัย	นิเทศชี้แนะ (Coaching)	ครูวิเคราะห์ตนเองและ กำหนดเป้าหมายการ พัฒนา
สัปดาห์ที่ 3 Plan (P) วันที่ 17-21 พ.ย. 2568	16.00-18.00 น. (2 ห้องเรียน)	ประชุมวางแผนการจัด ประสบการณ์ EF	วางแผน 4 หน่วย	ผู้วิจัยคณะ และครูปฐมวัย	นิเทศชี้แนะ (Coaching)	ได้แผนการจัด ประสบการณ์ทักษะสมอง EF ครบถ้วน
สัปดาห์ที่ 4 Act/ Observe (A/O) วันที่ 24-28 พ.ย. 2568	ห้องเรียน 1 09.00-10.00 น. ห้องเรียน 2 10.30-11.30 น.	ดำเนินการจัดกิจกรรมและ สังเกตการสอน (เบื้องต้น)	หน่วยที่ 1 เทคโนโลยีและ การสื่อสาร	ผู้วิจัยคณะ และครูปฐมวัย	นิเทศชี้แนะ (Coaching) และนิเทศคลินิก (Clinical)	ได้ข้อมูลพฤติกรรมการจัด กิจกรรมของครู
สัปดาห์ที่ 5 Reflect (R) วันที่ 1-5 ธ.ค. 2568	ห้องเรียน 1 09.00-10.00 น. ห้องเรียน 2 10.30-11.30 น.	สะท้อนผลการจัดกิจกรรม (รอบที่ 1)	หลัง หน่วยที่ 1	ผู้วิจัยคณะ และครูปฐมวัย	นิเทศชี้แนะ (Coaching) และสะท้อนผล	ได้แนวทางปรับปรุงการ จัดกิจกรรม

สัปดาห์ที่/วัน	เวลา	กิจกรรมการนิเทศ	หน่วย	ผู้นิเทศ	รูปแบบการนิเทศ	ผลที่ได้
วงรอบที่ 2 (สัปดาห์ที่ 6–10)						
สัปดาห์ที่ 6 Plan (P) วันที่ 8–12 ธ.ค. 2568	ห้องเรียน 1 09.00–10.00 น. ห้องเรียน 2 10.30–11.30 น.	ปรับปรุงแผนจากผลสะท้อน วงรอบที่ 1	หน่วยที่ 2 ฤดูหนาว	ผู้วิจัยคณะ และครูปฐมวัย	นิเทศชี้แนะ (Coaching)	ได้แผนการจัด ประสบการณ์ที่พัฒนา แล้ว
สัปดาห์ที่ 7 Act (A) วันที่ 15–19 ธ.ค. 2568	ห้องเรียน 1 09.00–10.00 น. ห้องเรียน 2 10.30–11.30 น.	ดำเนินการจัดกิจกรรม EF ตามแผนที่ปรับปรุง	หน่วยที่ 3 รูปร่าง รูปทรง	ผู้วิจัยคณะ และครูปฐมวัย	นิเทศชี้แนะ (Coaching)	ครูพัฒนาการจัดกิจกรรม ได้ดีขึ้น
สัปดาห์ที่ 8 Observe (O) วันที่ 22–26 ธ.ค. 2568	ห้องเรียน 1 09.00–10.00 น. ห้องเรียน 2 10.30–11.30 น.	สังเกตการจัดประสบการณ์ (รอบที่ 2)	หน่วยที่ 4 สีแสดสวย	ผู้วิจัยคณะ และครูปฐมวัย	นิเทศชี้แนะ (Coaching) และนิเทศคลินิก (Clinical)	เห็นพัฒนาการของครู และเด็ก
สัปดาห์ที่ 9 Reflect (R) วันที่ 29 ธ.ค. – 2 ม.ค. 2568	ห้องเรียน 1 09.00–10.00 น. ห้อง 2 10.30–11.30 น.	สะท้อนผลรายบุคคลและ วิเคราะห์ผลการจัดกิจกรรม (รอบที่ 2)	สรุปผลหน่วยที่ 1–4	ผู้วิจัยคณะ และครูปฐมวัย	นิเทศชี้แนะ (Coaching)	ได้แนวทางพัฒนา รายบุคคล
สัปดาห์ที่ 10 Reflect (R) วันที่ 5–9 ม.ค. 2569	16.00–18.00 น. (2 ห้องเรียน)	สรุปผลและสะท้อนภาพรวม	ภาพรวม 4 หน่วย การสอน	ผู้วิจัยคณะ และครูปฐมวัย	สะท้อนผล	ได้ข้อสรุปเชิงพัฒนาและ แนวทางการใช้รูปแบบ การนิเทศแบบผสมผสาน

จากตาราง 15 พบว่า การดำเนินการนิเทศแบบผสมผสานในวงรอบที่ 2 เป็นการปรับปรุงและพัฒนาจากวงรอบที่ 1 ส่งผลให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF ของครูปฐมวัยทั้ง 2 ห้องเรียน

ผลจากการดำเนินการในระยะที่ 2 แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาอย่างต่อเนื่องของครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF เป็นข้อมูลสำคัญในการสังเคราะห์ และพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานในระยะที่ 3 ต่อไป

ระยะที่ 3 การติดตามและประเมินผล

ในการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการระยะที่ 3 เป็นขั้นตอนของการสะท้อนผลจากการดำเนินงานในระยะที่ 1 และระยะที่ 2 โดยผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากการดำเนินการนิเทศแบบผสมผสาน การจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF ของครูปฐมวัย และผลการสะท้อนจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อนำมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (PAOR) เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุง พัฒนา และยกระดับรูปแบบและคู่มือการนิเทศแบบผสมผสานให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และสามารถนำไปใช้จริงในการส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย ดำเนินการระหว่างวันที่ 12-17 มกราคม 2569

ขั้นที่ 1 การวางแผนสะท้อนผล (Plan3)

ในการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการระยะที่ 3 ซึ่งมุ่งเน้นการสะท้อนผลและพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน ผู้วิจัยได้ดำเนินการเตรียมความพร้อมก่อนการดำเนินกิจกรรมสะท้อนผลและพัฒนาแนวทางปรับปรุงรูปแบบ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ผู้วิจัยเตรียมความพร้อมด้านเอกสาร เครื่องมือ และคู่มือการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อใช้เป็นการรอบในการทบทวน วิเคราะห์ และปรับปรุงรูปแบบให้สอดคล้องกับผลการดำเนินงานในวงรอบที่ผ่านมา ตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) พร้อมทั้งดำเนินการประสานและเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านการนิเทศการศึกษาและการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF เข้าร่วมเป็นที่ปรึกษาและวิทยากรในการให้ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ เพื่อเสริมความถูกต้องตามหลักวิชาการ และเพิ่มความน่าเชื่อถือของรูปแบบก่อนการพัฒนาในระยะที่ 3

2) ผู้วิจัยกำหนดปฏิทิน และแผนการดำเนินงานตามคู่มือการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย โดยกำหนดช่วงเวลา ขั้นตอน และบทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างชัดเจน รวมทั้ง กำหนดบทบาทของผู้เชี่ยวชาญในการร่วมสะท้อนผล วิเคราะห์ข้อมูล และให้ข้อเสนอแนะเชิงพัฒนาในแต่ละกิจกรรม

3) ผู้วิจัยจัดประชุมชี้แจงเหตุผล และความจำเป็นของการดำเนินการวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย แนวทางการดำเนินงาน สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบและคู่มือการนิเทศ

แบบผสมผสานแก่สถานศึกษาที่เข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบ โดยมีผู้เชี่ยวชาญร่วมให้ข้อคิดเห็นเชิงหลักการ และตอบข้อซักถามในประเด็นสำคัญ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดำเนินการในวันที่ 14 มกราคม 2569 ณ ห้องประชุมท่าช้าง โรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี ก่อนเข้าสู่กระบวนการพัฒนาในระยะที่ 3

ขั้นที่ 2 การสะท้อนผลร่วมกัน (Act3)

ผู้วิจัยได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) สำหรับกลุ่มนักพัฒนา ประกอบด้วย ครูปฐมวัย ครูวิชาการปฐมวัย ผู้บริหารสถานศึกษา และศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1 จำนวน 20 คน วันที่ 17 มกราคม 2569 ณ โรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ผู้เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการได้รับการเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF และแนวทางการใช้คู่มือการนิเทศแบบผสมผสาน โดยดำเนินกิจกรรมเชิงปฏิบัติการตามแผนการจัดประชุมที่กำหนดไว้

2) วัตถุประสงค์ของการประชุมเชิงปฏิบัติการ ได้แก่ 2.1) เพื่อสะท้อนผลการดำเนินการนิเทศแบบผสมผสานในวงรอบที่ผ่านมา 2.2) เพื่อร่วมกันวิเคราะห์จุดแข็ง ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ และ 2.3) เพื่อร่วมกันปรับปรุงองค์ประกอบของรูปแบบและคู่มือให้เหมาะสมกับบริบทสถานศึกษา

3) เนื้อหาและกิจกรรมการประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นไปตามตารางกำหนดการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) จำนวน 1 วัน

ตาราง 15 แสดงกำหนดการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)

วัน	เวลา	กิจกรรม	หมายเหตุ
17 มกราคม 2569	08.30 - 09.00 น.	ลงทะเบียน/รับเอกสาร	
	09.00 - 09.30 น.	ชี้แจงวัตถุประสงค์ อธิบายเป้าหมาย การสะท้อนผลและการสังเคราะห์ข้อมูล	
	09.30 - 10.30 น.	นำเสนอข้อมูลผลการดำเนินงาน	
	10.30 - 10.45 น.	พักรับประทานอาหารว่างเช้า	
	10.45 - 12.00 น.	กิจกรรมกลุ่ม: แบ่งกลุ่มอภิปรายตาม คำถามสะท้อนบทเรียน (จุดแข็ง/ ปัญหา/ ข้อเสนอแนะ)	
	12.00 - 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน	

วัน	เวลา	กิจกรรม	หมายเหตุ
	13.00 - 14.30 น.	กิจกรรมกลุ่ม: สังเคราะห์องค์ประกอบ รูปแบบ	
	14.30 - 14.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง	
	14.45 - 16.00 น.	ปรับปรุงคู่มือและเครื่องมือ	
	16.00 - 16.30 น.	สรุปผลและประเมินการประชุม แบบสอบถามความพึงพอใจ	

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล/แหล่งข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ นักพัฒนา ซึ่งเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1 จำนวน 20 คน ประกอบด้วย

- 1) ครูปฐมวัย จำนวน 10 คน
- 2) ครูวิชาการปฐมวัย จำนวน 4 คน
- 3) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน
- 4) ศึกษานิเทศก์ จำนวน 3 คน

ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เข้าร่วมครบทุกกระบวนการในระยะที่ 3

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

แบบการบันทึกสะท้อนผลแบบมีโครงสร้าง แบบพฤติกรรมการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของครูปฐมวัย (แบบกลุ่ม) และแบบสอบถามความพึงพอใจ

ขั้นที่ 3 การสังเกต รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล (Observe 3)

ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวม ตรวจสอบ และจัดระบบข้อมูลที่ได้จากการดำเนินงานในระยะที่ 1 และระยะที่ 2 รวมทั้งข้อมูลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการในระยะที่ 3 เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลการดำเนินงานตามรูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน โดยข้อมูลที่รวบรวมประกอบด้วย ผลการสะท้อนจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ผลการสังเกตพฤติกรรมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF ของครูปฐมวัย ผลการสังเกตพฤติกรรมเด็กด้านทักษะสมอง EF ข้อเสนอแนะจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ และผลการประเมินความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบและคู่มือการนิเทศแบบผสมผสาน

ข้อมูลดังกล่าวถูกนำมาจัดหมวดหมู่ วิเคราะห์ และสังเคราะห์ตามประเด็นสำคัญ ได้แก่ ความเหมาะสมของรูปแบบและคู่มือการนิเทศแบบผสมผสาน กระบวนการนิเทศ การจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF ของครูปฐมวัย พฤติกรรมทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัย ปัญหา อุปสรรค และ

ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงรูปแบบ เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการพัฒนารูปแบบและคู่มือการนิเทศแบบผสมผสานในขั้นสะท้อนผลและปรับปรุงรูปแบบต่อไป

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล/แหล่งข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครูปฐมวัย ครูวิชาการปฐมวัย ผู้บริหารสถานศึกษา และศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1 จำนวน 20 คน

แหล่งข้อมูล ได้แก่ เอกสารและหลักฐานที่ได้จากการดำเนินการวิจัยในระยะที่ 1 ระยะที่ 2 และระยะที่ 3 ประกอบด้วย แบบบันทึกสะท้อนผล แบบสังเกตพฤติกรรมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF ของครูปฐมวัย แบบสังเกตพฤติกรรมเด็กด้านทักษะสมอง EF แบบสังเกตการนิเทศแบบคลินิก แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของคู่มือการนิเทศแบบผสมผสาน และแบบสอบถามความพึงพอใจ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

1. แบบสังเกตพฤติกรรมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF ของครู
2. แบบสังเกตพฤติกรรมเด็กด้านทักษะสมอง EF
3. แบบสังเกตการนิเทศแบบคลินิก
4. แบบบันทึกการสะท้อนผลแบบมีโครงสร้าง
5. แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของคู่มือการนิเทศแบบผสมผสาน
6. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) จากแบบบันทึกสะท้อนผล ข้อเสนอแนะจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ และข้อมูลจากการสังเกต เพื่อนำมาจัดกลุ่มประเด็น สรุปสาระสำคัญ และสังเคราะห์แนวทางการปรับปรุงรูปแบบ และคู่มือการนิเทศแบบผสมผสาน สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากแบบประเมินและแบบสอบถาม ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อนำผลไปใช้ประกอบการพิจารณาความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความพึงพอใจ และแนวทางการพัฒนารูปแบบให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขั้นที่ 4 การปรับปรุงและพัฒนารูปแบบ (Reflect3)

ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากขั้นที่ 3 มาดำเนินการสะท้อนผลร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ครูปฐมวัย ครูวิชาการปฐมวัย ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ และผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้กระบวนการอภิปรายกลุ่มและการสะท้อนผลแบบมีโครงสร้าง เพื่อร่วมกันพิจารณาจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา และประเด็นที่ต้องปรับปรุงของรูปแบบและคู่มือการนิเทศแบบผสมผสาน ด้านโครงสร้าง ขั้นตอนการนิเทศ กิจกรรม เครื่องมือ และแนวทางการนำไปใช้ในบริบทสถานศึกษา

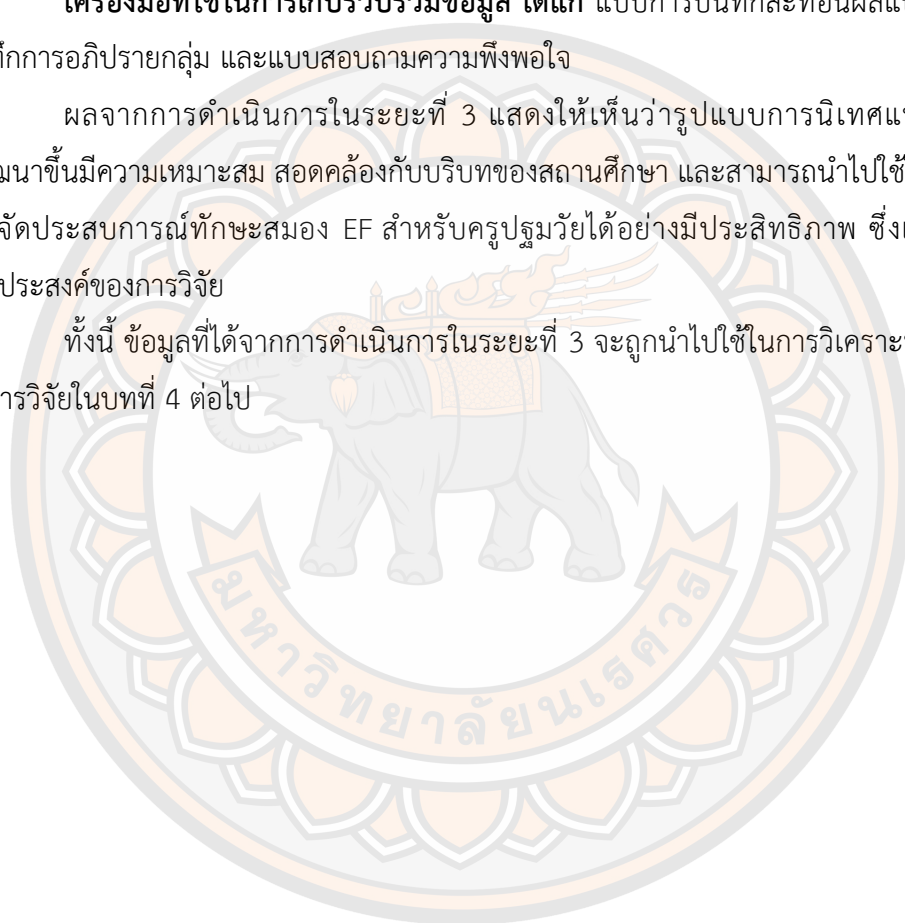
ข้อมูลที่ได้จากการสะท้อนผลถูกนำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และจัดหมวดหมู่ประเด็นสำคัญ เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนารูปแบบและคู่มือการนิเทศแบบผสมผสาน ให้มีความชัดเจน เหมาะสม และสอดคล้องกับบริบทการปฏิบัติจริง

ผลลัพธ์ของขั้นตอนนี้คือ ได้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานฉบับปรับปรุง และคู่มือการนิเทศแบบผสมผสานฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบการบันทึกสะท้อนผลแบบมีโครงสร้าง บันทึกการอภิปรายกลุ่ม และแบบสอบถามความพึงพอใจ

ผลจากการดำเนินการในระยะที่ 3 แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และสามารถนำไปใช้ในการส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นการบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ทั้งนี้ ข้อมูลที่ได้จากการดำเนินการในระยะที่ 3 จะถูกนำไปใช้ในการวิเคราะห์และนำเสนอผลการวิจัยในบทที่ 4 ต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ซึ่งดำเนินการตามวงจร PAOR ได้แก่ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Act) การสังเกต (Observe) การสะท้อนผล (Reflect) ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย

ตอนที่ 2 ผลการใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้นที่มีต่อความสามารถของครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF และพัฒนาการด้านทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 1 ผลพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย

มี 4 ข้อย่อย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พร้อมทั้งเปรียบเทียบระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์

ตาราง 16 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n = 30)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
ตำแหน่ง		
ครูปฐมวัย	18	60.00
ครูวิชาการ	8	26.67
ผู้บริหารสถานศึกษา	4	13.33
รวม	30	100.00
วุฒิการศึกษา		
ปริญญาตรี	16	53.33
ปริญญาโท	13	43.33
ปริญญาเอก	1	3.33
รวม	30	100.00
ประสบการณ์		
น้อยกว่า 5 ปี	3	10.00
5-10 ปี	11	36.67
11-15 ปี	7	23.33
มากกว่า 15 ปี	9	30.00
รวม	30	100.00

จากตาราง 16 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นครูปฐมวัย จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 รองลงมา ได้แก่ ครูวิชาการ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67 และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33

ด้านวุฒิการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 53.33 รองลงมา คือ ปริญญาโท จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 43.33 และปริญญาเอก จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.33

ด้านประสบการณ์การสอนระดับปฐมวัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์ 5-10 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 36.67 รองลงมา ได้แก่ มากกว่า 15 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 และ 11-15 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 23.33 ตามลำดับ และน้อยที่สุด คือ น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00

ตาราง 17 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันของการนิเทศแบบผสมผสาน

(n = 30)

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะสมอง EF	4.18	0.49	มาก
ด้านการสะท้อนผลและพัฒนาการจัดประสบการณ์	4.15	0.47	มาก
ด้านกระบวนการนิเทศแบบผสมผสาน	4.18	0.46	มาก
รวม	4.17	0.47	มาก

จากตาราง 17 พบว่า สภาพปัจจุบันของการนิเทศแบบผสมผสาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.47) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะสมอง EF และด้านกระบวนการนิเทศแบบผสมผสาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน ($\bar{X} = 4.18$) รองลงมา คือ ด้านการสะท้อนผลและพัฒนาการจัดประสบการณ์ ($\bar{X} = 4.15$) แสดงให้เห็นว่า การดำเนินการนิเทศแบบผสมผสานในปัจจุบันอยู่ในระดับที่ดีในทุกด้าน

ตาราง 18 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศแบบผสมผสาน

(n = 30)

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะสมอง EF	4.23	0.43	มาก
ด้านการสะท้อนผลและพัฒนาการจัดประสบการณ์	4.56	0.40	มากที่สุด
ด้านกระบวนการนิเทศแบบผสมผสาน	4.56	0.38	มากที่สุด
รวม	4.45	0.42	มากที่สุด

จากตาราง 18 พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศแบบผสมผสาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.42) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการสะท้อนผลและพัฒนาการจัดประสบการณ์ และด้านกระบวนการนิเทศแบบผสมผสาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน

(\bar{X} = 4.56) รองลงมา คือ ด้านการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะสมอง EF (\bar{X} = 4.23) สะท้อนให้เห็นถึงความคาดหวังของครูปฐมวัยที่ต้องการพัฒนาการนิเทศให้มีประสิทธิภาพในระดับสูงยิ่งขึ้น

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ พบว่า สภาพที่พึงประสงค์มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าสภาพปัจจุบัน แสดงให้เห็นว่า การนิเทศแบบผสมผสาน ยังมีช่องว่างในการพัฒนา โดยเฉพาะในด้านการสะท้อนผล การชี้แนะ และการพัฒนากระบวนการนิเทศอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผู้วิจัยได้นำผลดังกล่าวไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานให้สอดคล้องกับบริบทของครูปฐมวัยและสถานศึกษา

ตาราง 19 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศผสมผสานรายชื่อ

ที่	รายการ	สภาพปัจจุบัน (D)	สภาพที่ พึงประสงค์ (I)
1	การวางแผนจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัย	4.57	4.47
2	การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดและการควบคุมตนเอง	4.00	3.93
3	การใช้เทคนิคการตั้งคำถามกระตุ้นกระบวนการคิดของเด็ก	4.17	4.53
4	การสังเกตและประเมินพฤติกรรม EF ของเด็กในกิจกรรม	4.00	3.97
5	การจัดกิจกรรมผ่านการเล่นเพื่อส่งเสริมทักษะสมอง EF	4.37	4.53
6	การบูรณาการทักษะสมอง EF ในหน่วยการเรียนรู้	4.00	3.97
7	การสะท้อนผลการจัดประสบการณ์ร่วมกับผู้นิเทศ	4.27	4.57
8	การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนครูเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรม EF	4.23	4.80
9	การนำผลการนิเทศมาปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์	3.97	4.00

ที่	รายการ	สภาพปัจจุบัน (D)	สภาพที่ พึงประสงค์ (I)
10	การบันทึกและวิเคราะห์ผลการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะสมอง EF	4.13	4.87
11	การนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching) เพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	3.67	4.90
12	การนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) เพื่อปรับปรุงการสอน	4.07	4.83
13	การใช้เทคโนโลยีเพื่อช่วยในการนิเทศและติดตามผล	4.57	4.57
14	การได้รับแรงจูงใจและกำลังใจจากผู้นิเทศ	4.47	4.43
15	การติดตามผลการพัฒนาการจัดประสบการณ์หลังการนิเทศ	4.00	4.27
16	การให้ข้อเสนอแนะเชิงสร้างสรรค์จากผู้นิเทศ	4.33	4.37
	รวม	4.17	4.45

จากตาราง 19 พบว่า เมื่อพิจารณารายชื่อ สภาพที่พึงประสงค์โดยภาพรวม ($\bar{X} = 4.45$) สูงกว่าสภาพปัจจุบัน ($\bar{X} = 4.17$) แสดงให้เห็นว่า แม้การดำเนินงานในปัจจุบันอยู่ในระดับค่อนข้างสูง แต่ยังมี **บางประเด็นที่มีแนวโน้มควรได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม** โดยเฉพาะรายการที่มีค่าสภาพที่พึงประสงค์สูงกว่าสภาพปัจจุบันอย่างชัดเจน ได้แก่ การนิเทศแบบชี้แนะเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การบันทึกและวิเคราะห์ผลการจัดกิจกรรม การนิเทศแบบคลินิก และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

ในขณะเดียวกัน พบว่า มีบางรายการที่สภาพปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าสภาพที่พึงประสงค์ เช่น การวางแผนจัดประสบการณ์ การออกแบบกิจกรรม การสังเกตและประเมินพฤติกรรม EF และการได้รับแรงจูงใจจากผู้นิเทศ ซึ่งอาจสะท้อนให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม มีการรับรู้ต่อการปฏิบัติในปัจจุบันในระดับสูงอยู่แล้ว หรือมีความคาดหวังต่อการพัฒนาในประเด็นดังกล่าว ไม่แตกต่างจากสภาพที่เป็นอยู่มากนัก

เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า รายการที่มีความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์มากที่สุด ได้แก่ การนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching Supervision) เพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รองลงมา ได้แก่ การบันทึกและวิเคราะห์ผลการจัดกิจกรรม และการนิเทศแบบคลินิก ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ประเด็นดังกล่าว เป็นจุดที่ควรได้รับการพัฒนาเป็นลำดับสำคัญ

ดังนั้น ผลการวิเคราะห์รายข้อจึงเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการกำหนดแนวทางการพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน โดยมุ่งเน้นการเสริมสร้างกระบวนการนิเทศแบบชี้แนะ การพัฒนาการนิเทศแบบคลินิก และการส่งเสริมการสะท้อนผลอย่างเป็นระบบ

ตาราง 20 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศผสมผสานรายด้าน

รายการ	สภาพปัจจุบัน (D)	สภาพที่พึงประสงค์ (I)
ด้านการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF	4.18	4.23
ด้านการสะท้อนผลและการพัฒนา การจัดประสบการณ์	4.15	4.56
ด้านกระบวนการนิเทศแบบผสมผสาน	4.18	4.56
รวม	4.17	4.45

จากตาราง 20 พบว่า ทุกด้านมีค่าสภาพที่พึงประสงค์สูงกว่าสภาพปัจจุบัน แสดงให้เห็นว่าการนิเทศแบบผสมผสานยังมีช่องว่างในการพัฒนาในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการสะท้อนผลและการพัฒนาการจัดประสบการณ์ และด้านกระบวนการนิเทศแบบผสมผสาน ซึ่งมีความแตกต่างค่อนข้างสูงกว่าด้านอื่น สะท้อนถึงความจำเป็นในการพัฒนาในสองด้านดังกล่าวอย่างชัดเจน

เมื่อพิจารณาในภาพรวม สามารถจัดลำดับความสำคัญในการพัฒนาได้ ดังนี้

ลำดับที่ 1 ด้านการสะท้อนผลและการพัฒนาการจัดประสบการณ์

ลำดับที่ 2 ด้านกระบวนการนิเทศแบบผสมผสาน

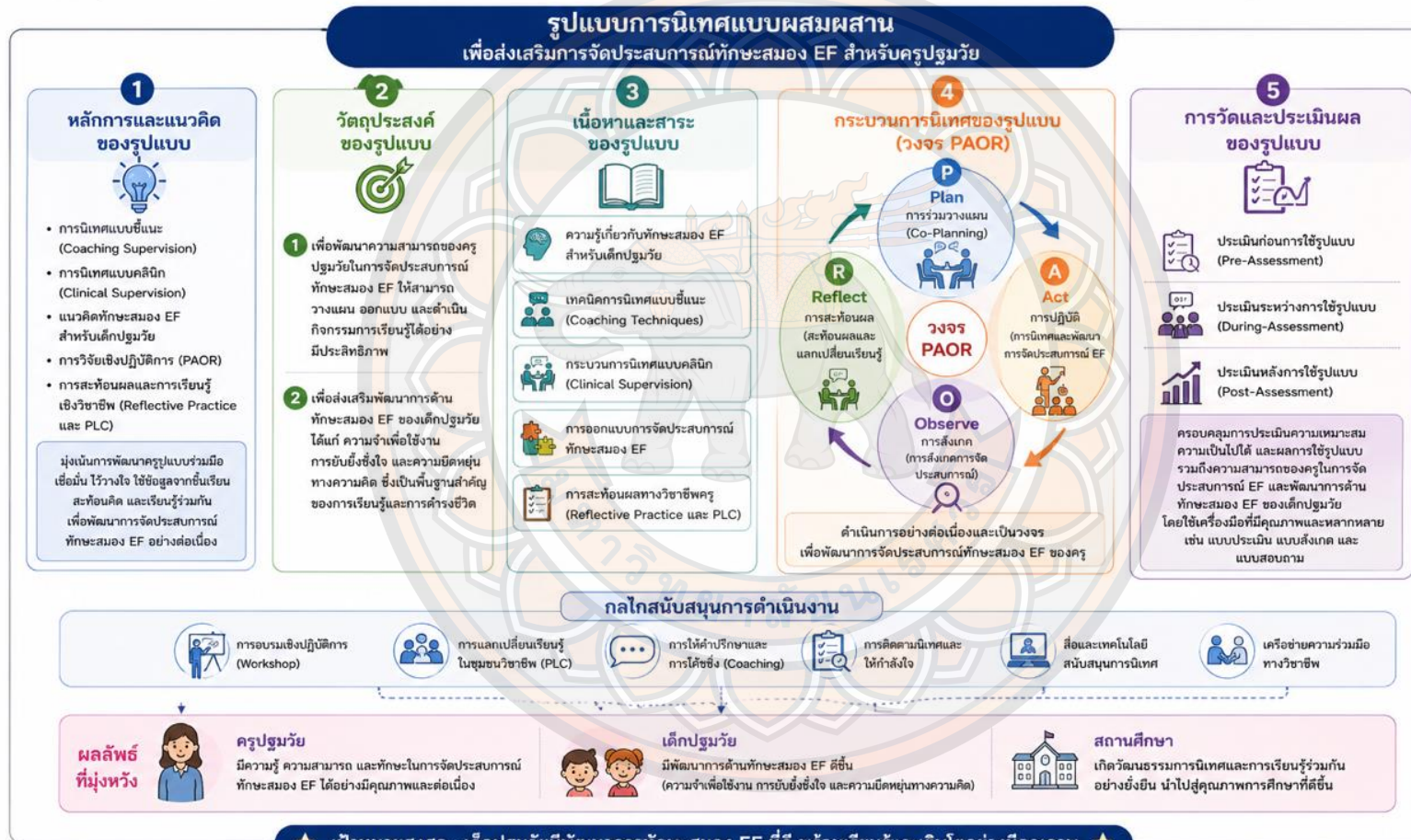
ลำดับที่ 3 ด้านการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF

แม้ว่าครูปฐมวัยจะมีความสามารถในการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF อยู่ในระดับมากแล้ว แต่ในด้านกระบวนการนิเทศและการสะท้อนผลยังคงมีช่องว่างที่ควรได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม ดังนั้น จึงจำเป็นต้องพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างกลไกสนับสนุนการพัฒนาการจัดประสบการณ์ EF ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศ

จากการศึกษาและพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบสำคัญของรูปแบบออกเป็น 5 ส่วนหลัก โดยมีรายละเอียดผลการดำเนินงาน ดังนี้

รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย
 บูรณาการการนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching Supervision) และการนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) ภายใต้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (PAOR)

ภาพ 8 รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย

1. ด้านหลักการและแนวคิดของรูปแบบ รูปแบบนี้ใช้การบูรณาการแนวคิดการนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching Supervision) ร่วมกับการนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) โดยมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะสมอง EF ผ่านกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (PAOR) และส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อให้เกิดการสะท้อนผลอย่างเป็นระบบ

2. ด้านวัตถุประสงค์ของรูปแบบ มีเป้าหมายสำคัญเพื่อยกระดับความสามารถของครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ช่วยกระตุ้นทักษะสมอง EF และมุ่งเน้นให้เกิดผลลัพธ์โดยตรงต่อการพัฒนาการด้านทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัย

3. ด้านเนื้อหาและสาระของรูปแบบ ครอบคลุมความรู้เชิงลึกเกี่ยวกับทักษะสมอง EF เทคนิคและกระบวนการนิเทศทั้งแบบชี้แนะและแบบคลินิก รวมถึงการออกแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับการพัฒนาสมอง และกระบวนการสะท้อนผลการปฏิบัติงาน

4. ด้านกระบวนการนิเทศของรูปแบบ กำหนดขั้นตอนการดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน 4 ขั้นตอน ได้แก่ การร่วมวางแผน (Co-planning) การสังเกต (Observation) การสะท้อนผล (Reflection) และการติดตามพัฒนา (Follow-up) ซึ่งทั้ง 4 ขั้นตอนนี้ มีความสอดคล้องและขับเคลื่อนตามวงจร PAOR อย่างต่อเนื่อง

5. ด้านการวัดและประเมินผลของรูปแบบ ใช้วิธีการประเมินแบบรอบด้าน ทั้งก่อนระหว่าง และหลังการใช้รูปแบบ โดยพิจารณาจากความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความสามารถของครู รวมถึงประเมินพัฒนาการ EF ของเด็กปฐมวัยผ่านเครื่องมือที่หลากหลาย อาทิ แบบประเมินแบบสังเกต และแบบสอบถาม

โดยสรุป รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 5 องค์ประกอบสำคัญที่มีความเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ โดยมีกระบวนการนิเทศตามวงจร PAOR เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อน เพื่อส่งเสริมให้ครูปฐมวัยมีความสามารถในการจัดประสบการณ์ และนำไปสู่การพัฒนาทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบและพัฒนาคู่มือการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง (Executive Functions: EF) สำหรับครูปฐมวัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการนิเทศและพัฒนาครูให้สามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริม EF ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเนื้อหาภายในคู่มือประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญ แนวคิดและหลักการของรูปแบบ ขั้นตอนการดำเนินงาน เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศ และแนวทางการติดตามและประเมินผล ทั้งนี้ การพัฒนาคู่มือได้คำนึงถึงความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ความเป็นไปได้

ในการนำไปใช้จริง และความสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของ
ครูปฐมวัย

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้นำร่างรูปแบบและคู่มือการนิเทศแบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้น
ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 5 ส่วน ได้แก่

- 1) หลักการและแนวคิดของรูปแบบ
- 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ
- 3) เนื้อหาและสาระของรูปแบบ
- 4) กระบวนการนิเทศของรูปแบบ
- 5) การวัดและประเมินผลของรูปแบบ

เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหา
ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ เพื่อนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงและพัฒนา
รูปแบบและคู่มือให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของคู่มือการนิเทศแบบผสมผสาน พบว่า ค่าดัชนี
ความสอดคล้อง (IOC) ของทุกรายการมีค่าเท่ากับ 1.00 และมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 1.00 แสดงให้เห็น
ว่า รายการประเมินมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยและหลักการทางวิชาการ
ในระดับสูง ทั้งนี้ ผลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน
อย่างเห็นอกเห็นใจว่าคู่มือมีความเหมาะสม ครบคลุม และสอดคล้องกับองค์ประกอบของรูปแบบอย่าง
ชัดเจน อีกทั้งยังบ่งชี้ว่าคู่มือที่พัฒนาขึ้นมีความถูกต้องเชิงเนื้อหา และสามารถนำไปใช้ในการนิเทศ
เพื่อพัฒนาการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัยได้อย่างเหมาะสม

**ตาราง 21 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเหมาะสมของคู่มือการนิเทศ
แบบผสมผสาน**

(n=5)

ข้อ	รายการประเมิน	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1	วัตถุประสงค์ของคู่มือมีความชัดเจน	4.80	0.45	มากที่สุด
2	เนื้อหามีความเหมาะสมกับบริบท ครูปฐมวัย	4.60	0.55	มากที่สุด
3	กระบวนการนิเทศมีความเป็นระบบ	4.80	0.45	มากที่สุด
รวม		4.73	0.48	มากที่สุด

จากตาราง 21 ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.48)

เมื่อพิจารณาเป็นรายรายการ พบว่า วัตถุประสงค์ของคู่มือมีความชัดเจน และกระบวนการนิเทศมีความเป็นระบบ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.45) รองลงมา คือ เนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับบริบทครูปฐมวัย ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.55)

ผลการประเมินดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า คู่มือที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมในทุกองค์ประกอบ ทั้งด้านวัตถุประสงค์ เนื้อหา และกระบวนการนิเทศ โดยเฉพาะในด้านความชัดเจนของวัตถุประสงค์และความเป็นระบบของกระบวนการนิเทศซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูง ทั้งนี้ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่อยู่ในระดับต่ำ แสดงถึงความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในระดับสูง จึงสามารถสรุปได้ว่าคู่มือการนิเทศแบบผสมผสานมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด และสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF ของครูปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตาราง 22 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเป็นไปได้ของคู่มือการนิเทศแบบผสมผสาน

(n = 5)				
ข้อ	รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	คู่มือสามารถนำไปใช้จริงในบริบทโรงเรียน	4.60	0.55	มากที่สุด
2	คู่มือมีศักยภาพในการขยายผล	4.80	0.45	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม		4.70	0.50	มากที่สุด

จากตาราง 22 ผลการประเมินความเป็นไปได้ของคู่มือการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายรายการ พบว่า คู่มือมีศักยภาพในการขยายผล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.45) รองลงมา คือ คู่มือสามารถนำไปใช้จริงในบริบทโรงเรียน ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.55)

ผลการประเมินดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า คู่มือที่พัฒนาขึ้นมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริงในสถานศึกษา และมีศักยภาพในการขยายผลไปสู่บริบทอื่นได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่อยู่ในระดับต่ำสะท้อนให้เห็นถึงความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในระดับสูงเช่นเดียวกัน

โดยสรุป ผลการตรวจสอบทั้งด้านความตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ แสดงให้เห็นว่า รูปแบบและคู่มือการนิเทศแบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพในระดับสูง มีความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา และมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริง ตลอดจนสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ผลการปรับปรุงและพัฒนาารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน ฉบับสมบูรณ์

ผู้วิจัยได้นำผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบและคู่มือการนิเทศแบบผสมผสาน รวมทั้งข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ และข้อมูลที่ได้จากกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาารูปแบบให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพในบริบทของสถานศึกษา

จากการสนทนาสะท้อนผลร่วมกันภายหลังการดำเนินกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) และผลการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้และการมีส่วนร่วม พบว่า ผู้เข้าร่วมกระบวนการวิจัยมีความคิดเห็นที่สะท้อนถึงประเด็นสำคัญที่นำไปสู่การปรับปรุงรูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานในองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้

ตัวอย่างความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมการสะท้อนผล

“การประชุมเชิงปฏิบัติการครั้งนี้ทำให้มองเห็นแนวทางในการสนับสนุนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นทักษะสมอง EF ได้ชัดเจนมากขึ้น และสามารถนำไปใช้กำหนดทิศทางพัฒนาครูในสถานศึกษาได้อย่างเป็นระบบ”

(ผู้บริหารสถานศึกษา)

“กระบวนการนิเทศแบบผสมผสานช่วยให้การนิเทศมีความเป็นกัลยาณมิตร เน้นการพัฒนามากกว่าการตรวจสอบ ทำให้ครูเปิดใจแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสะท้อนผลได้มากขึ้น”

(ศึกษานิเทศก์)

“การทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างครู ผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์ ทำให้เห็นแนวทางในการออกแบบกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับทักษะสมอง EF ได้ชัดเจนขึ้น และสามารถนำไปใช้ได้จริง”

(ครูวิชาการปฐมวัย)

“การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นช่วยให้เกิดแนวคิดใหม่ ๆ ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้”

(ครูวิชาการปฐมวัย)

“กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ทำให้ได้เรียนรู้วิธีการตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นการคิดของเด็ก และเห็นแนวทางในการจัดกิจกรรมผ่านการเล่นที่ช่วยพัฒนาทักษะสมอง EF ได้ดีขึ้น”
(ครูปฐมวัย)

จากความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมดังกล่าว สะท้อนให้เห็นภาพรวมว่า การดำเนินกิจกรรมยังมีประเด็นที่ควรพัฒนาในด้านความชัดเจนของวัตถุประสงค์ ความเป็นระบบของกระบวนการนิเทศ ความครบถ้วนของคู่มือและเครื่องมือ รวมถึงความชัดเจนของบทบาทผู้เกี่ยวข้อง ผลการสะท้อนดังกล่าว ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เป็นประเด็นสำคัญที่นำไปสู่การปรับปรุงรูปแบบ ได้แก่

- 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ของรูปแบบให้มีความชัดเจน
- 2) การพัฒนากระบวนการนิเทศให้เป็นระบบ
- 3) การปรับปรุงคู่มือการนิเทศให้มีรายละเอียดที่สามารถนำไปใช้ได้จริง
- 4) การพัฒนาเครื่องมือให้สอดคล้องกับกระบวนการนิเทศ
- 5) การกำหนดบทบาทของผู้เกี่ยวข้องให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น

จากนั้นผู้วิจัยได้นำประเด็นดังกล่าวมาวิเคราะห์และปรับปรุงรูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน ซึ่งสามารถสรุปได้ดังตาราง 23

ตาราง 23 สรุปประเด็นการปรับปรุงรูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานหลังการสะท้อนผล

ประเด็นที่ปรับปรุง	ก่อนปรับปรุง	หลังปรับปรุง
วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	การกำหนดวัตถุประสงค์ยังมีลักษณะกว้าง	ปรับให้มีความชัดเจน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถของครูในการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF และส่งผลต่อการพัฒนาการของเด็ก
กระบวนการนิเทศ	ขั้นตอนการดำเนินงานยังขาดความชัดเจน	กำหนดกระบวนการนิเทศเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ การร่วมวางแผน (Co-planning) การสังเกต (Observation) การสะท้อนผล (Reflection) และการติดตามพัฒนา (Follow-up)
คู่มือการนิเทศ	รายละเอียดกิจกรรมและแนวทางการใช้ยังไม่สมบูรณ์	เพิ่มรายละเอียดการใช้คู่มือ แนวทางการดำเนินกิจกรรม เครื่องมือ และบทบาทของผู้เกี่ยวข้อง

ประเด็นที่ปรับปรุง	ก่อนปรับปรุง	หลังปรับปรุง
เครื่องมือประกอบ	เครื่องมือยังไม่สอดคล้องกับกระบวนการนิเทศ	ปรับเครื่องมือให้สอดคล้องกับแต่ละขั้นตอนของกระบวนการนิเทศ
แนวทางนำไปใช้	ยังไม่ระบุบทบาทของผู้เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน	กำหนดบทบาทของผู้นิเทศ ครู ผู้บริหาร และครูวิชาการอย่างชัดเจน

จากการปรับปรุงดังกล่าว รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานฉบับสมบูรณ์ มีลักษณะเป็นรูปแบบการนิเทศที่บูรณาการแนวทางการนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching Supervision) และการนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) ร่วมกับแนวทางการพัฒนาทักษะสมอง (Executive Functions: EF) สำหรับเด็กปฐมวัย โดยกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบอย่างชัดเจน 5 ด้าน ได้แก่ 1) หลักการและแนวคิดของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) เนื้อหาและสาระของรูปแบบ 4) กระบวนการนิเทศของรูปแบบ และ 5) การวัดและประเมินผลของรูปแบบ

ทั้งนี้ กระบวนการนิเทศของรูปแบบถูกพัฒนาให้มีความเป็นระบบ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ การร่วมวางแผน (Co-planning) การสังเกตการจัดประสบการณ์ (Observation) การสะท้อนผล (Reflection) และการติดตามพัฒนา (Follow-up) ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ และเอื้อต่อการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ รูปแบบยังมีคู่มือและเครื่องมือประกอบที่มีความชัดเจน ครอบคลุม และสอดคล้องกับแต่ละขั้นตอนของกระบวนการนิเทศ รวมทั้ง กำหนดบทบาทของผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้นิเทศ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และครูวิชาการไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 ผลการใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้นที่มีต่อความสามารถของครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF และพัฒนาการด้านทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัย

มี 3 ข้อย่อย ดังนี้

ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมาย โดยดำเนินการตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (PAOR) จำนวน 3 ระยะ และเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบในด้านความสามารถของครูปฐมวัย และพัฒนาการทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัย รวมทั้งความพึงพอใจต่อรูปแบบ โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. ผลการพัฒนาความสามารถของครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF

ภายหลังจากผู้วิจัยได้นำรูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานไปทดลองใช้กับครูปฐมวัย ในสถานศึกษา โดยดำเนินการตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research: PAOR) ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Act) การสังเกต (Observe) และการสะท้อนผล (Reflect) อย่างเป็นระบบ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาในกระบวนการนิเทศและความสามารถของครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประเมินความสามารถของครูปฐมวัยผ่านกระบวนการนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) ซึ่งครอบคลุมขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ การประชุมก่อนสอน การสังเกตการสอน การวิเคราะห์ข้อมูล การประชุมหลังสอน และการติดตามและพัฒนา โดยดำเนินการประเมินทั้งก่อนและหลังการใช้รูปแบบ เพื่อเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของกระบวนการนิเทศและสะท้อนถึงพัฒนาการของครูในการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ นำเสนอในรูปแบบค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยแสดงผลจำแนกตามห้องเรียน และเปรียบเทียบก่อนและหลังการทดลอง เพื่อให้เห็นแนวโน้มของการพัฒนาอย่างชัดเจน ดังรายละเอียดในตารางถัดไป

ตาราง 24 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของกระบวนการนิเทศแบบคลินิกก่อนการทดลอง ห้องเรียน 1

กระบวนการนิเทศแบบคลินิก	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. การประชุมก่อนสอน	2.80	0.50	ปานกลาง
2. การสังเกตการสอน	3.00	0.45	ปานกลาง
3. การวิเคราะห์ข้อมูล	3.10	0.50	ปานกลาง
4. การประชุมหลังสอน	3.00	0.55	ปานกลาง
5. การติดตามและพัฒนา	2.25	0.60	น้อย
ค่าเฉลี่ยรวม	2.83	0.52	ปานกลาง

จากตาราง 24 พบว่า กระบวนการนิเทศแบบคลินิกในห้องเรียน 1 ก่อนการทดลอง มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.83 (S.D. = 0.52) อยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า การดำเนินการนิเทศแบบคลินิกในภาพรวมยังอยู่ในระดับที่ต้องพัฒนา

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.10$) รองลงมา คือ การสังเกตการสอน และการประชุมหลังสอน ($\bar{X} = 3.00$) แสดงให้เห็นว่า ครูและผู้นิเทศสามารถดำเนินการในขั้นตอนการสังเกตและวิเคราะห์ข้อมูลได้ในระดับหนึ่ง

ส่วนด้านการติดตามและพัฒนา มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 2.25$) อยู่ในระดับน้อย สะท้อนให้เห็นว่า การวางแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่องและการติดตามผลยังไม่ชัดเจน

ผลการศึกษาดังกล่าวจึงเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญก่อนการทดลอง (Baseline) สำหรับใช้เปรียบเทียบกับผลหลังการทดลอง เพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานต่อไป

ตาราง 25 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของกระบวนการนิเทศแบบคลินิกก่อนการทดลอง ห้องเรียน 2

กระบวนการนิเทศแบบคลินิก	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. การประชุมก่อนสอน	2.75	0.55	ปานกลาง
2. การสังเกตการสอน	3.00	0.50	ปานกลาง
3. การวิเคราะห์ข้อมูล	3.00	0.55	ปานกลาง
4. การประชุมหลังสอน	2.75	0.50	ปานกลาง
5. การติดตามและพัฒนา	2.25	0.65	น้อย
ค่าเฉลี่ยรวม	2.75	0.55	ปานกลาง

จากตาราง 25 พบว่า กระบวนการนิเทศแบบคลินิกในห้องเรียนที่ 2 ก่อนการทดลอง มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.75 (S.D. = 0.55) อยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า การดำเนินการนิเทศในภาพรวมยังอยู่ในระดับที่ต้องพัฒนา

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การประชุมก่อนสอน การสังเกตการสอน การวิเคราะห์ข้อมูล และการประชุมหลังสอน สะท้อนให้เห็นว่าการดำเนินการนิเทศในแต่ละขั้นตอนยังอยู่ในระดับพื้นฐาน

ยกเว้นด้านการติดตามและพัฒนา ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 2.25$) อยู่ในระดับน้อย แสดงให้เห็นว่า การติดตามผลและการพัฒนาอย่างต่อเนื่องยังไม่ชัดเจน

ผลการศึกษานี้จึงเป็นข้อมูลพื้นฐานก่อนการทดลอง (Baseline) สำหรับใช้เปรียบเทียบกับผลหลังการทดลอง เพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานต่อไป

ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับห้องเรียน 1 พบว่า แนวโน้มของผลการประเมินมีลักษณะใกล้เคียงกัน

ตาราง 26 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของกระบวนการนิเทศแบบคลินิกก่อนการทดลอง (รวม 2 ห้องเรียน)

กระบวนการนิเทศแบบคลินิก	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. การประชุมก่อนสอน	2.78	0.52	ปานกลาง
2. การสังเกตการสอน	3.00	0.47	ปานกลาง
3. การวิเคราะห์ข้อมูล	3.05	0.52	ปานกลาง
4. การประชุมหลังสอน	2.88	0.52	ปานกลาง
5. การติดตามและพัฒนา	2.25	0.62	น้อย
ค่าเฉลี่ยรวม	2.79	0.53	ปานกลาง

จากตาราง 26 พบว่า กระบวนการนิเทศแบบคลินิกก่อนการทดลอง (รวม 2 ห้องเรียน) มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.79 (S.D. = 0.53) อยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า การดำเนินการนิเทศในภาพรวมยังอยู่ในระดับที่ต้องพัฒนา

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล ($\bar{X} = 3.05$) และการสังเกตการสอน ($\bar{X} = 3.00$) มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น แสดงให้เห็นว่า ครูและผู้นิเทศสามารถดำเนินการในขั้นตอนการสังเกตและวิเคราะห์ข้อมูลได้ในระดับหนึ่ง

ขณะที่ด้านการติดตามและพัฒนา มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 2.25$) อยู่ในระดับน้อย สะท้อนให้เห็นว่า การติดตามผลและการพัฒนาอย่างต่อเนื่องยังไม่ชัดเจน

ทั้งนี้ ผลการศึกษาดังกล่าวเป็นข้อมูลพื้นฐานก่อนการทดลอง (Baseline) สำหรับใช้เปรียบเทียบกับผลหลังการทดลอง เพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานต่อไป โดยเฉพาะในขั้นตอนการติดตามและพัฒนา ซึ่งปรากฏเป็นจุดอ่อนร่วมกันของทั้งสองห้องเรียน

ตาราง 27 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของกระบวนการนิเทศแบบคลินิกหลังการทดลอง ห้องเรียน 1

กระบวนการนิเทศแบบคลินิก	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. การประชุมก่อนสอน	3.58	0.49	มาก
2. การสังเกตการสอน	4.17	0.37	มาก
3. การวิเคราะห์ข้อมูล	4.50	0.50	มาก
4. การประชุมหลังสอน	4.33	0.58	มาก
5. การติดตามและพัฒนา	3.50	0.71	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	4.02	0.53	มาก

จากตาราง 28 พบว่า กระบวนการนิเทศแบบคลินิกในห้องเรียน 1 หลังการทดลอง มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.02 (S.D. = 0.53) อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า การดำเนินการนิเทศแบบคลินิกมีการพัฒนาเพิ่มขึ้นจากก่อนการทดลอง

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.50$) รองลงมา คือ การประชุมหลังสอน ($\bar{X} = 4.33$) และการสังเกตการสอน ($\bar{X} = 4.17$) แสดงให้เห็นว่า กระบวนการสะท้อนผล การวิเคราะห์ข้อมูล และการให้ข้อมูลย้อนกลับมีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ขณะที่ด้านการติดตามและพัฒนา มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ($\bar{X} = 3.50$) อยู่ในระดับปานกลาง สะท้อนให้เห็นว่า ยังควรส่งเสริมความต่อเนื่องในการติดตามผลและการพัฒนาเพิ่มเติม

เมื่อเปรียบเทียบกับผลก่อนการทดลอง พบว่า ค่าเฉลี่ยในทุกด้านมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน แสดงให้เห็นว่า การใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานสามารถส่งเสริมการพัฒนากระบวนการนิเทศแบบคลินิกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตาราง 28 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของกระบวนการนิเทศแบบคลินิกหลังการทดลอง ห้องเรียน 2

กระบวนการนิเทศแบบคลินิก	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. การประชุมก่อนสอน	3.50	0.58	ปานกลาง
2. การสังเกตการสอน	4.00	0.58	มาก
3. การวิเคราะห์ข้อมูล	4.42	0.58	มาก
4. การประชุมหลังสอน	4.75	0.50	มากที่สุด
5. การติดตามและพัฒนา	4.00	0.00	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.13	0.45	มาก

จากตาราง 28 พบว่า กระบวนการนิเทศแบบคลินิกในห้องเรียนที่ 2 หลังการทดลอง มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.13 (S.D. = 0.45) อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า การดำเนินการนิเทศมีการพัฒนาอย่างชัดเจนเมื่อเทียบกับก่อนการทดลอง

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การประชุมหลังสอนมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.75$) อยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนถึงความเข้มแข็งของกระบวนการให้ข้อมูลย้อนกลับและการสะท้อนคิดร่วมกัน รองลงมา คือ การวิเคราะห์ข้อมูล ($\bar{X} = 4.42$) และการสังเกตการสอน ($\bar{X} = 4.00$) ขณะที่ด้านการติดตามและพัฒนา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) โดยมีค่า S.D. เท่ากับ 0.00 แสดงให้เห็นว่า ผู้ประเมินมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในระดับเดียวกันในประเด็นดังกล่าว

โดยภาพรวม ทุกด้านมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากขึ้นไป สะท้อนให้เห็นว่า กระบวนการนิเทศแบบคลินิกในห้องเรียนที่ 2 มีความเป็นระบบและมีประสิทธิภาพมากขึ้นภายหลังการทดลอง

เมื่อเปรียบเทียบกับผลก่อนการทดลอง พบว่า ค่าเฉลี่ยในทุกด้านมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน โดยเฉพาะด้านการติดตามและพัฒนา ซึ่งมีการพัฒนาจากระดับน้อยเป็นระดับมาก แสดงให้เห็นถึงประสิทธิผลของรูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานในการยกระดับกระบวนการนิเทศแบบคลินิก

ตาราง 29 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของกระบวนการการนิเทศแบบคลินิกหลังทดลอง (รวม 2 ห้องเรียน)

กระบวนการนิเทศแบบคลินิก	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. การประชุมก่อนสอน	3.54	0.53	มาก
2. การสังเกตการสอน	4.08	0.47	มาก
3. การวิเคราะห์ข้อมูล	4.46	0.54	มาก
4. การประชุมหลังสอน	4.54	0.54	มากที่สุด
5. การติดตามและพัฒนา	3.75	0.36	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.07	0.48	มาก

จากตาราง 29 พบว่า กระบวนการนิเทศแบบคลินิกหลังการทดลอง (รวม 2 ห้องเรียน) มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.07 (S.D. = 0.48) อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า การดำเนินการนิเทศแบบคลินิกภายหลังการใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานมีประสิทธิภาพและมีการพัฒนาอย่างชัดเจน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การประชุมหลังสอนมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.54$) รองลงมา คือ การวิเคราะห์ข้อมูล ($\bar{X} = 4.46$) และการสังเกตการสอน ($\bar{X} = 4.08$) สะท้อนให้เห็นว่า กระบวนการสะท้อนผล การวิเคราะห์ข้อมูล และการให้ข้อมูลย้อนกลับเชิงสร้างสรรค์มีความเข้มแข็ง และเป็นระบบมากขึ้น ขณะที่ด้านการติดตามและพัฒนา มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ($\bar{X} = 3.75$) แม้อยู่ในระดับมาก แต่ยังเป็นประเด็นที่ควรได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม โดยเฉพาะการสร้างความต่อเนื่องในการติดตามผลและการนำผลการนิเทศไปใช้ปรับปรุงการจัดประสบการณ์

เมื่อเปรียบเทียบกับผลก่อนการทดลอง พบว่า ค่าเฉลี่ยในทุกด้านมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน แสดงให้เห็นว่า รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานสามารถยกระดับกระบวนการนิเทศแบบคลินิกได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลต่อการพัฒนาการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF ของครูปฐมวัยได้อย่างเป็นรูปธรรม

ตาราง 30 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกระบวนการนิเทศแบบคลินิกก่อนและหลังการทดลอง (รวม 2 ห้องเรียน)

กระบวนการนิเทศแบบคลินิก	ก่อนทดลอง (\bar{X})	หลังทดลอง (\bar{X})	แนวโน้ม
1. การประชุมก่อนสอน	2.78	3.54	เพิ่มขึ้น
2. การสังเกตการสอน	3.00	4.08	เพิ่มขึ้น
3. การวิเคราะห์ข้อมูล	3.05	4.46	เพิ่มขึ้น
4. การประชุมหลังสอน	2.88	4.54	เพิ่มขึ้น
5. การติดตามและพัฒนา	2.25	3.75	เพิ่มขึ้น
ค่าเฉลี่ยรวม	2.81	4.07	เพิ่มขึ้น

จากตาราง 30 พบว่า ค่าเฉลี่ยของกระบวนการนิเทศแบบคลินิกหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองในทุกด้าน แสดงให้เห็นว่า การใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานสามารถพัฒนากระบวนการนิเทศแบบคลินิกได้อย่างชัดเจน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การประชุมหลังสอนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.54$) รองลงมา ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูล ($\bar{X} = 4.46$) และการสังเกตการสอน ($\bar{X} = 4.08$) สะท้อนให้เห็นว่า กระบวนการสะท้อนคิด การวิเคราะห์ข้อมูล และการให้ข้อมูลย้อนกลับเชิงสร้างสรรค์ มีความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ขณะที่ด้านการติดตามและพัฒนา แม้มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก 2.25 เป็น 3.75 แต่ยังมีค่าต่ำกว่าด้านอื่น แสดงให้เห็นว่า ควรส่งเสริมความต่อเนื่องในการติดตามผลและการพัฒนาเพิ่มเติมในระยะต่อไป

โดยภาพรวม ค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก 2.81 เป็น 4.07 อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานมีประสิทธิภาพในการยกระดับกระบวนการนิเทศแบบคลินิกของครูปฐมวัยได้อย่างเป็นรูปธรรม

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาผลการดำเนินงานตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (PAOR) ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Act) การสังเกต (Observe) และการสะท้อนผล (Reflect) พบว่า การเปลี่ยนแปลงของกระบวนการนิเทศแบบคลินิกที่ปรากฏในตารางข้างต้น สะท้อนถึงพัฒนาการของครูปฐมวัยและผู้นิเทศอย่างเป็นระบบ

ทั้งนี้ จากการสะท้อนผลของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง พบว่า

“การร่วมวางแผนกับผู้นิเทศช่วยให้เห็นแนวทางการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF ชัดเจนขึ้น และสามารถกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ของเด็กได้เป็นรูปธรรมมากขึ้น”

ครูห้องเรียน1 และครูห้องเรียน 2

“การได้รับข้อเสนอแนะจากผู้นิเทศในลักษณะชี้แนะ ทำให้ไม่รู้สึกถูกประเมิน แต่เป็นการเรียนรู้ร่วมกัน”

ครูห้องเรียน 1

“สามารถปรับกิจกรรมระหว่างการสอนได้มากขึ้นตามพฤติกรรมของเด็ก มีความมั่นใจในการจัดกิจกรรมและกล้าลองใช้วิธีการใหม่ ๆ มากขึ้น”

ครูห้องเรียน 2

“สามารถเก็บข้อมูลพฤติกรรมของครูและเด็กได้ชัดเจนมากขึ้น และนำข้อมูลไปใช้วิเคราะห์ร่วมกับครูได้อย่างเป็นระบบ”

ผู้นิเทศ

การเลือกใช้ห้องเรียนจำนวน 2 ห้องเรียน เนื่องจากเป็นห้องเรียนต้นแบบด้านการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF ซึ่งมีความพร้อมในการพัฒนาและสามารถสะท้อนผลการใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานได้อย่างชัดเจน อีกทั้งยังเหมาะสมต่อการศึกษาเชิงลึกในบริบทจริงของการจัดการเรียนรู้ระดับปฐมวัย

2. ผลการพัฒนาทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัย

ภายหลังจากผู้วิจัยได้นำรูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับครูปฐมวัยในสถานศึกษา โดยดำเนินการตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research: PAOR) ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ การสังเกต และการสะท้อนผล ส่งผลให้เกิดการพัฒนาทั้งในระดับครูผู้สอนและผู้เรียน

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประเมินพัฒนาการด้านทักษะสมอง (Executive Functions: EF) ของเด็กปฐมวัย โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมที่ครอบคลุม 3 กลุ่มทักษะ ได้แก่ กลุ่มทักษะพื้นฐาน กลุ่มทักษะกำกับตนเอง และกลุ่มทักษะปฏิบัติ ทั้งก่อนและหลังการทดลอง เพื่อเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมที่สะท้อนความสามารถในการคิด การควบคุมตนเอง และการจัดการตนเองของเด็ก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ ผู้วิจัยนำเสนอในลักษณะของค่าเฉลี่ยและการแปรผลตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยแสดงผลจำแนกตามห้องเรียน และเปรียบเทียบก่อนและหลังการทดลอง เพื่อให้เห็นแนวโน้มของการพัฒนาทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัยที่เกิดขึ้น จากการใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานอย่างชัดเจน ดังรายละเอียดในตารางถัดไป

ตาราง 31 แสดงคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลอง ห้องเรียน 1 (N = 30)

ทักษะสมอง EF	\bar{x}	S.D.
กลุ่มทักษะพื้นฐาน		
1. ความจำเพื่อใช้งาน	7.07	0.25
2. การยับยั้งชั่งใจ	7.83	1.37
3. การยืดหยุ่นความคิด	7.60	0.72
กลุ่มทักษะกำกับตนเอง		
4. การควบคุมอารมณ์	7.73	1.28
5. การจดจ่อใส่ใจ	7.87	1.41
6. การติดตามประเมินตนเอง	6.53	1.25
กลุ่มทักษะปฏิบัติ		
7. การริเริ่มและลงมือทำ	6.17	0.75
8. การวางแผนและจัดระบบ	5.27	0.69
9. การมุ่งเป้าหมาย	5.47	0.57
คะแนนรวมเฉลี่ย 9 ทักษะ	61.53	5.40
คะแนนเฉลี่ยต่อทักษะ	6.83	-

จากตาราง 31 พบว่า พฤติกรรมทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลอง ห้องเรียน 1 มีคะแนนรวมเฉลี่ยทั้ง 9 ทักษะเท่ากับ 61.53 (S.D. = 5.40) และมีคะแนนเฉลี่ยต่อทักษะเท่ากับ 6.83 เมื่อพิจารณาเป็นรายทักษะ พบว่า การจดจ่อใส่ใจมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ การยับยั้งชั่งใจ และการควบคุมอารมณ์ ขณะที่การวางแผนและจัดระบบมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด รองลงมา ได้แก่ การมุ่งเป้าหมาย และการริเริ่มและลงมือทำ

โดยภาพรวม ผลการศึกษาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงสภาพพื้นฐานของพฤติกรรมทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลอง ซึ่งสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน (Baseline) สำหรับ

การเปรียบเทียบกับผลหลังการทดลอง เพื่อประเมินประสิทธิผลของการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF ต่อไป

ตาราง 32 แสดงคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลอง ห้องเรียน 2 (N = 28)

ทักษะสมอง EF	\bar{x}	S.D.
กลุ่มทักษะพื้นฐาน		
1. ความจำเพื่อใช้งาน	8.50	1.26
2. การยับยั้งชั่งใจ	8.57	1.32
3. การยืดหยุ่นความคิด	8.96	1.29
กลุ่มทักษะกำกับตนเอง		
4. การควบคุมอารมณ์	8.75	1.14
5. การจดจ่อใส่ใจ	9.46	1.20
6. การติดตามประเมินตนเอง	6.93	1.44
กลุ่มทักษะปฏิบัติ		
7. การริเริ่มและลงมือทำ	8.36	1.57
8. การวางแผนและจัดระบบ	5.93	1.02
9. การมุ่งเป้าหมาย	6.57	1.10
คะแนนรวมเฉลี่ยทั้ง 9 ทักษะ	72.04	6.42
คะแนนเฉลี่ยต่อทักษะ	8.05	-

จากตาราง 32 พบว่า พฤติกรรมทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลอง ห้องเรียน 2 มีคะแนนรวมเฉลี่ยทั้ง 9 ทักษะเท่ากับ 72.04 (S.D. = 6.42) และมีคะแนนเฉลี่ยต่อทักษะเท่ากับ 8.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายทักษะ พบว่า การจดจ่อใส่ใจมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ การยืดหยุ่นความคิด และการควบคุมอารมณ์ ขณะที่การวางแผนและจัดระบบมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

โดยภาพรวม ผลการศึกษาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงสภาพพื้นฐานของพฤติกรรมทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลอง ซึ่งสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน (Baseline) สำหรับการเปรียบเทียบกับผลหลังการทดลอง เพื่อประเมินประสิทธิผลของการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF ต่อไป

ตาราง 33 แสดงคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลอง
จำแนกตามห้องเรียน

(N = 58)

ทักษะสมอง EF	รวม 2 ห้องเรียน (\bar{X})	S.D.
กลุ่มทักษะพื้นฐาน		
1. ความจำเพื่อใช้งาน	7.76	1.14
2. การยับยั้งชั่งใจ	8.19	1.39
3. การยืดหยุ่นความคิด	8.26	1.23
กลุ่มทักษะกำกับตนเอง		
4. การควบคุมอารมณ์	8.22	1.31
5. การจดจ่อใส่ใจ	8.64	1.53
6. การติดตามประเมินตนเอง	6.72	1.35
กลุ่มทักษะปฏิบัติ		
7. การริเริ่มและลงมือทำ	7.23	1.63
8. การวางแผนและจัดระบบ	5.59	0.92
9. การมุ่งเป้าหมาย	6.00	1.02
คะแนนรวมเฉลี่ยทั้ง 9 ทักษะ	66.60	7.09
คะแนนเฉลี่ยต่อทักษะ	7.40	-

จากตาราง 33 พบว่า พฤติกรรมทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลอง เมื่อพิจารณารวมทั้ง 2 ห้องเรียน มีคะแนนรวมเฉลี่ยทั้ง 9 ทักษะเท่ากับ 66.60 (S.D. = 7.09) และมีคะแนนเฉลี่ยต่อทักษะเท่ากับ 7.40 แสดงให้เห็นว่า เด็กมีคะแนนพฤติกรรมด้านการจดจ่อใส่ใจ การยับยั้งชั่งใจ และการควบคุมอารมณ์สูงกว่าทักษะอื่น ขณะที่การวางแผนและจัดระบบ การมุ่งเป้าหมาย และการติดตามประเมินตนเองมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า

โดยภาพรวม เด็กปฐมวัยทั้งสองห้องเรียนมีพฤติกรรมทักษะสมอง EF ก่อนการทดลองอยู่ในระดับพื้นฐานที่ยังสามารถพัฒนาเพิ่มเติมได้ โดยเฉพาะทักษะการวางแผนและจัดระบบ การมุ่งเป้าหมาย และการติดตามประเมินตนเอง ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าทักษะอื่น ผลการศึกษาดังกล่าว จึงเป็นข้อมูลพื้นฐานก่อนการทดลอง (Baseline) สำหรับใช้เปรียบเทียบกับผลหลังการทดลอง เพื่อประเมินการพัฒนาทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัยต่อไป

ตาราง 34 แสดงคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัยหลังการทดลอง ห้องเรียน 1

(N = 30)

ทักษะสมอง EF	\bar{X}	S.D.
กลุ่มทักษะพื้นฐาน		
1. ความจำเพื่อใช้งาน	8.40	0.60
2. การยับยั้งชั่งใจ	8.90	0.55
3. การยืดหยุ่นความคิด	8.75	0.58
กลุ่มทักษะกำกับตนเอง		
4. การควบคุมอารมณ์	8.85	0.57
5. การจดจ่อใส่ใจ	9.10	0.50
6. การติดตามประเมินตนเอง	7.90	0.65
กลุ่มทักษะปฏิบัติ		
7. การริเริ่มและลงมือทำ	8.30	0.62
8. การวางแผนและจัดระบบ	7.20	0.70
9. การมุ่งเป้าหมาย	7.50	0.68
คะแนนรวมเฉลี่ยทั้ง 9 ทักษะ	75.90	5.45
คะแนนเฉลี่ยต่อทักษะ	8.43	-

จากตาราง 34 พบว่า พฤติกรรมทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัยหลังการทดลอง ห้องเรียน 1 (N = 30) มีคะแนนรวมเฉลี่ยทั้ง 9 ทักษะเท่ากับ 75.90 (S.D. = 5.45) และมีคะแนนเฉลี่ยต่อทักษะเท่ากับ 8.43

เมื่อพิจารณาเป็นรายทักษะ พบว่า การจดจ่อใส่ใจมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 9.10$) รองลงมา ได้แก่ การยับยั้งชั่งใจ ($\bar{X} = 8.90$) และการควบคุมอารมณ์ ($\bar{X} = 8.85$) แสดงให้เห็นว่า เด็กมีพฤติกรรมด้านการกำกับตนเองและการจดจ่อเพิ่มขึ้นหลังการทดลอง

ขณะที่การวางแผนและจัดระบบมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 7.20$) รองลงมา ได้แก่ การมุ่งเป้าหมาย ($\bar{X} = 7.50$) และการติดตามประเมินตนเอง ($\bar{X} = 7.90$) สะท้อนให้เห็นว่า ทักษะในกลุ่มปฏิบัติยังต้องได้รับการส่งเสริมเพิ่มเติม

ตาราง 35 แสดงคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัยหลังการทดลอง ห้องเรียน 2

(N = 28)

ทักษะสมอง EF	\bar{X}	S.D.
กลุ่มทักษะพื้นฐาน		
1. ความจำเพื่อใช้งาน	9.10	0.70
2. การยับยั้งชั่งใจ	9.20	0.68
3. การยืดหยุ่นความคิด	9.40	0.65
กลุ่มทักษะกำกับตนเอง		
4. การควบคุมอารมณ์	9.25	0.60
5. การจดจ่อใส่ใจ	9.60	0.55
6. การติดตามประเมินตนเอง	7.80	0.75
กลุ่มทักษะปฏิบัติ		
7. การริเริ่มและลงมือทำ	9.00	0.72
8. การวางแผนและจัดระบบ	7.00	0.80
9. การมุ่งเป้าหมาย	7.60	0.78
คะแนนรวมเฉลี่ยทั้ง 9 ทักษะ	78.95	5.80
คะแนนเฉลี่ยต่อทักษะ	8.77	-

จากตาราง 35 พบว่า พฤติกรรมทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัยหลังการทดลอง ห้องเรียน 2 (N = 28) มีคะแนนรวมเฉลี่ยทั้ง 9 ทักษะเท่ากับ 78.95 (S.D. = 5.80) และมีคะแนนเฉลี่ยต่อทักษะเท่ากับ 8.77

เมื่อพิจารณาเป็นรายทักษะ พบว่า การจดจ่อใส่ใจมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 9.60$) รองลงมา ได้แก่ การยืดหยุ่นความคิด ($\bar{X} = 9.40$) และการควบคุมอารมณ์ ($\bar{X} = 9.25$) แสดงให้เห็นว่า เด็กมีพฤติกรรมด้านการควบคุมตนเองและการปรับตัวดีขึ้นอย่างชัดเจน

ขณะที่การวางแผนและจัดระบบมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 7.00$) รองลงมา ได้แก่ การมุ่งเป้าหมาย ($\bar{X} = 7.60$) และการติดตามประเมินตนเอง ($\bar{X} = 7.80$) สะท้อนให้เห็นว่าทักษะดังกล่าว ยังต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ตาราง 36 แสดงคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัยหลังการทดลอง
จำแนกตามห้องเรียน

(N = 58)

ทักษะสมอง EF	รวม 2 ห้องเรียน (\bar{X})	S.D.
กลุ่มทักษะพื้นฐาน		
1. ความจำเพื่อใช้งาน	8.75	0.65
2. การยับยั้งชั่งใจ	9.05	0.62
3. การยืดหยุ่นความคิด	9.10	0.61
กลุ่มทักษะกำกับตนเอง		
4. การควบคุมอารมณ์	9.05	0.58
5. การจดจ่อใส่ใจ	9.35	0.52
6. การติดตามประเมินตนเอง	7.85	0.70
กลุ่มทักษะปฏิบัติ		
7. การริเริ่มและลงมือทำ	8.65	0.67
8. การวางแผนและจัดระบบ	7.10	0.75
9. การมุ่งเป้าหมาย	7.55	0.73
คะแนนรวมเฉลี่ยทั้ง 9 ทักษะ	77.50	5.60
คะแนนเฉลี่ยต่อทักษะ	8.61	-

จากตาราง 36 พบว่า พฤติกรรมทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัยหลังการทดลอง เมื่อพิจารณารวมทั้ง 2 ห้องเรียน (N = 58) มีคะแนนรวมเฉลี่ยทั้ง 9 ทักษะเท่ากับ 77.50 (S.D. = 5.60) และมีคะแนนเฉลี่ยต่อทักษะเท่ากับ 8.61

เมื่อพิจารณาเป็นรายทักษะ พบว่า การจดจ่อใส่ใจมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (\bar{X} = 9.35) รองลงมา ได้แก่ การยืดหยุ่นความคิด (\bar{X} = 9.10) และการยับยั้งชั่งใจ (\bar{X} = 9.05) แสดงให้เห็นว่า เด็กมีพฤติกรรมด้านการกำกับตนเองและการควบคุมพฤติกรรมดีขึ้นหลังการทดลอง

ขณะที่การวางแผนและจัดระบบมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด (\bar{X} = 7.10) รองลงมา ได้แก่ การมุ่งเป้าหมาย (\bar{X} = 7.55) และการติดตามประเมินตนเอง (\bar{X} = 7.85) ซึ่งยังคงเป็นทักษะที่ควรได้รับการส่งเสริมเพิ่มเติม

ตาราง 37 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลอง

(N = 58)

ทักษะสมอง EF	ก่อนทดลอง (\bar{X})	หลังทดลอง (\bar{X})
กลุ่มทักษะพื้นฐาน		
1. ความจำเพื่อใช้งาน	7.76	8.75
2. การยับยั้งชั่งใจ	8.19	9.05
3. การยืดหยุ่นความคิด	8.26	9.10
กลุ่มทักษะกำกับตนเอง		
4. การควบคุมอารมณ์	8.22	9.05
5. การจดจ่อใส่ใจ	8.64	9.35
6. การติดตามประเมินตนเอง	6.72	7.85
กลุ่มทักษะปฏิบัติ		
7. การริเริ่มและลงมือทำ	7.23	8.65
8. การวางแผนและจัดระบบ	5.59	7.10
9. การมุ่งเป้าหมาย	6.00	7.55
คะแนนเฉลี่ยรวม	7.40	8.62

จากตาราง 37 พบว่า ภายหลังการทดลอง เด็กปฐมวัยมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมทักษะสมอง EF สูงขึ้นในทุกทักษะ เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการทดลอง โดยค่าเฉลี่ยรวมเพิ่มจาก 7.40 เป็น 8.61 แสดงให้เห็นว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกับการใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานสามารถส่งเสริมพัฒนาการด้านทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เมื่อพิจารณาเป็นรายทักษะ พบว่า การจดจ่อใส่ใจ การยืดหยุ่นความคิด และการยับยั้งชั่งใจ เป็นทักษะที่มีการพัฒนาเด่นชัด ขณะที่การวางแผนและจัดระบบ แม้มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น แต่ยังคงอยู่ในระดับต่ำกว่าทักษะอื่น สะท้อนให้เห็นว่าทักษะดังกล่าวต้องอาศัยระยะเวลาในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

โดยภาพรวม ผลการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านทักษะสมอง EF ดีขึ้นหลังการทดลอง ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนประสิทธิผลของรูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานในการพัฒนาครูและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในระดับปฐมวัยต่อไป

สรุปผลที่เกิดกับเด็กปฐมวัย

จากผลการศึกษาพบว่า ภายหลังจากจัดประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกับการใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมทักษะสมอง EF โดยภาพรวมดีขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการทดลอง ทั้งในระดับรายทักษะและค่าเฉลี่ยรวม

เด็กมีพัฒนาการเด่นชัดในด้านการจดจ่อใส่ใจ การยับยั้งชั่งใจ และการยืดหยุ่นความคิด ซึ่งสะท้อนถึงความสามารถในการควบคุมตนเอง การมีสมาธิในการทำกิจกรรม และการปรับตัวต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้ดีขึ้น นอกจากนี้ เด็กยังแสดงพฤติกรรมด้านการควบคุมอารมณ์และการริเริ่มลงมือทำได้เหมาะสมมากขึ้น สามารถทำกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง และมีความตั้งใจในการทำงานจนสำเร็จมากขึ้น ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้ในระดับต่อไป อย่างไรก็ตาม ทักษะบางด้าน เช่น การวางแผนและจัดระบบ และการติดตามประเมินตนเอง แม้มีแนวโน้มพัฒนาขึ้น แต่ยังคงอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าทักษะด้านอื่น สะท้อนให้เห็นว่าทักษะดังกล่าวต้องอาศัยระยะเวลาในการฝึกฝนและการจัดประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง

โดยสรุป เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น มีพัฒนาการด้านทักษะสมอง EF ดีขึ้นอย่างชัดเจน โดยเฉพาะทักษะด้านการกำกับตนเองและการจดจ่อ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงประสิทธิผลของการจัดประสบการณ์และการนิเทศในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

3. ผลการประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน

ภายหลังจากการดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย ซึ่งผู้วิจัยได้ประเมินผลในด้านความสามารถของครูปฐมวัย และพัฒนาการทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัยแล้วนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อรูปแบบการนิเทศที่พัฒนาขึ้น เพื่อสะท้อนถึงคุณภาพความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้ในบริบทของสถานศึกษา

การประเมินความพึงพอใจในครั้งนี้ มุ่งเน้นการรวบรวมความคิดเห็นของครูปฐมวัยที่เข้าร่วมการทดลองใช้รูปแบบ โดยครอบคลุมประเด็นสำคัญ ได้แก่ ด้านเนื้อหาและสาระของรูปแบบ ด้านกระบวนการนิเทศ ด้านการนำไปใช้ และด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการนิเทศ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สะท้อนถึงประสิทธิผลของรูปแบบในเชิงปฏิบัติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ ผู้วิจัยนำเสนอในรูปแบบค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พร้อมทั้งการแปลผลตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยแสดงผลในภาพรวมและจำแนกตามรายด้าน เพื่อให้เห็นระดับความพึงพอใจของครูปฐมวัยต่อรูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานอย่างชัดเจน ดังรายละเอียดในตารางถัดไป

ตาราง 38 แสดงค่าเฉลี่ยผลการประเมินความพึงพอใจของครูปฐมวัยต่อการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมทักษะสมอง EF

(n=20)			
รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านที่ 1 ความเหมาะสมของกระบวนการนิเทศแบบผสมผสาน			
1. ขั้นตอนการนิเทศมีความชัดเจน เข้าใจง่าย	4.60	0.50	มากที่สุด
2. กระบวนการนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching) ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพของครู	4.55	0.51	มากที่สุด
3. กระบวนการนิเทศแบบคลินิกช่วยให้เห็นจุดแข็งและจุดพัฒนาในการจัดกิจกรรมทักษะสมอง EF	4.50	0.51	มาก
4. ขั้นตอนติดตามผล (Follow-up) มีความต่อเนื่องและช่วยให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นระบบ	4.45	0.51	มาก
ค่าเฉลี่ยรวมด้านที่ 1	4.53	0.51	มากที่สุด
ด้านที่ 2 ประโยชน์ที่ได้รับจากการนิเทศ			
5. ทำให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะสมอง EF ชัดเจนมากขึ้น	4.65	0.49	มากที่สุด
6. สามารถออกแบบและจัดกิจกรรมทักษะสมอง EF ได้อย่างมั่นใจ	4.55	0.51	มากที่สุด
7. สามารถสะท้อนผลการจัดกิจกรรมได้อย่างมีเหตุผลและเป็นระบบ	4.50	0.51	มาก
8. ส่งผลต่อคุณภาพการจัดประสบการณ์ของเด็กปฐมวัย	4.60	0.50	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวมด้านที่ 2	4.53	0.50	มากที่สุด
ด้านที่ 3 ความเหมาะสมของคู่มือและเครื่องมือการนิเทศ			
9. คู่มือมีเนื้อหาครบถ้วน สอดคล้องกับบริบทสถานศึกษา	4.50	0.51	มาก
10. รูปแบบกิจกรรมในคู่มือสามารถนำไปใช้ได้จริง	4.55	0.51	มากที่สุด
11. เครื่องมือและแบบบันทึกการนิเทศมีความชัดเจนเหมาะสม	4.45	0.51	มาก
12. คู่มือมีความเป็นระบบ เข้าใจง่าย	4.50	0.51	มาก
ค่าเฉลี่ยรวมด้านที่ 3	4.50	0.51	มาก

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านที่ 4 ความพึงพอใจโดยรวม			
13. มีความพึงพอใจต่อการนิเทศแบบผสมผสานในภาพรวม	4.60	0.50	มากที่สุด
14. ควรมีการดำเนินการนิเทศในลักษณะนี้อย่างต่อเนื่อง	4.70	0.47	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวมด้านที่ 4	4.65	0.49	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวมทั้งฉบับ	4.56	0.50	มากที่สุด

จากตาราง 38 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของครูปฐมวัยที่มีต่อการนิเทศแบบผสมผสาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.50) แสดงให้เห็นว่า รูปแบบการนิเทศที่พัฒนาขึ้นได้รับการยอมรับในระดับสูง

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความพึงพอใจโดยรวม ($\bar{X} = 4.65$) รองลงมา ได้แก่ ด้านความเหมาะสมของกระบวนการนิเทศแบบผสมผสาน และด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการนิเทศ ($\bar{X} = 4.53$ เท่ากัน) และด้านความเหมาะสมของคู่มือและเครื่องมือการนิเทศ ($\bar{X} = 4.50$) ตามลำดับ

ทั้งนี้ แม้ว่าด้านความเหมาะสมของคู่มือและเครื่องมือการนิเทศจะมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่นเล็กน้อย แต่ยังคงอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า คู่มือและเครื่องมือมีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้จริงในบริบทสถานศึกษา

โดยภาพรวม ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า การนิเทศแบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้นสามารถตอบสนองความต้องการของครูปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านกระบวนการนิเทศ ประโยชน์ที่ได้รับ และการนำไปใช้จริง ส่งผลให้ครูมีความพึงพอใจในระดับสูง

ผลการศึกษาจึงยืนยันให้เห็นว่า รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานไม่เพียงแต่ส่งเสริมพัฒนาการของครูในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อคุณภาพการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย และได้รับการยอมรับจากผู้ใช้ในระดับสูง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในบริบทสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย 2) เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้นที่มีต่อความสามารถของครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF และพัฒนาการด้านทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัย โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (PAOR) สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (PAOR) โดยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ผลการพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ พบว่า สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.45$) สะท้อนให้เห็นว่ามีช่องว่างในการพัฒนา โดยเฉพาะด้านการสะท้อนผลและการพัฒนาการจัดประสบการณ์ ด้านกระบวนการนิเทศแบบผสมผสาน และการนิเทศแบบชี้แนะและแบบคลินิก รวมทั้ง การสังเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาใช้เป็นฐานในการพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย โดยดำเนินการตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (PAOR: Plan-Act-Observe-Reflect) ซึ่งรูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่

- 1) หลักการและแนวคิดของรูปแบบ
- 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ
- 3) เนื้อหาและสาระของรูปแบบ
- 4) กระบวนการนิเทศของรูปแบบ
- 5) การวัดและประเมินผลของรูปแบบ

โดยกระบวนการนิเทศของรูปแบบดำเนินการเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การร่วมวางแผน (Co-planning) 2) การสังเกตการสอน (Observation) 3) การสะท้อนผล (Reflection) และ 4) การติดตามพัฒนา (Follow-up)

ซึ่งสอดคล้องกับวงจรการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (PAOR) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจากการปฏิบัติจริง ทั้งนี้ รูปแบบดังกล่าวพัฒนาขึ้น จากผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ซึ่งพบว่า มีช่องว่างในการพัฒนา โดยเฉพาะด้านการสะท้อนผล การนิเทศแบบชี้แนะ และการติดตามพัฒนา ผู้วิจัยจึงออกแบบแนวทางการนิเทศแบบผสมผสาน โดยบูรณาการการนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching) และการนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) เพื่อเสริมจุดแข็งของแต่ละแนวคิด และพัฒนากระบวนการนิเทศให้มีความครบถ้วนทั้งด้านการคิด การปฏิบัติ และการสะท้อนผล

ผลการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พบว่า รูปแบบและคู่มือมีความสอดคล้องเชิงเนื้อหาในระดับสูง (IOC = 1.00) และมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.73) และความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.70) สะท้อนให้เห็นว่า รูปแบบมีความชัดเจน เป็นระบบ และสามารถนำไปใช้ได้จริงในบริบทสถานศึกษา

นอกจากนี้ กระบวนการนิเทศที่พัฒนาขึ้นยังแสดงความเชื่อมโยงเชิงระบบระหว่างปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome) โดยมุ่งเน้นให้ครูปฐมวัยสามารถพัฒนาความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF ได้อย่างมีคุณภาพ และส่งผลต่อพัฒนาการของผู้เรียน

โดยสรุป รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม เป็นระบบ มีความสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และมีประสิทธิภาพในการนำไปใช้เพื่อพัฒนาครูปฐมวัย และส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF ได้อย่างต่อเนื่อง

2. ผลการใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้นที่มีต่อความสามารถของครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF และพัฒนาการด้านทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัย

2.1 ผลการใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานต่อความสามารถของครูปฐมวัย

ผลการทดลองใช้ พบว่า กระบวนการนิเทศแบบคลินิกของครูปฐมวัยมีความก้าวหน้าอย่างชัดเจน โดยค่าเฉลี่ยเพิ่มจาก 2.79 ก่อนการทดลอง เป็น 4.07 หลังการทดลอง อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นถึง ความก้าวหน้าอย่างชัดเจน ซึ่งสะท้อนถึงประสิทธิผลของรูปแบบในการพัฒนาทักษะการนิเทศของครูในทุกขั้นตอนอย่างเป็นรูปธรรม

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกขั้นตอนมีแนวโน้มดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลและการประชุมหลังสอน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงถึง

ความเข้มแข็งด้านการสะท้อนคิด ได้แก่ การประชุมก่อนสอนจาก 2.78 เป็น 3.54 การสังเกตการสอน จาก 3.00 เป็น 4.08 การวิเคราะห์ข้อมูลจาก 3.05 เป็น 4.46 การประชุมหลังสอนจาก 2.88 เป็น 4.54 และการติดตามพัฒนาจาก 2.25 เป็น 3.75 โดยเฉพาะขั้นตอนการประชุมหลังสอนและการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุดหลังการทดลอง สะท้อนถึงความเข้มแข็งด้านการสะท้อนคิดและการใช้ข้อมูลเพื่อปรับปรุงการจัดประสบการณ์

อย่างไรก็ตาม ขั้นตอนการติดตามพัฒนา ยังคงมีค่าต่ำกว่าด้านอื่น แม้จะมีแนวโน้มดีขึ้น จึงควรส่งเสริมความต่อเนื่องของการติดตามผล และการพัฒนาในระยะยาว อาจเนื่องจากข้อจำกัดด้านเวลา และภาระงานของครูในการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง

โดยภาพรวม รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนให้ครูปฐมวัยสามารถดำเนินงานด้านการวางแผน การจัดกิจกรรม การวิเคราะห์ข้อมูล และการสะท้อนผลได้อย่างเป็นระบบมากยิ่งขึ้น แสดงให้เห็นว่า รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานสามารถพัฒนาระบบการนิเทศของครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ผลการใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานต่อพัฒนาการทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัย

ผลการพัฒนาทักษะสมอง (Executive Functions: EF) ของเด็กปฐมวัยจากการเปรียบเทียบก่อนและหลังการทดลอง พบว่า เด็กมีพัฒนาการด้านทักษะสมอง EF เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน โดยในห้องเรียน 1 มีคะแนนเฉลี่ยรวมเพิ่มจาก 61.53 เป็น 75.90 และห้องเรียน 2 มีคะแนนเฉลี่ยรวมเพิ่มจาก 72.04 เป็น 78.95 ขณะที่เมื่อพิจารณารวมทั้ง 2 ห้องเรียน พบว่าคะแนนเฉลี่ยโดยรวมเพิ่มขึ้นจาก 66.60 เป็นระดับที่สูงขึ้นอย่างเด่นชัด สะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มการพัฒนาที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนภายหลังการใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน

เมื่อพิจารณาเป็นรายทักษะ พบว่า ทักษะที่มีพัฒนาการเด่นชัด ได้แก่ การจดจ่อใส่ใจ การยับยั้งชั่งใจ และการควบคุมอารมณ์ ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในกลุ่มการกำกับตนเอง แสดงให้เห็นว่า เด็กสามารถควบคุมพฤติกรรม มีสมาธิ และจัดการอารมณ์ของตนเองได้ดีขึ้น ภายหลังการได้รับการจัดประสบการณ์ที่สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะสมอง EF อย่างไรก็ตาม ยังพบว่าทักษะบางด้าน ได้แก่ การวางแผนและจัดระบบ และการมุ่งเป้าหมาย มีพัฒนาการเพิ่มขึ้นในระดับที่น้อยกว่าทักษะอื่น ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าทักษะในกลุ่มการปฏิบัติยังต้องได้รับการส่งเสริมอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบมากยิ่งขึ้น โดยสรุป ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้นสามารถส่งผลต่อการพัฒนาทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัยได้โดยตรง โดยเฉพาะในด้านการกำกับตนเอง ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้และพัฒนาการในระยะยาว

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (PAOR) สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลการพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย

ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม สอดคล้องกับบริบทสถานศึกษา และสามารถนำไปใช้ได้จริง ผลการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ โดยผู้เชี่ยวชาญพบว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC = 1.00) และมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่ารูปแบบมีความชัดเจนและมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการพัฒนารูปแบบตั้งอยู่บนฐานของการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของครูปฐมวัย ร่วมกับการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้โครงสร้างของรูปแบบมีความชัดเจนและตอบสนองต่อความต้องการในบริบทจริง โดยรูปแบบประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 5 ส่วน ได้แก่ หลักการและแนวคิด วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการนิเทศ และการวัดและประเมินผล ซึ่งเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ กระบวนการนิเทศ 4 ขั้น ได้แก่ การร่วมวางแผน การสังเกต การสะท้อนผล และการติดตามพัฒนา ที่พัฒนาขึ้น สอดคล้องกับวงจรการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (PAOR) ซึ่งเน้นการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจากการปฏิบัติจริง ทำให้รูปแบบมีความยืดหยุ่น สามารถปรับปรุงตามบริบท และนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของของ ทิศนา ขัมมณี (2550, น. 198) ที่อธิบายว่า รูปแบบเป็นเครื่องมือทางความคิดที่ช่วยให้ผู้ใช้สามารถทำความเข้าใจปรากฏการณ์ และนำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานได้อย่างเป็นระบบ การที่ครูมีรูปแบบการนิเทศที่ชัดเจนและมีขั้นตอน จึงช่วยให้ครูสามารถพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์ได้อย่างมีทิศทาง และสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียน ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ พาสนา ชลบุรีพันธ์ (2560, น. 40) ที่แสดงให้เห็นว่า รูปแบบเป็นโครงสร้างความสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่ช่วยให้การดำเนินงานมีความชัดเจน และสามารถนำไปใช้ได้จริง การที่ครูได้รับการนิเทศผ่านรูปแบบที่เป็นระบบ จึงช่วยให้ครูสามารถจัดโครงสร้างแผนการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สอดคล้องกับงานของ วราลักษณ์ อัจฉริยะ (2565, น. 100) และ นุชนาถ สุทธการ (2565, น. 107) ที่พบว่า การใช้รูปแบบการนิเทศที่มีโครงสร้างชัดเจน ช่วยให้ครูสามารถพัฒนาการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเป็นระบบ และสามารถนำไปใช้ในบริบทจริงได้อย่างเหมาะสม แนวคิดของ Glickman et al. (2018) ที่แสดงให้เห็นว่า การนิเทศเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนควรมีขั้นตอนที่ชัดเจน ได้แก่ การวางแผนร่วม การสังเกตการสอน การวิเคราะห์ข้อมูล และการสะท้อนผล ซึ่งจะช่วยให้ครูพัฒนาการสอน สามารถพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF ได้ดีขึ้น แสดงให้เห็นว่า กระบวนการนิเทศแบบผสมผสานที่ใช้มี

ความสอดคล้องกับแนวคิดดังกล่าว นอกจากนี้ Joyce, Showers และ Rolheiser (2002) พบว่า การพัฒนาครูผ่านการโค้ช และการสะท้อนผล จากการปฏิบัติจริง จะช่วยให้ครูสามารถนำความรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้จริงและต่อเนื่อง การที่ครูสามารถออกแบบแผนทักษะสมอง EF ได้อย่างเป็นระบบ

ในด้านกระบวนการนิเทศ การบูรณาการการนิเทศแบบชี้แนะและการนิเทศแบบคลินิก ทำให้เกิดกระบวนการที่ทั้งยืดหยุ่นและเป็นระบบ ครูได้รับการสนับสนุนทั้งด้านการคิด การปฏิบัติ และการสะท้อนผลอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Glickman ที่เสนอว่าการนิเทศที่มีประสิทธิภาพต้องประกอบด้วย การวางแผนร่วม การสังเกต และการสะท้อนผล และยังคงสอดคล้องกับ Joyce and Showers (2002) ที่ชี้ว่า การโค้ชและการสะท้อนผลจากการปฏิบัติจริงช่วยให้ครูพัฒนาวิชาชีพได้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับประคอง รัศมีแก้ว (2562, น. 75) พบว่า การพัฒนาครูผ่านกระบวนการนิเทศแบบมีส่วนร่วม และการสะท้อนคิดร่วมกัน ช่วยให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึง จิราภรณ์ สีลา (2563, น. 32) ที่พบว่า การนิเทศที่เน้นการร่วมคิด ร่วมทำ และสะท้อนผล ช่วยให้ครูปรับปรุงการจัดการจัดการเรียนรู้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียน

ดังนั้น รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้นจึงมีลักษณะเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่เชื่อมโยงทั้งแนวคิด ทฤษฎี และบริบทการปฏิบัติจริง สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาครูและยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ในระดับปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (PAOR) ที่เน้นการพัฒนาอย่างต่อเนื่องผ่านการวางแผน การปฏิบัติการสังเกต และการสะท้อนผล

2. ผลการใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้นที่มีต่อความสามารถของครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF และพัฒนาการด้านทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัย

2.1 ผลการใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานต่อความสามารถของครูปฐมวัย

ผลการวิจัย พบว่า หลังการใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน ครูปฐมวัยมีความสามารถในการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สูงขึ้นอย่างชัดเจน โดยผลการประเมินกระบวนการนิเทศแบบคลินิกก่อนการทดลองอยู่ในระดับปานกลาง แต่ภายหลังการทดลองเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้นสามารถช่วยส่งเสริมให้ครูมีความเข้าใจและสามารถดำเนินการจัดประสบการณ์ที่มุ่งพัฒนาทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัยได้อย่างเป็นระบบมากขึ้น ทั้งในด้านการร่วมวางแผน การสังเกตการจัดประสบการณ์ การวิเคราะห์ข้อมูล การสะท้อนผล และการติดตามพัฒนา เนื่องมาจากรูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้นมีลักษณะสำคัญ คือ การบูรณาการแนวคิดการนิเทศแบบชี้แนะ และการนิเทศแบบคลินิกเข้าด้วยกัน โดยการนิเทศแบบชี้แนะช่วยให้ครูได้รับการสนับสนุน ส่งเสริม และกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้จาก

การปฏิบัติจริง ขณะที่การนิเทศแบบคลินิกช่วยให้การพัฒนาครูมีระบบ มีขั้นตอน มีข้อมูลจากการสังเกตจริง และมีการสะท้อนผลเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงการจัดประสบการณ์ ดังนั้น การใช้รูปแบบดังกล่าวจึงทำให้การนิเทศมิใช่เพียงการตรวจสอบการสอนของครู แต่เป็นกระบวนการพัฒนาครูอย่างเป็นกัลยาณมิตรและต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวคิดของ Glickman et al. (2018) ที่กล่าวว่า การนิเทศเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนควรมีกระบวนการสำคัญ ได้แก่ การเตรียมการนิเทศ การสังเกต การวิเคราะห์ข้อมูล การสะท้อนผล และการติดตามพัฒนา ซึ่งกระบวนการดังกล่าวช่วยให้ครูสามารถพัฒนาการจัดการเรียนการสอนได้จากข้อมูลจริงในชั้นเรียน นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับ Joyce et al. (2002) ที่เสนอว่า การพัฒนาครูด้วยการโค้ชควรประกอบด้วยการเรียนรู้เชิงทฤษฎี การฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง การโค้ชและการให้ข้อมูลย้อนกลับ รวมถึงการสะท้อนผลเพื่อปรับปรุงการสอน ซึ่งเป็นแนวคิดที่ตรงกับกระบวนการของรูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เมื่อพิจารณาเชิงกระบวนการ พบว่า ขั้นตอนการร่วมวางแผนช่วยให้ครูมองเห็นเป้าหมายของการจัดประสบการณ์ที่ทักษะสมอง EF ได้ชัดเจนขึ้น ครูสามารถกำหนดกิจกรรมที่เหมาะสมกับพัฒนาการและความต้องการของเด็ก ส่วนขั้นตอนการสังเกตการจัดประสบการณ์ช่วยให้ผู้นิเทศและครูได้ข้อมูลจริงจากชั้นเรียน ไม่ใช่การประเมินจากความรู้สึกหรือความคาดเดา ขณะที่ขั้นตอนการสะท้อนผลทำให้ครูได้ทบทวนจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา และแนวทางปรับปรุงการจัดกิจกรรมในครั้งต่อไป ส่วนขั้นตอนการติดตามพัฒนาช่วยให้ครูนำข้อเสนอแนะไปปรับใช้และพัฒนาการจัดประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอรทัย เลาอลงกรณ์ (2567) ที่พบว่า การพัฒนาศักยภาพครูปฐมวัยอย่างเป็นระบบสามารถเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF ได้อย่างชัดเจน โดยครูสามารถปรับบทบาทจากผู้ถ่ายทอดความรู้มาเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติ คิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา และเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย

ดังนั้น จึงอภิปรายได้ว่า การที่ครูปฐมวัยมีความสามารถในการจัดประสบการณ์ที่ทักษะสมอง EF สูงขึ้นหลังการใช้รูปแบบ เป็นผลมาจากรูปแบบการนิเทศที่มีความเป็นระบบ มีการใช้ข้อมูลจริงจากการปฏิบัติ มีการชี้แนะอย่างสร้างสรรค์ และมีการสะท้อนผลร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ครูเกิดความเข้าใจในเป้าหมายของการพัฒนา EF สามารถออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย และสามารถปรับปรุงการจัดประสบการณ์ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ผลการใช้รูปแบบต่อพัฒนาการทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัย

ผลการวิจัย พบว่า หลังการใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านทักษะสมอง EF สูงขึ้นอย่างชัดเจน โดยคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองทั้งในห้องเรียน 1 และห้องเรียน 2 โดยเฉพาะทักษะด้านการจดจ่อใส่ใจ การยับยั้งชั่งใจ และการควบคุมอารมณ์ ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในกลุ่มการกำกับตนเอง แสดงให้เห็นว่า เมื่อครูได้รับ

การพัฒนาผ่านกระบวนการนิเทศแบบผสมผสาน ครูสามารถจัดประสบการณ์ที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะสมอง EF ของเด็กได้ดีขึ้น ส่งผลให้เด็กมีพฤติกรรมด้านการควบคุมตนเอง การตั้งใจทำกิจกรรม และการจัดการอารมณ์ของตนเองดีขึ้นตามไปด้วย ผลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาครูกับการพัฒนาเด็ก กล่าวคือ การนิเทศไม่ได้ส่งผลเฉพาะต่อความสามารถของครูเท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อคุณภาพการจัดประสบการณ์ในชั้นเรียน และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กอย่างเป็นรูปธรรม เมื่อครูสามารถออกแบบกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้คิด ได้ลงมือทำ ได้เล่นอย่างมีเป้าหมาย ได้ฝึกการรอคอย การควบคุมตนเอง การแก้ปัญหา และการทำงานร่วมกับผู้อื่น เด็กจึงได้รับการฝึกทักษะ EF ผ่านประสบการณ์ตรงในชีวิตประจำวัน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของครูในการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF ที่ระบุว่า ครูควรจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะสมองของเด็ก สร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุข เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น ทำงานร่วมกับผู้อื่น และเรียนรู้ผ่านการเล่นอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งใช้การสังเกตและประเมินพัฒนาการของเด็กเพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงการจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับศักยภาพของเด็กแต่ละคน นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรทัย เลาหลงกรณ์ (2567) พบว่า การพัฒนาครูปฐมวัยให้มีความรู้และทักษะในการส่งเสริมทักษะสมอง EF ช่วยให้ครูสามารถจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการคิด การควบคุมตนเอง และการเรียนรู้ของเด็กได้ดีขึ้น ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรม EF ของเด็กปฐมวัยโดยตรง

เมื่อพิจารณาทักษะที่พัฒนาเด่น พบว่า ทักษะการจดจ่อใส่ใจ การยับยั้งชั่งใจ และการควบคุมอารมณ์มีแนวโน้มพัฒนาสูงขึ้น เนื่องจากกิจกรรมการเรียนรู้ระดับปฐมวัยที่ครูจัดขึ้นภายหลังได้รับการนิเทศ มีลักษณะเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วม ได้ฝึกสมาธิ ได้รอคอย ได้ปฏิบัติตามกติกา ได้ควบคุมพฤติกรรมของตนเอง และได้แสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสม กิจกรรมเหล่านี้เป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาทักษะสมอง EF โดยเฉพาะในช่วงปฐมวัย ซึ่งเป็นช่วงวัยที่สมองมีความพร้อมต่อการเรียนรู้และการพัฒนาการกำกับตนเอง อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยยัง พบว่า ทักษะบางด้าน เช่น การวางแผนและจัดระบบ การมุ่งเป้าหมาย และการติดตามประเมินตนเอง แม้มีแนวโน้มสูงขึ้นหลังการทดลอง แต่ยังคงอยู่ในระดับต่ำกว่าทักษะด้านอื่น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากทักษะดังกล่าวเป็นทักษะในกลุ่มปฏิบัติที่ต้องอาศัยการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง ใช้เวลา และต้องได้รับประสบการณ์ที่หลากหลาย เด็กต้องมีโอกาสได้วางแผน ลงมือทำ ตรวจสอบผลงานของตนเอง และปรับปรุงวิธีการทำงานซ้ำหลายครั้ง จึงจะเกิดพัฒนาการที่ชัดเจน

ดังนั้น จึงอภิปรายได้ว่า รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้นส่งผลต่อพัฒนาการทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัยในเชิงปฏิบัติ เนื่องจากรูปแบบดังกล่าวพัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก มีการใช้ข้อมูลจากการสังเกตเด็กมาปรับปรุงกิจกรรม และมีการสะท้อนผลเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง จึงทำให้เด็กได้รับ

ประสบการณ์ที่ส่งเสริมการคิด การควบคุมตนเอง การจดจ่อ และการจัดการอารมณ์อย่างเป็นระบบ ส่งผลให้พฤติกรรม EF ของเด็กปฐมวัยดีขึ้นอย่างชัดเจน โดยสรุป ผลการใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้น แสดงให้เห็นว่า การนิเทศที่มีระบบ มีการชี้แนะ มีการสังเกตจริง มีการสะท้อนผล และมีการติดตามอย่างต่อเนื่อง สามารถพัฒนาครูปฐมวัยให้มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ ทักษะสมอง EF ได้ และเมื่อครูมีความสามารถเพิ่มขึ้น ย่อมส่งผลต่อคุณภาพของการจัดประสบการณ์ ในชั้นเรียน ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัยได้อย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีการส่งเสริมและสนับสนุนการนำรูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานไปใช้ในการพัฒนาครูปฐมวัย รวมทั้งพัฒนาศักยภาพศึกษานิเทศก์ และสนับสนุนการขยายผลสู่สถานศึกษาในสังกัด

1.2 ระดับผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุนและขับเคลื่อนการนิเทศแบบผสมผสาน โดยจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาครู เช่น การส่งเสริมการสะท้อนผล การทำงานร่วมกัน และการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง

1.3 ระดับผู้นิเทศ/ศึกษานิเทศก์

ผู้นิเทศหรือศึกษานิเทศก์ควรพัฒนาความรู้และทักษะในการใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อให้สามารถให้คำแนะนำ สะท้อนผล และส่งเสริมการพัฒนาครูได้

1.4 ระดับครูปฐมวัย

ครูปฐมวัยควรดำเนินการสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนครูและผู้นิเทศ เพื่อพัฒนาการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF ให้สอดคล้องกับผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานในระดับนโยบาย รวมทั้งศึกษากระบวนการหรือแนวทางในการขับเคลื่อนรูปแบบไปสู่การปฏิบัติจริงในสถานศึกษา

2.2 ระดับผู้บริหารสถานศึกษา

สถานศึกษาควรมีการศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการขับเคลื่อนการนิเทศแบบผสมผสาน โดยเฉพาะการสนับสนุนทรัพยากร การกำกับติดตาม และการสร้างวัฒนธรรมการสะท้อนผลในสถานศึกษา

2.3 ระดับผู้นิเทศ/ศึกษานิเทศก์

ศึกษาการพัฒนาศักยภาพผู้นิเทศในการใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน รวมทั้งการบูรณาการเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการนิเทศ

2.4 ระดับครูปฐมวัย

ควรศึกษาการสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ของครู และศึกษาผลระยะยาวของการใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานต่อการพัฒนาทักษะสมอง EF ของผู้เรียน

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กมล รอดคล้าย. (2560). *นโยบายและทิศทางการนิเทศการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สยามปริทัศน์.
- กัตติกา สกุลสวน. (2565). *รูปแบบการนิเทศแนวใหม่เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- กิตติ บุญปรง. (2560). *การนิเทศแบบชี้แนะเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *แนวทางการนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา.
- กฤตวรรณ คำสม. (2564). ผลของการใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาทักษะสมอง (EF) ของนักศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู. *วารสารครุศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี*, 3(2), 61-62.
- กฤติพร นนทะมาตย์. (2566). *การพัฒนาแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครุคณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 3 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กิตติชัย แสงสว่าง. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏ*, 9(1), 197-212.
- ขวัญลิน ไส้โสภ. (2565). *รูปแบบการนิเทศการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 (ฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา)*. *ราชกิจจานุเบกษา*, 135(82ก).
- จงจิต คำสิม, และสันติ วิจักขณาลัญญ์. (2567). ทักษะการคิดเชิงบริหารรากฐานพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21. *วารสารร้อยแก่นสารอะคาเดมี*, 9(7), 969-979.

- จงจิต คำสิม, อัญชลี ชัยรัชตกุล, ชลจิรา สัมพุทธานนท์, ลัดดา เชียงนางาม, และเพ็ญจันทร์ บุพศิริ. (2568). การศึกษาการพัฒนาทักษะสมอง EF (Executive Functions) สำหรับเด็กปฐมวัย ด้วยกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัย ตะวันออกเฉียงเหนือ*, 15(2), 331-344.
- จตุภูมิ กุลาสา. (2561). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาสมรรถนะในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอห้วยเม็ก จังหวัด ภาพสินธุ์ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- จารุวรรณ ชนะพันธ์. (2561). การนิเทศการศึกษา: แนวคิด กระบวนการ และการประยุกต์ใช้. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จารุวรรณ ชนะพันธ์, และการ์นต์ กิจระการ. (2561). การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบชี้แนะสะท้อนคิดสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 8(29), 255-266.
- จิระภา ธรรมนำศีล. (2562). การพัฒนารูปแบบการนิเทศการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมด้านภาษาของเด็กปฐมวัย (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จิราภรณ์ สีลา. (2563). รูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จำลอง ไชยยา. (2564). การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบพัฒนาการร่วมกับการชี้แนะทางปัญญาเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดประสบการณ์แบบสมดุภาษาสำหรับครูผู้สอนเด็กปฐมวัย กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ฉัตรวิไล สุรินทร์ชมพู. (2564). รูปแบบการบริหารหลักสูตรระดับปฐมวัยที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนอย่างเป็นองค์รวม (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ฉัตรวิไล สุรินทร์ชมพู. (2561). การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะสมอง EF สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2564). การนิเทศการสอน: กลยุทธ์สู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน. นนทบุรี: สหมิตรพรินติ้งแอนด์พับลิชชิง.
- ชนน คันธาวัดร์. (2564). การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการรู้เรื่องคณิตศาสตร์ ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ตัวแบบเชิงคณิตศาสตร์ เรื่อง ลำดับและอนุกรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- ชาคริยา ชายเกลี้ยง, วีรวรรณ จงจิตร ศิริจิรกาล, และปรีชา สามัคคี. (2562). รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการวิจัยของครูระดับมัธยมศึกษา. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์*, 6(10), 5344 – 5361.
- เชิด คำปลิว. (2565). การเปลี่ยนแปลงโรงเรียนทั้งระบบที่ส่งเสริมการพัฒนากรอบความคิดทางวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนขนาดเล็กด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ณชนก หล่อสมบุรณ์. (2565). รูปแบบการจัดประสบการณ์ศิลปะตามแนวคิดการสอนพฤติกรรมศิลปะและการคิดเชิงออกแบบเพื่อเสริมสร้างความสามารถคิดบริหารจัดการตนเองของเด็กอนุบาล (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐธิดา นันทศิริรัตน์, บุญทริกา บุณภักดิ์, และจุไรรัตน์ สุตรุ่ง. (2565). การวิเคราะห์รูปแบบการนิเทศการสอนแบบหลากหลายวิธีการที่ส่งผลต่อความสำเร็จตามมาตรฐานหลักสูตรของโรงเรียนนานาชาติหลักสูตร International Baccalaureate ระดับชั้น Diploma Programme ในประเทศไทย. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*, 14(3), 152-165.
- ดาริกา ดวงบุ. (2564). การสร้างแบบวัดทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) ด้านทักษะพื้นฐานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดนครพนม (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2559). *จิตวิทยาพัฒนาการ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงตา อินทรนาค, แมน เชื้อบางแก้ว, กฤตชนพร วิชัยดิษฐ์, จันทร์จิมาภรณ์ ก่อสกุล, และชลลวี สาลี. (2566). การพัฒนาทักษะทางสมอง (EF) ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนเพชรผดุงเวียงไชยด้วยกิจกรรมปั้นดินน้ำมัน. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ เเบญจมิตรวิชาการ ครั้งที่ 15* (น. 174–180). กรุงเทพฯ: ประเทศไทย.
- คุชฎี อุปการ. (2560). การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนกิจกรรมเสรีตามแนวคิดเครื่องมือทางปัญญาและการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างเอ็กเซ็กคิวทีฟฟังก์ชันส์ของเด็กอนุบาล (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิพวรรณ ถาวรโชติ. (2564). รูปแบบการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ทิตนา แคมมณี. (2550). *ศาสตร์การสอน*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ทิตนา แคมมณี. (2560). รูปแบบการเรียนรู้การสอน: ทางเลือกที่หลากหลาย (พิมพ์ครั้งที่ 21). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญชมน บัญประกอบ. (2560). การพัฒนารูปแบบการนิเทศการเรียนรู้ภายในโรงเรียนขนาดเล็กด้วยเทคนิคการนิเทศแบบชี้แนะสะท้อนคิด (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุชฎีบัณฑิต). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นนธิศักดิ์ หนักไหล่, และคณะ. (2567). รูปแบบการนิเทศภายในแบบชี้แนะเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารการบริหารการศึกษา, 21(1), 75–98.
- นฤมล รัตนพันธ์, และคณะ. (2565). การนิเทศแบบชี้แนะเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์, 16(2), 35–50.
- นันทา โพธิ์คำ. (2563). ทักษะสมอง EF สำหรับเด็กปฐมวัย. วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด, 9(2), 74–92.
- นัยนา ฉายวงศ์. (2560). การพัฒนารูปแบบการนิเทศตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยในชั้นเรียนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุชฎีบัณฑิต). สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- น้ำเย็น เหลืองประเสริฐ. (2546). การนิเทศแบบคลินิกเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้แบบโครงการของครูประถมศึกษา (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นิรันดร์ วงศ์แก้ว. (2567). การนิเทศแนวกลยุทธ์และคลินิกในยุคดิจิทัล. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นุชนาถ สุทธิการ. (2565). รูปแบบการนิเทศโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุชฎีบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล. (2560). การพัฒนาทักษะสมอง EF ในเด็กไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- เนตรชนก รักกาญจน์นัท. (2558). การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บัณฑิต อนุญาหงษ์. (2560). ผลของการนิเทศแบบคลินิกเพื่อเสริมสร้างความสามารถการทำวิจัยของนักวิจัยรุ่นใหม่. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาพื้นฐานและภาษา สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- บุษกร วิเศษสมบัติ. (2564). การนิเทศแบบชี้แนะเพื่อพัฒนาครูในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปนัดดา หมอยา. (2562). การพัฒนาระบบการนิเทศแบบสอนแนะในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24. วารสารบัณฑิตศึกษา, 15(69), 59–60.
- ประคอง รัศมีแก้ว. (2562). การพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รายงานวิจัย). สุพรรณบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3.
- ปาริชาติ ประกอบมาศ. (2564). การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมทักษะ EF และสมรรถนะการเคลื่อนไหวของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลายโดยใช้แนวคิดการเดินเชิงสร้างสรรค์ร่วมกับสตอรีไลน์ (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2561). การนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปอนสวรรค สุภาศรี. (2558). การพัฒนารูปแบบการนิเทศการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดสะท้อนกลับและสมรรถนะการสอนของนิสิตครูเอกภาษาอังกฤษ (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปุดณรัตน์ พิงคานนท์. (2564). รูปแบบการใช้สื่อดิจิทัลกับการเรียนรู้ทางสังคมและการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของเด็กปฐมวัย (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- พระเจ้ากรพล สิริธโร (ป๋องศิริ). (2559). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมศรีจันทร์วิทยา: การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พาสนา ชลบุรพันธ์. (2560). รูปแบบการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2561). การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2562). การจัดการเรียนรู้เชิงรุกและทักษะการคิดในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- พูนสิน ประคำมินทร์, ประหยัด ฤชากุล, ทิพวรรณ แผงบุปผา, ฤชงค์ มัชฌิโม, และเกศรี วิวัฒน์ปฐพี. (2567). องค์ประกอบการนิเทศที่ส่งผลต่อการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู วิทยาลัยสันตพล จังหวัดอุดรธานี. *วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล*, 10(1), 49–57.
- พัชระ ภูติวณิชย์. (2562). *การพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรดนตรีสู่ความเป็นเลิศของนักเรียนโรงเรียนพัชระมิวสิค อะคาเดมี ศรีราชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม* (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พัชรารณ ชัยวุฒิ. (2565). *การนิเทศเชิงพัฒนาในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พัชรพรรณ ชลบุรีพันธ์. (2561). *รูปแบบการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน* (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- พัชรินทร์ สิทธิตัน. (2564). *การพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมทักษะการคิดเพื่อชีวิตที่สำเร็จ โดยใช้การจัดประสบการณ์แบบโครงการสำหรับเด็กปฐมวัย* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). ลำปาง: มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- พวงอ้อย ไชยดี. (2562). *การพัฒนาแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะ (Coaching) สำหรับสถานศึกษา สังกัดเทศบาลภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ภัทร หลังประยูร. (2565). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักศึกษา สาขาการสอนภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ* (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มัสนินกร รุ่งมา, เปรมฤทัย น้อยหมื่นไวย, และเรณูการ์ ทองคำรอด. (2566). *การพัฒนารูปแบบการนิเทศทางคลินิกในพยาบาลวิชาชีพจบใหม่ โรงพยาบาลหนองคาย*. *วารสารการพยาบาลและการศึกษา*, 16(3), 1–15.
- รจนา กองทอง. (2563). *การบริหารการนิเทศภายในสถานศึกษา*. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- รจนา บุญลพ, กาญจนา ภัทราวิวัฒน์, และสุภาพร ชินชัย. (2563). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนทักษะทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนรวมตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา*, 12(2), 174–195.
- รัชฎาภรณ์ โพธิ์สว่าง, อภิลิทธิ์ สมศรีสุข, และทรัพย์ทิรัญ จันทักษ์. (2565). องค์ประกอบการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารปาริชาติ*, 36(4), 49–60.
- วชิรา ธานีรัตน์. (2562). ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาทักษะทางสมองด้านการใส่ใจจดจ่อของเด็กปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วรลักษณ์ อัจฉริย. (2565). การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์). สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วาสนา บุญมาก. (2562). การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วัชรา เล่าเรียนดี. (2541). *การนิเทศการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วัชรา เล่าเรียนดี. (2560). *ศาสตร์การนิเทศการสอนและการโค้ชเพื่อการพัฒนาอาชีพ* (พิมพ์ครั้งที่ 12). นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัฒนา วงศ์สุราษฎร์. (2561). *การพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น.
- วัฒนา สุริวรรณ, ญัฐตะวัน ลิ้มประสงค์, และพิสุทธิ์ บัวเปรม. (2568). การนิเทศการศึกษาในยุคดิจิทัล: การนิเทศแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาทักษะการสอนในศตวรรษที่ 21. *วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย (สพบท.)*, 7(2), 553.
- วิจิต กลิ่นหอม. (2567). การพัฒนารูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โรงเรียนบ้านขุนกำลัง อำเภอบึง จังหวัดพะเยา. *วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม*, 8(11), 194–205.
- วิจารณ์ พานิช. (2560). *การเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสยามกัมมาจล.
- วิจิตรตา โป๊ะฮง, และสุพัตรา พักอ่อน. (2564). การพัฒนาสื่อโดยใช้กิจกรรมกระตุ้นพัฒนาการเป็นฐานสำหรับเด็กปฐมวัย. *วารสารการวัดผลการศึกษา*, 38(103), 195–204.

- วิจิตรตา วรธาดาสวัสดิ์. (2566). รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุชฎีบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2556). *กระบวนการที่คนใหม่ทางการศึกษา: กรณีที่คณะต่อการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ทิพยวิสุทธี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *คู่มือการนิเทศทางวิชาการเชิงรุก*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- เวียงชัย แสงทอง, นเรศ ชันชะวี, และชวนคิด มะเสนา. (2566). รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนประถมศึกษา. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 11(3), 1194-1205.
- ศราวุธ ชัยชนะ. (2565). การพัฒนาครูผ่านกระบวนการนิเทศแบบคลินิก. *วารสารนวัตกรรมและการจัดการศึกษา*, 5(1), 40-52.
- ศักดิ์ดา การเพียร. (2562). *การใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต)*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2558). *ทฤษฎีการประเมิน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุณิดา หัวเขา. (2563). *ผลการพัฒนาทักษะทางสมองด้านการควบคุมอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดป่าประดู่ โดยการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต)*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ศุภลักษณ์ มีปาน. (2562). *รูปแบบการนิเทศภายในสำหรับการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุชฎีบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- สงัด อุทรานันท์. (2546). *การนิเทศการศึกษา: หลักการ ทฤษฎี และการปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: มิตรสยาม.
- สถิตย์ กุลสอน, พูนสิน ประคำมินท์, และประหยัด ฤชากุล. (2564). การพัฒนารูปแบบการนิเทศผสมผสานเครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นครูที่ดีของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู. *วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 15(3), 96-110.
- สายสวาท สุขวิชัย. (2561). *การพัฒนารูปแบบการนำกลยุทธ์ส่งเสริมค่านิยม 12 ประการสู่การปฏิบัติสำหรับโรงเรียนระดับประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุชฎีบัณฑิต)*. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2565). *แนวทางการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมทักษะทางสมอง EF (Executive Function)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานนโยบายการพัฒนาเด็กปฐมวัย.

- สิทธิชัย เดชาสิทธิ์. (2565). การนิเทศแบบชี้แนะสะท้อนคิดเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุชานาฏ ไชยวรรณะ, และอนงค์นารถ ยิ้มข้าง. (2565). การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะสมอง EF (Executive Functions) ของเด็กปฐมวัยโดยการใช้กิจกรรมการเล่นละครและบทบาทสมมติ. *วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ*, 12(1), 115–130.
- สุณี บุญพิทักษ์. (2566). *หลักสูตรนวัตกรรมการกระบวนการเพื่อพัฒนาทักษะสมอง (EF) ของคนสองวัยจังหวัดสุโขทัย*. กรุงเทพฯ: พิมพ์เวสต์ ก๊อปปี เซ็นเตอร์.
- สุทธยา ชุ่ม. (2563). *กลยุทธ์การบริหารการนิเทศแบบชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยงในสถานศึกษาเอกชน* (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุฎบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- สุทธิพร วิจิตรพันธุ์. (2549). *จุดมุ่งหมายของการนิเทศแบบคลินิก* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุภาภรณ์ ใจสุข. (2560). องค์ประกอบสำคัญการพัฒนารูปแบบการนิเทศตามแนวคิดการชี้แนะร่วมด้วยแนวคิดกัลยาณมิตร เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบเรียนรู้ร่วมกันด้วยการสืบสอบ 4Ex2 สำหรับครุคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. *วารสารสังคมศาสตร์วิจัย*, 11(2), 59–76.
- สุภาวดี หาญเมธี. (2562). *คู่มือพัฒนาทักษะสมอง EF Executive Function สำหรับครูปฐมวัย* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: พิมพ์เอกพิมพ์ไท.
- สุภาวดี หาญเมธี. (2564). *การพัฒนาครูด้วยการนิเทศแบบชี้แนะ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2562). *การนิเทศการศึกษายุคใหม่: ปฏิรูปการนิเทศในโรงเรียน*. แพร่: เมืองแพร่การพิมพ์.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2560). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนงค์นาถ เคนโพธิ์. (2562). *การพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษา* (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุฎบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อรทัย เลาอองกรณ์, และคณะ. (2567). การพัฒนาศักยภาพครูปฐมวัยด้านการส่งเสริมทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย. *วารสารการศึกษาปฐมวัย*, 18(2), 45–62.
- อารี สันหนวี. (2562). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อัญชลี ธรรมะวิธิกุล. (2552). *เทคนิคการนิเทศการศึกษา: การนิเทศแบบคลินิก ตามรูปแบบของโกลด์แฮมเมอร์ (Gold Hammer Model)*. สืบค้นจาก <https://panchalee.wordpress.com/2009/06/22/clinical-supervision/>

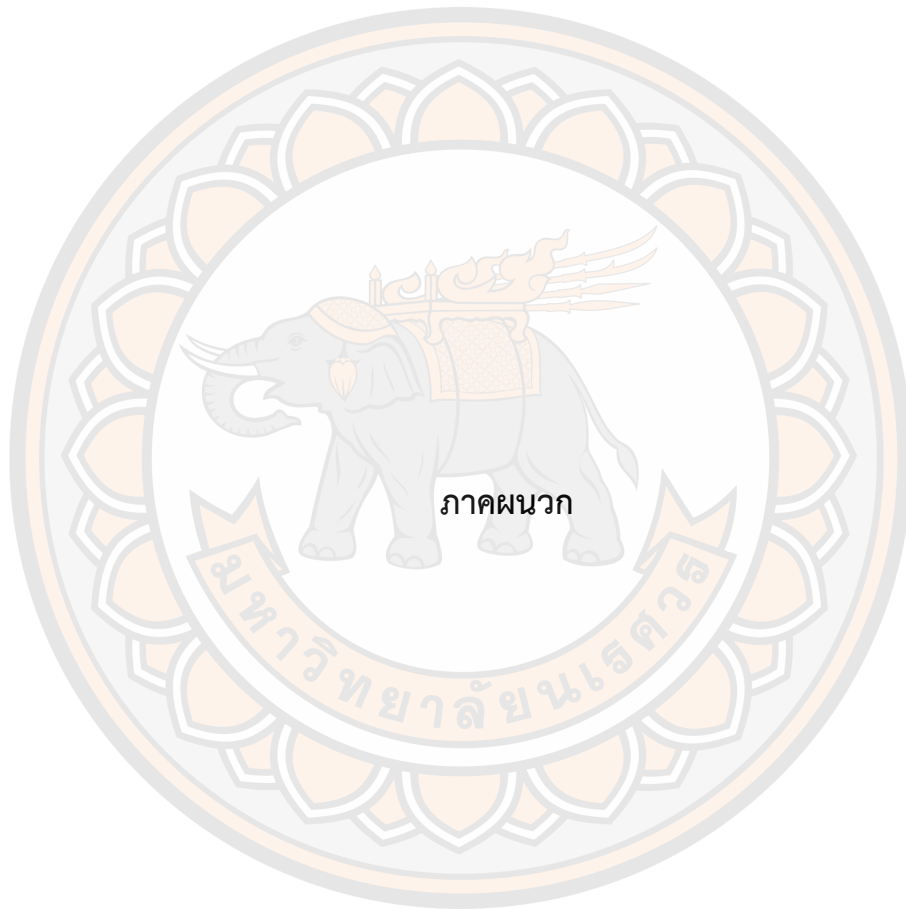
- อัษฎานิชรุ้ โคตรชัย. (2561). *การพัฒนาาระบบพัฒนาครูในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น* (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อำนาจ เดชสุภา. (2563). *การนิเทศภายในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- เอกรัตน์ หอมประทุม. (2564). *การพัฒนาทักษะสมอง EF สำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Acheson, K. A., & Gall, M. D. (1997). *Techniques in the clinical supervision of teachers: Preservice and inservice applications* (4th ed.). New York, NY: Longman.
- Adams, H. F., & Dickey, F. G. (1956). *Basic principles of supervision*. New York, NY: American Book Company.
- Aguilar, E. (2020). *Coaching for equity: Conversations that change practice*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Arnold, J. (2009). *Coaching skills for leaders in the workplace: How to develop, motivate and get the best from your staff*. London, England: Kogan Page.
- Barkley, R. A. (2012). *Executive functions: What they are, how they work, and why they evolved*. New York, NY: Guilford Press.
- Beach, D. M., & Reinhartz, J. (2000). *Instructional supervision: A guide to practice*. Boston, MA: Allyn & Bacon.
- Bellon, J. J., & Huffman, J. B. (1976). *Supervision of instruction: A behavior systems approach*. Columbus, OH: Merrill Publishing Company.
- Bernard, J. M., & Goodyear, R. K. (2019). *Fundamentals of clinical supervision* (6th ed.). New York, NY: Pearson.
- Best, J. R., & Miller, P. H. (2010). A developmental perspective on executive function. *Child Development, 81*(6), 1641–1660.
- Bodrova, E., & Leong, D. J. (2007). *Tools of the mind: The Vygotskian approach to early childhood education* (2nd ed.). Upper Saddle River, NJ: Pearson/Merrill Prentice Hall.
- Burton, W. H., & Brueckner, L. J. (1965). *Supervision: A social process*. New York, NY: Appleton-Century-Crofts.

- Center on the Developing Child. (2011). *Building the brain's "air traffic control" system: How early experiences shape the development of executive function*. Cambridge, MA: Harvard University.
- Cochran-Smith, M., & Lytle, S. L. (2009). *Inquiry as stance: Practitioner research in the next generation*. New York, NY: Teachers College Press.
- Costa, A. L., & Garmston, R. J. (2002). *Cognitive coaching: A foundation for renaissance schools* (2nd ed.). Norwood, MA: Christopher-Gordon.
- Davis, J. (2013). *The essentials of coaching*. London, England: Sage Publications.
- Das, J. P., Kirby, J. R., & Jarman, R. F. (1975). *Assessing cognitive processes: A response-based approach*. Boston, MA: Allyn & Bacon.
- Diamond, A., & Lee, K. (2011). Interventions shown to aid executive function development in children 4 to 12 years old. *Science*, *333*(6045), 959–964. doi:10.1126/science.1204529
- Diamond, A. (2013). Executive functions. *Annual Review of Psychology*, *64*, 135–168. doi:10.1146/annurev-psych-113011-143750
- DuFour, R., DuFour, R., Eaker, R., Many, T. W., & Mattos, M. (2016). *Learning by doing: A handbook for Professional Learning Communities at Work* (3rd ed.). Bloomington, IN: Solution Tree Press.
- Fullan, M. (2007). *The new meaning of educational change* (4th ed.). New York, NY: Teachers College Press.
- Fullan, M. (2020). *The principal: Three keys to maximizing impact*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Glickman, C. D. (1990). *Supervision of instruction: A developmental approach* (2nd ed.). Boston, MA: Allyn and Bacon.
- Glickman, C. D., Gordon, S. P., & Ross-Gordon, J. M. (2017). *Supervision and instructional leadership: A developmental approach* (9th ed.). Boston, MA: Pearson.
- Harris, B. M. (1985). *Supervisory behavior in education* (3rd ed.). Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

- Glickman, C. D., Gordon, S. P., & Ross-Gordon, J. M. (2018). *Supervision and instructional leadership: A developmental approach* (10th ed.). Boston, MA: Pearson.
- Goldhammer, R. H. (1969). *Clinical supervision: Special methods for the supervision of teachers*. New York, NY: Holt, Rinehart and Winston.
- Goldhammer, R., Anderson, R. H., & Krajewski, R. J. (1993). *Clinical supervision: Special methods for the supervision of teachers* (3rd ed.). Fort Worth, TX: Harcourt Brace Jovanovich College Publishers.
- Goldhammer, R., Anderson, R. H., & Krajewski, R. J. (1980). *Clinical supervision: Special methods for the supervision of teachers*. New York, NY: Holt, Rinehart and Winston.
- Guskey, T. R. (2002). Professional development and teacher change. *Teachers and Teaching: Theory and Practice*, 8(3), 381–391.
- Hallinger, P. (2015). *Assessing instructional leadership with the Principal Instructional Management Rating Scale*. Cham, Switzerland: Springer.
- Hargreaves, A., & O'Connor, M. T. (2018). *Collaborative professionalism: When teaching together means learning for all*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- Joyce, B., & Showers, B. (2002). *Student achievement through staff development* (3rd ed.). Alexandria, VA: ASCD.
- Keeves, J. P. (1988). *Educational research, methodology and measurement: An international handbook*. Oxford, England: Pergamon.
- Kemmis, S., & McTaggart, R. (1988). *The action research planner* (3rd ed.). Victoria, Australia: Deakin University.
- Knight, J. (2018). *The impact cycle: What instructional coaches should do to foster powerful improvements in teaching*. Thousand Oaks, CA: Corwin.
- Kraft, M. A., Blazar, D., & Hogan, D. (2018). The actions that predict instructional coaching impact: Modeling, practice, and feedback. *Journal of Educational Psychology*, 110(8), 1041–1055.
- Leithwood, K. (2019). *Leading school turnaround: How successful leaders transform low-performing schools*. New York, NY: Routledge.

- Lewin, K. (1946). Action research and minority problems. *Journal of Social Issues*, 2(4), 34–46. doi:10.1111/j.1540-4560.1946.tb02295.x
- Madaus, G. F., Scriven, M., & Stufflebeam, D. L. (1983). *Evaluation models*. Boston, MA: Kluwer-Nijhoff.
- McKernan, J. (1996). *Curriculum action research: A handbook of methods and resources for the reflective practitioner* (2nd ed.). London, England: Kogan Page.
- Milne, D., & Watkins, C. E., Jr. (2019). *Essential clinical supervision: Skills, models, and methods*. Chichester, West Sussex, England: Wiley-Blackwell.
- Minor, J. B. (1964). *Educational administration and supervision*. New York, NY: Macmillan.
- Miyake, A., Friedman, N. P., Emerson, M. J., Witzki, A. H., & Howerter, A. (2000). The unity and diversity of executive functions and their contributions to complex “frontal lobe” tasks. *Cognitive Psychology*, 41(1), 49–100.
- Muganga, K. W. (2012). *Instructional supervision: An exploratory study of teachers’ perceptions* (Unpublished master’s thesis). Aga Khan University, Karachi, Pakistan.
- Neuman, S. B. (1995). *Literacy in the television age: The myth of the TV effect*. Westport, CT: Greenwood Publishing Group.
- Proctor, B. (2001). Training for the supervision alliance: Attitude, skills and intention. In J. Fowler & M. Chevannes (Eds.), *Professional supervision for counselling and psychotherapy* (pp. 25–45). London, England: Routledge.
- Schon, D. A. (2017). *The reflective practitioner: How professionals think in action*. New York, NY: Routledge. (Original work published 1983)
- Senge, P. M. (2014). *The fifth discipline: The art and practice of the learning organization*. New York, NY: Currency.
- Sergiovanni, T. J., & Starratt, R. J. (2007). *Supervision: A redefinition* (8th ed.). New York, NY: McGraw-Hill.
- Shonkoff, J. P. (2004). *Science, policy, and the young developing child: Closing the gap between what we know and what we do*. Chicago, IL: Ounce of Prevention Fund.

- Steiner, G. A. (1988). *Strategic planning: What every manager must know*. New York, NY: Free Press.
- Stenhouse, L. (1975). *An introduction to curriculum research and development*. London, England: Heinemann.
- Stringer, E. T. (2007). *Action research* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Stufflebeam, D. L. (2003). The CIPP model for evaluation. In T. Kellaghan & D. L. Stufflebeam (Eds.), *International handbook of educational evaluation* (pp. 31–62). Boston, MA: Kluwer Academic Publishers.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Wartella, E. A., Richert, R. A., & Robb, M. B. (2010). Babies, television and videos: How did we get here? *Developmental Review, 30*(2), 116–127.
- Willer, D. (1967). *Scientific sociology: Theory and method*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Zepeda, S. J. (2017). *Instructional supervision: Applying tools and concepts* (4th ed.). Boston, MA: Pearson.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.สุณี บุญพิทักษ์
 ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF
 ตำแหน่ง อาจารย์ผู้มีความรู้ความสามารถ คณะศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยนเรศวร
2. อาจารย์ ดร.รังรอง สมมิตร
 ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย
 ตำแหน่ง ประธานหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อนงค์นารถ ยิ้มช้าง
 ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย
 ตำแหน่ง ประธานสาขาวิชาการจัดการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์
 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
4. ดร.สุรรัตน์ โตเขียว
 ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย
 ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ หัวหน้ากลุ่มงานปฐมวัย
 สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครสวรรค์
5. นางจินดาพร แสงแก้ว
 ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารและการนิเทศการศึกษา
 ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1

ภาคผนวก ข หนังสือราชการและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย งานวิชาการ โทร. ๘๘๒๘

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๒/ว ๒๗๔๕ วันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.สุณี บุญพิทักษ์

ด้วย นางนิลบล กลิ่นเขตรกิจ รหัสประจำตัว ๖๖๐๓๑๒๗๕ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต โดยมี ดร.พิทยา แสงสว่าง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ บัณฑิตวิทยาลัย พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระของวิทยานิพนธ์เรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังที่แนบมาพร้อมนี้ บัณฑิตวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชมนาด อินทजारักษ์)

รักษาการในตำแหน่งรองคณบดีฝ่ายบริหาร ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๒/ ๖ ๒๗๔๕

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมืองฯ จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ดร.รังรอง สมมิตร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นางนิลบล กลิ่นเขตรกิจ รหัสประจำตัว ๖๖๐๓๑๒๗๕ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาคุณวุฒิปบัณฑิต โดยมี ดร.พิทยา แสงสว่าง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระของวิทยานิพนธ์เรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังแนบมาพร้อมนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชมนาด อินทจามรรักษ์)

รักษาการในตำแหน่งรองคณบดีฝ่ายบริหาร ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐-๕๕๙๖-๘๘๒๒

โทรสาร ๐-๕๕๙๖-๘๘๒๖

๒. นางนิลบล กลิ่นเขตรกิจ

โทร ๐๘-๗๖๗๐-๕๓๕๕

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๒/ว ๒๗๔๕

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมืองฯ จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขออนุมัติครุภัณฑ์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์อนงค์นารถ ยิ้มช่าง

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นางนิลุบล กลั่นเขตรกิจ รหัสประจำตัว ๖๖๐๓๑๒๗๕ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดำเนินการตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต โดยมี ดร.พิทยา แสงสว่าง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระของวิทยานิพนธ์เรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังแนบมาพร้อมนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

ดร. ชมนาด อินทจามรรักษ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชมนาด อินทจามรรักษ์)

รักษาการในตำแหน่งรองคณบดีฝ่ายบริหาร ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย
โทร ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๒
โทรสาร ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๖
๒. นางนิลุบล กลั่นเขตรกิจ
โทร ๐๘-๗๖๗๐-๕๓๕๕

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๒/ว ๒๗๔๕

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมืองฯ จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขออนุมัติครุภัณฑ์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ดร.สุรรัตน์ โตเขียว

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นางนิลุบล กลั่นเขตรกิจ รหัสประจำตัว ๖๖๐๓๑๒๗๕ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต โดยมี ดร.พิทยา แสงสว่าง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระของวิทยานิพนธ์เรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังแนบมาพร้อมนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชมนาด อินทจามรรักษ์)

รักษาการในตำแหน่งรองคณบดีฝ่ายบริหาร ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐-๕๕๙๖-๘๘๒๒

โทรสาร ๐-๕๕๙๖-๘๘๒๖

๒. นางนิลุบล กลั่นเขตรกิจ

โทร ๐๘-๗๖๗๐-๕๓๕๕

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๒/ว ๒๗๔๕

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมืองฯ จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน คุณจินดาพร แสงแก้ว

สิ่งที่ส่งมาด้วย	๑. โครงร่างวิทยานิพนธ์	จำนวน	๑ ฉบับ
	๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	จำนวน	๑ ฉบับ

ด้วย นางนิลบล กลั่นเขตรกิจ รหัสประจำตัว ๖๖๐๓๑๒๗๕ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาแบบการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต โดยมี ดร.พิทยา แสงสว่าง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระของวิทยานิพนธ์เรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังแนบมาพร้อมนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชมนาด อินทจามรรักษ์)

รักษาการในตำแหน่งรองคณบดีฝ่ายบริหาร ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๒

โทรสาร ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๖

๒. นางนิลบล กลั่นเขตรกิจ

โทร ๐๘-๗๖๗๐-๕๓๕๕

งานบริการ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
รับที่ 11639 วันที่ 6 ต.ค. 2568 เวลา 17.40 น.

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
ที่ 12917
- 6 ต.ค. 2568
15:354

ที่ ศธ ๐๔๑๘๒/๒๑๑๓

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑
ตำบลสะแกกรัง อำเภอเมืองอุทัยธานี
จังหวัดอุทัยธานี ๖๑๐๐๐

๒๐ กันยายน ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์บุคลากรเป็นวิทยากร
เรียน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการอบรม จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑ กำหนดจัดให้มีการประชุม
เชิงปฏิบัติการ เรื่อง จากแผนสู่ผลงาน : การจัดประสบการณ์ EF อย่างมีคุณภาพ ในวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๘
ณ ห้องประชุมสะแกกรัง ๒ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑ ให้แก่ผู้บริหาร
สถานศึกษา ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน ๑๕ คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและพัฒนา
ด้านการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง (EF) นั้น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑ พิจารณาแล้วเห็นว่า
รองศาสตราจารย์ ดร.สุณี บุญพิทักษ์ ตำแหน่ง ผู้มีความรู้ความสามารถ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
เป็นผู้เชี่ยวชาญและมีความรู้ประสบการณ์ด้านการพัฒนาทักษะทางสมอง (EF) สำหรับเด็กปฐมวัยเป็นอย่างดี
จึงขอความอนุเคราะห์ท่านอนุญาตให้บุคคลดังกล่าวมาเป็นวิทยากรบรรยายในการประชุมเชิงปฏิบัติการ
เวลา ๐๘.๓๐-๑๖.๓๐ น. ตั้งวันและสถานที่ที่กำหนดข้างต้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นางศันสนีย์ใจ รตนะชัยามันท์)

รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑ ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑

อินดีปทุมณี

88w

กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา
ดร.ณัฐ ชาญบุญกลุ่มงานนิเทศ ติดตามและประเมินระบบบริหารและการจัดการศึกษา
หัวหน้าภาควิชาบริหาร วิทยาลัยนครสวรรค์ ๑๐๒๘ ๙๗๐๕
นวัตกรรมการศึกษา โทรสาร ๐๕๖ - ๕๑๑๕๐๔
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ : saraban@utt1.go.th

- ที่ชม ๖๖๖๖
- 1. ที่ศธ ๐๔๑๘๒/๒๑๑๓
- 2. ที่ศธ ๐๔๑๘๒/๒๑๑๓

"เรียนดี มีคุณธรรม"

6๓๑6๘

(ศาสตราจารย์ ดร.ปวงษ์ ประจันบาน)
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

๒๓.๙.๖๘
ThamTong
๖๓๑๖๘

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๕/๔๕๕๗

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๖ ตุลาคม ๒๕๖๘

เรื่อง อนุญาตให้บุคลากรในสังกัดเป็นวิทยากร

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑

อ้างถึง หนังสือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑ ที่ ศธ ๐๔๑๘๒/๓๑๑๓
ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๘

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑ ขอเชิญบุคลากร
ในสังกัดของภาควิชาบริหาร วิจัยและพัฒนาวัตกรรมการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
เป็นวิทยากรในการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง จากแผนสู่ผลงาน : การจัดประสบการณ์ EF อย่างมีคุณภาพ”
ในวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๘ เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๖.๓๐ น. ณ ห้องประชุมสะแกกรัง ๒ สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑ ตามความแจ้งแล้วนั้น

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ มีความยินดีให้ รองศาสตราจารย์ ดร.สุณี บุญพิทักษ์
เป็นวิทยากรในการอบรมฯ ตามวัน เวลา และสถานที่ดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร.ปกรณ ประจันบาน)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

คณะศึกษาศาสตร์

ภาควิชาบริหาร วิจัย และพัฒนาวัตกรรมการศึกษา

โทรศัพท์ ๐ ๕๕๕๖ ๒๔๓๒

โทรสาร ๐ ๕๕๕๖ ๒๔๐๒

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ edu.adm@nu.ac.th

ที่ อว. ๐๖๐๓.๐๒/ ๒ ๒๗๔๗

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมืองฯ จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความร่วมมือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน.....ฉบับ

ด้วย นางนิลบล กลั่นเขตรกิจ รหัสประจำตัว ๖๖๐๓๒๗๕ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาคุณวุฒิปบัณฑิต โดยมี ดร.พิทยา แสงสว่าง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องขอเก็บข้อมูลจากหน่วยงานของท่าน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชมนาค อินทจามรักษ์)

รักษาการในตำแหน่งรองคณบดีฝ่ายบริหาร ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๓. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐-๕๕๕๖-๘๘๐๘

โทรสาร ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๖

๒. นางนิลบล กลั่นเขตรกิจ

โทร ๐๘-๗๖๗๐-๕๓๕๕

ภาคผนวก ค เครื่องมือวิจัย

**แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศแบบผสมผสาน
เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย**

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย โดยข้อมูลที่ได้รับจะนำไปใช้เป็นแนวทางในการออกแบบและพัฒนารูปแบบการนิเทศให้สอดคล้องกับบริบท และความต้องการของสถานศึกษา แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ตำแหน่ง

- ครูปฐมวัย
- ครูวิชาการ
- ผู้บริหารสถานศึกษา
- ศึกษานิเทศก์

2. วุฒิการศึกษา

- ปริญญาตรี
- ปริญญาโท
- ปริญญาเอก

3. ประสบการณ์การสอนระดับปฐมวัย

- น้อยกว่า 5 ปี
- 5-10 ปี
- 11-15 ปี
- มากกว่า 15 ปี

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบัน (D) และสภาพที่พึงประสงค์ (I)

คำชี้แจงเพิ่มเติม โปรดพิจารณาแต่ละรายการ แล้วประเมินทั้ง 2 ส่วน ได้แก่

สภาพปัจจุบัน (D) = ระดับการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบัน

สภาพที่พึงประสงค์ (I) = ระดับการดำเนินงานที่ควรจะเป็นหรือคาดหวังให้เกิดขึ้น โดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

สำหรับ สภาพปัจจุบัน (D)

- 5 หมายถึง มีการดำเนินการอยู่ใน ระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการดำเนินการอยู่ใน ระดับมาก
- 3 หมายถึง มีการดำเนินการอยู่ใน ระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการดำเนินการอยู่ใน ระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีการดำเนินการอยู่ใน ระดับน้อยที่สุด

สำหรับ สภาพที่พึงประสงค์ (I)

- 5 หมายถึง ควรมีการดำเนินการอยู่ใน ระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ควรมีการดำเนินการอยู่ใน ระดับมาก
- 3 หมายถึง ควรมีการดำเนินการอยู่ใน ระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ควรมีการดำเนินการอยู่ใน ระดับน้อย
- 1 หมายถึง ควรมีการดำเนินการอยู่ใน ระดับน้อยที่สุด

รายการประเมิน	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
13. การใช้เทคโนโลยีเพื่อช่วยในการนิเทศ และติดตามผล										
14. การได้รับแรงจูงใจ และกำลังใจจากผู้นิเทศ ในการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF										
15. การติดตามผลการพัฒนาการจัดประสบการณ์หลังการนิเทศ										
16. การให้ข้อเสนอแนะเชิงสร้างสรรค์จากผู้นิเทศเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมทักษะสมอง EF										

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนิเทศแบบผสมผสาน

1. จากประสบการณ์ของท่าน สภาพการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัย ในปัจจุบันเป็นอย่างไร และมีข้อจำกัดหรืออุปสรรคใดบ้าง

.....

.....

.....

2. จากประสบการณ์ของท่าน สภาพการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัย ในปัจจุบันเป็นอย่างไร และมีข้อจำกัดหรืออุปสรรคใดบ้าง

.....

.....

.....

.....

**แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศแบบผสมผสาน
เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย**

คำชี้แจง

แบบประเมินฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม เรื่อง การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย

โปรดพิจารณาว่ารายการคำถามแต่ละข้อ มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยหรือไม่ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็น

- +1 หมายถึง แนใจว่ารายการคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- 0 หมายถึง ไม่แนใจว่ารายการคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- 1 หมายถึง แนใจว่ารายการคำถามไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

รายการประเมิน	ระดับความ คิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
	+1	0	-1	
1. การวางแผนจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัย				
2. การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดและการควบคุมตนเอง				
3. การใช้เทคนิคการตั้งคำถาม เพื่อกระตุ้นกระบวนการคิดของเด็ก				
4. การสังเกตและประเมินพฤติกรรมทักษะสมอง EF ของเด็กในระหว่างการทำกิจกรรม				
5. การจัดกิจกรรมผ่านการเล่น เพื่อส่งเสริมทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัย				
6. การบูรณาการทักษะสมอง EF ในหน่วยการเรียนรู้ หรือ กิจกรรมประจำวัน				
7. การสะท้อนผลการจัดประสบการณ์ร่วมกับผู้นิเทศ				
8. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนครู เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมทักษะสมอง EF				
9. การนำผลการนิเทศมาปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์				
10. การบันทึกและวิเคราะห์ผลการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะสมอง EF				
11. การนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching) เพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง				
12. การนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) เพื่อปรับปรุงการสอน				
13. การใช้เทคโนโลยีเพื่อช่วยในการนิเทศ และติดตามผล				
14. การได้รับแรงจูงใจ และกำลังใจจากผู้นิเทศในการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF				
15. การติดตามผลการพัฒนาการจัดประสบการณ์หลังการนิเทศ				

รายการประเมิน	ระดับความ คิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
	+1	0	-1	
	16.การให้ข้อเสนอแนะเชิงสร้างสรรค์จากผู้นิเทศเพื่อ พัฒนาการจัดกิจกรรมทักษะสมอง EF			

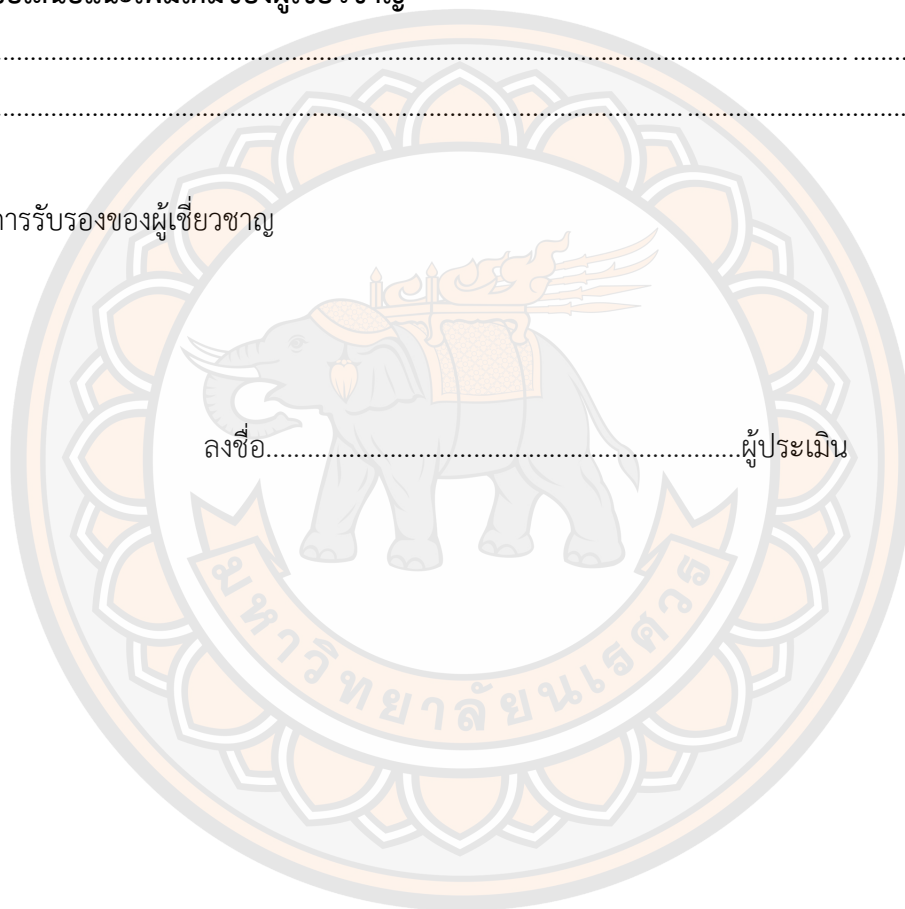
ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เชี่ยวชาญ

.....

.....

การรับรองของผู้เชี่ยวชาญ

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

แบบประเมินความสอดคล้องของเนื้อหา (IOC)
คู่มือการนิเทศแบบผสมผสาน
เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC)

ผู้ประเมิน

ตำแหน่ง

สถานที่ทำงาน

ตอนที่ 2 การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ของคู่มือการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง (Executive Functions : EF) สำหรับครูปฐมวัย

วัตถุประสงค์ของการตรวจสอบ เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาและองค์ประกอบของคู่มือกับวัตถุประสงค์และแนวคิดการนิเทศแบบผสมผสาน ที่มุ่งพัฒนาศักยภาพครูในการจัดประสบการณ์ส่งเสริมทักษะสมอง EF

คำชี้แจง ผู้เชี่ยวชาญโปรดพิจารณาความสอดคล้องระหว่างรายการประเมินกับวัตถุประสงค์ของคู่มือ และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคะแนนที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่ารายการในแบบประเมินมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่ารายการในแบบประเมินมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

-1 หมายถึง แน่ใจว่ารายการในแบบประเมินไม่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ขอขอบคุณที่สละเวลาในการตอบแบบสอบถามฉบับนี้

รายการประเมิน	ระดับ			ข้อเสนอแนะ
	-1	0	+1	
ส่วนที่ 1 ความสอดคล้องของเนื้อหากับวัตถุประสงค์ของคู่มือ				
1. วัตถุประสงค์ของคู่มือมีความชัดเจน และสอดคล้องกับแนวคิดการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาครูปฐมวัย				
2. บทนำของคู่มือบอกความเป็นมาและความสำคัญของการพัฒนาทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัยได้อย่างชัดเจน				
3. เนื้อหาของคู่มือมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์ ทักษะสมอง EF				
4. เนื้อหาของคู่มือแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศกับการพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูปฐมวัย				
5. ผลลัพธ์ที่คาดหวังจากการใช้คู่มือมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการพัฒนาทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัย				
ส่วนที่ 2 ความถูกต้องของโครงสร้างกระบวนการนิเทศ				
6. โครงสร้างกระบวนการนิเทศมีความสอดคล้องกับแนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (PAOR)				
7. ขั้นตอนการดำเนินการนิเทศมีความชัดเจน เป็นลำดับ และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง				
8. การกำหนดบทบาทของผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้นิเทศ ครู และผู้บริหารสถานศึกษา มีความชัดเจนเหมาะสม				
9. โครงสร้างของคู่มือมีการเรียงลำดับเนื้อหาจากแนวคิดหลักการ ขั้นตอนการดำเนินงาน และการประเมินผล				
10. กระบวนการนิเทศในคู่มือสะท้อนแนวคิดการนิเทศแบบผสมผสานอย่างชัดเจน				
ส่วนที่ 3 ความถูกต้องของหลักการทางวิชาการ				

รายการประเมิน	ระดับ			ข้อเสนอแนะ
	-1	0	+1	
11. การอธิบายแนวคิดทักษะสมอง Executive Function (EF) มีความถูกต้องตามหลักวิชาการ				
12. เนื้อหาของคู่มือเชื่อมโยงการพัฒนาทักษะสมอง EF กับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูปฐมวัยได้เหมาะสม				
13. หลักการนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching) ที่นำมาใช้ในคู่มือมีความถูกต้องและสอดคล้องกับแนวคิดทางวิชาการ				
14. หลักการนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) ที่นำมาใช้ในคู่มือมีความถูกต้องตามกระบวนการนิเทศ				
15. การบูรณาการการนิเทศแบบชี้แนะและการนิเทศแบบคลินิกมีความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาปฐมวัย				
ส่วนที่ 4 ความเหมาะสมของเครื่องมือและแนวทางการใช้				
16. เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศ เช่น แบบสังเกต แบบสะท้อนผล และแบบประเมิน มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของคู่มือ				
17. เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศมีความชัดเจน เข้าใจง่าย และสามารถนำไปใช้ได้จริง				
18. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลสะท้อนพฤติกรรม การจัดประสบการณ์ของครูปฐมวัยได้เหมาะสม				
19. แนวทางการใช้เครื่องมือในการนิเทศมีความชัดเจน และเป็นขั้นตอน				
20. เครื่องมือในคู่มือสามารถใช้เป็นข้อมูล สำหรับการปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศในวงรอบถัดไปได้				
ส่วนที่ 5 ความเป็นประโยชน์และการนำไปใช้				
21. คู่มือสามารถนำไปใช้ในการนิเทศเพื่อพัฒนาครูปฐมวัยได้จริงในบริบทสถานศึกษา				

รายการประเมิน	ระดับ			ข้อเสนอแนะ
	-1	0	+1	
22. คู่มือช่วยส่งเสริมสมรรถนะครูในการออกแบบ และ จัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะสมอง EF				
23. คู่มือช่วยส่งเสริมระบบการนิเทศภายในสถานศึกษา ให้มีความเป็นระบบมากขึ้น				
24. คู่มือมีศักยภาพในการนำไปขยายผลสู่สถานศึกษา อื่นหรือระดับเขตพื้นที่การศึกษา				
25. คู่มือมีคุณค่าในการพัฒนาวิชาชีพครู และยกระดับ คุณภาพการศึกษาปฐมวัย				

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

ผู้ประเมิน

แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้
คู่มือการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย
สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

คำชี้แจง

แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้นี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย”

มีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของคู่มือการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย ในด้านวัตถุประสงค์ของคู่มือ เนื้อหาของคู่มือ และกระบวนการนิเทศ ตลอดจนความเป็นไปได้ในการนำคู่มือก่อนไปใช้จริงในบริบทของสถานศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ผู้ประเมิน

ตำแหน่ง

สถานที่ทำงาน

ตอนที่ 2 แบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือ โดยระดับการประเมิน ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความเหมาะสมของคู่มือ อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความเหมาะสมของคู่มือ อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีความเหมาะสมของคู่มือ อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความเหมาะสมของคู่มือ อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีความเหมาะสมของคู่มือ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
	5	4	3	2	1	
1. วัตถุประสงค์ของคู่มือ						
1.1 วัตถุประสงค์ของคู่มือมีความชัดเจน เข้าใจง่าย						
1.2 วัตถุประสงค์สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาทักษะสมอง EF						
1.3 วัตถุประสงค์สอดคล้องกับบทบาทของครูปฐมวัย						
1.4 วัตถุประสงค์สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง						
2. เนื้อหาของคู่มือ						
2.1 เนื้อหามีความถูกต้องตามหลักวิชาการด้านทักษะสมอง EF และการนิเทศ						
2.2 เนื้อหามีความสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ระดับปฐมวัย						
2.3 ตัวอย่างกิจกรรมหรือแนวทางปฏิบัติมีความเหมาะสม						
2.4 เครื่องมือประกอบในคู่มือมีความชัดเจน และใช้งานได้จริง						
2.5 ภาษาที่ใช้ในคู่มือมีความชัดเจน เข้าใจง่าย						
3. กระบวนการนิเทศ						
3.1 ขั้นตอนการนิเทศมีความเป็นลำดับขั้นและต่อเนื่อง						
3.2 การผสมผสานนิเทศแบบชี้แนะและนิเทศแบบคลินิก มีความเหมาะสม						
3.3 ขั้นตอนการสะท้อนผล (Reflection) มีความชัดเจน						
3.4 ขั้นตอนติดตามผล (Follow-up) มีความต่อเนื่องและสนับสนุนการพัฒนาครู						
3.5 ระยะเวลาในการดำเนินการนิเทศมีความเหมาะสม						

ตอนที่ 3 แบบประเมินความเป็นไปได้ของคู่มือ โดยระดับการประเมิน ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความเป็นไปได้ของคู่มือ อยู่ในระดับมากที่สุด
 4 หมายถึง มีความเป็นไปได้ของคู่มือ อยู่ในระดับมาก
 3 หมายถึง มีความเป็นไปได้ของคู่มือ อยู่ในระดับปานกลาง
 2 หมายถึง มีความเป็นไปได้ของคู่มือ อยู่ในระดับน้อย
 1 หมายถึง มีความเป็นไปได้ของคู่มือ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

รายการประเมินความเป็นไปได้	ระดับความความเป็นไปได้					ข้อเสนอแนะ
	5	4	3	2	1	
1. การนำคู่มือไปใช้จริงในบริบทโรงเรียน						
1.1 ขั้นตอนในคู่มือสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง						
1.2 ครูมีความพร้อมในการเข้าร่วมกระบวนการนิเทศ						
1.3 ผู้บริหารสามารถสนับสนุนการดำเนินงานตามคู่มือได้						
1.4 ทรัพยากรของโรงเรียนมีความเพียงพอในการดำเนินการ						
2. การขยายผลของคู่มือ						
2.1 คู่มือสามารถปรับใช้กับบริบทโรงเรียนที่แตกต่างกัน						
2.2 คู่มือสามารถพัฒนาเป็นแนวปฏิบัติที่ดี						
2.3 คู่มือมีความยืดหยุ่นและสามารถพัฒนาต่อยอดได้						
2.4 คู่มือมีศักยภาพในการขยายผลในระดับเครือข่ายหรือเขตพื้นที่						

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

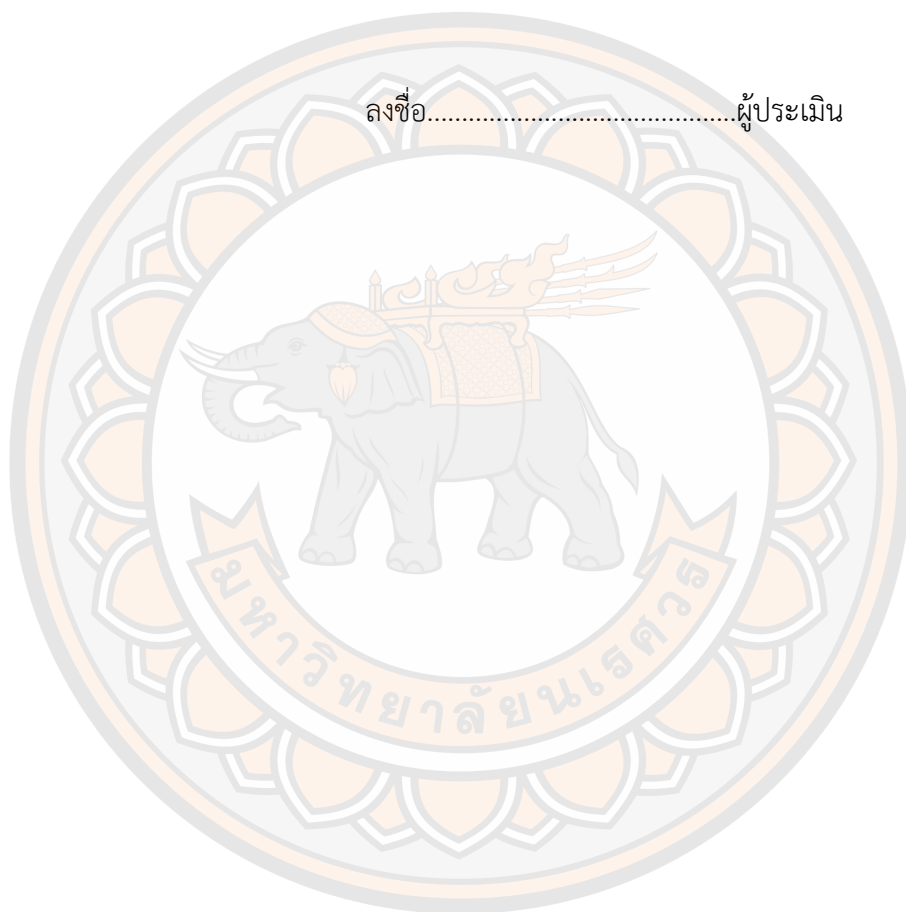
.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของคู่มือการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริม
การจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย (N = 5)

คนที่ ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม	IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5			
1.1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ผ่านเกณฑ์
1.2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ผ่านเกณฑ์
1.3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ผ่านเกณฑ์
1.4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ผ่านเกณฑ์
1.5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ผ่านเกณฑ์
2.1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ผ่านเกณฑ์
2.2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ผ่านเกณฑ์
2.3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ผ่านเกณฑ์
2.4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ผ่านเกณฑ์
2.5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ผ่านเกณฑ์
3.1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ผ่านเกณฑ์
3.2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ผ่านเกณฑ์
3.3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ผ่านเกณฑ์
3.4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ผ่านเกณฑ์
3.5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ผ่านเกณฑ์
4.1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ผ่านเกณฑ์
4.2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ผ่านเกณฑ์
4.3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ผ่านเกณฑ์
4.4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ผ่านเกณฑ์
4.5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ผ่านเกณฑ์
5.1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ผ่านเกณฑ์
5.2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ผ่านเกณฑ์
5.3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ผ่านเกณฑ์
5.4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ผ่านเกณฑ์
5.5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ผ่านเกณฑ์
	ค่าเฉลี่ยรวม						1.0	ผ่านเกณฑ์

ภาคผนวก ง คู่มือการนิเทศแบบผสมผสานฉบับสมบูรณ์

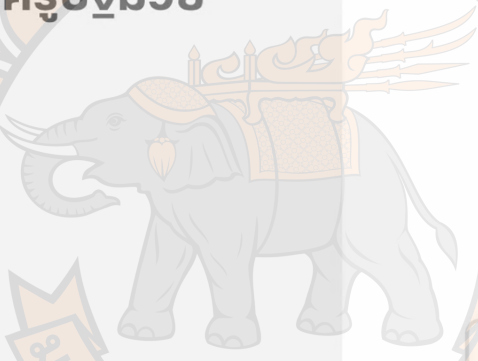

คู่มือ

**การนิเทศแบบผสมผสาน
เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF
สำหรับครูปฐมวัย**

**กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**

คำนำ

คู่มือการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย ฉบับนี้ จัดทำขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของครูปฐมวัยให้สามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัยได้อย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 และนโยบายการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแผนพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564–2570

กระบวนการนิเทศที่นำเสนอในคู่มือฉบับนี้ ได้รับการออกแบบภายใต้แนวคิด “การนิเทศแบบผสมผสาน (Blended Supervision)” ซึ่งเป็นการบูรณาการแนวคิดของการนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching) และการนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) เข้าด้วยกัน เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทการพัฒนาครูในสถานศึกษาจริง โดยมีการดำเนินการตามกรอบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (PAOR) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน (Plan) การปฏิบัติ (Act) การสังเกต (Observe) และการสะท้อนผล (Reflect) เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

คู่มือฉบับนี้ประกอบด้วยสาระสำคัญ ได้แก่ หลักการและแนวคิดของการนิเทศแบบผสมผสาน ขั้นตอนการดำเนินการนิเทศ เครื่องมือที่ใช้ในแต่ละวงรอบการนิเทศ และผลลัพธ์ที่คาดหวังจากการดำเนินงาน รวมถึงแบบฟอร์มการนิเทศและแนวทางการใช้ข้อมูลสะท้อนผลเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาคู่มือในวงรอบต่อไปอย่างต่อเนื่อง

ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คู่มือฉบับสมบูรณ์นี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ ครูปฐมวัย และผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ไปสู่การพัฒนาเด็กไทยให้มีทักษะสมอง EF ที่เข้มแข็ง สามารถคิดวิเคราะห์ ควบคุมตนเอง และปรับตัวได้อย่างเหมาะสมต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 อย่างมีประสิทธิภาพ

นิลุบล กลั่นเขตรกิจ

ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ

สพ.ป.อุทัยธานี เขต 1

สารบัญ

หน้า

คำนำ

สารบัญ

ส่วนที่ 1 บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของคู่มือการนิเทศแบบผสมผสาน.....	5
ประโยชน์ของการนำคู่มือไปใช้.....	6

ส่วนที่ 2 แนวคิดและหลักการสำคัญ

ทักษะสมอง EF.....	8
องค์ประกอบทักษะสมอง EF	8
หลักการนิเทศแบบผสมผสาน.....	9
แนวคิดนิเทศแบบชี้แนะ.....	10
จุดมุ่งหมายของการนิเทศแบบชี้แนะ.....	10
ขั้นตอนการนิเทศแบบชี้แนะ.....	11
กระบวนการนิเทศแบบชี้แนะ.....	12
แนวคิดการนิเทศแบบคลินิก.....	12
จุดมุ่งหมายของการนิเทศแบบคลินิก.....	13
ขั้นตอนการนิเทศแลลคลินิก.....	13
การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน.....	14
กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ.....	19
กรอบแนวคิด.....	21

ส่วนที่ 3 กระบวนการนิเทศแบบผสมผสาน

กระบวนการนิเทศแบบผสมผสาน.....	22
บทบาทและหน้าที่ผู้ที่เกี่ยวข้อง.....	23
สรุปเครื่องมือการนิเทศแบบผสมผสานตามกรอบ PAOR.....	27

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ส่วนที่ 4 เครื่องมือการนิเทศ	29
ตารางสรุปเครื่องมือนิเทศตามกระบวนการ PAOR	29
เครื่องมือที่ใช้ในแต่ละวงรอบ.....	30
คำอธิบายเครื่องมือการนิเทศ.....	31
ส่วนที่ 5 ผลลัพธ์จากการใช้คู่มือ	58
ผลลัพธ์จากการใช้คู่มือ.....	58
ลักษณะของนวัตกรรม.....	60
ข้อเสนอแนะในการนำคู่มือไปใช้.....	64

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 แนวคิดรูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน.....	15
ภาพ 2 รูปแบบการนิเทศผสมผสาน เพื่อการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับ ครูปฐมวัย	21

ส่วนที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561–2580 (2561, น. 17) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนในทุกมิติและทุกช่วงวัย โดยมุ่งให้คนไทยมีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และทักษะชีวิต มีพัฒนาการรอบด้านและมีสุขภาวะที่ดีตลอดช่วงชีวิต ยุทธศาสตร์ดังกล่าวเน้นการพัฒนาคุณภาพคนตั้งแต่ช่วงการตั้งครรภ์จนถึงวัยผู้ใหญ่ โดยเฉพาะช่วงปฐมวัย ซึ่งถือเป็นช่วงวัยสำคัญของการวางรากฐานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ทั้งด้านสุขภาพ โภชนาการ การดูแลเอาใจใส่ และการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม ยุทธศาสตร์ได้ให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมของพ่อแม่ก่อนการตั้งครรภ์ การส่งเสริมสุขภาพแม่และเด็กตั้งแต่เริ่มตั้งครรภ์ การสนับสนุนการเกิดอย่างมีคุณภาพ การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และการส่งเสริมสารอาหารที่จำเป็นต่อการพัฒนาสมอง รวมถึงการลงทุนเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการสมวัยในทุกด้าน นอกจากการพัฒนาสุขภาพ และพัฒนาการตามวัย ยุทธศาสตร์ชาติมุ่งเน้นการปรับระบบการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในศตวรรษที่ 21 โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะศตวรรษที่ 21 ตั้งแต่ระดับปฐมวัย ด้วยทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การสื่อสาร การทำงานร่วมกับผู้อื่น การแก้ปัญหา และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (Trilling & Fadel, 2009) ซึ่งเป็นทักษะสำคัญที่ผู้เรียนจำเป็นต้องมีเพื่อให้สามารถดำรงชีวิต และปรับตัวได้อย่างเหมาะสมในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การจัดการศึกษาปฐมวัยจึงต้องมุ่งพัฒนาเด็กอย่างองค์รวมทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ควบคู่กับการส่งเสริมทักษะพื้นฐานที่นำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนาทักษะศตวรรษที่ 21 ในเด็กปฐมวัยมีความเชื่อมโยง กับการพัฒนาทักษะสมอง หรือ Executive Function (EF) ซึ่งเป็นกระบวนการทำงานของสมองที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเอง การจดจ่อใส่ใจ การยืดหยุ่นทางความคิด และการวางแผนแก้ปัญหา ทักษะดังกล่าวเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้ การคิดอย่างมีเหตุผล การปรับตัว และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม การพัฒนาทักษะสมอง EF สามารถส่งเสริมได้อย่างมีประสิทธิภาพในช่วงปฐมวัย ผ่านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม การมีปฏิสัมพันธ์เชิงบวก และการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการลงมือปฏิบัติ ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี การจัดการศึกษาปฐมวัยจึงไม่ได้มุ่งเพียงการเตรียมความพร้อมด้านวิชาการเท่านั้น แต่ยังมุ่งเน้นการพัฒนาเด็กให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ มีทักษะชีวิต

และมีสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะบทบาทของครู ปรุณมวัย ซึ่งต้องปรับเปลี่ยนจากผู้ถ่ายทอดความรู้ไปสู่การเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ หรือ โค้ชที่สามารถออกแบบกิจกรรม และประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิด การลงมือปฏิบัติ และการเรียนรู้ผ่านการเล่นอย่างมีความหมาย เพื่อพัฒนาเด็กอย่างรอบด้านและเต็มศักยภาพ เด็กปรุณมวัย จึงถูกมองว่าเป็นฐานรากสำคัญของการพัฒนาทุนมนุษย์ของประเทศ ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการดูแล พัฒนาอย่างบูรณาการ ทั้งด้านสุขภาพ โภชนาการ ครอบครัว และการศึกษาควบคู่กับการพัฒนาทักษะ ศตวรรษที่ 21 และทักษะสมอง EF อย่างเป็นระบบ การยกระดับคุณภาพการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ของครูปรุณมวัยให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และทิศทางการพัฒนาประเทศ จึงเป็นประเด็น สำคัญที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างรากฐานของทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ และ นำไปสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

เด็กปรุณมวัยมีความสำคัญ เพราะเป็นช่วงวางรากฐานของพัฒนาการมนุษย์ตลอดช่วงชีวิต โดยประสบการณ์ในช่วงปีแรกจะหล่อหลอมพื้นฐานการเรียนรู้พฤติกรรม และสุขภาพในระยะเวลา ความสัมพันธ์กับผู้ใหญ่ที่เอาใจใส่ และตอบสนองอย่างเหมาะสม ส่งผลต่อพัฒนาการของสมอง และการเติบโตอย่างรอบด้าน สะท้อนให้เห็นว่า การพัฒนาการด้านสติปัญญา ภาษา อารมณ์ และสังคม เชื่อมโยงกันอย่างแยกไม่ขาด ดังนั้นการจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย อบอุ่น มั่นคง และ มีการดูแลเชิงคุณภาพในวัยปรุณมวัย จึงเป็นการลงทุนที่คุ้มค่า ทั้งเพื่อคุณภาพชีวิตของเด็ก และเพื่อ การพัฒนาทุนมนุษย์ของสังคม (Shonkoff, 2004) จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า เด็กปรุณมวัยเป็นช่วง วัยที่ทักษะสมองเพื่อการกำกับตนเอง กำลังพัฒนาอย่างรวดเร็ว และเป็นฐานสำคัญต่อความพร้อม เรียนรู้และพฤติกรรมในชีวิตประจำวัน Diamond (2013) กล่าวว่า ทักษะสมอง EF คือ ความสามารถ ในการคิดก่อนทำ ควบคุมแรงกระตุ้น จดจ่อเป้าหมาย และรับมือสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งประกอบด้วยทักษะแกนหลัก 3 ด้าน ได้แก่ การยับยั้งควบคุมตนเอง ความจำเพื่อใช้งาน และ ความยืดหยุ่นทางความคิด เมื่อเด็กปรุณมวัยได้รับประสบการณ์ที่เอื้อต่อทักษะสมอง EF จะช่วยให้เด็ก ค่อย ๆ พัฒนาการควบคุมอารมณ์ การใส่ใจ และการคิดเป็นขั้นตอน ซึ่งส่งผลต่อการปรับตัว ในห้องเรียน การเรียนรู้ และความสัมพันธ์กับผู้อื่น

ครูปรุณมวัยเป็นบุคคลสำคัญที่มีบทบาทโดยตรงต่อการพัฒนาเด็กในช่วงปรุณมวัย ซึ่งเป็นช่วงวัย แห่งการวางรากฐานสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และ สติปัญญา การพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพจำเป็นต้องเริ่มต้นจากการพัฒนาครูปรุณมวัยให้มีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับ พัฒนาการของเด็ก เนื่องจากครูเป็นผู้ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุดในบริบทของสถานศึกษา มีบทบาทสำคัญ ในการออกแบบกิจกรรม สร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ส่งเสริมพฤติกรรมเรียนรู้ที่เอื้อต่อ การพัฒนาเด็กอย่างรอบด้านเด็กปรุณมวัยเป็นช่วงวัยสำคัญของการพัฒนาทักษะสมอง EF ซึ่งเป็น

พื้นฐานของการเรียนรู้ การคิด การควบคุมตนเอง และการปรับตัวในการดำรงชีวิต ต้องอาศัยการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมจากครูปฐมวัย ซึ่งสุภาวดี หาญเมธี (2562, น. 72–78) ได้กล่าวว่า ครูปฐมวัยมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมทักษะสมอง EF โดยการออกแบบกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็ก ได้คิด วางแผน ควบคุมอารมณ์ และปรับพฤติกรรมของตนเองผ่านการเล่น การทำกิจกรรมกลุ่ม และ สถานการณ์ในชีวิตประจำวัน ครูที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะสมอง EF จะทำหน้าที่เป็นผู้อำนวย ความสะดวกในการเรียนรู้ (facilitator) มากกว่าการสั่งการโดยตรง โดยใช้คำถามปลายเปิด การสะท้อนคิด และการเปิดโอกาสให้เด็กลงมือปฏิบัติจริง เพื่อกระตุ้นการทำงานของความจำเพื่อใช้ งาน การยับยั้งชั่งใจ และความยืดหยุ่นทางความคิด การจัดประสบการณ์ในลักษณะดังกล่าว จะช่วยให้ เด็กปฐมวัยพัฒนาทักษะสมอง EF อย่างต่อเนื่อง และเป็นรากฐานสำคัญต่อการเรียนรู้และการใช้ชีวิต ในอนาคต แนวทางการพัฒนาครูปฐมวัยเพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ที่พัฒนาทักษะสมอง EF จึงมุ่งให้ครูมีความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับทักษะสมอง EF สามารถนำความรู้ไปสู่การออกแบบกิจกรรม และการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ผ่านกระบวนการนิเทศที่เน้น การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง สุภาวดี หาญเมธี (2562, น. 160–165) เสนอให้ใช้การนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching) โดยเน้นการศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้จริงของครูร่วมกัน การวางแผนกิจกรรม การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาทักษะสมอง EF อย่างชัดเจน และการเปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติ และฝึกการกำกับตนเองอย่างต่อเนื่อง ขณะที่จารุวรรณ ชนะพันธ์ (2561, น. 20–22) ชี้ให้เห็นว่า การนิเทศแบบคลินิก เป็นกระบวนการที่เน้นการสังเกตชั้นเรียนอย่างเป็นระบบ การสะท้อนผล และการให้ข้อมูลย้อนกลับเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งช่วยให้ครูสามารถปรับปรุงและพัฒนาการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF ให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก และเป้าหมายการเรียนรู้ได้ อย่างต่อเนื่อง

การนิเทศการศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูและ ยกระดับคุณภาพผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564) โดยเฉพาะในระดับ ปฐมวัยซึ่งการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ต้องสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กอย่างรอบด้าน การนิเทศ จึงมิใช่เพียงการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานของครูเท่านั้น แต่เป็นกระบวนการพัฒนาวิชาชีพที่มุ่ง เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัดการเรียนรู้ของครูอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถ ออกแบบและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป (Glickman et al. 2018) แนวคิดการนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching) เป็นกระบวนการนิเทศที่มุ่งเน้น การพัฒนาศักยภาพครูผ่านการให้คำแนะนำ การตั้งคำถามเชิงกระตุ้นคิด และการสะท้อนผล การปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์ โดยผู้ชี้แนะทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ของครู มากกว่าการสั่ง การหรือควบคุมการทำงาน กระบวนการดังกล่าวช่วยให้ครูเกิดการตระหนักรู้ในตนเอง พัฒนาทักษะ การคิด วิเคราะห์ และสามารถปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน

(Knight, 2007) การนิเทศแบบชี้แนะจึงเป็นแนวทางที่ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงวิชาชีพของครูผ่านการปฏิบัติจริง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสะท้อนผล ซึ่งเป็นการการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน ส่วนการจัดการนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) เป็นกระบวนการนิเทศที่เน้นการสังเกตการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกต การสะท้อนผลร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและครูผู้สอน เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยมีขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ การประชุมก่อนการสังเกต การสังเกตชั้นเรียน การวิเคราะห์ข้อมูล และการประชุมสะท้อนผล (Cogan, 1973) กระบวนการดังกล่าว ช่วยให้ครูมองเห็นจุดเด่น และจุดที่ควรพัฒนาในการจัดการเรียนรู้ของตนเอง สามารถปรับปรุงการปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่อง การบูรณาการการนิเทศแบบชี้แนะร่วมกับการนิเทศแบบคลินิกจึงเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับการพัฒนาครูในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากเป็นการผสมผสานการสนับสนุนเชิงวิชาชีพ การสะท้อนคิด และการพัฒนาจากการปฏิบัติจริง ช่วยให้ครูเกิดการเรียนรู้ และสามารถพัฒนาการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาจำเป็นต้องมีแนวทาง หรือเครื่องมือที่ช่วยสนับสนุนให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระบบและต่อเนื่อง การจัดทำคู่มือจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่ช่วยกำหนดกรอบการดำเนินงาน ขั้นตอน และแนวปฏิบัติที่ชัดเจน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติสามารถนำไปใช้ได้ และสอดคล้องกับเป้าหมายของการพัฒนา คู่มือเป็นเครื่องมือทางวิชาการที่รวบรวมแนวคิด หลักการ วิธีการ และขั้นตอนการดำเนินงาน ช่วยให้การปฏิบัติงานมีทิศทางเดียวกัน ลดความคลาดเคลื่อนในการดำเนินงาน และส่งเสริมให้เกิดการพัฒนา ชูตินันท์ เทือกสุบรรณ (2563, น. 207) ได้ให้ความสำคัญของคู่มือว่าเป็นตำราที่เรียบเรียงเนื้อหาสาระ จากเอกสารหรือตำราทางวิชาการต่าง ๆ นำมาเขียนขึ้นใหม่เมื่ออ่านแล้วทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำไปใช้ควบคู่ไปกับการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระในคู่มือนั้น ซึ่งสอดคล้องกับ นฤมล ฤทธิกาญจน์ (2563, น. 270) กล่าวว่า คู่มือเป็นเอกสารที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งแก่ผู้อ่าน โดยมุ่งหวังให้ผู้อ่านหรือผู้ใช้มีความเข้าใจสามารถดำเนินการในเรื่องนั้นด้วยตนเอง เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย นอกจากนี้ ฉัตรชัย หมั่นสุข (2560, น.45-46) คู่มือมีความสำคัญเป็นเครื่องมือที่ช่วยกำหนดแนวทางและมาตรฐานในการปฏิบัติงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยเฉพาะในบริบทของสถานศึกษา และการพัฒนาวิชาชีพครู คู่มือทำหน้าที่เป็นแหล่งรวบรวมองค์ความรู้ หลักการ และขั้นตอนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถเข้าใจบทบาท หน้าที่ และกระบวนการทำงานได้อย่างชัดเจน ซึ่งการพัฒนาคู่มือเพื่อใช้เป็นแนวทางในการนิเทศจะครอบคลุมเนื้อหา ขั้นตอนการนิเทศ แนวทางการปฏิบัติ และการสะท้อนผลการดำเนินงาน เพื่อส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพครูอย่างต่อเนื่อง และสถานศึกษา สามารถนำไปประยุกต์ใช้และพัฒนาต่อยอดได้ตามบริบทของตนเอง และสามารถนำไปใช้ได้จริงในบริบทสถานศึกษาปฐมวัย

วัตถุประสงค์ของคู่มือ

คู่มือการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัยฉบับนี้ จัดทำขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพครูปฐมวัยให้สามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัย ผ่านกระบวนการนิเทศแบบผสมผสาน (Blended Supervision) ที่บูรณาการการนิเทศแบบชี้แนะ และการนิเทศแบบคลินิก

มุ่งเน้นให้ผู้นิเทศภายในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และศึกษานิเทศก์ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาครู และยกระดับคุณภาพการจัดประสบการณ์ปฐมวัย พร้อมทั้งขยายผลสู่ระดับสถานศึกษา เครือข่าย และระดับพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม ประกอบด้วย

1. เพื่อพัฒนาครูปฐมวัยให้มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการเข้าร่วมกระบวนการนิเทศแบบผสมผสาน และสามารถนำผลการนิเทศไปปรับใช้ในการพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
2. เพื่อส่งเสริมศักยภาพครูปฐมวัยในการออกแบบ วางแผน และจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสมตามพัฒนาการและบริบทของสถานศึกษา
3. เพื่อพัฒนาแนวทางต้นแบบของการนิเทศภายในสถานศึกษาที่บูรณาการการนิเทศแบบชี้แนะและการนิเทศแบบคลินิก ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาครูและยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยได้อย่างต่อเนื่อง
4. เพื่อเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ และขยายผลรูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานสู่ระดับโรงเรียน เครือข่ายสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการพัฒนาทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัยในระดับพื้นที่

ประโยชน์ของการนำคู่มือไปใช้

การนำคู่มือการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง (Executive Functions: EF) สำหรับครูปฐมวัยไปใช้ จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องในหลายระดับ ดังนี้

1. ต่อครูปฐมวัย (ผู้รับการนิเทศ)

1.1 ครูมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัย

1.2 ครูสามารถออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะการคิด การควบคุมตนเอง และการแก้ปัญหาของเด็กได้อย่างเหมาะสมตามพัฒนาการ

1.3 ครูได้รับการพัฒนาผ่านกระบวนการนิเทศแบบชี้แนะและกระบวนการนิเทศแบบคลินิก ทำให้สามารถปรับปรุงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง

1.4 ครูเกิดทักษะการสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (Reflective Practice) และสามารถนำผลการนิเทศไปใช้พัฒนาตนเองและการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.5 ครูมีความมั่นใจในการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF และสามารถพัฒนาตนเองทางวิชาชีพได้อย่างต่อเนื่อง

2. ต่อผู้นิเทศภายในโรงเรียน / ผู้บริหารสถานศึกษา

2.1 มีแนวทางและเครื่องมือในการนิเทศภายในสถานศึกษาที่เป็นระบบ ชัดเจน และสามารถนำไปใช้ได้จริง

2.2 สามารถวางแผน ดำเนินการนิเทศเพื่อพัฒนาครูปฐมวัยได้อย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ

2.3 ส่งเสริมบทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในการพัฒนาคุณภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัย

2.4 เกิดการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ผู้นิเทศ และครูปฐมวัย ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้

2.5 มีข้อมูลจากการนิเทศ การสะท้อนผลที่สามารถนำไปใช้วางแผนพัฒนาครู และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาได้อย่างเป็นระบบ

3. ต่อเด็กปฐมวัย

3.1 เด็กได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF ตามวัย

3.2 เด็กมีพัฒนาการด้านการคิด การยับยั้งชั่งใจ การควบคุมอารมณ์ และการแก้ปัญหา

3.3 เด็กมีความสามารถในการจดจำ การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการปรับตัวในสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม

3.4 เด็กมีความพร้อมในการเรียนรู้ และสามารถนำทักษะสมอง EF ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

3.5 ส่งเสริมพัฒนาการเด็กอย่างองค์รวม ทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม และการเรียนรู้

4. ต่อระดับสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา

4.1 สถานศึกษามีแนวทางในการพัฒนาระบบนิเทศภายในที่ส่งเสริมการพัฒนาครูและนักเรียน

4.2 เกิดรูปแบบการนิเทศต้นแบบที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้และขยายผลในระดับสถานศึกษา เครือข่าย และเขตพื้นที่การศึกษา

4.3 ส่งเสริมการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และวัฒนธรรมการทำงานร่วมกันภายในสถานศึกษา

4.4 สนับสนุนการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยให้สอดคล้องกับนโยบายและมาตรฐานการศึกษา

4.5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสามารถใช้คู่มือเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาครูและขยายผลสู่สถานศึกษาในสังกัดได้

ส่วนที่ 2

แนวคิดและหลักการสำคัญ

ทักษะสมอง Executive Functions หรือ EF

ทักษะสมอง (Executive Functions: EF) หมายถึง กระบวนการทำงานของสมองส่วนหน้า ที่มีหน้าที่สำคัญในการควบคุมความคิด อารมณ์ และพฤติกรรมของมนุษย์ เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิต และบรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวได้ว่า EF คือ ความสามารถของสมอง ในการ “บริหารจัดการชีวิต” ในทุกมิติ ทั้งด้านการเรียน การทำงาน และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น โดยเป็น ทักษะที่สามารถฝึกฝนและพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง

องค์ประกอบทักษะสมอง EF

ทักษะสมองมี 3 กลุ่มทักษะ และ 9 ด้าน ดังนี้

1. กลุ่มทักษะพื้นฐาน ได้แก่

1.1 ความจำเพื่อใช้งาน (Working Memory) การจำข้อมูล และจัดการกับข้อมูล คิดเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิม และประมวลผลเพื่อนำไปใช้งานต่อ เช่น กฎของเกมขณะเล่น จำลำดับขั้นตอนขณะทำภารกิจ จดจำรายละเอียดเล็ก ๆ ที่จำเป็นในงาน เป็นต้น

1.2 การยั้งคิดไตร่ตรอง (Inhibitory Control) หยุดคิด และไตร่ตรองก่อนทำหรือพูด พิจารณาข้อมูลต่าง ๆ และรู้จักรอ เช่น ไม่ตอบโต้ โต้กลับในสถานการณ์ที่โกรธ ระงับการเปลือยพูด โดยไม่คิด ไม่วอกแวกเมื่อมีสิ่งรบกวน เป็นต้น

1.3 การยืดหยุ่นความคิด (Shift/Cognitive Flexibility) ปรับความคิดเมื่อเงื่อนไข หรือ สถานการณ์เปลี่ยนไป รู้จักคิดนอกกรอบ และเห็นวิธีการรวมทั้งโอกาสใหม่ ๆ เช่น ถ้าทางเลือกหนึ่ง ไม่ได้ผล ก็สามารถเปลี่ยนวิธี เข้าใจมุมมองของผู้อื่น สลับจากงาน A ไปงาน B ได้โดยไม่ “ติด” ที่วิธี เดิม เป็นต้น

2. กลุ่มทักษะกำกับตนเอง ได้แก่

2.1 การจดจ่อใส่ใจ (Focus/Attention) มีสมาธิต่อเนื่อง จดจ่อในสิ่งที่ทำ เช่น ทำงาน ในห้องที่มีเสียงรบกวนได้ อ่านหนังสือโดยไม่ละสายตาไปหลายเรื่อง ฟังผู้พูดโดยไม่คิดเรื่องอื่น เป็นต้น

2.2 การควบคุมอารมณ์ (Emotional Control) จัดการกับอารมณ์ แสดงออกได้อย่างเหมาะสม มีความมั่นคงทางอารมณ์ เช่น เมื่อล้มเหลวไม่ท้อถอย ไม่แสดงอารมณ์เกินควร ในสถานการณ์สาธารณะ ควบคุมอารมณ์ในเวลาที่เหมาะสม เป็นต้น

2.3 การติดตามประเมินตนเอง (Self-Monitoring) รู้ว่าตัวเองทำอะไรอยู่ ทบทวน การกระทำและสะท้อนผลการกระทำของตัวเองได้ แก้ไขเมื่อพบข้อบกพร่อง เช่น ระหว่างทำงาน ตรวจสอบว่า กำลังทำผิดทางไหม หลังส่งงานทบทวนว่า สมบูรณ์หรือมีจุดอ่อน รับผิดชอบต่อเมื่อทำผิดต้อง แก้ไข เป็นต้น

3. กลุ่มทักษะปฏิบัติ ได้แก่

3.1 การริเริ่มและลงมือทำ (Initiating) มีความคิดริเริ่ม คิดนอกกรอบได้ ตัดสินใจ ลงมือทำด้วยตัวเอง ไม่ต้องให้ใครเตือน เช่น เมื่อได้รับโจทย์ไม่ชัด ก็เริ่มด้วยแนวทางหนึ่งก่อน เริ่มงาน ที่รู้ว่าเป็นประโยชน์แม้ไม่รู้ว่าจะสำเร็จอย่างไร เป็นต้น

3.2 การวางแผนจัดระบบดำเนินการ (Planning and Organizing) ตั้งเป้าหมาย วางแผน เป็นขั้นตอน จัดลำดับความสำคัญ ดำเนินการอย่างเป็นระบบ เช่น เขียนแผนงานโครงการ แบ่งเป็น ขั้นตอนย่อย จัดตารางเวลา จัดที่เก็บเอกสารให้เรียบร้อย เป็นต้น

3.3 การมุ่งเป้าหมาย (Goal-Directed Persistence) มีแรงจูงใจ และความพยายาม เพื่อทำตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ให้สำเร็จ มีความมุ่งมั่น อดทนต่อความยากลำบากได้ เช่น โครงการเจอ ปัญหา ก็ไม่ล้มเลิกกลางคัน ยึดหลักศึกษาต่อแม้เจอความลำบาก ทำงานต่อไปจนเป้าหมายสำเร็จ เป็นต้น

หลักการนิเทศแบบผสมผสาน (Blended Supervision Model)

การนิเทศแบบผสมผสาน (Blended Supervision) หมายถึง แนวคิดและกระบวนการนิเทศ การศึกษาที่บูรณาการการนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching) ร่วมกับการนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) เพื่อพัฒนาศักยภาพครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะสมอง (Executive Functions: EF) ของเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพ และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

การนิเทศรูปแบบนี้ มุ่งเน้นการพัฒนาครูจากการปฏิบัติจริงในชั้นเรียน โดยผู้นิเทศทำหน้าที่ เป็นผู้สนับสนุนทางวิชาการ และเพื่อนร่วมคิด มากกว่าการตรวจสอบ หรือประเมินผลเพียงอย่างเดียว เปิดโอกาสให้ครูได้ร่วมวางแผน สังเกต วิเคราะห์ และสะท้อนผลการจัดประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง

กระบวนการนิเทศดำเนินการภายใต้กรอบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (PAOR) ประกอบด้วย

1. การวางแผนร่วม (Co-planning)
2. การสังเกตการสอน (Observation)

3. การสะท้อนผล (Reflection)

4. การติดตามผล (Follow-up)

หลักการสำคัญของการนิเทศแบบผสมผสาน ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมและความร่วมมือระหว่างครูและผู้นิเทศ
2. การใช้ข้อมูลจากการปฏิบัติจริงเป็นฐานในการพัฒนา
3. การสะท้อนคิดอย่างมีโครงสร้าง
4. การพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

แนวคิดการนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching)

การนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching) หมายถึง กระบวนการพัฒนาวิชาชีพที่มีโครงสร้างและเน้นปฏิสัมพันธ์ระหว่าง ผู้นิเทศ ผู้ชี้แนะกับผู้รับการชี้แนะ เพื่อขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับบุคคลและองค์กร เป็นการสนับสนุนให้ครู คิดเป็น ทำเป็น และสะท้อนเป็น ผ่านการสื่อสาร อย่างมีเป้าหมาย การตั้งคำถามเชิงจูงใจ การให้ข้อมูลย้อนกลับที่สร้างสรรค์ และการติดตามอย่างต่อเนื่อง จนเกิดการเติบโตด้านความรู้ ทักษะ และสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ การชี้แนะเป็นทั้งวิธีการสนับสนุนให้บรรลุเป้าหมายและกระบวนการพัฒนาที่ใช้กลยุทธ์ เครื่องมือ และเทคนิคที่เหมาะสม เพื่อยกระดับผลการปฏิบัติงานของครู ตลอดจน ศักยภาพส่วนบุคคลของผู้รับการชี้แนะ ความสัมพันธ์จึงเป็นฐานสำคัญ ความไว้วางใจ การสื่อสารแบบเปิดใจ และการร่วมกำหนดเป้าหมาย ทำให้การเรียนรู้เกิดขึ้นจากประสบการณ์จริง ผ่านการลงมือทำและการสะท้อนคิด (Reflective Practice)

จุดมุ่งหมายของนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching)

มุ่งยกระดับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การวางแผนการสอน การดำเนินกิจกรรม การประเมินผล ไปจนถึงการจัดสภาพแวดล้อมชั้นเรียน เพื่อให้ครูสามารถออกแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางได้จริง กระบวนการสะท้อนคิดจึงถูกใช้เป็นกลไกทางปัญญาในการเชื่อมโยงประสบการณ์ ทั้งที่ราบรื่นและท้าทาย ไปสู่ความเข้าใจเชิงลึก ตัดสินใจบนฐานเหตุผล และปรับปรุงการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ผลลัพธ์ที่ตั้งใจไว้ไม่ใช่เพียงทำถูกขั้นตอน หากคือ ทำได้ดีขึ้น และทำได้อย่างมั่นใจจนกลายเป็นความสามารถที่ยั่งยืน

ขั้นตอนของนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching)

การนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching) เป็นกระบวนการพัฒนาครูที่มุ่งเน้นการเสริมพลังและสนับสนุนการเรียนรู้ของครูจากการปฏิบัติจริง โดยผู้นิเทศทำหน้าที่เป็นผู้ชี้แนะ และเพื่อนร่วมคิด เพื่อให้ครูสามารถพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ โดยมีขั้นตอนสำคัญดังนี้

1. การสร้างความสัมพันธ์และความไว้วางใจ (Building Trust) ผู้นิเทศสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตร เปิดโอกาสให้ครูแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างอิสระ รับฟังปัญหา ความต้องการในการพัฒนา เพื่อให้เกิดความไว้วางใจ และความร่วมมือในการพัฒนา

2. การวิเคราะห์สภาพและกำหนดเป้าหมายร่วมกัน (Goal Setting) ผู้นิเทศและครูร่วมกันวิเคราะห์สภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ กำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ชัดเจน สอดคล้องกับบริบทของชั้นเรียน และเน้นการพัฒนาทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัย

3. การวางแผนการพัฒนา (Co-Planning) ร่วมกันวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และแนวทางการพัฒนา โดยกำหนดกิจกรรม วิธีการจัดการเรียนรู้ สื่อ และเครื่องมือที่ใช้ในการติดตามผล เพื่อให้ครูสามารถนำไปใช้ได้จริงในชั้นเรียน

4. การชี้แนะและสนับสนุนระหว่างการปฏิบัติ (Coaching in Action) ผู้นิเทศให้คำแนะนำ สนับสนุน เสริมแรงทางบวก ขณะครูดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ช่วยให้ครูสามารถปรับปรุงและพัฒนาการสอนได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์

5. การสะท้อนผลร่วมกัน (Reflective Dialogue) หลังการจัดประสบการณ์ ผู้นิเทศและครูร่วมกันสะท้อนผล วิเคราะห์จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา แนวทางปรับปรุง เพื่อให้ครูเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

6. การติดตามและเสริมพลัง (Follow-up and Empowerment) ผู้นิเทศติดตามผล การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ให้กำลังใจ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจ ความสามารถของครูในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF

กระบวนการนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching)

กระบวนการนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching) เป็นกระบวนการพัฒนาครูที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและครู โดยผู้นิเทศทำหน้าที่เป็นผู้ชี้แนะ ผู้สนับสนุน และเพื่อนร่วมคิด เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของครูในการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะสมอง (Executive Functions: EF) ของเด็กปฐมวัย ผ่านการสะท้อนคิดและการพัฒนาจากการปฏิบัติจริงในชั้นเรียน กระบวนการนิเทศแบบชี้แนะ ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ ดังนี้

1. การสร้างความเข้าใจและกำหนดเป้าหมายการพัฒนา (Planning) ผู้นิเทศและครูร่วมกันวิเคราะห์สภาพการจัดการประสบการณ์ในชั้นเรียน กำหนดเป้าหมายการพัฒนาทักษะสมอง EF ของเด็ก และสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับแนวทางการจัดการประสบการณ์ที่ต้องการพัฒนา
2. การวางแผนร่วมในการจัดการประสบการณ์ (Co-Planning) ร่วมกันออกแบบกิจกรรม แผนการจัดการประสบการณ์ และแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF ให้สอดคล้องกับบริบทของเด็กและสถานศึกษา
3. การชี้แนะและสนับสนุนระหว่างการปฏิบัติ (Act) ผู้นิเทศให้คำแนะนำ เสริมแรงเชิงบวก และสนับสนุนครูระหว่างการจัดการกิจกรรมในชั้นเรียน เพื่อช่วยให้ครูสามารถปรับใช้แนวทางการจัดการประสบการณ์ได้อย่างเหมาะสม
4. การสังเกตและสะท้อนผลการจัดการประสบการณ์ (Observe and Reflect) ผู้นิเทศและครูร่วมกันสะท้อนผล วิเคราะห์จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา และแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง โดยใช้ข้อมูลจากการสังเกตในชั้นเรียนเป็นฐาน
5. การติดตามและพัฒนาต่อเนื่อง (Follow-up) ติดตามผลการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม และส่งเสริมให้ครูนำผลการนิเทศไปปรับปรุงการจัดการประสบการณ์ในครั้งต่อไป

แนวคิดการนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision)

การนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) หมายถึง กระบวนการนิเทศที่มุ่งพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูปฐมวัย โดยผู้นิเทศและครูทำงานร่วมกัน การวางแผนการจัดการประสบการณ์ การสังเกตการสอนในชั้นเรียน การวิเคราะห์ข้อมูล การสะท้อนผล และการให้ข้อเสนอแนะเชิงสร้างสรรค์ เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัย การนิเทศแบบคลินิก เน้นการใช้ข้อมูลจากการปฏิบัติจริงในชั้นเรียนเป็นฐานในการพัฒนาดำเนินการในบรรยากาศแบบประชาธิปไตยที่เปิดโอกาสให้ครู และผู้นิเทศแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

บนพื้นฐานของความไว้วางใจ ความร่วมมือ ความเข้าใจซึ่งกันและกัน เพื่อให้ครูสามารถปรับปรุง การจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ พัฒนาทักษะวิชาชีพ และพัฒนาตนเอง

จุดมุ่งหมายของการนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision)

การนิเทศแบบคลินิกมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ของครูปฐมวัย ให้มีคุณภาพ โดยใช้กระบวนการสังเกต วิเคราะห์ และสะท้อนผลจากการปฏิบัติจริงในชั้นเรียน เพื่อให้ ครูสามารถปรับปรุงและพัฒนาการสอน จุดมุ่งหมายสำคัญ ได้แก่

1. เพื่อพัฒนาศักยภาพครูปฐมวัยในการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะสมอง (EF) ของเด็กปฐมวัยอย่างมีคุณภาพและเหมาะสมตามพัฒนาการ
2. เพื่อให้ครูได้รับข้อมูลจากการสังเกตการสอนจริง และนำผลการสะท้อนคิดไปใช้ ในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ของตนเอง
3. เพื่อส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและครูในลักษณะของความร่วมมือ ทางวิชาชีพ บนพื้นฐานของความไว้วางใจและการเรียนรู้ร่วมกัน
4. เพื่อพัฒนาครูให้สามารถวิเคราะห์การจัดการเรียนรู้ของตนเองอย่างเป็นระบบ และ เกิดทักษะการสะท้อนคิด
5. เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้และพัฒนาทักษะสมอง EF ของ เด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง

ขั้นตอนของการนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision)

การนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) เป็นกระบวนการนิเทศที่มุ่งพัฒนาการสอน ของครูอย่างเป็นระบบ ผ่านความร่วมมือระหว่างผู้นิเทศและครูผู้สอน โดยใช้ข้อมูลจริงจากการสังเกต ในชั้นเรียน เพื่อสะท้อนผลและปรับปรุงการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ขั้นตอนการนิเทศแบบ คลินิก 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวางแผนก่อนการสังเกต (Pre- Conference) ผู้นิเทศและครูร่วมกันวิเคราะห์ แผนการจัดการประสบการณ์ กำหนดจุดเน้นในการสังเกต และเป้าหมายการพัฒนาการจัดการ ประสบการณ์ ทักษะสมอง EF ให้ชัดเจน
2. การสังเกตการจัดการประสบการณ์ในชั้นเรียน (Observation) ผู้นิเทศสังเกตการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ของครูในสถานการณ์จริง โดยใช้แบบสังเกตและเครื่องมือที่กำหนด เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับ พฤติกรรมการสอน การจัดกิจกรรม และพฤติกรรมเด็ก

3. การวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกัน (Analysis) นำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตมาวิเคราะห์ร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและครู เพื่อค้นหาจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา และแนวทางในการปรับปรุงการจัดประสบการณ์

4. การสะท้อนผลและการให้ข้อเสนอแนะ (Post-Observation/ Reflection) ผู้ผู้นิเทศและครูร่วมกันสะท้อนผลการจัดประสบการณ์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และให้ข้อเสนอแนะเชิงสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

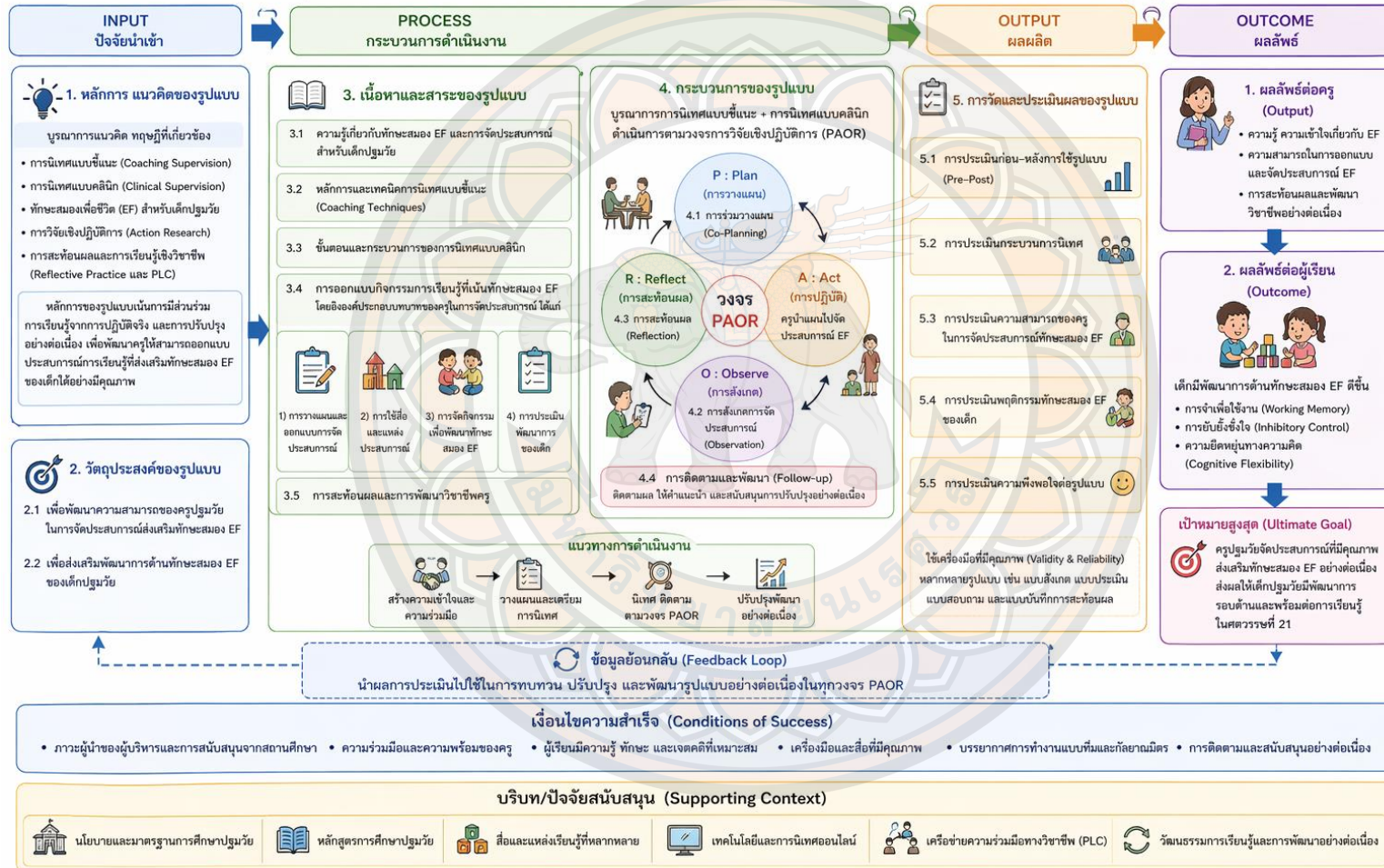
5. การติดตามและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Follow-up) ผู้นิเทศติดตามผลการปรับปรุงของครูให้กำลังใจและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เพื่อให้ครูสามารถพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF ได้อย่างต่อเนื่อง

การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน (Blended Supervision Model)

การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน (Blended Supervision Model) หมายถึง การออกแบบ และพัฒนากระบวนการนิเทศที่บูรณาการแนวคิดการนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching) และการนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) เข้าด้วยกัน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะสมอง (Executive Functions: EF) ของเด็กปฐมวัย โดยมุ่งพัฒนาศักยภาพครู จากการปฏิบัติจริงในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง การพัฒนารูปแบบดังกล่าว ดำเนินการภายใต้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ที่เน้นการมีส่วนร่วมของครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้นิเทศ ในการร่วมวางแผน ปฏิบัติ สังเกต และสะท้อนผล (PAOR) เพื่อนำข้อมูลจากการปฏิบัติจริงมาวิเคราะห์และปรับปรุง รูปแบบการนิเทศให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา และสามารถนำไปใช้ได้ กระบวนการพัฒนารูปแบบนิเทศผสมผสาน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การพัฒนาแบบการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดรูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย

1. หลักการ แนวคิดของรูปแบบ หลักการ แนวคิดของรูปแบบเป็นพื้นฐานกำหนดทิศทางของการพัฒนารูปแบบ โดยการบูรณาการแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดการนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching Supervision) แนวคิดการนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) แนวคิดทักษะสมองเพื่อชีวิต(Executive Functions: EF) สำหรับเด็กปฐมวัย และแนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) รวมถึงแนวคิดการพัฒนาครูผ่านการสะท้อนผลและการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (Reflective Practice และ PLC) ซึ่งเป็นแนวคิดที่สนับสนุนการพัฒนาครู หลักการของรูปแบบต้องสะท้อนความเชื่อพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาครูให้สามารถออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF ของเด็กได้อย่างมีคุณภาพ โดยเน้นการมีส่วนร่วม การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

การนำไปสู่กรอบแนวคิด: หลักการและแนวคิดจะถูกกำหนดเป็นตัวแปรต้นเชิงแนวคิด (Conceptual Input) ที่ใช้กำหนดโครงสร้างของรูปแบบ เป็นฐานในการออกแบบวัตถุประสงค์ เนื้อหา และกระบวนการของรูปแบบทั้งหมด

2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบเป็นการกำหนดเป้าหมายเชิงพฤติกรรมหรือผลลัพธ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบ ซึ่งวัตถุประสงค์ ทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างแนวคิดกับผลลัพธ์ที่ต้องการ เป็นตัวกำหนดทิศทางของเนื้อหา กระบวนการ และการประเมินผล โดยในงานวิจัยนี้มุ่งเน้น

2.1 เพื่อพัฒนาความสามารถของครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์ส่งเสริมทักษะสมอง EF

2.2 เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัย

การนำไปสู่กรอบแนวคิด: วัตถุประสงค์จะถูกใช้เป็นตัวแปรตาม (Outcome Variables) เป็นเกณฑ์ในการออกแบบเครื่องมือวัด และประเมินผลในงานวิจัย

3. เนื้อหาและสาระของรูปแบบ เนื้อหาของรูปแบบเป็นองค์ความรู้ และสาระสำคัญที่ใช้ในการพัฒนาครูและดำเนินการนิเทศ เนื้อหาจะต้องมีความเป็นระบบ สอดคล้องกับบริบทของครูปฐมวัย และสามารถนำไปใช้ได้จริงในสถานศึกษา ซึ่งควรสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบ โดยในบริบทของงานวิจัยนี้ ประกอบด้วย

3.1 ความรู้เกี่ยวกับทักษะสมอง EF และการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

3.2 หลักการและเทคนิคการนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching Techniques)

3.3 ขั้นตอนและกระบวนการของการนิเทศแบบคลินิก

3.4 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นทักษะสมอง EF โดยผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบบทบาทของครูในการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF ที่สังเคราะห์ได้มาใช้เป็นกรอบในการกำหนดเนื้อหา ได้แก่

- 1) การวางแผนและออกแบบการจัดประสบการณ์
- 2) การใช้สื่อและแหล่งประสบการณ์
- 3) การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะสมอง EF
- 4) การประเมินพัฒนาการของเด็ก

3.5 การสะท้อนผลและการพัฒนาวิชาชีพครู

การนำไปสู่กรอบแนวคิด: เนื้อหาจะเป็นตัวแปรแทรก (Intervening Variables) ที่เชื่อมระหว่างแนวคิดกับกระบวนการ และเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้รูปแบบเกิดผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์

4. กระบวนการของรูปแบบ กำหนดขั้นตอนการดำเนินงานของรูปแบบอย่างเป็นระบบ โดยบูรณาการการนิเทศแบบชี้แนะและการนิเทศแบบคลินิก ประกอบด้วยขั้นตอน ได้แก่

- 4.1 การร่วมวางแผน (Co-Planning)
- 4.2 การสังเกตการจัดประสบการณ์ (Observation)
- 4.3 การสะท้อนผล (Reflection)
- 4.4 การติดตามและพัฒนา (Follow-up)

กระบวนการดังกล่าวสอดคล้องกับวงจรการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (PAOR: Plan-Act-Observe-Reflect) และเน้นการมีส่วนร่วมของครูในการพัฒนาตนเอง

การนำไปสู่กรอบแนวคิด: กระบวนการจะเป็นตัวแปรกระบวนการ (Process Variables) ซึ่งเป็นกลไกหลักที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง จากแนวคิดไปสู่ผลลัพธ์

5. การวัดและประเมินผลของรูปแบบ กำหนดแนวทาง ในการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ โดยใช้การประเมินทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการใช้รูปแบบ ครอบคลุมการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และประสิทธิผลของรูปแบบ รวมทั้งการประเมินการเปลี่ยนแปลงของครูและผลที่เกิดกับผู้เรียน การวัดและประเมินผลเป็นองค์ประกอบที่ใช้ตรวจสอบประสิทธิภาพและประสิทธิผลของรูปแบบ

- 5.1 การประเมินก่อน-หลังการใช้รูปแบบ (Pre-Post)
- 5.2 การประเมินกระบวนการนิเทศ
- 5.3 การประเมินความสามารถของครูในการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF
- 5.4 การประเมินพฤติกรรมทักษะสมอง EF ของเด็ก
- 5.5 การประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบ

ซึ่งการประเมินควรใช้เครื่องมือที่มีคุณภาพ (Validity & Reliability) และมีความหลากหลาย เช่น แบบสังเกต แบบประเมิน แบบสอบถาม และแบบบันทึกการสะท้อนผล

การนำไปสู่กรอบแนวคิด: การวัดและประเมินผลจะเป็นตัวแปรตรวจสอบ (Evaluation Variables) ที่ใช้ยืนยันความสำเร็จของรูปแบบ และเป็นข้อมูลย้อนกลับ เพื่อปรับปรุงรูปแบบให้สมบูรณ์

กระบวนการนิเทศแบบผสมผสาน ดำเนินการเป็น 3 ระยะ (3 วงรอบของ PAOR) ดังนี้

ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อม (Plan)

เป็นขั้นตอนของการศึกษา วิเคราะห์ และออกแบบรูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อกำหนดกรอบแนวคิด โครงสร้าง และแนวทางการดำเนินงาน ให้สอดคล้องกับบริบทการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ ดังนี้

1. การศึกษาและสังเคราะห์องค์ความรู้ ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 1.1. การนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching)
 - 1.2. การนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision)
 - 1.3. การพัฒนาทักษะสมอง EF
2. การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์
 - 2.1. วิเคราะห์บริบทสถานศึกษา
 - 2.2. สสำรวจสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินการนิเทศของครูปฐมวัย
3. การออกแบบโครงสร้างรูปแบบ
 - 3.1. กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบ
 - 3.2. ขั้นตอนการนิเทศแบบผสมผสานให้เชื่อมโยงกับ EF
4. การพัฒนาร่างคู่มือ
 - 4.1. จัดทำร่างคู่มือการนิเทศแบบผสมผสาน
 - 4.2. กำหนดบทบาทผู้นิเทศและครู
 - 4.3. กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศ
5. การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)
 - 5.1. สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบ
 - 5.2. ทดลองใช้แนวทางเบื้องต้น
 - 5.3. รับข้อเสนอแนะจากผู้เกี่ยวข้อง
6. การสะท้อนผลและปรับปรุง
 - 6.1. รวบรวมข้อเสนอแนะ
 - 6.2. ปรับปรุงร่างรูปแบบและคู่มือให้เหมาะสมกับบริบทจริง

ระยะที่ 2 การดำเนินการนิเทศ (Act–Observe)

เป็นขั้นตอนของการนำรูปแบบ และคู่มือการนิเทศแบบผสมผสานไปทดลองใช้จริง ในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF ของครูปฐมวัย และตรวจสอบความเหมาะสมของกระบวนการนิเทศในบริบทจริงของโรงเรียน การดำเนินงานในวงรอบกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามวงจร PAOR ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนดังนี้

1. การวางแผน (Co-planning)
 - 1.1 ครูและผู้นิเทศร่วมกันวิเคราะห์บริบทของชั้นเรียน
 - 1.2 ร่วมกันวางแผนและออกแบบการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF
 - 1.3 ใช้คู่มือการนิเทศแบบผสมผสานเป็นกรอบแนวทางในการออกแบบกิจกรรม
2. การปฏิบัติ (Act)
 - 2.1 ครูดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแผนที่วางไว้
 - 2.2 ผู้นิเทศดำเนินการนิเทศแบบผสมผสาน โดยบูรณาการ การนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching) และการนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision)
 - 2.3 มีการให้ข้อมูลย้อนกลับระหว่างการจัดกิจกรรม
3. การสังเกต (Observe)
 - 3.1 สังเกตพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู
 - 3.2 เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมทักษะสมอง EF ของเด็ก
 - 3.3 บันทึกข้อมูลจากแบบสังเกต แบบสะท้อนคิด และเอกสารที่เกี่ยวข้อง
4. การสะท้อนผล (Reflect)
 - 4.1 ครูและผู้นิเทศร่วมกันสะท้อนผลการทำงาน
 - 4.2 วิเคราะห์จุดเด่น ปัญหา อุปสรรค และปัจจัยความสำเร็จ
 - 4.3 กำหนดแนวทางปรับปรุงเพื่อใช้ในวงรอบถัดไป

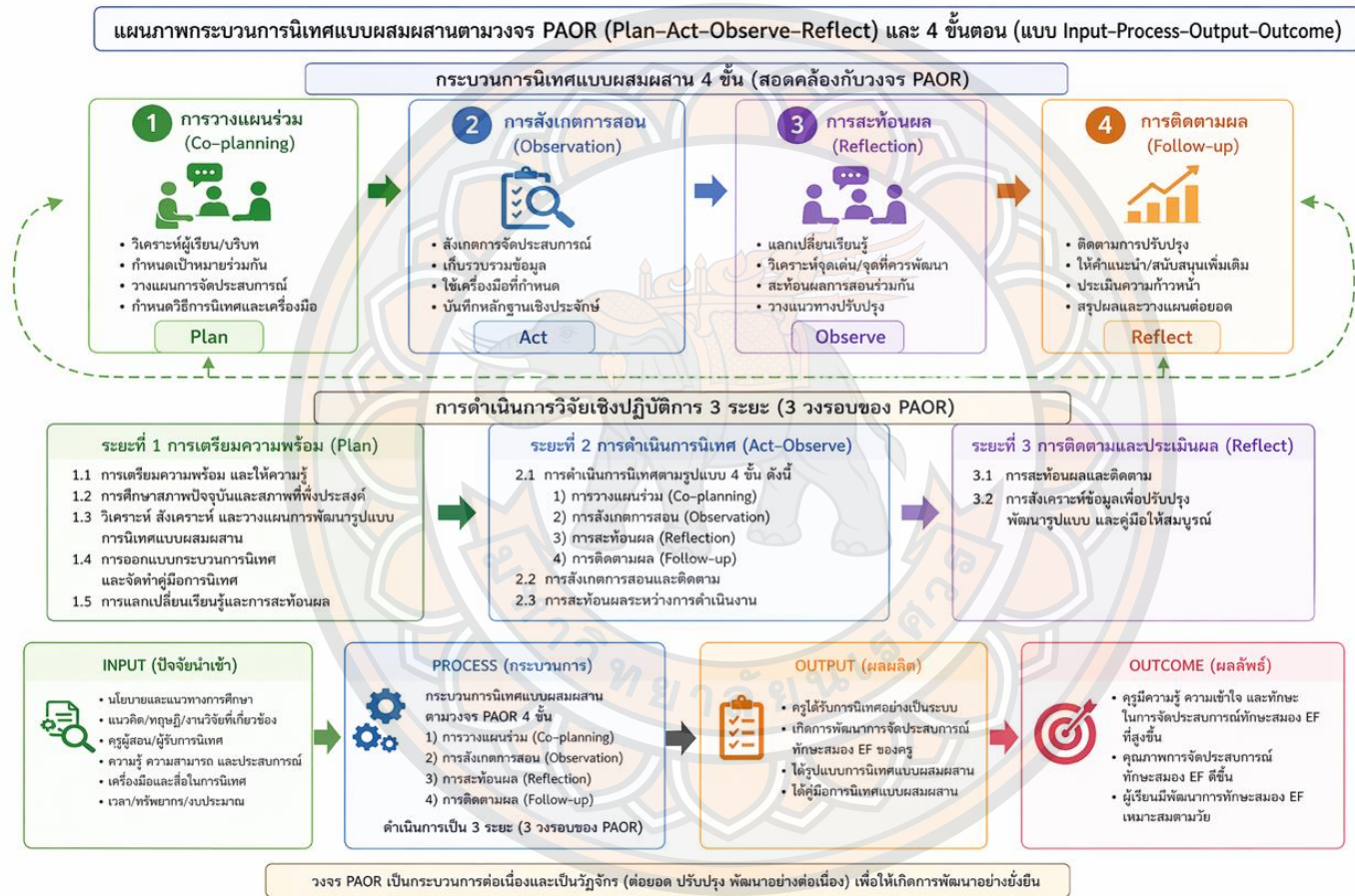
ระยะที่ 3 การติดตามและประเมินผล (Reflect)

เป็นขั้นตอนของการสังเคราะห์ผลการดำเนินงานจากระยะที่ 1 และระยะที่ 2 เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุง และพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานให้มีความสมบูรณ์ เหมาะสม และสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพในบริบทจริงของสถานศึกษา

1. การรวบรวมข้อมูลจากการทดลองใช้
 - 1.1 รวบรวมข้อมูลจากแบบสังเกต
 - 1.2 แบบสะท้อนผล
 - 1.3 แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้

- 1.4 แบบสอบถามความพึงพอใจ
2. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล
 - 2.1 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ
 - 2.2 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ
 - 2.3 สังเคราะห์จุดเด่น ปัญหา และปัจจัยความสำเร็จ
3. การจัดประชุมสะท้อนผล
 - 3.1 จัดประชุมร่วมกับครู ผู้นิเทศ และผู้เกี่ยวข้อง
 - 3.2 แลกเปลี่ยนเรียนรู้และข้อเสนอแนะ
 - 3.3 กำหนดแนวทางพัฒนาปรับปรุง
4. การสะท้อนผล (Reflect)
 - 4.1 ปรับโครงสร้าง ขั้นตอน และเครื่องมือให้ชัดเจนขึ้น
 - 4.2 เพิ่มแนวทางการดำเนินงานที่เหมาะสมกับบริบท
 - 4.3 ตรวจสอบความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนา EF
5. การจัดทำรูปแบบและคู่มือฉบับสมบูรณ์
 - 5.1 จัดทำเอกสารรูปแบบ
 - 5.2 จัดทำคู่มือฉบับสมบูรณ์ พร้อมเครื่องมือประกอบการนิเทศ

ระยะที่ 3 มุ่งให้ได้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน และคู่มือฉบับสมบูรณ์ ที่ผ่านการสะท้อนผล และปรับปรุงอย่างเป็นระบบ สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาครูปฐมวัย และยกระดับคุณภาพการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ภาพ 2 กระบวนการนิเทศแบบผสมผสานตามวงจร PAOR และ 4 ขั้นตอน

กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research)

กระบวนการวิจัยที่นักพัฒนาได้นำไปใช้ใน การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย เป็นกระบวนการที่มุ่งเน้น การแก้ไขปัญหา หรือพัฒนาการปฏิบัติงานจริงตามบริบทของโรงเรียน โดยผู้วิจัยใช้แนวคิดของ Kemmis และ McTaggart ประกอบด้วย ขั้นตอนหลัก 4 ขั้น ตามรูปแบบวงจร PAOR ได้แก่

ขั้นที่ 1 การวางแผน (Planning) วางแผนการดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนา หมายถึง นักพัฒนาให้ความสนใจตรงกันเกี่ยวกับปัญหา วัตถุประสงค์ วิธีการ และแนวทางการดำเนินงาน เพื่อให้การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานเป็นไปอย่างมีระบบ สอดคล้องกับ บริบทของสถานศึกษา และนำไปสู่การพัฒนาการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย อย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นที่ 2 การปฏิบัติ (Acting) ลงมือดำเนินกิจกรรมตามแผนที่วางไว้ หมายถึง กระบวนการ ดำเนินการตามแผนที่ได้กำหนดไว้ในขั้นการวางแผน โดยนักพัฒนาได้นำแนวทางการนิเทศแบบ ผสมผสานที่ออกแบบไว้มาทดลองใช้จริงในบริบทของโรงเรียน เพื่อส่งเสริมให้ครูปฐมวัยสามารถจัด ประสบการณ์ที่พัฒนาทักษะสมอง EF ของเด็กได้อย่างเป็นรูปธรรม การปฏิบัติในขั้นนี้ เป็นการลงมือ ทำอย่างเป็นระบบ มีการจัดกิจกรรม การประชุมเชิงปฏิบัติการ การนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching) และ การนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและครู โดยเน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การทดลองใช้เครื่องมือ และการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน จริงในห้องเรียน ซึ่งการดำเนินการในขั้นนี้ เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและการพัฒนาศักยภาพของ ครูปฐมวัยให้สามารถประยุกต์ใช้แนวคิดทักษะสมอง EF ในการจัดประสบการณ์อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผลจากการปฏิบัติจะถูกนำไปสังเกต วิเคราะห์ และสะท้อนผลในขั้นตอนต่อไป

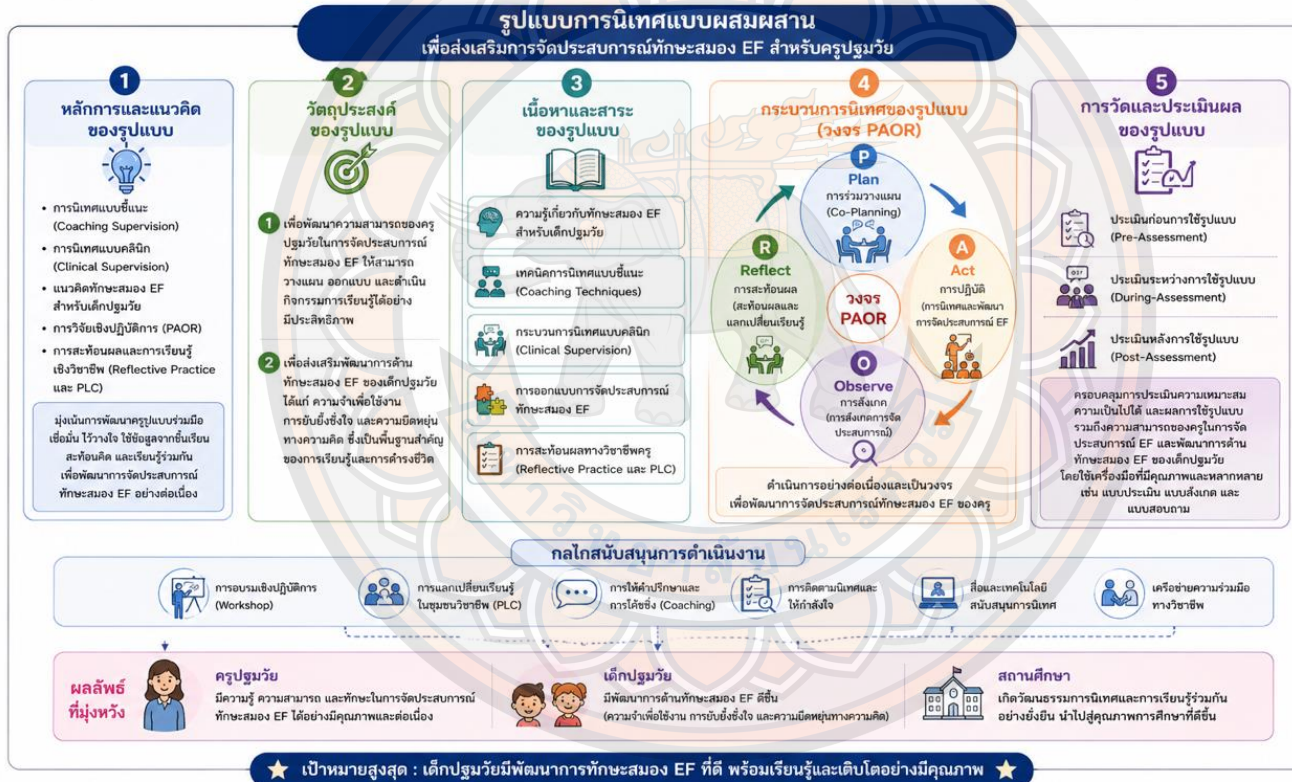
ขั้นที่ 3 การสังเกต (Observing) เก็บข้อมูลหรือสังเกตผลของการดำเนินงาน หมายถึง กระบวนการติดตาม ตรวจสอบ และเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการขั้นการปฏิบัติ เพื่อใช้เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ในการวิเคราะห์และสะท้อนผล โดยผู้วิจัยและนักพัฒนาได้ดำเนินการ สังเกตพฤติกรรมของครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF ทั้งในด้านการวางแผน การใช้ เทคนิคการสอน และการตอบสนองของเด็ก รวมทั้งใช้เครื่องมือ เช่น แบบสังเกตพฤติกรรม แบบบันทึกการนิเทศ หรือการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลประกอบ การสังเกตในขั้นนี้เป็นการเรียนรู้ ร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและครู ผ่านการให้ข้อเสนอแนะเชิงสร้างสรรค์ และการนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching) ระหว่างกระบวนการ ดังนั้น ขั้นการสังเกตจึงเป็นช่วงเวลาที่สะท้อนให้เห็นพฤติกรรมจริง ของผู้ปฏิบัติ ช่วยให้เห็นทั้งจุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนา เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำคัญในการสะท้อนผลและ ปรับปรุงรูปแบบการนิเทศให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในวงรอบต่อไป

ขั้นที่ 4 การสะท้อนผล (Reflecting) วิเคราะห์และสะท้อนผล เพื่อปรับปรุงแผนหรือแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ หมายถึง กระบวนการทบทวน วิเคราะห์ และสรุปผลจากการดำเนินการในแต่ละวงรอบของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยผู้วิจัยและนักพัฒนาได้ร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ที่ได้รับจากการปฏิบัติจริง เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกต การประเมินผลมาสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ และแนวทางในการพัฒนา การสะท้อนผลในขั้นนี้มุ่งเน้นให้ครูเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ของตนเอง (Reflective Learning) ตระหนักรู้ถึงกระบวนการทำงาน จุดแข็ง ปัญหา และแนวทางปรับปรุง เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การสะท้อนผลเป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและครู ที่ช่วยยกระดับคุณภาพการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF ให้ดียิ่งขึ้น และเป็นฐานข้อมูลสำหรับการปรับปรุงคู่มือกระบวนการ

รูปแบบการนิเทศผสมผสาน

รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย
 บูรณาการการนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching Supervision) และการนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) ภายใต้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (PAOR)

ภาพ 3 รูปแบบการนิเทศผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย

ส่วนที่ 3

กระบวนการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย

กระบวนการนิเทศแบบผสมผสาน

กระบวนการนิเทศแบบผสมผสานในคู่มือนี้ เป็นแนวทางการพัฒนาครูปฐมวัย โดยบูรณาการการนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching) ร่วมกับการนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) เพื่อส่งเสริมให้ครูสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะสมอง Executive Functions (EF) ของเด็กปฐมวัย กระบวนการดำเนินงานยึดแนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (PAOR: Plan-Act-Observe-Reflect) โดยบูรณาการขั้นตอนต่าง ๆ ไว้ใน 3 ระยะหลัก เน้นการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและครู การพัฒนาจากการปฏิบัติจริงในชั้นเรียน และการสะท้อนผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ขั้นที่ 1 การวางแผนและเตรียมความพร้อม เป็นขั้นตอนของการสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและครูเกี่ยวกับเป้าหมายการพัฒนาการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF โดยร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการจัดประสบการณ์ กำหนดเป้าหมายการพัฒนา และวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัย กิจกรรมสำคัญ ได้แก่

1. วิเคราะห์สภาพการจัดประสบการณ์ของครู
2. กำหนดเป้าหมายการพัฒนาทักษะสมอง EF
3. ออกแบบแผนการจัดประสบการณ์ร่วมกัน
4. วางแผนการนิเทศและการสังเกตชั้นเรียน
5. สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของครูและผู้นิเทศ

ขั้นที่ 2 การนิเทศแบบผสมผสาน เป็นขั้นตอนของการดำเนินการนิเทศในสถานการณ์จริง โดยบูรณาการการนิเทศแบบชี้แนะและการนิเทศแบบคลินิก เพื่อสนับสนุนครูในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF กิจกรรมสำคัญ ได้แก่

1. การให้คำปรึกษาและชี้แนะก่อนการจัดประสบการณ์
2. การสังเกตการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน
3. การให้ข้อเสนอแนะระหว่างการจัดกิจกรรม
4. การสนับสนุนและเสริมแรงเชิงบวกแก่ครู
5. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่าน PLC และการประชุมเชิงปฏิบัติการ

ขั้นที่ 3 การติดตามผลและสะท้อนผล เป็นขั้นตอนของการสะท้อนผลการจัดประสบการณ์ และการนิเทศร่วมกัน เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุง และพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ กิจกรรมสำคัญ ได้แก่

1. สะท้อนผลการจัดประสบการณ์ร่วมกัน
2. วิเคราะห์จุดเด่นและแนวทางพัฒนา
3. ปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์
4. ติดตามผลการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
5. สรุปผลและวางแผนการพัฒนาครั้งต่อไป

กระบวนการนิเทศแบบผสมผสานดังกล่าว ช่วยให้ครูปฐมวัยสามารถพัฒนาการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF ได้อย่างเป็นระบบ เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

บทบาทและหน้าที่ผู้ที่เกี่ยวข้อง

กระบวนการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีบทบาทและหน้าที่ ดังนี้

1. นักพัฒนา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ครูวิชาการ และศึกษานิเทศก์
2. ผู้นิเทศ ประกอบด้วย ศึกษานิเทศก์ ครูวิชาการ และผู้ร่วมพัฒนา
3. ผู้รับการนิเทศ ประกอบด้วย ครูปฐมวัย
4. ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิด้านการนิเทศ

การศึกษาจากหน่วยงานทางการศึกษาระดับเขตพื้นที่/ระดับจังหวัด, ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัย ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาเด็กและทักษะสมอง EF, นักวิชาการหรือนักวิจัยทางการศึกษา และอาจารย์ระดับอุดมศึกษาในสาขาที่เกี่ยวข้อง

1. นักพัฒนา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ครูวิชาการ และศึกษานิเทศก์

1.1 ผู้บริหารโรงเรียน และรองผู้บริหารโรงเรียน

บทบาท :

เป็นผู้ให้การสนับสนุนเชิงนโยบายและบริหารจัดการ เพื่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการนิเทศและการพัฒนาครู

หน้าที่ :

- 1) ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ครูวิชาการ และศึกษานิเทศก์
- 2) วิเคราะห์บริบทและความต้องการจำเป็น

- 3) ปรับปรุงรูปแบบจากผลการสะท้อนข้อมูล
- 4) สนับสนุนทรัพยากรและกำหนดนโยบายในระดับสถานศึกษา

1.2 ครูวิชาการ

บทบาท :

เป็นผู้ประสานงานด้านวิชาการภายในโรงเรียน ผู้ร่วมดำเนินการนิเทศ และผู้สนับสนุนกระบวนการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง (EF) สำหรับครูปฐมวัย โดยนำแนวทางที่ได้จากการนิเทศแบบผสมผสานไปสู่การปฏิบัติในระดับชั้นเรียน สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพครู และร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา

หน้าที่ :

- 1) เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการและกระบวนการนิเทศแบบผสมผสานตามแผนที่กำหนด เพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจด้านการจัดประสบการณ์ EF
- 2) ส่งเสริมและให้คำแนะนำแก่ครูปฐมวัยในการนำแนวทาง เทคนิค หรือข้อมูลย้อนกลับจากการนิเทศ ไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบและจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF
- 3) ติดตาม ตรวจสอบ และสนับสนุนการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ EF ร่วมกับครูปฐมวัย เพื่อให้เป็นไปตามหลักการและเป้าหมาย EF
- 4) บันทึกผลการดำเนินงาน ติดตามความก้าวหน้า และร่วมวิเคราะห์ข้อมูลจากการจัดประสบการณ์ EF เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนา
- 5) ร่วมสะท้อนผลการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น แนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices) และวิเคราะห์ปัญหาร่วมกับผู้นิเทศและครูปฐมวัย เพื่อพัฒนากระบวนการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF อย่างต่อเนื่อง
- 6) ร่วมพัฒนาสื่อ เครื่องมือ หรือกิจกรรมสนับสนุนการจัดประสบการณ์ EF ในชั้นเรียน เช่น แบบประเมิน แบบสังเกตหรือแผนการจัดประสบการณ์
- 7) ประสานงานด้านวิชาการกับผู้บริหาร ผู้นิเทศ และครูปฐมวัย เพื่อส่งเสริมการดำเนินงานนิเทศแบบผสมผสานให้เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ
- 8) สนับสนุนการขยายผลแนวปฏิบัติการนิเทศแบบผสมผสานในระดับโรงเรียน และเป็นต้นแบบในการพัฒนาในระดับเขตพื้นที่หรือจังหวัด

2. ผู้นิเทศ ประกอบด้วย ศึกษานิเทศก์ ครูวิชาการ และผู้ร่วมพัฒนา

บทบาท :

เป็นคณะทำงานสนับสนุนการดำเนินงานวิจัยและนิเทศร่วมกับศึกษานิเทศก์

หน้าที่ :

- 1) วางแผนการนิเทศร่วมกับครู
- 2) ดำเนินการนิเทศแบบชี้แนะและแบบคลินิก
- 3) สังเกตชั้นเรียนและให้ข้อมูลย้อนกลับ
- 4) ติดตามและสะท้อนผลการพัฒนา

3. ผู้รับการนิเทศ ประกอบด้วย ครูปฐมวัย

บทบาท :

เป็นผู้รับการนิเทศและผู้ปฏิบัติในการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF ให้กับเด็กปฐมวัย

หน้าที่ :

- 1) ร่วมวางแผนการจัดประสบการณ์ EF
- 2) ดำเนินการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน
- 3) สะท้อนผลการปฏิบัติ
- 4) ปรับปรุงการจัดประสบการณ์ตามข้อเสนอแนะ

4. ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิด้านการนิเทศ

การศึกษาจากหน่วยงานทางการศึกษาระดับเขตพื้นที่ หรือระดับจังหวัด ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัยผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาเด็กและทักษะสมอง EF นักวิชาการหรือนักวิจัยทางการศึกษา และอาจารย์ระดับอุดมศึกษาในสาขาที่เกี่ยวข้อง

บทบาท :

เป็นผู้ให้คำแนะนำ เป็นที่ปรึกษาทางวิชาการและผู้ตรวจสอบความถูกต้องของกระบวนการพัฒนาและการดำเนินงานวิจัย เพื่อให้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน เครื่องมือวิจัย และคู่มือการนิเทศ มีความถูกต้อง เหมาะสม และสามารถนำไปใช้ได้จริงในบริบทของสถานศึกษา

หน้าที่ :

- 1) ให้คำปรึกษาทางวิชาการ ให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้วิจัยในการพัฒนารูปแบบนิเทศแบบผสมผสาน การจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF และการดำเนินการวิจัยให้สอดคล้องกับหลักการทางวิชาการและบริบทของโรงเรียน
- 2) ตรวจสอบโครงสร้างและเนื้อหา พิจารณาความเหมาะสมของโครงสร้าง แนวคิดหลัก ทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบ รวมถึงความสมบูรณ์ของเนื้อหาในคู่มือ

- 3) ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ประเมินเครื่องมือวิจัย เช่น แบบสังเกต แบบบันทึกการนิเทศ แบบสะท้อนผลการเรียนรู้ และแบบสอบถาม เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และบริบทการวิจัย
- 4) ให้ข้อเสนอแนะด้านการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF ตรวจสอบความเหมาะสมของการออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF ทุกด้าน
- 5) ให้ข้อเสนอแนะแนวทางการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล สนับสนุนผู้วิจัย ในการออกแบบกระบวนการเก็บข้อมูล การสังเกต วิเคราะห์ข้อมูล และการสรุปผล เพื่อให้เกิดความถูกต้องและน่าเชื่อถือ
- 6) ร่วมสะท้อนผลตามวงจร PAOR เข้าร่วมสะท้อนผลในแต่ละวงรอบของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Plan-Act-Observe-Reflect) เพื่อช่วยพัฒนารูปแบบนิเทศให้เหมาะสม และมีประสิทธิภาพมากขึ้น
- 7) เสนอแนะการปรับปรุงรูปแบบและคู่มือ ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงกระบวนการนิเทศ เครื่องมือ และเอกสารคู่มือ เพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้จริง
- 8) สนับสนุนการเผยแพร่และขยายผลนวัตกรรม ส่งเสริมให้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานสามารถนำไปประยุกต์ ขยายผลสู่ระดับโรงเรียน เขตพื้นที่ หรือจังหวัด เพื่อยกระดับคุณภาพครูปฐมวัยและการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง E

สรุปเครื่องมือการนิเทศแบบผสมผสาน

รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย ได้รับการพัฒนาผ่านกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 3 วงรอบ เพื่อให้มีความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา และตอบสนองต่อความต้องการของครูปฐมวัย หลังจากการพัฒนาและปรับปรุงอย่างเป็นระบบ จึงได้สังเคราะห์เป็นกระบวนการนิเทศสำหรับนำไปใช้จริงในสถานศึกษา โดยดำเนินการภายใต้กรอบแนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (PAOR: Plan-Act-Observe-Reflect) ซึ่งเน้นการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและครู การพัฒนาจากการปฏิบัติจริงในชั้นเรียน และการสะท้อนผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระบบและสามารถนำไปใช้ได้อย่างชัดเจน คู่มือฉบับนี้จึงสรุปเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศตามลำดับขั้นตอนของ PAOR ดังตาราง

ขั้นตอนตาม PAOR	รายการ
Plan การวางแผนร่วม	
	<ol style="list-style-type: none"> 1. วิเคราะห์แผนการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF 2. กำหนดเป้าหมายการพัฒนาทักษะสมอง EF รายชั้นเรียน 3. วางแผนการนิเทศ และจุดเน้นการสังเกต
เครื่องมือที่ใช้	1. แบบวิเคราะห์แผนการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF
ผู้ใช้เครื่องมือ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้นิเทศ 2. ครูปฐมวัย
Act การปฏิบัติ	
	<ol style="list-style-type: none"> 1. ครูดำเนินการจัดกิจกรรมทักษะสมอง EF ตามแผน 2. ผู้นิเทศดำเนินการนิเทศแบบชี้แนะ และการนิเทศแบบคลินิก 3. ให้ข้อมูลย้อนกลับระหว่างการจัดกิจกรรม
เครื่องมือที่ใช้	<ol style="list-style-type: none"> 1. แบบบันทึกการนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching Record) 2. แบบสังเกตพฤติกรรมของครู (Clinical Supervision Form)
ผู้ใช้เครื่องมือ	ผู้นิเทศ
Observe การสังเกต	
	<ol style="list-style-type: none"> 1. สังเกตพฤติกรรมครูระหว่างจัดกิจกรรม 2. สังเกตพฤติกรรมเด็กด้านทักษะสมอง EF
เครื่องมือที่ใช้	<ol style="list-style-type: none"> 1. แบบสังเกตพฤติกรรมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF ของครู 2. บันทึกสังเกต
ผู้ใช้เครื่องมือ	ผู้นิเทศ
Reflect การสะท้อนผล	
	<ol style="list-style-type: none"> 1. สะท้อนผลร่วมกันหลังการนิเทศ 2. วิเคราะห์จุดเด่นและแนวทางพัฒนา 3. ปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์รอบถัดไป
เครื่องมือที่ใช้	<ol style="list-style-type: none"> 1. แบบบันทึกการสะท้อนผล 2. แบบประเมินความพึงพอใจต่อการนิเทศ 3. แบบสังเกตพฤติกรรม
ผู้ใช้เครื่องมือ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้นิเทศ 2. ครูปฐมวัย

ส่วนที่ 4

เครื่องมือการนิเทศ

เครื่องมือการนิเทศที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อใช้ในการดำเนินกระบวนการนิเทศตามกรอบแนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (PAOR : Plan Act Observe Reflect) โดยมุ่งสนับสนุนการพัฒนาครูปฐมวัยให้สามารถออกแบบ และจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF ของเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เครื่องมือดังกล่าว ใช้สำหรับการดำเนินการนิเทศ การสังเกตพฤติกรรม การสะท้อนผล และการประเมินผลการดำเนินงาน โดยครอบคลุม การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และปรับปรุงรูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานให้มีความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

เครื่องมือการนิเทศที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ ได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับขั้นตอนของกระบวนการ PAOR และการนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching) ร่วมกับการนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) ซึ่งประกอบด้วยเครื่องมือสำหรับการตรวจสอบแผนการจัดประสบการณ์ การสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรม การสะท้อนผลการนิเทศ และการประเมินความพึงพอใจต่อการดำเนินการนิเทศแบบผสมผสาน

ตารางสรุปเครื่องมือการนิเทศตามกระบวนการ PAOR

ขั้นตอน PAOR	เครื่องมือที่ใช้	วัตถุประสงค์
Plan	แบบตรวจสอบแผนการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF	ตรวจสอบความสอดคล้องของแผนการจัดประสบการณ์กับแนวคิด EF
Act	แบบสังเกตพฤติกรรมครูในการเข้าร่วมกิจกรรม Workshop	สังเกตการมีส่วนร่วม และ การเรียนรู้ของครู
Observe	แบบสังเกตกระบวนการนิเทศแบบคลินิก	สังเกตกระบวนการนิเทศ การให้ข้อมูลย้อนกลับ และการพัฒนาการสอน

ขั้นตอน PAOR	เครื่องมือที่ใช้	วัตถุประสงค์
Reflect	แบบบันทึกการสะท้อนผล การนิเทศแบบผสมผสาน	สะท้อนผลการดำเนินการจัดกิจกรรม และการนิเทศ
Reflect	แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการ นิเทศแบบผสมผสาน	ประเมินความคิดเห็นและความ พึงพอใจของครูต่อรูปแบบ การนิเทศ

เครื่องมือที่ใช้ในแต่ละวงรอบ

เครื่องมือการนิเทศที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยเครื่องมือสำคัญจำนวน 6 รายการ ดังนี้

1. แบบตรวจสอบแผนการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF
2. แบบสังเกตพฤติกรรมครูจัดกิจกรรมทักษะสมอง EF
3. แบบสังเกตกระบวนการนิเทศแบบคลินิก
4. แบบบันทึกการสะท้อนผลการนิเทศแบบผสมผสาน
5. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการนิเทศแบบผสมผสาน
6. ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF

เครื่องมือการนิเทศที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบครั้งนี้ เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการดำเนินกระบวนการนิเทศแบบผสมผสาน ตามกรอบแนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (PAOR) ประกอบด้วย เครื่องมือสำหรับการวางแผน การดำเนินการนิเทศ การสังเกต และการสะท้อนผล เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF ของครูปฐมวัย โดยเครื่องมือที่ใช้มี ดังนี้

คำอธิบายเครื่องมือการนิเทศ

1. แบบตรวจสอบแผนการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF

แบบตรวจสอบแผนการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดประสบการณ์ที่ครูปฐมวัยออกแบบขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาทักษะสมอง Executive Functions ของเด็กปฐมวัย โดยใช้ตรวจสอบองค์ประกอบ

ของแผนการจัดประสบการณ์ เช่น เป้าหมายของกิจกรรม การออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมการคิด การวางแผน การควบคุมตนเอง และการประเมินพฤติกรรม EF ของเด็ก

เครื่องมือนี้ใช้ในขั้นตอนการวางแผน (Planning) และการเตรียมการนิเทศ เพื่อให้แผนการจัดประสบการณ์มีคุณภาพ และสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน

2. แบบสังเกตพฤติกรรมครูในการจัดกิจกรรมทักษะสมอง EF

แบบสังเกตพฤติกรรมครูในการจัดกิจกรรมทักษะสมอง EF เป็นเครื่องมือที่ใช้สังเกตการมีส่วนร่วมของครูในการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนา เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) และกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยมุ่งสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การวิเคราะห์ปัญหา และการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF

เครื่องมือนี้ใช้ในขั้นตอนการดำเนินการ (Action) เพื่อศึกษาการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของครูในกระบวนการพัฒนาการจัดประสบการณ์

3. แบบสังเกตกระบวนการนิเทศแบบคลินิก

แบบสังเกตกระบวนการนิเทศแบบคลินิก เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสังเกต และประเมินกระบวนการนิเทศที่เกิดขึ้นระหว่างผู้นิเทศและครูปฐมวัย โดยครอบคลุมขั้นตอนของการนิเทศแบบคลินิก ได้แก่ การประชุมก่อนสอน (Pre-conference) การสังเกตการสอน (Observation) การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis) การประชุมหลังสอน (Post-conference) และการติดตามผล (Follow-up)

เครื่องมือนี้ใช้ในขั้นตอนการสังเกต (Observation) เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศ การให้ข้อมูลย้อนกลับ และการพัฒนาการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF ของครูปฐมวัย

4. แบบบันทึกการสะท้อนผลการนิเทศแบบผสมผสาน

แบบบันทึกการสะท้อนผลการนิเทศแบบผสมผสาน เป็นเครื่องมือที่ใช้สำหรับการสะท้อนผลการดำเนินงานของครูและผู้นิเทศภายหลังการจัดกิจกรรมและการนิเทศในแต่ละวงรอบของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยใช้บันทึกผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค จุดเด่น และแนวทางการปรับปรุงการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF

เครื่องมือนี้ใช้ในขั้นตอนการสะท้อนผล (Reflection) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ และนำไปใช้ในการพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

5. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการนิเทศแบบผสมผสาน

แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการนิเทศแบบผสมผสาน เป็นเครื่องมือที่ใช้ศึกษาความคิดเห็นและระดับความพึงพอใจของครูปฐมวัยที่มีต่อการดำเนินการนิเทศแบบผสมผสาน

ประกอบด้วย กระบวนการนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching) การนิเทศแบบคลินิก และการติดตามผล (Follow-up)

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนี้ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน และใช้เป็นข้อมูลประกอบการปรับปรุงรูปแบบ และคู่มือให้มีความเหมาะสมกับการพัฒนาครูปฐมวัยในบริบทของสถานศึกษา

6. ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF

ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF เป็นส่วนหนึ่งของคู่มือที่จัดทำขึ้น เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูปฐมวัยในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะสมอง Executive Functions ของเด็กปฐมวัย โดยแสดงตัวอย่างการบูรณาการ EF กับกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน เพื่อให้ครูสามารถนำไปปรับใช้ในการจัดประสบการณ์

แบบตรวจสอบแผนการจัดประสบการณ์
การนิเทศแบบผสมผสาน
เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย

คำชี้แจง

แบบตรวจสอบแผนการจัดประสบการณ์ฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัย เรื่อง การพัฒนา รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย มีวัตถุประสงค์ เพื่อใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF ที่ครูออกแบบก่อนนำไปใช้จริงในชั้นเรียน เพื่อให้แผนการจัดประสบการณ์มีความสอดคล้องกับ องค์ประกอบของทักษะสมอง EF และแนวทางการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. ชื่อครูผู้จัดทำแผน.....
2. ชั้นเรียน/ช่วงอายุเด็ก
3. ชื่อหน่วยการเรียนรู้.....
4. วันที่นำแผนไปใช้.....
5. วันที่ตรวจสอบ.....
6. ผู้ตรวจสอบ.....

ตอนที่ 2 การตรวจสอบคุณภาพแผนการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF

- 5 หมายถึง มีการกำหนด/ออกแบบอย่างชัดเจนและสอดคล้องสูง
- 4 หมายถึง มีการกำหนดค่อนข้างชัดเจน
- 3 หมายถึง มีการกำหนดในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการกำหนดไม่ชัดเจน
- 1 หมายถึง ไม่ปรากฏในแผน

รายการตรวจสอบ	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
1. แผนระบุเป้าหมายหรือองค์ประกอบทักษะสมอง EF ชัดเจน					
2. กิจกรรมในแผนส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา					
3. มีกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ได้กว้างแผน ตัดสินใจ และควบคุมตนเอง					
4. กิจกรรมมีลำดับขั้นตอนต่อเนื่องและส่งเสริมความยืดหยุ่นทางความคิด					
5. มีวิธีประเมินพฤติกรรม EF ของเด็กอย่างชัดเจน					
6. แผนสะท้อนการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะจากการนิเทศครั้งก่อน					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

1. จุดเด่นของแผนการจัดประสบการณ์

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ประเด็นที่ควรปรับปรุงเพื่อพัฒนาทักษะสมอง EF ให้ชัดเจนขึ้น

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. แนวทางปรับแผนก่อนการใช้ครั้งถัดไป

.....

.....

.....

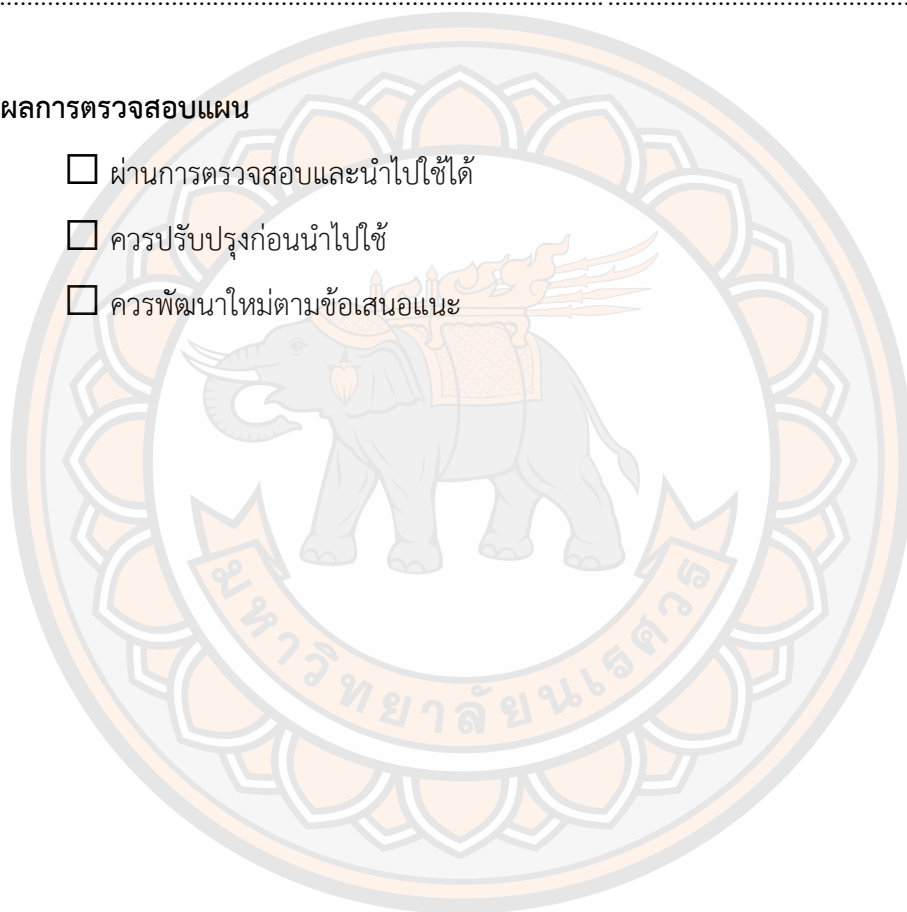
.....

.....

.....

สรุปผลการตรวจสอบแผน

- ผ่านการตรวจสอบและนำไปใช้ได้
- ควรปรับปรุงก่อนนำไปใช้
- ควรพัฒนาใหม่ตามข้อเสนอแนะ

แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้และการมีส่วนร่วม (แบบกลุ่ม)
การนิเทศแบบผสมผสาน
เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย

คำชี้แจง

แบบสังเกตพฤติกรรมฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย

มีวัตถุประสงค์ เพื่อใช้สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของครูปฐมวัย ในภาพรวมของกลุ่ม ระหว่างการเข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ตามกระบวนการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

วงรอบการวิจัย ๐ วงรอบที่ 1 ๐ วงรอบที่ 2 ๐ วงรอบที่ 3

กลุ่มที่..... จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม คน

คำชี้แจง โปรดพิจารณาพฤติกรรมการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของครูปฐมวัย ในภาพรวมของกลุ่ม ระหว่างการดำเนินกิจกรรม Workshop แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในระดับที่ตรงกับการสังเกตมากที่สุด

ตอนที่ 2 รายการสังเกตพฤติกรรม โดยระดับการประเมิน ดังนี้

5 หมายถึง	มีพฤติกรรมและปฏิบัติ อยู่ในระดับมากที่สุด
4 หมายถึง	มีพฤติกรรมและปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก
3 หมายถึง	มีพฤติกรรมและปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง
2 หมายถึง	มีพฤติกรรมและปฏิบัติ อยู่ในระดับน้อย
1 หมายถึง	มีพฤติกรรมและปฏิบัติ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

รายการประเมินกลุ่ม	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
1. แสดงความเข้าใจแนวคิดการจัดประสบการณ์ ทักษะสมอง EF และกระบวนการนิเทศแบบผสมผสาน					
2. มีส่วนร่วมในการอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และตั้ง คำถามระหว่างกิจกรรม					
3. สามารถเชื่อมโยงแนวคิดทักษะสมอง EF กับการออกแบบ กิจกรรมการเรียนรู้ได้					
4. ร่วมกันวิเคราะห์และออกแบบแนวทางการจัด ประสบการณ์ทักษะสมอง EF					
5. ร่วมกันร่างหรือปรับแผนการจัดประสบการณ์ ทักษะสมอง EF					
6. แสดงพฤติกรรมการคิดวิเคราะห์ การวางแผน และ การแก้ปัญหาร่วมกันระหว่างกิจกรรม					
7. มีการสะท้อนคิดจากกิจกรรมและการเรียนรู้ร่วมกัน					
8. มีการสื่อสารเชิงบวก การรับฟังความคิดเห็น และ การทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์					

บันทึกข้อสังเกตเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต

(.....)

ตำแหน่ง

แบบสังเกตการณ์เทศแบบคลินิก
การนิเทศแบบผสมผสาน
เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย

คำชี้แจง

แบบสังเกตฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย

มีวัตถุประสงค์ เพื่อใช้ประเมินกระบวนการนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) ในการพัฒนาการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย โดยมุ่งประเมินขั้นตอนการนิเทศ การให้ข้อมูลย้อนกลับ และการพัฒนาวิชาชีพครู

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. วันที่นิเทศ.....
2. ชื่อครูผู้รับการนิเทศ
3. ผู้ทำหน้าที่นิเทศ.....
4. โรงเรียน.....
5. ระดับชั้น.....

ตอนที่ 2 ระดับการสังเกตกระบวนการนิเทศแบบคลินิก

- 5 หมายถึง ปฏิบัติได้ครบถ้วน ชัดเจน และมีคุณภาพสูง
- 4 หมายถึง ปฏิบัติได้ดี มีความชัดเจน
- 3 หมายถึง ปฏิบัติได้ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ปฏิบัติได้บางส่วน
- 1 หมายถึง ไม่ปรากฏหรือไม่ดำเนินการ

รายการพฤติกรรมกรณีพิเศษแบบคลินิก	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
ขั้นที่ 1 การประชุมก่อนสอน (Pre-Conference)					
1. ผู้นิเทศและครูร่วมกันกำหนดเป้าหมายการจัดประสบการณ์ ทักษะสมอง EF อย่างชัดเจน					
2. มีการตกลงประเด็นการสังเกตที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม ทักษะสมอง EF ของเด็ก					
3. ครูมีส่วนร่วมในการอธิบายแผนและแนวคิดการจัดกิจกรรม					
ขั้นที่ 2 การสังเกตการสอน (Observation)					
4. ผู้นิเทศสังเกตการจัดกิจกรรมตามประเด็นที่กำหนดไว้					
5. มีการบันทึกข้อมูลพฤติกรรมจัดประสบการณ์และ พฤติกรรมทักษะสมอง EF ของเด็ก					
ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis)					
6. ผู้นิเทศวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกต โดยอิงหลัก การจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF					
7. การวิเคราะห์เน้นจุดแข็งและประเด็นที่ควรพัฒนาอย่างสมดุล					
ขั้นที่ 4 การประชุมหลังสอน (Post-Conference)					
8. ผู้นิเทศให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างสร้างสรรค์และเป็นระบบ					
9. เปิดโอกาสให้ครูสะท้อนคิดและวิเคราะห์ตนเอง					
10. มีการเชื่อมโยงข้อเสนอแนะกับการพัฒนาทักษะสมอง EF ของเด็ก					
ขั้นที่ 5 การติดตามและพัฒนา (Follow-up)					
11. มีการวางแผนปรับปรุงการจัดประสบการณ์ในครั้งถัดไป					
12. มีการติดตามผลการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1. จุดเด่นของกระบวนการนิเทศ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนา

.....

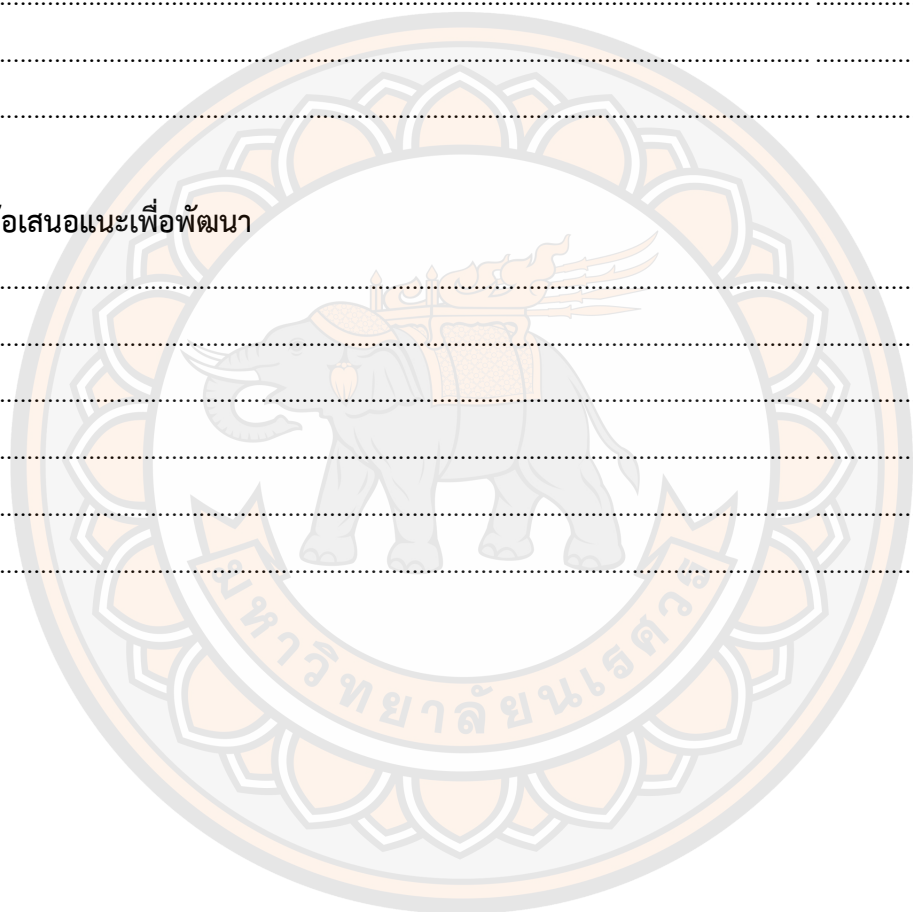
.....

.....

.....

.....

.....

**แบบบันทึกการสะท้อนผลการเรียนรู้การนิเทศแบบผสมผสาน
เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย**

คำชี้แจง

แบบบันทึกการสะท้อนผล ฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย

มีวัตถุประสงค์ เพื่อใช้สะท้อนผลการดำเนินการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF และการนิเทศแบบผสมผสาน (Coaching และ Clinical Supervision) ภายหลังจากทดลองใช้จริงในห้องเรียน ระยะเวลา 10 สัปดาห์ ในวงรอบที่ 2 ของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (PAOR)

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ห้องเรียนที่.....

ระยะเวลาดำเนินการ.....

ตอนที่ 2 ประเด็นการสะท้อนผล

2.1 สิ่งที่ได้เรียนรู้: ความเข้าใจในแนวคิดและกระบวนการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF

พิจารณาระดับความเข้าใจของครูเกี่ยวกับแนวคิดทักษะสมอง EF และความสามารถในการนำแนวทางการจัดประสบการณ์ที่ระบุไว้ในคู่มือไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

บันทึกสะท้อนผล

.....

.....

.....

2.2 สิ่งที่ได้ดี: ความเหมาะสมของขั้นตอนและกิจกรรมในคู่มือการนิเทศแบบผสมผสาน

พิจารณาความเหมาะสม ความชัดเจน และความเป็นไปได้ของขั้นตอนการนิเทศที่กำหนดไว้ในคู่มือ ทั้งในส่วนของ การวางแผน การนิเทศ การสังเกต และการสะท้อนผล รวมถึง กิจกรรมและเครื่องมือที่ใช้ในการส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF

บันทึกสะท้อนผล

.....

.....

.....

2.3 สิ่งที่เป็นปัญหา: ปัญหาและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นในการนำแนวทางไปใช้ในชั้นเรียน

วิเคราะห์ปัญหา ข้อจำกัด หรืออุปสรรคที่ครูพบในการนำแนวทางจากคู่มือไปใช้จริงในชั้นเรียน เช่น เวลา สื่อ อุปกรณ์ ความเข้าใจของครู หรือบริบทของเด็กและสถานศึกษา

บันทึกสะท้อนผล

.....

.....

.....

2.4 แนวทางการพัฒนา: ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงรูปแบบการนิเทศและกิจกรรมการเรียนรู้

รวบรวมข้อเสนอแนะจากครูและผู้ร่วมพัฒนาเกี่ยวกับแนวทางการปรับปรุงเนื้อหา ขั้นตอน และเครื่องมือในคู่มือ เพื่อให้มีความเหมาะสม ชัดเจน และสามารถนำไปใช้ได้จริงในการพัฒนาการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF ของครูปฐมวัย

บันทึกสะท้อนผล

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต

(.....)

ตำแหน่ง

**แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการนิเทศแบบผสมผสาน
เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย**

คำชี้แจง

แบบสอบถามความพึงพอใจฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย

มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูปฐมวัยที่มีต่อการนิเทศแบบผสมผสาน ซึ่งประกอบด้วย กระบวนการนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching) ร่วมกับการนิเทศแบบคลินิก และการติดตามผล (Follow-up) เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจ

(โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน)

1. ตำแหน่ง ครูปฐมวัย ครูวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์
2. วุฒิการศึกษา ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก
3. ประสบการณ์การสอนระดับปฐมวัย
 - น้อยกว่า 5 ปี
 - 5-10 ปี
 - 11-15 ปี
 - มากกว่า 15 ปี

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจต่อการนิเทศแบบผสมผสาน

- 5 หมายถึง ระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง ระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับน้อยที่สุด

รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
ด้านที่ 1 ความเหมาะสมของกระบวนการนิเทศแบบผสมผสาน					
1. ขั้นตอนการนิเทศมีความชัดเจน เข้าใจง่าย					
2. กระบวนการนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching) ส่งเสริมการพัฒนาตนเอง					
3. กระบวนการนิเทศแบบคลินิกช่วยให้เห็นจุดแข็งและจุดพัฒนาในการจัดกิจกรรมทักษะสมอง EF					
4. ขั้นตอนติดตามผล (Follow-up) มีความต่อเนื่องและช่วยให้เกิดการพัฒนารูปแบบอย่างเป็นระบบ					
ด้านที่ 2 ประโยชน์ที่ได้รับจากการนิเทศ					
5. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะสมอง EF เพิ่มมากขึ้น					
6. ออกแบบและจัดกิจกรรมทักษะสมอง EF ได้					
7. สะท้อนผลการจัดกิจกรรมทักษะสมอง EF					
8. ส่งผลต่อคุณภาพการจัดประสบการณ์ของเด็กปฐมวัย					
ด้านที่ 3 ความเหมาะสมของคู่มือและเครื่องมือการนิเทศ					
9. คู่มือมีเนื้อหาครบถ้วน สอดคล้องกับบริบทสถานศึกษา					
10. รูปแบบกิจกรรมในคู่มือสามารถนำไปใช้ได้จริง					
11. เครื่องมือและแบบบันทึกการนิเทศมีความชัดเจนเหมาะสม					
12. คู่มือมีความเป็นระบบ เข้าใจง่าย					
ด้านที่ 4 ความพึงพอใจโดยรวม					
13. มีความพึงพอใจต่อการนิเทศแบบผสมผสานในภาพรวม					
14. ควรมีการดำเนินการนิเทศในลักษณะนี้อย่างต่อเนื่อง					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

แบบสังเกตพฤติกรรมทักษะสมองEF ของเด็กปฐมวัย (วัย 3 – 6 ปี)

ตามแนวทางการจัดประสบการณ์ใน EF Guideline

ชื่อเด็ก.....นามสกุล.....ชั้น.....
 โรงเรียน

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด

ข้อแนะนำการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมฯ

- ครูสามารถใช้แบบสังเกตพฤติกรรมฯ นี้ ติดตามกระบวนการพัฒนาพฤติกรรมด้านทักษะสมอง EF ของเด็ก (Process Monitoring) เป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอ โดยใช้ร่วมกับเครื่องมือพัฒนา EF Guideline
- แบบสังเกตพฤติกรรมฯ นี้ ไม่ใช่การวัดประเมินผล (Assessment) ไม่ใช่การวินิจฉัยหรือชี้ปัญหาที่เฉพาะเจาะจง และไม่ใช้การ ตัดสินเด็ก แต่เพื่อให้ครูใช้ในการสังเกตพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับทักษะสมอง EF ของเด็กว่า หลังจากที่คุณวางแผนจัดประสบการณ์ ด้วย EF Guideline แต่ละช่วงแล้ว เด็กมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านทักษะสมอง EF เพียงใดเมื่อเทียบกับครั้งก่อน มีความก้าวหน้าเกิดขึ้นในเรื่องใด อย่างไร หรือไม่ เพื่อให้ครูนำไปสู่การปรับปรุงกระบวนการพัฒนาเด็กให้ดีขึ้นต่อไป
- ให้ครูวงกลมคะแนน ที่ตรงกับพฤติกรรมและความสามารถที่เด็กทำ ได้จริง (ลำดับคะแนนจากมากไปน้อย)
- ครูควรนำผลที่ได้จากแบบสังเกตพฤติกรรมฯ นี้ ไปใช้ในการพิจารณาออกแบบจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กในครั้งต่อไป ให้สอดคล้อง ตรงกับข้อมูลที่ได้จากแบบสังเกตนี้

กลุ่มทักษะพื้นฐาน

พฤติกรรมและความสามารถ	เกิดขึ้นบ่อยครั้ง 4	เกิดขึ้นบ่อย 3	เกิดขึ้นน้อยครั้ง 2	ยังไม่เกิดขึ้นเลย 1	คะแนนรวม
ความจำเพื่อใช้งาน (Working Memory)					
1. ลงมือปฏิบัติในสิ่งที่เคยถูกสอนได้ เช่น ถอดรองเท้าก่อนเข้าห้อง ใช้คำพูดแสดงการขอหรือยืมสิ่งของจากเพื่อนแทนการแย่งของเพื่อน ชูมือขึ้นก่อนถามคำถาม ฯลฯ					
2. บอกข้อตกลงในการเล่นเกมที่					
3. เล่าเรื่องที่ผ่านไปเมื่อสักครู่นี้ เช่น เมื่อเข้านี้ทำอะไรมาบ้าง					
4. ทำตามขั้นตอนที่ครูบอกไปเมื่อสักครู่นี้ถูกต้อง					
5. ตอบได้ตรงคำถาม					
6. บอกเล่าเรื่องราวของนิทานตามลำดับเหตุการณ์หลังจากที่ครูอ่านจบได้					
7. ให้สิ่งของให้เพื่อนได้ถูกคน					
รวมคะแนน 7 คะแนน					

พฤติกรรมและ ความสามารถ	เกิดขึ้น บ่อยครั้ง 4	เกิดขึ้น บ่อย 3	เกิดขึ้นน้อย ครั้ง 2	ยังไม่เกิดขึ้น เลย 1	คะแนน รวม
การยับยั้งชั่งใจ คิดไตร่ตรอง (Inhibitory Control)					
1. เข้าคิวรอทำกิจกรรมได้นาน					
2. ชะลอความต้องการของตนเองได้ แม้อยากได้สิ่งของที่อยากได้					
3. เดินถอยออกจากสิ่งที่กำลังเล่น เมื่อถูกเรียกให้ไปทำ สิ่งอื่น					
4. แม้มีสิ่งที่มีมาล่อตาล่อใจในเวลานั่งทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งอยู่ ก็สามารถตัดใจกลับมาทำงาน/กิจกรรมตามเดิมได้					
5. ทำกิจกรรมที่ไม่อยากทำได้จนเสร็จ					
6. แสดงพฤติกรรมเหมาะสมเวลาตื่นเต้น เชนอายุหรือโกรธ เช่น ใช้คำพูดแสดงความรู้สึกเดินไปพักให้หายโกรธ					
7. ไม่ไปรบกวนเพื่อนขณะทำกิจกรรม					
รวมคะแนน 8 คะแนน					

พฤติกรรมและ ความสามารถ	เกิดขึ้น บ่อยครั้ง 4	เกิดขึ้น บ่อย 3	เกิดขึ้นน้อย ครั้ง 2	ยังไม่เกิดขึ้น เลย 1	คะแนน รวม
การยืดหยุ่นความคิด (Shift/ Cognitive Flexibility)					
1. แบ่งปันของเล่นของ ตนเองให้เพื่อนเล่นด้วย					
2. ปรับตัวได้ง่าย เมื่อไป สถานที่ใหม่ หรือพบคน ใหม่ๆ					
3. รับฟังเหตุและผล เมื่อมี การเปลี่ยนแปลง หรือไม่ได้ทำ ตามที่ตกลงกันได้					
4. แสดงบทบาทสมมติเป็น ตัวละครที่หลากหลายได้ เช่น เป็นแม่ เป็นพ่อเป็นครู					
5. นำพฤติกรรมที่เหมาะสม ตามที่เคยถูกสอนมาใช้เวลา เกิดอารมณ์โกรธ กลัว หรือ อาย เช่น ใช้คำพูดบอก ว่า ยังไม่พร้อมสุดลมหายใจเข้า ออกลึกๆ					
6. กรณั้มาดัดแปลงเป็นอย่าง อื่น เช่น นำรถ ของเล่นมา ทำเป็นโทรศัพท์					
รวมคะแนน 7 คะแนน					

กลุ่มทักษะกำกับตนเอง

พฤติกรรมและความสามารถ	เกิดขึ้นบ่อยครั้ง 4	เกิดขึ้นบ่อย 3	เกิดขึ้นน้อยครั้ง 2	ยังไม่เกิดขึ้นเลย 1	คะแนนรวม
การควบคุมอารมณ์ (Emotion Control)					
1. ไม่แสดงอารมณ์ฉุนเฉียว					
2. สามารถฟื้นอารมณ์ได้อย่างรวดเร็ว เมื่อเผชิญกับ ความผิดหวังเล็กๆ น้อยๆ					
3. ไม่แสดงอาการตื่นเต้นจนเกินเหตุ เมื่อได้ทำในสิ่ง ที่ชอบ					
4. บอกเล่าถึงอารมณ์ของตนเองได้					
5. ไม่แสดงอาการพาลใส่ผู้อื่น					
6. ใช้คำพูดเพื่อแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม					
7. ใช้เสียงพูดปกติแทนเสียง ตะโกน เวลาโกรธ หรือ ตื่นเต้น					
รวมคะแนน 8 คะแนน					
การจดจ่อใส่ใจ(Focus/Attention)					
1. มีช่วงเวลาของความตั้งใจทำงานที่นานเหมาะสม กับวัย					
2. นั่งฟังพ่อแม่หรือครูเล่านิทานได้ตั้งแต่ต้นจนจบ					
3. แสดงความสนใจตื่นตัวอยู่กับสิ่งที่ทำทุกครั้ง					
4. พูดคุยกับผู้อื่นได้นานพอสมควร					
5. มีสมาธิอยู่กับงาน หรือกิจกรรมที่กำลังทำอยู่ ทุกครั้ง					
6. ไม่แสดงอาการเหม่อลอย ขณะทำงานเล่นหรือ ทำกิจกรรม					

พฤติกรรมและความสามารถ	เกิดขึ้น บ่อยครั้ง 4	เกิดขึ้น บ่อย 3	เกิดขึ้นน้อย ครั้ง 2	ยังไม่เกิดขึ้น เลย 1	คะแนน รวม
7. ไม่ลืมสิ่งของไว้ตามสถานที่ต่างๆ					
รวมคะแนน 7 คะแนน					
การติดตามประเมินตนเอง (Self-Monitoring)					
1. บอกความรู้สึกของตนเองได้ว่าวันนี้หรือขณะนี้รู้สึกอย่างไร					
2. บอกได้ว่าตนเองพอใจหรือไม่พอใจกับงานที่ทำไปแล้ว					
3. บอกได้ว่าตนเองต้องแก้ไขปรับปรุงงานที่ทำผิดพลาดอย่างไร					
4. บอกได้ว่าตนเองเข้าใจ หรือไม่เข้าใจเรื่องใด					
5. บอกได้ว่าตนเองมีและไม่มีความสามารถด้านใด					
6. แสดงความคิดเห็นต่อเรื่องที่เรียนหรือกิจกรรม หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้					
รวมคะแนน 7 คะแนน					

กลุ่มทักษะปฏิบัติ

พฤติกรรมและความสามารถ	เกิดขึ้นบ่อยครั้ง 4	เกิดขึ้นบ่อย 3	เกิดขึ้นน้อยครั้ง 2	ยังไม่เกิดขึ้นเลย 1	คะแนนรวม
การริเริ่มและลงมือทำ (Initiating)					
1. ลงมือทำสิ่งต่างๆ โดยไม่โอ้อ้อ					
2. เริ่มทำงานด้วยตนเองได้					
3. ลงมือทำงานจนสำเร็จ เป็นขึ้นเป็นอัน					
4. เดินเข้าไปหาผู้อื่นเพื่อชวนคุยชวนเล่น					
5. นำเสนอความคิดใหม่ๆ ของตนเองให้เพื่อนหรือครู ฟังได้					
6. เสนอความช่วยเหลือของตนเองกับผู้อื่น					
รวมคะแนน 7 คะแนน					
การวางแผนและจัดระบบ (Plan/ Organize)					
1. ลงมือทำงานตามขั้นตอนสั้นๆที่กำหนดให้ได้					
2. จัดวางสิ่งของเครื่องใช้ได้เป็นที่ เป็นทาง					
3. เตรียมอุปกรณ์เพื่อใช้ในการทำกิจกรรมหรือเล่น ได้ครบ					
4. เตรียมเสื้อผ้าและอุปกรณ์สำหรับการเรียนในวันรุ่งขึ้นได้ด้วยตนเอง					
5. จัดลำดับความสำคัญของสิ่งที่ต้องทำกับสิ่งที่อยาก ทำได้ถูกต้อง					
รวมคะแนน 7 คะแนน					

พฤติกรรมและความสามารถ	เกิดขึ้น บ่อยครั้ง 4	เกิดขึ้น บ่อย 3	เกิดขึ้นน้อย ครั้ง 2	ยังไม่เกิดขึ้น เลย 1	คะแนน รวม
การมุ่งเป้าหมาย (Goal-Directed Persistence)					
1. ลงมือทำสิ่งต่างๆ จนเสร็จ โดย ไม่ละทิ้งกลางคัน					
2. กลับมาทำงานต่อได้จนเสร็จ แม้หยุดพักระหว่างทำงาน					
3. ทำงานตามที่ได้ตกลงไว้จนเสร็จ แม้มีอุปสรรค					
4. ลงมือทำงานให้สำเร็จตามที่ ตั้งเป้าหมายไว้					
5. ทำงานที่ได้รับมอบหมายจน เสร็จทุกครั้ง					
รวมคะแนน 5 คะแนน					

ครูสามารถนำผลที่ได้จากแบบสังเกตพฤติกรรมฯ นี้ เพื่อร่วมพิจารณาการออกแบบการจัด
ประสบการณ์ให้แก่เด็กในครั้งต่อไปให้สอดคล้องตรงกับข้อมูลที่ได้จากแบบสังเกตนี้

อ้างอิง : สุภาวดี หาญเมธี, อ.ธิดา พิทักษ์สินสุข, ดร.ปิยวลี ธนเศรษฐกร และ ผศ.ดร.ปนัดดา ธนเศรษฐกร

ลงชื่อ

.....

ส่วนที่ 5

ผลลัพธ์จากการใช้คู่มือ

ผลลัพธ์จากการใช้คู่มือ

ผลที่คาดหวังจากการดำเนินการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง (Executive Functions : EF) สำหรับครูปฐมวัย ตามคู่มือนี้ มุ่งเน้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงพัฒนา ดังนี้

1. ด้านครูปฐมวัย

- 1.1 ครูมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และองค์ประกอบของทักษะสมอง EF เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน
- 1.2 ครูมีทักษะในการออกแบบและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF ได้อย่างเหมาะสมกับช่วงวัย
- 1.3 ครูสามารถบูรณาการกิจกรรมทักษะสมอง EF เข้ากับการจัดประสบการณ์ทุกพัฒนาการ เช่น พัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม ภาษา และสติปัญญา
- 1.4 ครูมีเจตคติที่ดีและความมั่นใจในการจัดกิจกรรมส่งเสริม EF รวมทั้งสามารถสะท้อนผลและปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง

2. ด้านสถานศึกษาและการนิเทศ

- 2.1 เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน ภายในโรงเรียน โดยครูแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดกิจกรรมทักษะสมอง EF
- 2.2 ระบบนิเทศภายในโรงเรียนได้รับการพัฒนาให้มีลักษณะเป็นการนิเทศแบบร่วมมือ ชี้แนะ และสะท้อนผลเชิงสร้างสรรค์
- 2.3 โรงเรียนมีคู่มือแนวปฏิบัติที่สามารถนำไปใช้จริง และขยายผลสู่เครือข่ายโรงเรียนอื่นได้

3. ด้านเด็กปฐมวัย

- 3.1 เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมแสดงออกถึงทักษะสมอง EF ที่พัฒนาอย่างต่อเนื่อง เช่น การยับยั้งชั่งใจ การควบคุมอารมณ์ การคิดวางแผน การจดจำ และการยืดหยุ่นทางความคิด

3.2 เด็กสามารถกำกับตนเองได้ดีขึ้น มีสมาธิในการทำกิจกรรม และสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง

3.3 เด็กมีความสุข สนุกกับการเรียนรู้ และเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น

ผลลัพธ์ที่คาดหวังจากการใช้คู่มือ

การใช้คู่มือการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง (Executive Functions: EF) สำหรับครูปฐมวัย คาดว่าจะเกิดผลลัพธ์ที่สำคัญ ดังนี้

1. ครูปฐมวัยมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF เพิ่มขึ้น
2. ครูสามารถออกแบบกิจกรรมทักษะสมอง EF ที่บูรณาการกับทุกพัฒนาการของเด็กได้อย่างมีคุณภาพและเหมาะสมกับบริบทของชั้นเรียน
3. เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครู ผู้นิเทศ และผู้บริหารในโรงเรียน
4. เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมทักษะสมอง EF พัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นธรรมชาติในชีวิตประจำวัน
5. โรงเรียนมีระบบนิเทศภายในที่เข้มแข็ง มีการติดตาม พัฒนา และสะท้อนผลอย่างต่อเนื่อง
6. คู่มือฉบับนี้มีศักยภาพเป็นต้นแบบในการขยายผลการนิเทศแบบผสมผสานไปใช้ในระดับโรงเรียนอื่น เขตพื้นที่การศึกษา หรือระดับจังหวัดโดยสามารถประยุกต์แนวทางการกระบวนการ และเครื่องมือที่อยู่ในคู่มือนี้ เพื่อพัฒนาระบบนิเทศภายในของสถานศึกษาในบริบทที่แตกต่างกันได้อย่างยืดหยุ่น
7. คู่มือฉบับนี้ช่วยส่งเสริมสมรรถนะของครูปฐมวัยในการออกแบบกิจกรรมที่พัฒนา EF ได้ อย่างสร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพครูสามารถวิเคราะห์เป้าหมาย EF ของเด็กแต่ละช่วงวัย ออกแบบกิจกรรมที่กระตุ้นการคิด การจดจำ การยับยั้งควบคุมตนเอง และความคิด ได้อย่างเป็นรูปธรรมส่งผลให้การจัดประสบการณ์ของครูสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21

ลักษณะของนวัตกรรม

นวัตกรรม “รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย” เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่มุ่งพัฒนาครูปฐมวัยให้มีสมรรถนะในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะสมอง (Executive Functions: EF) ของเด็ก โดยพัฒนาและทดสอบผ่านกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) จำนวน 3 วงรอบ

คู่มือฉบับนี้ นอกจากจะเป็นแนวทางการนิเทศที่ใช้ได้จริงภายในโรงเรียนแล้ว ยังมีศักยภาพในการต่อยอดและขยายผลสู่ระดับเขตพื้นที่ การศึกษาและระดับจังหวัด เพื่อใช้เป็นต้นแบบในการพัฒนาระบบนิเทศภายในโรงเรียนปฐมวัยในบริบทที่หลากหลาย นอกจากนี้ คู่มือยังมีบทบาท

สำคัญในการ ส่งเสริมสมรรถนะของครูปฐมวัยด้านการออกแบบกิจกรรมทักษะสมอง EF โดยเน้นให้ครูมีความสามารถ ดังนี้

1. วิเคราะห์เป้าหมายทักษะสมอง EF ของเด็ก
2. สร้างกิจกรรมที่กระตุ้นการทำงานของสมองส่วนหน้าอย่างมีเป้าหมาย
3. ใช้กระบวนการเรียนรู้ผ่านการเล่น (Play-Based Learning) ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การควบคุมตนเอง และการตัดสินใจ

กระบวนการนิเทศแบบผสมผสานในคู่มือนี้ จึงเป็นกลไกที่ช่วยให้ครูพัฒนาศักยภาพจากภายใน (Inside-Out Growth) ผ่านการชี้แนะ การสังเกต และการสะท้อนผลอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดผลลัพธ์เชิงระบบ ได้แก่

1. โรงเรียนมีระบบนิเทศภายในที่เข้มแข็ง
2. เขตพื้นที่การศึกษามีแนวทางต้นแบบในการพัฒนาครูปฐมวัย
3. เด็กปฐมวัยได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะสมอง EF อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการนำคู่มือไปใช้

การใช้คู่มือการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง (Executive Functions : EF) สำหรับครูปฐมวัย เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ในสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม ควรพิจารณาข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. การเตรียมความพร้อมก่อนใช้งาน

- 1) ผู้บริหารควรสนับสนุนบุคลากรและทรัพยากรที่จำเป็น เช่น เวลา สถานที่ สื่อ และอุปกรณ์
- 2) ผู้นิเทศและครูควรทำความเข้าใจแนวคิดหลักของทักษะสมอง EF และกระบวนการนิเทศแบบผสมผสาน
- 3) ควรประชุมสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ผู้นิเทศ และครูปฐมวัย ก่อนเริ่มดำเนินการ

2. การนำคู่มือไปใช้ในการปฏิบัติ

- 1) ปฏิบัติตามขั้นตอนนิเทศแบบผสมผสานตามลำดับในคู่มือ ได้แก่ การวางแผน (Plan) การดำเนินการ (Act) การสังเกต (Observe) และการสะท้อนผล (Reflect)
- 2) ใช้เครื่องมือประกอบการนิเทศตามที่กำหนด เช่น แบบสังเกตพฤติกรรมทักษะสมอง EF แบบบันทึกการนิเทศ (Coaching Record) แบบสะท้อนผล ฯลฯ
- 3) ครูควรนำข้อเสนอแนะจากการนิเทศไปปรับใช้ในการออกแบบและจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF ให้เหมาะสมกับบริบทของเด็ก

4) ควรจัดกิจกรรมเสริม เช่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (PLC) หรือประชุมสะท้อนผลเพื่อส่งเสริมการพัฒนาครู

3. การติดตามและประเมินผล

1) ติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องทั้งในด้านพฤติกรรมครูและพัฒนาการทักษะสมอง EF ของเด็ก

2) ใช้แบบบันทึกการนิเทศและบันทึกการสะท้อนผลเป็นเครื่องมือในการติดตามความก้าวหน้า

3) ประเมินผลการจัดประสบการณ์โดยใช้ข้อมูลจากการสังเกต การประเมินเด็ก และผลสะท้อนจากครู

4. การพัฒนาและขยายผล

1) นำผลการนิเทศและข้อมูลสะท้อนผลมาใช้ปรับปรุงการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF และกระบวนการนิเทศในรอบถัดไป

2) พัฒนาศักยภาพครูให้สามารถเป็นผู้นิเทศร่วมเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน

3) ส่งเสริมการเผยแพร่ผลการดำเนินงานหรือแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices) สู่วิทยาลัยอื่นในเครือข่าย

4) ประยุกต์ใช้รูปแบบนิเทศในบริบทที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาเป็นต้นแบบในระดับเขตพื้นที่การศึกษา หรือระดับจังหวัด

5. เงื่อนไขความสำเร็จ

1) ผู้บริหารให้การสนับสนุนอย่างเป็นรูปธรรม

2) ครูเปิดใจเรียนรู้ พร้อมพัฒนาและปรับตัว

3) ระบบนิเทศภายในโรงเรียนมีความต่อเนื่องและเป็นระบบ

4) มีการสื่อสารและแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ

ภาคผนวก

ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์ 1

แผนการจัดประสบการณ์บูรณาการส่งเสริมทักษะสมอง EF สำหรับเด็กปฐมวัย
หน่วย เทคโนโลยีและการสื่อสาร เรื่อง ทีวีของหนู ชั้นอนุบาลปีที่.....
บูรณาการกิจกรรมเสริมประสบการณ์ กับกิจกรรมสร้างสรรค์ เวลา 40 นาที
สอนวันที่.....เดือน.....พ.ศ.

1. จุดประสงค์การเรียนรู้เชิงพฤติกรรม

- 1.1 เด็กบอกเครื่องมือในการสื่อสารได้ (K)
- 1.2 เด็กระบายสีและฉีกปะกระดาษได้ (S)
- 1.3 เด็กมีความตั้งใจในการทำกิจกรรม (A)
- 1.4 เด็กมีสมาธิกับสิ่งที่ทำต่อเนื่อง (EF)

2. สาระการเรียนรู้

- 2.1 สาระที่ควรเรียนรู้ รูปเรขาคณิต
- 2.2 ประสบการณ์สำคัญ
 - ด้านร่างกาย เด็กได้พัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กในการหยิบ จับสิ่งของ
 - ด้านอารมณ์ เด็กได้มีการคิดก่อนลงมือปฏิบัติ การตัดสินใจและการมีสมาธิ
 - ด้านสังคม เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับเพื่อน ๆ ในห้องเรียน
 - ด้านสติปัญญา เด็กได้ใช้สมองในการคิด ไตร่ตรอง และออกแบบก่อนที่จะระบายสีและ

ฉีกปะกระดาษ

3. ขั้นตอนการทำกิจกรรม

ขั้นนำ

1. ครูและเด็กร่วมกันร้องเพลง เครื่องมือการสื่อสาร พร้อมทำท่าทางประกอบเพลง
2. ครูถามเด็กๆ เกี่ยวกับเนื้อหาในเพลง เทคโนโลยีและการสื่อสาร

ขั้นสอน

1. ครูสนทนากับเด็กเรื่องเครื่องมือสื่อสาร โดยใช้ป้ายนิเทศ
2. ครูชวนคุยชวนคิดโดยการใช้คำถาม
 - เครื่องมือสื่อสารมีอะไรบ้าง
 - แต่ละเครื่องมือสื่อสารใช้อย่างไร

- เครื่องมือสื่อสารมีประโยชน์และโทษอย่างไร

3. ครูให้เด็กดูบัตรภาพเครื่องมือสื่อสาร แล้วให้เด็กๆช่วยกันตอบคือเครื่องมือสื่อสารอะไร และในห้องของเรามีเครื่องมือสื่อสารอะไรบ้าง

4. ครูแบ่งกลุ่มเด็ก กลุ่มละเท่าๆ กัน ให้เด็กออกแบบระบายสีและฉีกกระดาษของตนเอง ตามความชอบและสนใจ

ขั้นสรุป

1. เด็กนำเสนอการสร้างสรรค์ออกแบบทีวีของตนเองให้เพื่อนและครูฟัง

2. ครูและเด็กร่วมกันสรุปเครื่องมือสื่อสาร

4. บันทึกหลังกิจกรรม

4.1 เด็กปฐมวัยได้พัฒนาตามจุดประสงค์การเรียนรู้เชิงพฤติกรรมอย่างไร

- เด็กยกตัวอย่างอุปกรณ์ที่ใช้ในการสื่อสาร เช่น โทรศัพท์ โทรทัศน์ วิทยุ จดหมาย
- เด็กออกแบบระบายสีและฉีกกระดาษตามความชอบและความสนใจของตนเอง
- เด็กมีความตั้งใจในการทำกิจกรรม เด็กบอกได้ว่าในเนื้อเพลงมีเครื่องมือสื่อสารอะไรบ้าง และเล่าเรื่องราว ตอบคำถามจากเรื่องที่ครูสนทนาได้ เด็กรู้จักการเข้าสังคม การสนทนา การทำงานกลุ่ม มีความสามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้งานของตนเองสำเร็จบรรลุเป้าหมาย

4.2 ครูปฐมวัยมองเห็นการต่อยอดในการจัดกิจกรรมส่งเสริม EF อย่างไร

ในการจัดกิจกรรมต่อยอด EF โดยออกแบบกิจกรรมที่หลากหลายและท้าทายมากขึ้น เน้นการให้เด็กได้คิดลงมือทำจริง มีการวางแผน เด็กได้ทำด้วยกัน รู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเอง มีสมาธิกับสิ่งที่ทำต่อเนื่อง ทำให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย

ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์ 2

แผนการจัดประสบการณ์บูรณาการส่งเสริมทักษะสมอง EF สำหรับเด็กปฐมวัย

หน่วย ฤดูหนาว เรื่อง สนุกกับฤดูหนาว ชั้นอนุบาลปีที่

บูรณาการกิจกรรมเสริมประสบการณ์ กับกิจกรรมกิจกรรมกลางแจ้ง เวลา 40 นาที

สอนวันที่.....เดือน.....พ.ศ.

1. จุดประสงค์การเรียนรู้เชิงพฤติกรรม

- 1.2 เด็กบอกเสื้อผ้า/การแต่งกายที่เหมาะสม ควรสวมใส่ในฤดูหนาวได้ (K)
- 1.2 เด็กถอดท่อนอให้ถึงคิ้วของตนเองได้ (S)
- 1.3 เด็กมีความสุขสนุกสนานในการทำกิจกรรม (A)
- 1.4 เด็กตรวจสอบและประเมินผลการกระทำของตนเองได้ (EF)

2. สารการเรียนรู้

- 2.1 สารที่ควรเรียนรู้ เสื้อผ้าและการแต่งกายในฤดูหนาว
- 2.2 ประสบการณ์สำคัญ
 - ด้านร่างกาย เด็กเคลื่อนไหวร่างกายในขณะทำกิจกรรม
 - ด้านอารมณ์ เด็กมีการคิดก่อนลงมือปฏิบัติ การถอดท่อนอ และการตัดสินใจ
 - ด้านสังคม เด็กมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันกับเพื่อน ๆ ในห้องเรียน
 - ด้านสติปัญญา เด็กใช้สมองในการคิด ไตร่ตรองเกี่ยวกับการแต่งกายในฤดูหนาว

อย่างไรให้เหมาะสม

3. ขั้นตอนการทำกิจกรรม

ขั้นนำ

1. ครูให้เด็กอบอุ่นร่างกาย
 - กระโดดตบ 10 ครั้ง
 - หมุนหัวไหล่ไปข้างหน้า 10 ครั้ง
 - หมุนหัวไหล่ไปข้างหลัง 10 ครั้ง
 - หมุนเอว 10 ครั้ง
 - เขย่งปลายเท้า 10 ครั้ง

ชั้นสอน

1. ครูนำกรวยมาเรียงเป็นแถวตอนลึกสำหรับให้เด็กวิ่งซิกแซก จำนวน 8 กรวย 2 ชุด นำรูปภาพที่เกี่ยวข้องกับเสื้อผ้าในฤดูหนาวมาติดที่พื้นซ้ายและขวาสลับกันสำหรับกระโดด 2 ชุด และวางกระดาษแผ่นใหญ่ มีรูปภาพการแต่งกายที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องในฤดูหนาวมาวางไว้เป็นลำดับสุดท้าย 2 ชุด ตามลำดับ

2. ครูอธิบายกติกา และวิธีการเล่นให้เด็ก ๆ ฟัง

3. ครูแบ่งเด็กออกเป็น 2 กลุ่ม เป็นกลุ่มเด็กชายและกลุ่มเด็กหญิง จากนั้นนำเด็กมาตั้งเป็นแถวตอนลึกตามกรวยที่ตั้งไว้ จากนั้นจะเริ่มการทำกิจกรรม

4. การทำกิจกรรมจะเริ่มจากการวิ่งซิกแซก กระโดดไปตามภาพที่ปะไว้ที่พื้นซ้ายและขวา จากนั้นเด็กวงกลมเสื้อผ้าที่ควรสวมใส่ หรือเหมาะสมในฤดูหนาว เมื่อวงกลมแล้ว ให้เด็กกลับมาต่อแถวทำจนครบทุกคน

ขั้นสรุป

ครูและเด็กช่วยกันตรวจสอบความถูกต้องจากการวงกลมเสื้อผ้าที่ควรสวมใส่ หรือเหมาะสมในฤดูหนาว

6. บันทึกหลังกิจกรรม

6.1 เด็กปฐมวัยได้พัฒนาตามจุดประสงค์การเรียนรู้เชิงพฤติกรรมอย่างไร

ตามกิจกรรมที่จัดขึ้น เด็กบอกได้ว่าควรแต่งกายแบบใดในฤดูหนาวในชั้นที่ช่วยกันสรุปความรู้ เด็กมีความอดทน รอคอยจนกว่าจะถึงคิวของตนเองที่จะเป็นผู้เล่น เด็กมีความสนุกสนานในการทำกิจกรรมในแต่ละขั้นตอน ได้แก่ วิ่งซิกแซก กระโดด และลงมือปฏิบัติ และตรวจสอบประเมินผลได้ด้วยตนเองหลังจากทำกิจกรรม

6.2 ครูปฐมวัยมองเห็นการต่อยอดในการจัดกิจกรรมส่งเสริม EF อย่างไร

ในการจัดกิจกรรมต่อยอด EF โดยออกแบบกิจกรรมที่หลากหลายและท้าทายมากขึ้น เน้นการให้เด็ก ลงมือทำจริง ผ่านการเล่น บทบาทสมมุติ เกมที่มีกฎ กิจกรรมศิลปะ และการสำรวจ โดยครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก สร้างบรรยากาศปลอดภัย ให้โอกาสเด็กวางแผน จัดการตนเอง แก้ปัญหา และคิดยืดหยุ่น

ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์ 3

แผนการจัดประสบการณ์บูรณาการส่งเสริมทักษะสมอง EF สำหรับเด็กปฐมวัย

หน่วย รูปร่าง รูปทรง เรื่อง นิทานสร้างสรรค์จากรูปเรขาคณิต ชั้นอนุบาลปีที่.....

บูรณาการกิจกรรมเสริมประสบการณ์ กับกิจกรรมสร้างสรรค์ เวลา 40 นาที

สอนวันที่เดือน.....พ.ศ.

1. จุดประสงค์การเรียนรู้เชิงพฤติกรรม

- 1.3 เด็กยกตัวอย่างสิ่งของรอบตัวที่มีรูปร่างหรือรูปทรงเรขาคณิตได้ (K)
- 1.2 เด็กวาดต่อเติมสิ่งที่ตนเองชอบจากรูปร่างหรือรูปทรงเรขาคณิตได้ (S)
- 1.3 เด็กมีความตั้งใจในการทำกิจกรรม (A)
- 1.4 เด็กมีสมาธิกับสิ่งที่ทำต่อเนื่อง (EF)

2. สาระการเรียนรู้

2.1 สาระที่ควรเรียนรู้ รูปเรขาคณิต

2.2 ประสบการณ์สำคัญ

- ด้านร่างกาย เด็กได้พัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กในการหยิบ จับสิ่งของ
- ด้านอารมณ์ เด็กได้มีการคิดก่อนลงมือปฏิบัติ การตัดสินใจและการมีสมาธิ
- ด้านสังคม เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันกับเพื่อน ๆ ในห้องเรียน
- ด้านสติปัญญา เด็กได้ใช้สมองในการคิด ไตร่ตรอง และออกแบบก่อนที่จะวาดต่อเติม

สิ่งที่ตนเองชอบจากรูปเรขาคณิต

3. ขั้นตอนการทำกิจกรรม

ขั้นนำ

1. ครูและเด็กร่วมกันร้องเพลง รูปร่าง รูปทรง พร้อมทำท่าทางประกอบเพลง
2. ครูถามเด็กๆ เกี่ยวกับเนื้อหาในเพลง รูปร่าง รูปทรง

ขั้นสอน

1. ครูเล่านิทานเรื่อง บ้านของรูปร่างแสนสนุก โดยใช้หนังสือนิทาน ก่อนการเล่าเด็กร่วมกันสร้างข้อตกลง โดยใช้คำถามเชิงบวก

2. ครูชวนคุยชวนคิดโดยการใช้คำถาม

- ในนิทานมีรูปร่าง รูปทรงอะไรบ้าง
- แต่ละรูปร่าง รูปทรง อาสาเป็นรูปอะไรบ้าง
- เขาช่วยกันสร้างเป็นรูปอะไร

3. ครูให้เด็กดูบัตรภาพเรขาคณิต แล้วให้เด็กๆช่วยกันตอบคือรูปร่าง รูปทรงอะไร และในห้องของเรามีสิ่งของอะไรบ้างมีรูปร่าง รูปทรงเหมือนกับในบัตรภาพ

4. ครูแบ่งกลุ่มเด็ก กลุ่มละเท่าๆ กัน ให้เด็กๆช่วยกันสร้างสรรค์วาดต่อเติมรูปเรขาคณิตให้เป็นรูปที่กลุ่มตนเองชอบและสนใจ พร้อมช่วยกันระบายสีให้สวยงาม

ขั้นสรุป

1. เด็กแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอการสร้างสรรค์วาดภาพต่อเติมรูปเรขาคณิต

2. ครูและเด็กร่วมกันสรุปรูปร่าง รูปทรง

4. บันทึกหลังกิจกรรม

4.1 เด็กปฐมวัยได้พัฒนาตามจุดประสงค์การเรียนรู้เชิงพฤติกรรมอย่างไร

- เด็กยกตัวอย่างสิ่งของรอบตัวที่มีรูปร่างหรือรูปทรงเรขาคณิตได้ เช่น รูปวงกลม มีนาฬิกา ลูกบอล รูปสี่เหลี่ยม มี ประตู หน้าต่าง คอมพิวเตอร์ รูปสามเหลี่ยม มี ไม้บล็อก แขนวิสหมวก พืชชำ

- เด็กช่วยกันวาดต่อเติมสิ่งที่ตนเองชอบจากรูปร่างหรือรูปทรงเรขาคณิตได้ เช่น วาดต่อเติมรูปวงกลมเป็นดอกไม้ รูปสามเหลี่ยมเป็นบ้าน รูปสี่เหลี่ยมเป็นหุ่นยนต์ รูปวงรี เป็นลูกโป่ง

- เด็กมีความตั้งใจในการทำกิจกรรม เด็กบอกได้ว่าในเนื้อเพลงมีรูปร่าง รูปทรงอะไรบ้าง และเล่าเรื่องราว ตอบคำถามจากนิทานที่ครูได้เล่าให้ฟัง เด็กรู้จักการเขาสังคม การสนทนา การทำงานกลุ่ม มีความสามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้งานสำเร็จบรรลุเป้าหมาย

4.2 ครูปฐมวัยมองเห็นการต่อยอดในการจัดกิจกรรมส่งเสริม EF อย่างไร

ในการจัดกิจกรรมต่อยอด EF โดยออกแบบกิจกรรมที่หลากหลายและท้าทายมากขึ้น เน้นการให้เด็กได้คิดลงมือทำจริง มีการวางแผน เด็กได้ทำด้วยกัน รู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเอง มีสมาธิกับสิ่งที่ทำต่อเนื่อง ทำให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย

ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์ 4

แผนการจัดประสบการณ์บูรณาการส่งเสริมทักษะสมอง EF สำหรับเด็กปฐมวัย
หน่วย สีแสนสวย เรื่อง สีสร้างสรรค์ ชั้นอนุบาลปีที่.....
บูรณาการกิจกรรมเสริมประสบการณ์ กับกิจกรรมสร้างสรรค์ เวลา 40 นาที
สอนวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

1. จุดประสงค์การเรียนรู้เชิงพฤติกรรม

- 1.1 เด็กบอกชื่อแม่สีได้ (K)
- 1.2 เด็กหยดสีและเป่าให้เกิดภาพอย่างสร้างสรรค์ได้ (S)
- 1.3 เด็กมีความตั้งใจในการทำกิจกรรม (A)
- 1.4 เด็กมีความมุ่งมั่นในการทำผลงานจนสำเร็จ (EF)

2. สารการเรียนรู้

- 2.1 สารที่ควรเรียนรู้ สีสร้างสรรค์
- 2.2 ประสบการณ์สำคัญ
 - ด้านร่างกาย เด็กได้พัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กในการหยิบ จับสิ่งของ
 - ด้านอารมณ์ เด็กได้มีการคิดก่อนลงมือปฏิบัติ การตัดสินใจและการมีสมาธิ
 - ด้านสังคม เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันกับเพื่อน ๆ ในห้องเรียน
 - ด้านสติปัญญา เด็กได้ใช้สมองในการคิด ไตร่ตรอง และออกแบบก่อนที่จะทำกิจกรรม

3. ขั้นตอนการทำกิจกรรม

ขั้นนำ

1. ครูและเด็กร่วมกันร้องเพลง โลกสวยด้วยสีสันทัน พร้อมทำท่าทางประกอบเพลง
2. ครูถามเด็กๆ เกี่ยวกับเนื้อหาในเพลง โลกสวยด้วยสีสันทัน

ขั้นสอน

1. ครูเล่านิทานเรื่อง ดอกไม้ใจดีกับผีเสื้อน้อย โดยใช้หนังสือนิทาน ก่อนการเล่าเด็กร่วมกันสร้างข้อตกลง โดยใช้คำถามเชิงบวก
2. ครูชวนคุยชวนคิดโดยการใช้คำถาม
 - ในนิทานมีพืชอะไรบ้าง
 - พืชแต่ละชนิดให้สีอะไรบ้าง

3. ให้เด็กๆ ใช้สีน้ำ (แม่สี) ผสมกันเพื่อดูการเปลี่ยนแปลงของสี เช่น สีน้ำเงิน + สีเหลือง = สีเขียว

4. ครูแบ่งกลุ่มเด็ก กลุ่มละเท่าๆ กัน ให้เด็กๆ ช่วยกันสร้างสรรค์หอยดสีและเป่าสี ให้เป็นรูปอย่างสร้างสรรค์

ขั้นสรุป

1. เด็กแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงาน

2. ครูและเด็กร่วมกันสรุปสีสร้างสรรค์

4. บันทึกหลังกิจกรรม

4.1 เด็กปฐมวัยได้พัฒนาตามจุดประสงค์การเรียนรู้เชิงพฤติกรรมอย่างไร

- เด็กยกตัวอย่างสีที่เกิดจากธรรมชาติได้ เช่น ใบเตย มีสีเขียว ดอกอัญชัน มีสีม่วง กระเจี๊ยบ มีสีแดง ขมิ้น มีสีเหลือง

- เด็กช่วยกันหยดและเป่าให้เกิดภาพอย่างสร้างสรรค์

- เด็กมีความตั้งใจในการทำกิจกรรม เด็กบอกได้ว่าในเนื้อเพลงมีพีชอะไร สีอะไร และเล่าเรื่องราว ตอบคำถามจากนิทานที่ครูได้เล่าให้ฟัง เด็กรู้จักการเขาสังคม การสนทนา การทำงานกลุ่ม มีความสามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้งานสำเร็จบรรลุเป้าหมาย

4.2 ครูปฐมวัยมองเห็นการต่อยอดในการจัดกิจกรรมส่งเสริม EF อย่างไร

ในการจัดกิจกรรมต่อยอด EF โดยออกแบบกิจกรรมที่หลากหลายและท้าทายมากขึ้น เน้นการให้เด็กได้คิดลงมือทำจริง มีการวางแผน เด็กได้ทำด้วยกัน รู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเอง มีสมาธิกับสิ่งที่ทำต่อเนื่อง ทำให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย

ปฏิทินการจัดประสบการณ์ทักษะสมอง EF

วันที่	เวลาที่ดำเนินการ	หน่วยการจัดประสบการณ์
24-28 พ.ย. 2568	ห้องเรียนที่ 1 09.00-10.00 น. ห้องเรียนที่ 2 10.30-11.30 น.	หน่วย เทคโนโลยีและการสื่อสาร
1-5 ธ.ค. 2568	ห้องเรียนที่ 1 09.00-10.00 น. ห้องเรียนที่ 2 10.30-11.30 น.	สะท้อนผลการจัดกิจกรรม (รอบที่ 1)
8-12 ธ.ค. 2568	ห้องเรียนที่ 1 09.00-10.00 น. ห้องเรียนที่ 2 10.30-11.30 น.	หน่วย ฤดูหนาว
15-19 ธ.ค. 2568	ห้องเรียนที่ 1 09.00-10.00 น. ห้องเรียนที่ 2 10.30-11.30 น.	หน่วย รูปร่าง รูปทรง
22-26 ธ.ค. 2568	ห้องเรียนที่ 1 09.00-10.00 น. ห้องเรียนที่ 2 10.30-11.30 น.	หน่วย สีแสนสวย

หมายเหตุ วันและเวลาอาจเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม

ภาคผนวก จ ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC)

ของคู่มือการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ที่ทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย

ข้อที่	ผลประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
1	1	1	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
2	1	1	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
3	1	1	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
4	1	1	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
5	1	1	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
6	1	1	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
7	1	1	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
8	1	1	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
9	1	1	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
10	1	1	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
11	1	1	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
12	1	1	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
13	1	1	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
14	1	1	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
15	1	1	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
16	1	1	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
17	1	1	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
18	1	1	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
19	1	1	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
20	1	1	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
21	1	1	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
22	1	1	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
23	1	1	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
24	1	1	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
25	1	1	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์

แสดงการประเมินความเหมาะสมของเครื่องมือ

ข้อที่	ผลประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ					รวม	\bar{x}
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
1. วัตถุประสงค์ของคู่มือ							
1.1	5	5	4	5	5	24	4.80
1.2	5	5	4	5	5	24	4.80
1.3	5	4	5	5	5	24	4.80
1.4	5	5	4	5	5	24	4.80
รวม						96	4.80
2. เนื้อหาของคู่มือ							
2.1	5	5	4	4	5	23	4.60
2.2	4	5	5	4	5	23	4.60
2.3	5	4	5	4	5	23	4.60
2.4	5	5	4	4	5	23	4.60
2.5	4	5	5	4	5	23	4.60
รวม						115	4.60
3. กระบวนการนิเทศ							
3.1	5	5	4	5	5	24	4.80
3.2	5	5	4	5	5	24	4.80
3.3	5	5	4	5	5	24	4.80
3.4	5	4	5	5	5	24	4.80
3.5	5	5	4	5	5	24	4.80
รวม						120	4.80
รวมทั้งหมด						331	4.73

แสดงแบบประเมินความเป็นไปได้ของคู่มือ

ข้อที่	ผลประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ					รวม	x̄
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
1. การนำคู่มือไปใช้จริงในบริบทโรงเรียน							
1.1	5	5	4	4	5	23	4.60
1.2	4	5	5	4	5	23	4.60
1.3	5	4	5	4	5	23	4.60
1.4	5	5	4	4	5	23	4.60
					รวม	92	4.60
2. การขยายผลของคู่มือ							
2.1	5	5	4	5	5	24	4.80
2.2	5	5	4	5	5	24	4.80
2.3	5	4	5	5	5	24	4.80
2.4	5	5	4	5	5	24	4.80
					รวม	96	4.80
						188	4.70

ภาคผนวก ฉ ภาพประกอบการดำเนินการวิจัย

ภาพผู้เชี่ยวชาญ

ภาพสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา ครูปฐมวัย ครู และศึกษานิเทศก์

ภาพการประชุมวางแผน (Plan)

ภาพการสะท้อนผล (Reflect)

ภาพการสะท้อนผล (Reflect) กลุ่มย่อย ห้องเรียนที่ 1

ภาพการสะท้อนผล (Reflect) กลุ่มย่อย ห้องเรียนที่ 2

ภาพการนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching) ห้องเรียนที่ 1

ภาพการนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching) ห้องเรียนที่ 2

ภาพการนิเทศแบบคลินิก (Clinical) ห้องเรียนที่ 1

ภาพการนิเทศแบบคลินิก (Clinical) ห้องเรียนที่ 2

